

Calidris Alba

EL NEN TOIXÓ

En un temps perdut i oblidat, grans carnívors dominaven una terra enterament salvatge.

Tots els éssers vius els temien, fins i tot els neandertals.

ÍNDEX

HIVERN

I.	En algun punt de l'actual comarca del Maestrat (Terol, Aragó)	
1.	La fugida	4
II.	En algun punt de l'actual delta del Llobregat	
2.	El grup de la costa	19
3.	L'ocell blanc	29
4.	Crancs, musclos i garotes	37
5.	Un home mal fet	47

PRIMAVERA

III.	De camí a la cinglera, seguint el riu Llobregat fins a trobar el riu Anoia	
6.	El pal que dibuixa	53
7.	Un home no caça mai sol	60
8.	La marca del territori	68
9.	Ser vell	74
10.	Una debilitat	81
IV.	Refugi de la balma de la cinglera (l'actual Abric Romaní, Capellades)	
11.	El grup de les terres de l'os	88
12.	El conflicte	97
13.	L'enfrontament	106
14.	Que se'l mengin les hienes	116

ESTIU

V.	Cova de l'os (actual cova de Les Teixoneres i cova del Toll, Moià)	
15.	Matar hienes	126
16.	La cova	135
VI.	En algun punt a l'oest de la conca d'Òdena	
17.	Un encontre inesperat	145
18.	La nena no s'equivoca mai	154
19.	Una decisió difícil	162
20.	La misèria	169

TARDOR

VII	Cova de l'os (actual cova de Les Teixoneres i cova del Toll, Moià)	
-----	--	--

21.	L'amic alat	179
22.	La son de l'os	188
23.	L'atac de l'os	198
24.	La premonició	207
VIII.	Refugi de la balma de la cinglera (l'actual Abric Romaní, Capellades)	
25.	El retrobament	214
26.	L'instint de supervivència	222
27.	La lluna de sang	228
28.	Records de terres llunyanes	234
29.	Els desconeguts	242
30.	Els morts	249
31.	Els vius	257
32.	Dos caps, un sol grup	264
IX.	Cova de l'os (actual cova de Les Teixoneres i cova del Toll, Moià)	
33.	La nena ha de marxar	271
34.	La pell de l'os	278
HIVERN		
X.	Límit nord del territori (l'actual plana de Vic)	
35.	Camí a la costa	289
XI.	En algun punt de la costa, entre els actuals rius Llobregat i la Tordera	
36.	La tempesta	298
37.	Parir una criatura	309
38.	Els gegants negres	314
39.	El comiat	319
40.	La vida continua	325
PRIMAVERA		
XII.	Al cap d'unes poques llunes, en el mateix lloc.	
41.	Temps rere temps	333

HIVERN

I. En algun punt de l'actual comarca del Maestrat (Terol, Aragó)

1. LA FUGIDA

Els humans

En fer-se de nit, aquells que havien participat en la cacera de l'ur es van asseure sobre troncs i pedres, formant un cercle al voltant d'una foguera que amb prou feines aconseguia mantenir-se encesa. Les expressions en els seus rostres reflectien la tensió i la concentració que havien marcat el dia. Un jove reunia branques seques i petites estelles, afegint-les a la foguera i bufant amb energia per a revifar les brases que encara persistien. Els altres ho observaven en silenci, absorts en els seus pensaments. Després d'uns instants d'esforç i algunes paraules d'alè, petites flames van començar a dansar i a il·luminar els rostres reservats. A mesura que el foc creixia, les cares es van anar relaxant, omplint-se de somriures. Ràpidament, les anècdotes sobre la cacera d'aquell matí es van barrejar amb riures, bromes i palmades amistoses, creant un vincle que anava més enllà de l'escalfor de la foguera. Els nens, mantenint-se a distància, observaven amb admiració i enveja, desitjant que algun dels homes els convidés a unir-se al caliu del cercle.

Un dels caçadors, gesticulant exageradament com si encara pogués reviure l'emoció del moment, va començar a relatar com havia estat el primer a clavar la llança en la carn de l'ur. De sobte, va assenyalar a un dels joves que havia participat en la cacera i, dirigint-se als altres, va somriure àmpliament.

—Però, no ho vau veure? Fins i tot li tremolaven les cames! —va exclamar l'home, la qual cosa va provocar el riure general.

—No em tremolaven les cames! Estava concentrat —es va defensar el jove, visiblement avergonyit.

—Concentrat? En veure l'ur, et vas quedar paralitzat —va insistir l'home, rient sorollosament.

—Et dic que estava concentrat. Em va sorprendre que envestís amb tanta força.

–Doncs aquest ja era vell. Els joves són encara pitjors. Nens, acostar-vos! Coneixeu la història de l'ur d'una banya? –va preguntar l'home, conscient que els nens desitjaven asseure's entre els caçadors.

Uns pocs nens i nenes ja grans es van incorporar amb rapidesa i es van unir al foc, al costat dels homes, entusiasmats per escoltar els seus relats i desitjosos que arribés el dia en què se'ls permetés acompanyar als caçadors en les seves emboscades. Coneixien, per experiències anteriors, la història d'un enorme bou que posseïa una sola banya i es resistia a morir. No obstant això, escoltaven en silenci, exclamant d'admiració quan l'home callava i esclatant en riures nerviosos quan els adults somreien.

De sobte, uns crits van trencar el fil de la narració, fent que tots els presents al voltant del foc dirigissin les seves mirades cap al fons del campament. En la part més humida i freda, un home jeia sobre unes pells de conill, movent-se de manera convulsiva i cridant paraules inintel·ligibles. Era habitual que aquest home tingués somnis agitats, xisclant enmig de la nit, despertant als qui dormien. Normalment, el seu fill s'encarregava que es girés i guardés silenci; no obstant això, aquella nit l'home dormia sol.

Un dels caçadors va fer un senyal amb les mans cap a un dels nens que es trobaven asseguts amb els homes. El nen va arrufar el nas, va mirar cap a on dormia el seu pare i es va aixecar, encara que a contracor. Amb una puntada de peu va aconseguir que l'home callés, permetent-li tornar a la calor de la foguera, amb la mirada baixa per a evitar creuar paraula amb els homes o veure les ganyotes dels altres nens. Almenys havia aconseguit que el seu pare callés i ell podria continuar gaudint de les històries dels caçadors. No obstant això, en notar que el silenci persistia, el nen va aixecar la vista i va observar en els ulls dels homes una expressió de desconcert. Amb el cor en un puny, es va girar i va veure al seu pare dempeus, assenyalant insistentment les flames. Ni tan sols quan el líder del grup va ordenar a l'home que marxés, aquest ho va fer, continuant amb el cap alt i la mirada perduda al fogar. En adonar-se que els homes s'incomodaven, el nen es va aixecar i va agafar al seu pare pel braç, intentant fer-li entendre que havia de tornar a la part més inhòspita del campament i romandre allí.

Que el seu pare fos tan brusc a apartar la seva mà, va sorprendre el nen.

Que el seu pare s'agenollés, agafés un pesat nòdul de sílex i ho aixequés sobre el cap, ho va deixar perplex.

Que el seu pare descarregués el pes de la pedra sobre el cap d'uns dels homes que tenia davant, va fer que ell s'horroritzés i fes un salt cap enrere.

—Què fas? T'has tornat boig? —va cridar el nen al seu pare.

—Ets home mort —va cridar el cap del grup.

A partir d'aquest instant, tot va succeir molt de pressa: crits, cops, més crits, sang, gent corrent... silenci i foscor.

La nit era freda, humida i tan fosca com pot ser una nit sense la presència de la lluna. El foc de l'entrada del campament s'havia apagat i una de les dones del grup intentava revifar-lo bufant amb insistència. El nen romania dempeus, amb el cor i la respiració accelerats, tractant de discernir en la penombra on es trobava el seu pare i què havia estat d'ell. Quan les flames van tornar a il·luminar, es va adonar que un home jeia a terra, amb un tall profund al front i la cella partida, mentre diverses dones intentaven aturar l'hemorràgia amb les seves mans. Els altres homes i algunes dones havien sortit a l'exterior. Les llances havien desaparegut del racó que solien ocupar.

—On està el meu pare? —va preguntar el nen a una de les dones.

Quan ella, amb menyspreu, li va indicar cap a l'exterior, va comprendre que el seu pare havia aconseguit escapar i que els caçadors havien sortit a matar-lo.

El nen es va mantenir dret en l'entrada del campament, parant atenció als sons provinents de l'interior del bosc, intentant discernir si els caçadors havien aconseguit atrapar a la seva presa o si encara persistien en la seva cerca. En percebre crits que s'allunyaven cap al riu, va comprendre que el seu pare havia optat per aquesta ruta en el seu intent d'escapar, la qual cosa indicava que no tornaria a buscar-lo.

—Ets com el teu pare, un covard. Mai seràs caçador —li va cridar un dels nens que es mantenien al costat de les dones.

—Calla! —va respondre ell, sense girar-se.

—El teu pare està mort. I tu mai seràs caçador —va tornar a cridar el mateix nen.

Ell es va cobrir els ulls amb les mans, conscient de la urgència de la seva decisió: romandre en el grup o intentar trobar al seu pare abans que ho fessin els caçadors, per a marxar junts lluny d'allí. Va sospesar les opcions; d'una banda, ell i el seu pare portaven un parell d'hiverns en el grup i se sentien a gust i, encara que no eren completament acceptats, almenys no passaven gana. Sent encara un nen que no havia fet cap mal, ell tenia la possibilitat de continuar formant part del grup. A més, recentment, els caçadors l'havien acceptat entre ells durant les nits en què discutien sobre la millor manera de caçar a una presa, encara que continuaven sense permetre-li acompanyar-los en la tasca d'aguaitar, emboscar

i matar als animals. D'altra banda, sabia perfectament que aquell no era el seu grup de naixement i que no hi havia cap llaç familiar que l'unís a aquests homes i dones. L'única persona que es preocupava per ell era l'home que ara fugia riu amunt per a salvar la seva vida; el seu pare.

—Ves-te'n! —va cridar amb desdeny una nena que també es mantenia al costat de les dones.

—Així et morissis! —li va cridar al seu torn el nen, sortint del campament decidit a no tornar mai més i convençut que ningú intentaria aturar-lo.

Però, en el moment en què es va trobar tot sol, la foscor el va abraçar i el va embolicar en un silenci profund. Aturat en el seu camí, amb tot just uns passos caminats, el nen es va concentrar en els sons; les veus dels homes s'havien esvaït i només va aconseguir escoltar ulular un gamarús al lluny i, potser el murmuri d'un rierol pròxim, poc més. Enmig de tan escassa cacofonia, el batec del seu propi cor es va tornar eixordador, tant que el nen es va espantar, emportant-se les mans primer al pit i després a les oïdes.

Era la primera vegada que s'aventurava sol en la nit, sense la protecció d'un adult al seu costat. Tots sabien que moure's en grup era la garantia més gran per a evitar ser devorat per un depredador, i que, quan es feia de nit, endinsar-se en el bosc era molt arriscat, perquè en la foscor no es veia. Però en aquell instant, ell estava sol, la nit l'envoltava i la por s'apoderava d'ell, perquè encara era un nen.

Un cruixir de branques entre les mates li va indicar que alguna cosa s'acostava. Va aguditzar els seus sentits i va comprendre que el que s'aproximava l'estava aguantant, i ell, nerviós, no aconseguia distingir la naturalesa del seu perseguidor. Podia ser un lleopard, un llop solitari, alguna altra bèstia o fins i tot un humà. Si eren els que buscaven al seu pare per a matar-lo, el també podria morir. Es va amagar sota unes falgueres, esperant en silenci, esforçant-se per calmar els batecs del seu cor per a no ser descobert i que el seu perseguidor passés de llarg.

El seu pare havia fugit i l'havia deixat enrere. Com va poder fer-li això? En aquell instant l'odiava amb tota la seva ànima. Què feia ell amagat entre falgueres, solo, en una nit tan fosca? Hauria d'estar assegut entre els caçadors, xerrant sobre la caça i les llances, segur entre ells, no tremolant de por mentre intentava trobar al seu pare per a anar a... A on podria anar ara?

La por és un company traïdorenc, i ell es va sentir atrapat, envoltat per un enemic invisible, una bèstia que l'aguaitava amb la certesa que aviat el trobaria i posaria fi a la seva vida.

Després d'uns moments de veritable patiment, el nen es va colpejar el pit amb un puny, va inhalar profundament diverses vegades i es va repetir a si mateix que no era com el seu pare, que mai ho seria, que ell seria caçador i que els caçadors no coneixien la por. Tot seguit, es va aixecar amb determinació, decidit a no deixar-se acovardir, ni per la foscor ni per aquells que perseguien al seu pare.

Decidit, va optar per enfilarse pel vessant fins a trobar el riu, i així aconseguir interceptar al seu pare.

La hiena

El mascle estava fart de caminar i enyorava la seguretat del clan. Des que havia marxat del seu grup natal que no havia trobat cap grup que l'acceptés i ja estava cansat d'estar sol.

Volia tornar a formar part d'un clan de hienes. Encara que això suposés passar a estar a la part més baixa de la rígida estructura social. Malgrat que suposés ser l'últim a alimentar-se. Encara que suposés no poder aparellar-se amb cap de les femelles del grup. Tot això tant li era si podia formar part d'un clan i tenir com a líder una femella poderosa i forta a qui seguir. I sobretot enyorava tornar a caçar en grup.

Era jove, inexpert i no se'n sortia bé matant senglars i cabirols. Als cérvols, daines, cavalls i urs ni s'hi acostava perquè sabia que no tenia cap possibilitat de batre'ls. De tant en tant, s'havia de conformar amb els ossos d'alguna carronya abandonada per algun altre depredador o bé ficar-se a l'aigua per atrapar rates, castors o qualsevol petit animal que no fos àgil en la fugida.

Aquella nit fosca havia ensumat, dèbilment, un toixó i va pensar que un animal tan greixós com aquell li donaria prou l'energia perquè l'esforç de la cacera es veiés recompensat.

Va ensumar el seu rastre a mig camí entre el campament dels humans i el riu. No sabia què passava aquella nit, però els humans estaven especialment neguitosos i havien sortit a caçar en la foscor, cosa que no feien mai. Va decidir allunyar-se dels humans i seguir el rastre d'aquell toixó, que semblava que s'enfilava pel vessant d'aquell turó.

Tenia gana i estava decidit a matar aquella bèstia llardosa que, per altra banda, semblava dèbil perquè deixava un rastre olfactiu molt feble.

Volia el toixó i l'aconseguiria.

Els humans

En arribar al riu, el silenci va ser interromput una vegada més pel cruixit de branques seques i el murmuri de fulles, movent-se com si un cos voluminós s'acostés. El nen, més serè, es va ajupir entre uns troncs caiguts i va esperar. Quan el cant d'un gamarús va atreure la seva atenció, va somriure, encara que va continuar immòbil. Una vegada més, el gamarús va ulular, aquesta vegada més agut. Llavors, ell es va sentir segur, es va redreçar i va sortir del seu amagatall.

–Pare, ets tu? –va preguntar el nen, amb veu baixa, dirigint-se cap a on l'au alçava la seva veu.

–Sí, soc jo. Estàs bé? –va respondre l'home en sortir d'entre uns arbustos.

–No, no estic bé. He passat molta por –va admetre el nen, encara nerviós per tot el que havia hagut de passar–. M'has deixat sol! I de nit! Què has fet? T'has tornat boig?

–Ja en parlarem més tard. Ara hem d'allunyar-nos dels caçadors. Si ens troben, ens mataran –va dir l'home, mirant en totes direccions i encara visiblement neguitós.

–Et mataran a tu. Jo no els he fet res.

–Anem! Quan estiguem en un lloc segur parlarem. Caminem fins que veiem aparèixer el sol. Els caçadors no ens perseguiran tan lluny. Han deixat les dones i els nens sols –va insistir l'home, alleugerit del pes de l'angoixa de pensar que havia perdut el seu fill.

Quan l'horitzó va començar a aclarir-se, l'home i el nen havien deixat molt enrere el campament que els havia acollit els dos darrers hiverns. Es van enfilear a dalt de la carena i van observar els prats que els quedaven a l'esquena, assegurant-se que ningú els seguís. Van buscar un lloc amagat i van descansar.

–Què ha passat amb la teva caputxa? –va preguntar el nen al seu pare.

–L'he perduda en la fugida. Ens haurem de moure per dins del bosc. Fins que me'n pugui fer una altra. Saps que t'he trobat per la teva caputxa?

–Per la meva caputxa? Per què?

–Perquè fa molta pudor. No la vas fregar prou dies. T'ha quedat mal adobada. Continua fent fortor a bèstia morta –va dir l'home, arronsant el nas i fent una ganyota.

–No fa tanta pudor! A mi m'agrada. Sí que la vaig treballar prou dies. I no fa fortor a bèstia! –va exclamar el nen, traient-se la caputxa, acostant-se-la al nas i fent una mal dissimulada ganyota.

–I tant que fa pudor! Però la necessites, ja ho saps –va exclamar l'home, que hagués volgut que el seu fill l'hagués escoltat quan ell li explicava com treballar la pell.

–Ara no vull parlar de la caputxa. Ara vull saber què ha passat aquesta nit. T'he vist intentar matar un dels caçadors. Què ha passat? Per què ho has fet? –va voler saber el nen, que tornava a portar la caputxa sobre el cap.

–No t'ho puc explicar.

–Per què no m'ho pots explicar? Per culpa teva tornem a estar sense grup –va insistir el nen—. D'aquesta manera mai aprendré a ser caçador.

–No sé què ha passat. Ho tinc confús. Sé que dormia. Sé que tenia un malson. Sé que m'he despertat. Recordo un home que portava una llança. Recordo que tothom corria darrere meu.

–Li has clavat un cop de roc al cap. Li has obert la cella. De poc que no el mates.

–No ho entenc. Potser té a veure amb el somni. Un gegant ha sortit del somni. Un gegant ala de corb ha intentat matar-me. Jo només t'he defensat del gegant –va intentar justificar l'home, que començava a balancejar-se de nou, conscient que el que deia no tenia ni cap ni peus.

–De quin gegant ala de corb parles? No hi havia ningú. Només la gent del grup. I m'has deixat sol. Ets un covard –el nen estava molt dolgut amb el seu pare i la paraula covard li va sorgir de ben endins. Tot i que s'alegrava que aquest encara fos viu i que s'haguessin trobat.

–Quan m'has trobat, tornava enrere. A buscar-te.

–Ara què farem? Estic cansat i tinc gana –va preguntar el nen, que no s'acabava de creure que el seu pare hagués pensat a tornar a buscar-lo.

–Continuem riu avall fins a sortir del territori del grup. Hem de trobar un riu molt cabalós. El riu fa de límit. Haurem de seguir el seu curs aigües avall. Fins a arribar a la desembocadura. Allà els rius s'obren en multitud d'illes. Allà ens serà menys

arriscat de travessar. A l'altre marge del riu estarem segurs. Caminarem fins a trobar un nou grup.

—Creus que el grup nou ens acceptarà? Estic fart de tants canvis. Vull ser com els altres nens. Vull que ens deixin formar part del grup! —mentre expressava el seu malestar, els ulls del nen deixaven veure un cansament massa profund per a la seva edat.

L'home va callar. Ell també estava cansat. Feia molt de temps que estava cansat. Cansat que no el deixessin intervenir en les caceres, cansat d'haver d'escurar els ossos que els altres menyspreaven, cansat de mostrar-se submís, cansat d'ocupar els llocs menys confortables en els campaments i les coves, cansat de tenir por...

Encara els quedava molt de camí per trobar un nou grup. Tant l'home com el nen sabien que, si no omplien els estómacs, aviat se sentirien mancats de forces i de voluntat per continuar caminant. L'home es va aixecar i va anar a buscar trossos de granit rics en quars i algunes branques tendres d'avellaner. Amb el material a punt, es va asseure al costat del nen i va començar a picar una pedra gran amb una de més petita per tal d'aconseguir ascles esmolades. Un cop les va tenir preparades, va començar a esmolar l'extrem d'una de les branques, la que li va semblar menys torta. No tenia temps d'adreçar-la amb foc, ja que el fum podia delatar la seva posició i no volia haver de tornar a amagar-se dels caçadors. El nen es feia l'adormit, però l'home sabia que observava atentament tot el procés.

—Ja està. Ja tinc la llança a punt. Ara només falta trobar un cau de conill. Aquesta nit menjarem carn fins a estar tips. Demà tindrè una caputxa nova. Demà podrem sortir del bosc. Queda't aquí i descansa. Tornaré amb carn de conill per menjar.

L'home es va dirigir al prat que quedava a l'altra banda del torrent. En un pendent poc pronunciat i sorrenc, els conills havien excavat diversos forats que feien servir tant d'entrada com de sortida.

Va començar a inspeccionar tots els voltants, ensumant dins de cadascuna de les cavitats que trobava. Quan va estar segur que no hi havia més forats dels que ell havia vist, se'n va anar a buscar uns rocs contundents i els va dipositar a les cavitats, de manera que obturessin les sortides. Només va deixar dos forats oberts. Un el va tancar amb un tros de pell de conill, que es va arrencar de la màniga, i que va clavar a terra amb quatre pals punxeruts. A l'altre, s'hi va asseure a sobre i va encendre un manat d'herbes seques, va bufar amb força per introduir el fum dins el forat, sense deixar de mirar la pell que estava clavada a terra. Aquell forat quedava una mica lluny, però el veia perfectament.

Al cap d'una estona d'anar bufant, l'home va començar a estossegar. El fum se li havia ficat al coll i als ulls i va començar a plorar. Al cap de poc es va veure sorprès per un atac de tos.

Va trigar una bona estona a recobrar la respiració i a allunyar els efectes del fum. Un cop recuperat, es va aixecar i va veure que la pell que tapava el forat estava trencada i que els pals estaven escampats per terra. Era impossible que el conill hagués pogut arrencar els pals i esqueixar la pell, perquè els havia clavat bé. Es va acostar al forat, va veure sortir fum, però no va veure cap conill. Es va aturar, va reflexionar uns moments, va olorar l'aire i va observar el terreny. Res. Va avançar fins on hi havia fang i allà va veure les petjades: un linx.

Va agafar la petita llança d'avellaner i va somriure.

L'home va sorprendre l'animal quan aquest estava concentrat en la seva menja. Tenia la llança a punt i la direcció en què bufava el vent li era favorable. Quan va tenir la bèstia al davant es va adonar que era un animal jove, ja que un gat experimentat no s'hauria deixat sorprendre tan fàcilment. Va tenir sort. En el darrer moment el linx se li va enfrontar, però l'animal havia perdut l'avantatge.

L'home va arribar, orgullós, al lloc on estava reposant el seu fill, amb les espatlles tirades enrere i caminant a poc a poc perquè el nen veiés el que portava penjat a l'esquena. Havia matat un linx! Qui diria ara que no servia per caçar? Tan bon punt hagués descansat i menjat, es prepararia la pell per fer-se una caputxa. Va somriure en pensar que, ara sí, el seu fill se sentiria orgullós d'ell.

El nen va tornar el somriure al seu pare i es va aixecar del racó on havia estat estirat.

—Has pogut dormir? —va preguntar l'home deixant caure el linx mort als peus del nen.

—No. Estic intranquil. Tinc la sensació que alguna bèstia em vigila. Veig que has trobat menjar. Un linx és molt millor que uns conills —va respondre el nen, tocant-se l'estómac i traient la llengua.

—Jo no sento olor de res. No detecto cap bèstia pels voltants. Mira quin cap que té! Avui treballaré fort. Demà tindrè la meva caputxa preparada. Una caputxa de linx!

—Necessitaràs més d'un dia per adobar aquesta pell. No tens les eines de pedra per treballar-la. I necessites dormir —va dir el nen, mirant-se amb enveja la testa del felí.

–Encara que no estigui acabada me la posaré. Necessitem sortir d'aquest bosc. Necessitem avançar pels prats fins a trobar un altre riu. Hem de sortir del territori del grup. O els caçadors ens acabaran trobant.

El linx era encara calent i no els va costar d'esventrar. Mentre l'home mantenia tibant l'animal, el nen va fer una incisió des de la gola a l'anus de l'animal per tal de retirar budells i vísceres i que els fluids corporals no taquessin la pell.

–No podem fer foc. L'haurem de menjar cru –va dir l'home donant la meitat del fetge al nen.

–Ja m'està bé. Tinc gana.

El nen va esperar que l'home acabés de separar la pell de la carn abans d'arrencar una de les cuixes i començar a menjar.

–Deixa estar la cuixa. Agafa el cor, els ulls i la llengua –va exclamar l'home. – Deixa'm a mi els ronyons. El cervell no ens el podem menjar. Si trenco el crani faré malbé la pell. La carn de les potes ens l'emportarem. Ens donarà menjar uns quants dies.

Absorts com estaven en aquella menja, no es van adonar que algú s'acostava. No va ser fins que el vent els va portar la ferum de la bèstia que pare i fill es van aixecar. L'home va agafar la llança i el nen un roc del terra. El nen tenia raó, alguna bèstia els estava observant.

–No et moguis del meu costat –va ordenar l'home.

–Què és? Sento una pudor que no identifico –va preguntar el nen, espantat.

–Hiena! –va respondre l'home, aixecant la llança per sobre de la seva espatlla.

–Una hiena o moltes hienes?

–No estic segur. Crec que només una.

–Què fem si s'acosta?

–No s'acostarà.

–Però si s'acosta, què fem? Les hienes són molt grans. No podràs clavar-li la llança tu sol. Si almenys hi hagués els altres caçadors... I si correm fins aquells arbres? I si ens enfilem ben amunt dels pins?

–Les hienes corren més que els homes. Tranquil, que no s'acostarà.

L'home es va equivocar perquè la hiena sí que es va acostar.

La hiena

Al mascle de hiena li va estranyar que aquell humà estigués sol amb la seva cria. Pel que ell havia vist, els humans mai no anaven sols i sempre es movien en ramats petits.

Feia estona que seguia el rastre olfactiu de la seva presa i quan la va trobar va tenir una gran decepció. Ell esperava atrapar un feixuc toixó i es va trobar amb una cria humana ja crescuda que portava un toixó mort sobre el cap. Amb els humans s'havia d'anar amb compte perquè sempre portaven aquells pals esmolats amb els quals mataven les mateixes preses que les hienes. Quan va veure aparèixer l'humà adult, li va saber greu no haver saltat abans sobre la cria, aprofitant que aquesta estava sola.

El jove mascle de hiena va començar a valorar les seves possibilitats. Ell era molt més gros i fort que aquells dos humans escanyolits. Ell sabia la posició exacta dels dos humans, en canvi, aquests encara no l'havien vist. Podria rodejar-los i atacar-los per l'esquena. Si anava amb compte, cap soroll el delataria.

Va notar que el vent girava lleugerament i va aprofitar per moure's, observant satisfet que els dos humans continuaven mirant els arbustos que ell acabava d'abandonar.

Feia molts dies que no menjava i tenia l'estómac buit. L'olor de la sang del linx mort li havia despertat encara més la gana i va començar a salivar.

Primer intentaria sorprendre els dos humans i fer que aquests fugissin sense haver d'enfrontar-s'hi, amb el linx mort ja es conformava. Però si els humans no abandonaven la presa, s'enfrontaria a ells. Primer atacaria el més feble, el nen, que no portava cap pal esmolat, per així fer que el més gran fugís aterrit.

Tenia gana, volia menjar i aquella semblava una bona estratègia.

Els humans

L'home va tenir el temps just de girar-se, apartar el nen amb una empenta i impulsar amb força el braç que tenia aixecat a l'altura de l'espatlla.

La branca d'avellaner amb la punta esmolada es va clavar a la cuixa de l'enorme bèstia que corria cap al nen. La punta només va penetrar superficialment a la dura pell de la hiena, es va trencar la llança i en va quedar la meitat a terra. La hiena va parar en sec, va fer un xiscle de dolor, va girar el cos i amb les poderoses mandíbules es va arrencar el tros de fusta que tenia clavat a la cuixa. Va aixecar-se i, fent una rialla nerviosa, va marxar ranquejant cap a l'interior del bosc.

—Com ho has fet? —va preguntar el nen, observant la distància que hi havia entre el seu pare i la llança trencada que reposava a terra.

—No t'acostis! No sabem si ha fugit. Es pot haver quedat amagada entre els arbustos —va cridar l'home, tremolant.

—Com ho has fet? La llança s'ha clavat a la cuixa. La hiena estava molt lluny! —va exclamar el nen, mentre intentava calcular la distància que la llança havia recorregut.

—He dit que no t'acostis! —l'home, encara molt nerviós, va donar un cop amb el puny tancat al cap del nen per tal que aquest entengués que acabava de donar una ordre.

El nen es va adonar que, si no fos perquè la llança havia sortit volant, aquella bèstia se li hagués tirat al damunt i ara ell tindria el cap trinxat enmig de les mandíbules de l'animal. Es va ajupir i va recollir els dos trossos de llança. Mentre els intentava unir de nou, es va girar en direcció al seu pare.

—Però, com ho has fet?

—Anem! Les hienes no van mai soles. Les altres no deuen ser lluny. Marxem abans no siguem devorats per aquestes feres.

—No m'has contestat la pregunta. Com ho has fet? Les llances es claven. Les llances no es fan volar. Com ho has fet? —va tornar a insistir el nen.

—T'ho explicaré aquesta nit. Quan siguem lluny d'aquí. Quan tinguem la protecció d'un bon foc. Ara marxem! He de trobar un altre pal. He de fer una nova llança.

Quan la nit se'ls va tirar a sobre, l'home i el nen havien recorregut una distància considerable, deixant enrere valls, rierols i turons. Estaven exhausts, però se sentien més segurs. Eren a prop del límit del territori de l'últim grup que els havia acollit i sabien que l'endemà el deixarien enrere. Llavors estarien més tranquils

perquè cap caçador gosaria travessar els seus límits per anar a perseguir una presa.

L'home va trigar força estona a trobar branques de pi rectes i de la mateixa longitud. El nen havia encès un foc i estava recollint pinassa, sense perdre de vista el seu pare. Quan ho van tenir tot a punt, es van treure les pells de conill i les van anar col·locant sobre l'estructura de pals que l'home havia fet aguantar mitjançant unes enfiladisses. Van deixar una bona obertura sense tapar, just a sobre del foc. Un cop dins l'estructura de pals i pells, van començar a menjar part de la carn del linx mort aquell matí.

El nen continuava molest amb el seu pare, a qui sempre havia considerat un inútil. Però ara pensava que potser no ho era tant, d'inútil, si sabia fer volar pals esmolats.

–Penses explicar-m'ho o no?

L'home estava concentrat a mastegar la carn i arribar a l'os de la cuixa per partir-lo i treure el nutritiu moll de l'os. Va respondre al seu fill amb desgana.

–Una vegada vaig tenir una llança que volava.

–Quan? Jo no t'ho havia vist fer mai. Tu no caces mai amb la llança. Els homes no et volen amb ells. Tu no has caçat mai amb una llança. Tu...

–Fa molt de temps. Quan tu eres molt petit. Del mar van arribar uns caçadors. Ells portaven llances voladores. Ells van matar tothom del grup.

–Què? Tothom? Com? Qui eren aquests caçadors?

–Eren diferents! Portaven unes llances que volaven. Van acabar amb tothom del grup. Sense ni tan sols acostar-s'hi –va explicar l'home, amb el cap clot, encongit pel pes d'uns records llunyans i dolorosos, i movent rítmicament el cos endavant i endarrere.

Al nen li costava creure el que el seu pare explicava, ja que mai li havia sentit dir res semblant.

–Per què nosaltres vam continuar vius?

–Ens vam poder escapar. Abans de fugir vaig poder agafar una llança. Una de les que volaven. Al cap d'un temps se'm va trencar –l'home continuava amb els balancejos, mentre buscava la manera d'explicar allò que no volia explicar al seu fill.

–I la mare?

–És morta. Tinc son. No vull parlar més. Ja t’he explicat massa. Quan siguis gran continuarem aquesta conversa. Ara calla i dorm!

–Com va morir? –va voler saber el nen, sorprès per aquella inesperada confessió.

–A dormir!

–Com va morir?

–A dormir! Si no calles, no t’explicaré mai més res.

–Per què vas atacar el caçador? –va tornar a preguntar el nen, confús amb tot el que havia passat.

–No ho sé. Calla i dorm! Demà hem de caminar molt. Abans que fosquegi hem de trobar un grup.

–Jo no vull un altre grup! –va protestar el nen-. No tinc ganes de passar pel mateix! Un altre cop! No podríem viure tu i jo sols?

–No.

–Per què no?

–Ja has vist què ha passat avui. Què ha passat amb la hiena. Necessitem la protecció d’un grup de caçadors. Tu necessites caçadors de qui aprendre. Jo necessito dones.

–Cap dona et deixa mai que la toquis! No necessitem ningú. Avui bé que m’has defensat de la hiena. Podries fer més llances voladores. Em podries ensenyar a fer-les volar. No necessitem ningú.

–I tant que necessitem un grup. Un home no és res sense un grup. Un home viu poc temps sense un grup.

–Però, les llances que volen...

–No tornaré més a fer volar una llança.

–Per què no?

–Quan les llances volen passen coses terribles.

–Però, què dius? Avui has foragitat una hiena tu sol!

–Trobarem un grup on els caçadors et defensaran. No tornis a parlar més de llances voladores. Mai més!

L'home va clavar un cop de puny al cap del nen per fer-li entendre que estava parlant molt seriosament i que donava per acabada la conversa.

Durant uns quants dies pare i fill van estar caminant. Van seguir el curs del riu fins a la desembocadura i allà van aconseguir passar a l'altre marge. Llavors van avançar per la platja, travessant nombrosos aiguamolls i petites rieres, fins que van trobar un altre riu que també vessava les seves aigües al mar. Un cop van ser a l'altra banda del riu, van començar a trobar marques vermelles en llocs prominents.

–Veus com tenia raó! Aquí hi ha les marques fresques –va exclamar l'home, alleugerit per haver trobat senyals d'un altre grup.

–De quin grup són aquestes marques? –va preguntar el nen, resseguint amb els dits dues línies sinuoses i paral·leles.

–No ho sé. No conec els senyals d'aquest grup. Afanya't! No et quedis enrere! Els caçadors seran als aiguamolls. Els aiguamolls són on volen les oques –va fer l'home, assenyalant amb el braç l'horitzó.

–Què passarà quan ens vegin?

–Ja saps què passarà –va respondre l'home, fent una mal dissimulada ganyota.

–Sí, ja ho sé. Tu tornaràs a tenir por. Cap caçador et voldrà al seu costat.

L'home va accelerar el pas i va fer veure que no havia sentit el que el nen li retreia, perquè estava cansat d'haver-se de justificar.

El nen es va quedar callat, sabia de sobres què passaria i no tenia gens de ganes de tornar a passar per aquella experiència. Mentre tornava a emprendre la marxa va dir en veu alta que ell no tindria mai por, que creixeria fort i que es convertiria en un gran caçador.

L'home no va replicar, tot i que sabia que allò era del tot impossible.

II. En algun punt de l'actual delta del Llobregat

2. EL GRUP DE LA COSTA

La noia

Els crits de la noia no arribaven al campament, per tan ningú vindria a ajudar-la.

Així ho havia volgut ella.

Els dolors del part havien començat a mitja tarda, al campament de la platja. Va ser després de la primera contracció que la noia, sense dir res a ningú, es va encaminar als aiguamolls pensant que allà estaria tranquil·la, ja que els homes no havien de sortir a caçar aquella tarda.

No volia que ningú veiés el seu fill i menys que li tiressin en cara que era un nen mal fet, per culpa seva.

Pariria sola i sola mataria el seu fill.

Era la seva primera criatura i ella sabia que el part no hagués hagut d'anar d'aquella manera. Hauria d'haver estat rodejada de dones que l'ajudessin, que la tranquil·litzessin, que li diguessin que tot aniria bé i que tindria un nen fort i sa.

Però ara ja no podia fer res, aquell nen no viuria.

Allà, ajupida enmig del canyís, es va sentir massa petita per passar per aquella experiència sola. Sempre li havien dit que la seva cara, molt més rodona del que era habitual en les noies del seu grup, i la seva baixa estatura li feien l'aparença de ser més jove del que en realitat era. Sabia que ella era diferent; uns enormes ulls verds i uns llargs cabells rossos li creaven un aspecte infantil però alhora encisador.

Sempre havia estat una nena preciosa i ella ho sabia.

Ajupida com estava va aixecar el cap i va veure que sol s'estava amagant darrere els turons del fons i que tots els núvols, fins i tot els que penjaven sobre el mar, anaven virant de color, a poc a poc, des d'un blanc brut a un rosat intens. També va notar que la temperatura estava baixant i va començar a sentir que la suor, que li mullava tot el pèl de l'esquena, li començava a refredar el cos. El cor li bategava amb força perquè estava espantada i els dolors eren intensos. El

record d'una mare que no va arribar a conèixer li va travessar el pensament; les dones morien en els parts, no totes, és clar, però sí moltes de les que havien estat membres del grup.

El nen estava a punt d'arribar, els dolors s'anaven intensificant i la noia va apartar les pors del seu cap per concentrar-se en expulsar la criatura i continuar viva.

Les oques van passar volant arran del canyissar, en direcció a la llacuna. S'estaven reunint per passar la nit i en l'aire es va començar a sentir el cloqueig dels animals que anaven aterrant. En poca estona no es va sentir res més que aquella cridòria.

Les contraccions es van fer més seguides i la noia no va poder callar un fort crit que va agafar de sorpresa les aus que s'havien congregat a l'altra banda del canyís i que no s'havien adonat de la seva presència. Centenars d'oques de diverses espècies van aixecar el vol, sorollosament, mentre intentaven volar el més ràpid possible sense xocar les unes amb les altres.

En un no res els núvols es va tnyir d'un vermell encara més intens, gairebé tan intens com la sang que començava a regalimar per les cuixes de la noia.

Per fi la criatura arribava i ella podria descansar. Un nen menut va sortir, de cop, en mig d'una glopada de sang que ràpidament va ser absorbida per la sorra. La noia no va agafar la criatura, però sí que es va incorporar una mica per mirar-la, un moment. I es va estranyar que aquell nen semblés normal, era un mascle una mica petit però ben fet. La vella li havia dit un munt de vegades que el nen que li naixés seria dèbil i estaria mal format.

Va tallar el cordó umbilical a mossegades, va tornar a mirar amunt i va veure que s'estava aixecant una mitja lluna. Va dirigir la mirada envers els turons i, a la noia, li va semblar que el cel tenia el color de la seva sang.

L'estol d'oques s'anava allunyant i el soroll s'amortia. La placenta havia sortit i el nen es movia espasmòdicament entre les restes gelatinoses de la sorra. La noia va apartar la mirada, es va girar lleugerament i es va preguntar quina seria la millor manera de fer desaparèixer aquella criatura.

Un soroll la va treure dels seus pensaments, algú s'acostava. Va reconèixer la pudor i va saber de qui es tractava. Va continuar amb els ulls tancats, fent-se la dormida. No sabia si el nen encara era viu, però va notar com se l'enduïen i es va sentir alleugerida perquè no l'hauria de llançar a l'aigua i veure com s'ofegava.

La tranquil·litat tornava a la llacuna i la noia reposava més serena, ara que ja no tenia aquella criatura entre les cames. Va continuar amb els ulls tancats, intentant descansar i no pensar en res, però els crits aspres d'unes altres aus que anaven

cap a ella van fer que obrís de nou els ulls i aixequés la mirada. Múltiples estols de grues venien volant des de les praderies que hi havia entre les llacunes i els turons, en direcció als aiguamolls. A mesura que aquelles aus, que volaven en fileres, s'anaven acostant, el so ensordidor va tornar. Molt aviat centenars d'aus de potes primes i coll llarg van començar a aterrar a les petites illes del mig de les llacunes. També les grues es reunien per passar la nit, ara que les oques havien marxat i elles podrien trobar prou espai per estar tranquil·les.

Aquells eren dies que les aus es preparaven per migrar cap al nord, més enllà dels turons, més enllà dels territoris d'hivern, més enllà de la terra que la noia coneixia.

La noia es va aixecar i amb les mans es va tapar les orelles. No li agradaven els estridents crits d'aquelles aus i menys si les tenia a sobre seu. Va començar a caminar, amb pas poc segur, en direcció al campament de la platja.

Necessitava tranquil·litat i dormir una bona estona.

Se sentia tan cansada i trista com mai no s'hi havia sentit.

L'home i el nen

El nen s'entretenia agafant petxines de la sorra i tirant-les a l'aigua. L'home, de tant en tant es girava per dir-li que no es quedés enrere, que encara els faltava una bona estona per arribar fins on ell creia que el grup hauria muntat el campament.

Caminaven per la sorra seguint la vora del mar, igual que ho havien fet els darrers dies. S'havien d'afanyar perquè, si no trobaven el campament aviat, haurien de preparar un lloc per passar la nit.

Feia estona que sentien cloquejar les oques i les havien vist aixecar el vol, al lluny. Si les oques eren per aquells aiguamolls, els caçadors del grup no serien lluny. Ara calia trobar aquest campament abans no fos del tot fosc.

L'home va mirar a la seva esquerra i va veure que el sol començava a desaparèixer darrere els turons, alhora que una mitja lluna començava a fer-se present sobre el mar. Una lluna com aquella els donaria prou llum per continuar caminant una estona més, tot i que ell sabia perfectament que, des de feia un temps, no hi veia bé de lluny i menys quan es feia fosc.

Cada cop hi havia més oques a l'horitzó i ara el cloqueig estrident de les aus arribava amb força a les oïdes de l'home i del nen. Alguna cosa havia espantat

aquelles aus i el més probable era que fossin els homes del grup de la costa que havien anat als aiguamolls a caçar. Van accelerar el pas pensant que ja devien ser a prop.

De cop van veure un animal petit que corria envers ells, pel mateix marge de l'aigua. L'home va aixecar la llança i va esperar. Quan l'animal va ser a prop, l'home va tornar a abaixar la llança, no hi havia perill, era una guineu. Ni a ell ni al nen els agradava el gust de la carn d'aquell animal, preferien el conill.

La guineu va passar corrents pel mateix costat de l'home i del nen, sense desviar-se ni un pam de la seva trajectòria, com si no els hagués vist.

–Afanya't, fill! –va cridar l'home.

–Ho has vist pare? M'ha semblat que portava carn a la boca –va cridar el nen, accelerant el pas en direcció on havia vist venir la guineu.

–Sí, jo també ho he vist. Mira aquests regalims de sang. Avui tornarem a menjar carn tendra, fill meu!

–Què portava a la boca? No semblava que tingués plomes.

Que la guineu portés menjar fresc a la boca era molt bon senyal. El nen sabia perfectament que allò volia dir que les hienes encara no havien arribat fins a l'animal mort que la guineu havia trobat. Quan les hienes trobaven un cadàver mai no deixaven que ningú s'hi acostés fins que elles havien acabat. I llavors ja no quedava res per menjar. Si s'afanyaven encara podrien tastar part d'aquella carn.

Va aparèixer sobtadament, darrere unes roques que s'enfonsaven dins el mar. Era enorme. Ni l'home ni el nen van saber què fer perquè mai no havien vist res semblant.

–Pare, què és? Tu creu que és perillós? –va preguntar el nen, ja al costat de l'animal i tocant amb el palmell de la mà la suau pell de l'enorme bèstia que no tenia potes.

L'home es va agenollar a la sorra i va mirar detingudament el petit ull del rorqual.

–Sé què és. N'he sentit a parlar. Als vells del grup on vas néixer. És una balena.

–Com és que mai no n'havíem vista cap?

–Viuen dins l'aigua. Però a vegades surten fora. A vegades s'acosten a la sorra. Llavors no poden tornar a entrar a l'aigua. Llavors es moren. La carn és bona –

va explicar l'home, traient un ganivet de pedra per començar a esquarterar l'animal, que encara respirava.

Inesperadament, una pedra van impactar l'esquena de l'home. Un grup nombrós d'homes i dones, amb llances a les mans, s'acostaven corrents i cridant. I semblaven enfadats.

L'home va deixar el ganivet i la llança a terra i es van agenollar a la sorra, amb els braços oberts, els palmells amunt i el cap abaixat. El nen el va imitar. Ja havien passat per aquella situació altres cops.

Si es mostraven submisos tot aniria bé.

La guineu

L'animal anava resseguint la platja des de feia estona. Durant tot el dia havia estat rondant el campament dels homes, però aquests no havien llençat cap resta a l'exterior i ell no havia trobat cap tros d'os per menjar. De totes maneres havia tingut sort que els homes haguessin instal·lat el campament a prop del seu cau. El fet d'haver perdut les cries a la tardor, quan aquestes ja estaven mig crescudes va fer que la femella tornés a entrar en zel en una època que no era gens habitual. Mai no havien tingut cries en aquella època de l'any. Si això hagués passat en un altre lloc, les cries segurament ja foren mortes. Però el fet que els homes acostumessin a tirar fora del campament les restes dels seus àpats els donava a elles una oportunitat. Era menjar fàcil i sense risc. Potser si els homes mantenien el campament durant uns quants dies més, elles, les guineus, podrien seguir-los quan marxessin, perquè les cries ja serien prou grans per mantenir el pas dels animals adults.

Cansada de no trobar aliment al campament dels homes, la guineu va passar la tarda amagada entre les herbes altes de les praderies properes, sense aconseguir res que li fos de profit. Sabia que la femella i els cadells l'estaven esperant dins el cau. Sabia que tenien gana. Ell també en tenia.

Va decidir acostar-se als aiguamolls, allà segur que tard o d'hora acabaria trobant alguna resta per portar al cau. No va ser a temps de saltar sobre cap presa perquè les oques la van veure i van aixecar el vol, cloquejant escandalosament. La guineu es va quedar mirant com aquelles aus s'anaven allunyant i va començar a resseguir el lloc que aquestes havien ocupat moments abans, per si alguna havia quedat enrere, sense poder volar. No en va trobar cap.

Però llavors l'aire va canviar de direcció i de cop va sentir l'olor dolça de la sang. Seguir el seu rastre no li va costar gens, atès que el vent li venia de cara.

Va veure un humà estirat a la sorra, entre el canyís. Era una femella que no es movia, tot i que a l'animal li va semblar que la humana respirava sense dificultat. S'hi va acostar amb por, molt a por a poc i quan va ser al davant de la dona va veure que, enmig d'una massa gelatinosa, hi havia una cria nounada.

Ara sí que els seus petits menjarien! Ara sí que la seva companya es posaria content! El fred encara era molt viu. Aquell no era temps per criar, era temps per sobreviure. I ells tenien cries encara petites que difícilment sobreviurien fins a la primavera si ell no trobava prou menjar.

La guineu es va anar acostant, atenta a si la humana es movia. Sabia molt bé que si la noia tenia una llança, podia ser perillosa. La guineu va agafar la criatura amb la boca, amb molt de compte, ja que aquesta encara era viva i no la volia fer malbé. Tenir aquell nadó a la boca li va despertar la gana. Feia massa temps que només rosegava carcasses i ossos despulats de qualsevol resta de carn. Involuntàriament, va començar a segregat saliva i sucs gàstrics, i la temptació de mastegar aquella tendra criatura es va fer molt forta. Però s'aguantaria les ganes i li portaria sencera a la seva companya. Llavors ella donaria a les seves cries aquella carn tendra perquè les alimentés. Aquestes ja tenien més de dues llunes i la seva mare no els donava a mamar. Aquella nit podrien tastar un tros d'una de les carns més gustoses i difícils d'aconseguir.

Mentre la guineu anava corrent per la platja, els ulls li brillaven tot pensant com de contenta es posaria la seva companya.

Ni tan sols es va parar en trobar-se la balena encallada a la sorra.

Ni tan sols va veure l'home i el nen quan va passar pel seu costat.

Els humans del grup de la costa

Les cares dels humans que avançaven ràpidament cap a l'home i el nen no feien presagiar res de bo.

Una bona estona abans, la dona Aba havia sortit del campament per veure si trobava la noia Usu, que havia desaparegut a mitja tarda. A la noia, li faltava molt poc per parir i la dona estava preocupada per ella. Va ser llavors que va trobar la balena encallada a la sorra. La dona havia tornat corrents al campament per informar de la seva inesperada troballa i tothom s'havia afanyat a agafar les eines esmolades de pedra i havia corregut envers la platja.

Veure que uns estranys hi havien arribat abans que ells no els van fer gens de gràcia.

El cap Uru, l'home que dirigia els altres homes en la cacera, es va plantar davant l'estrany que estava agenollat a la sorra i, en veure l'actitud de submissió d'aquest, va clavar la llança a la sorra. Darrere seu quatre homes es mantenien alerta, cadascun amb una llança preparada.

El cap Uru es va mirar amb deteniment l'home ajupit a la sorra i li va semblar rar, sobretot pel fet que portava posades moltes pells de conill i una caputxa de pell de linx a mig treballar. El nen duia una pell al cap de toixó i també portava tot el cos cobert de pells de conill. En canvi, els homes i les dones del grup anaven abrigats amb les càlides pells dels cérvols que havien matat la passada tardor, allà al pas del congost. Però només els cobrien el tors, ja que calia tenir les cames lliures per a quan calgués córrer.

—Perdoneu aquest home i el seu fill. No us volíem robar el menjar. No sabíem que era la vostra presa —va dir l'home agenollat, en to tremolós i sense aixecar la mirada de terra.

L'Uru va estar-se una bona estona mirant fixament el desconegut sense dir res. Havia entès la major part de les paraules que aquell home havia dit, tot i que li notava un accent diferent, i per això va deduir que aquell home devia venir de lluny.

—D'on veniu, home linx i nen toixó? Per què esteu agafant la nostra carn? I tu, el gran, treu-te aquestes pells! —va ordenar el cap del grup, amb el to més autoritari que va ser capaç de fer—. Què hi amagues sota els conills morts? Una llança? Una pedra esmolada?

A l'home que estava agenollat a la sorra li va sonar estrany que el cap dels caçadors es dirigís a ell com a home linx i al nen com a nen toixó. No eren pas aquests els seus noms, però si aquell home així ho volia, així es dirien a partir d'aquell moment. Va aixecar el cap i es va tirar enrere la caputxa i, a poc a poc, es va despendre de les pells que el cobrien de cap a peus. El nen va continuar amb el cap baix i cobert, esperant la reacció d'aquells homes i dones.

Involuntàriament, el cap Uru va fer un salt enrere i el cor se li va accelerar, com quan estava a punt de clavar la llança en una presa i aquesta volia escapar. La raó era que l'Uru no entenia què veia. L'home que l'Uru tenia al davant estava molt prim, molt, i era diferent, molt diferent. L'Uru va tornar a avançar unes passes fins a recuperar la posició que ocupava abans de l'ensurt i es va concentrar en l'home vingut de lluny, que continuava nu i amb el cap cot. Que l'home estigués tan mancat de musculatura en cames i braços, que les costelles se li marquessin a la carn, que tingués el ventre enfonsat i que no conservés gens de greix als malucs no era el que més el desconcertava. El que el desconcertava de veritat era que l'home no tenia edat, o almenys l'Uru no

aconseguia esbrinar si l'home era jove o era vell. Per una banda, semblava tan vell com el vell Uyu i la vella Izi, els dos membres de més edat del grup. L'home estrany semblava un vell perquè tenia els cabells del mateix color dels pèls dels vells, que era el color de la neu. Les celles i la barba també eren del mateix color. I els pèls del cos també. Però, per una altra banda, l'home tenia la pell com els nadons acabats de néixer, del color que recordava a les flors dels esbarzers. Quan l'home estrany va aixecar el cap i els ulls d'aquests es van trobar amb els ulls del cap Uru, a aquest últim se li va glaçar la sang. L'Uru mai no havia vist uns ulls com aquells, ni tan sols els seus dos fills bessons, que tenien els ulls diferents dels de la resta dels membres del grup. Els ulls de l'home que estava agenollat, nu, a la sorra eren d'un color mai no vist en uns ulls humans, eren com el cel en un dia clar, quan no hi havia núvols. L'Uru es va girar i va veure que els homes i dones que tenia a l'esquena feien la mateixa cara de desconcertats. A ells, tampoc els agradaven aquells ulls tan clars.

L'home que continuava agenollat, en ser conscient de l'efecte que la seva mirada provocava en els membres del grup, va tornar a abaixar el cap i va perdre la mirada en la sorra.

L'Uru encara no havia determinat si l'home i el nen podien representar una amenaça per al grup. Sabia que havia de decidir aviat. Tots els membres del grup, petits i grans estaven pendants del que ell resolgués per començar a esquarterar la balena, que ja havia deixat de respirar.

El cap Uru va ordenar a l'home linx que aixequés el cap i obrís bé els ulls. Volia tornar a observar aquells ulls estranys. L'home va obeir, sentint-se humiliat i fràgil, volia posar fi a tot allò i tornar-se a posar les pells de conill per recuperar la dignitat. El nen es mantenia amb el cap baix, mossegant-se el llavi inferior per mantenir-se callat, també desitjant que tot passés aviat i esperant que, a ell, no li ordenessin que es tragués les seves pells.

—Què et passa als ulls? Hi veus o ets cec? —va preguntar l'Uru, acostant-se molt a la cara de l'home i arrugant el front en un intent de veure l'interior dels ulls.

—Als meus ulls no els passa res. Hi veig perfectament —va respondre l'home, tot i que sabia que sempre havia tingut dificultats per veure-hi de lluny, sobretot quan es feia fosc.

—Tens ulls color cel —va dir el cap Uru, i per si l'home no l'havia entès, va assenyalar amb la mà amunt.

—Sí, ja ho sé, ulls de cel —va repetir l'home, mirant de reüll el nen, que continuava quiet al seu costat.

–Segur que hi veus? –l'Uru va començar a passar la mà pel davant de la cara de l'home. Ell recordava que, quan era petit, a un vell del grup se li van posar un tel blanc als ulls i que llavors el vell va deixar de veure-hi.

–Sí que hi veig –va tornar a dir l'home, gosant apartar la mà del cap Uru del davant de la seva cara.

A l'Uru no li va agradar que aquell home li hagués apartat la mà, va arronsar el nas, però no va dir res. Es va ajupir, va agafar la llança que estava clavada a la sorra i va començar a tocar, amb la punta, la carn d'aquell home desconegut.

–Deu fer molts dies que no menges. Estàs molt prim. No tens carn. No tens greix. Què t'ha passat a la pell? I als cabells? –va preguntar el cap Uru mentre li resseguia la forma del cos, amb compte de no fer malbé aquell home que semblava voler trencar-se en qualsevol moment.

La dona Aba, que era qui s'encarregava d'organitzar les tasques de les dones dins el grup, es va adonar que el nen continuava agenollat a la sorra. Es va acostar a la balena, va arrancar un tros de carn en el tall que l'home forà havia començat a fer i li va donar al nen. Aquest va aixecar el cap, es va treure la caputxa i, quan els ulls de la dona es van trobar amb els del nen, aquesta va fer un salt enrere i el tros de carn va caure a la sorra. El nen era igual d'estrany que l'home. Tot i anar tapat amb moltes pells de conill, a la dona Aba li va quedar clar que aquell nen estava molt prim i que feia cara de no haver fet un bon àpat en molt de temps.

–Aquest és el meu fill. Venim de molt lluny. Estàvem amb un grup. Un que té el territori cap allà –amb la mà va assenyalar en la direcció d'on venien–. Ja no estem en el grup. Ara estem cansats. Ara tenim molta gana. Us demanem de compartir el vostre foc. Us preguem compartir el vostre menjar. Només durant uns pocs dies. Fins que estiguem més forts. Llavors continuarem el nostre viatge. Llavors no us molestarem més.

El cap Uru continuava pensatiu, encara no decidit si l'home i el nen eren una amenaça per al grup.

–I si són com aquella merla color neu? La que tenia el niu en el congost. Te'n recordes, Uru? Durant la cacera dels cavalls. La femella era normal. Però el mascle era color neu, com aquests –va comentar un dels caçadors, referint-se als dos estranys.

Uru va quedar-se en silenci, confós. Un altre record va llampejar en la seva ment: el rostre rialler de la dona que més havia estimat, apareixent i desapareixent com una guspira.

—O com aquell cabirol mort per l'Uyu. Tu Uru te'n deus en recordar. Tot i que aleshores encara eres un nen. L'Uyu em va donar la pell a mi. Era una pell molt maca. Era tota del color de la neu. Totes les dones la volien, però era meva —va comentar una dona molt vella que s'havia obert pas fins a situar-se al costat del cap dels caçadors.

I va tornar a passar. Una punxada a prop d'un dels ulls va portar a l'Uru la imatge d'una preciosa dona rosa d'ulls verds. Tan sols un instant, un sospir, però prou intens per a obligar-lo a tancar de nou aquell dolorós record en el més profund del seu ésser.

—Uru, que m'escoltes? —va preguntar la vella, adonant-se que alguna cosa li passava al cap del grup.

—Sí Izi, t'escolto. Passa amb alguns animals. No sé el perquè, però passa. Excepte pel color, són normals —va respondre l'Uru, més centrat ara que havia tornat a bloquejar aquell record punyent.

Calia decidir i pronunciar-se. L'Uru va observar les pells de conill que l'home havia deixat caure a la sorra. Es va mirar les pells de cérvol que li cobrien a ell les parts més sensibles del cos i es va dir que les seves eren millors. Després l'Uru es va mirar un dels braços i es va adonar que era més gruixut i musculós que les cuixes escanyolides d'aquell home, i va somriure. Finalment, va mirar amb deteniment els genitals de l'home estrany i a continuació va abaixar el cap per observar els seus propis genitals i va esclatar en una rialla.

El cap Uru havia decidit: ni l'home ni el nen representaven cap amenaça per a ningú del grup.

I encara que ell no ho sabia fins molt més tard, havia errat en la seva decisió.

3. L'OCELL BLANC

El grup de la costa

La dona Aba va ser qui va agafar la iniciativa. Ja s'encarregaria ella d'engreixar aquell pobre home i el seu fill! En aquell moment hi havia feina a fer, la balena no aniria sola al campament.

–Va, dones, posem-nos a la feina! Sembla que els homes s'han quedat encantats. Comencem per aquest costat de l'animal. Tallem tota la carn a tires. Tires no massa grans. Ens les hem de poder penjar a l'espatlla. Fins al campament! –va cridar amb autoritat la dona, que tot i mantenir-se forta tenia ja un bon grapat d'hiverns.

Els homes van reaccionar, no els agradava que les dones els passessin al davant. Van deixar les llances clavades a la sorra i es van posar a retirar la carn de l'altre costat de l'animal.

Un home vell i una noia molt jove es van asseure a la sorra i es van preparar per a la feina que els venia a sobre; hi havia molt a tallar i els ganivets de pedra aviat es trencarien o deixarien d'estar esmolats. El vell va agafar les eines de sílex, va mirar la balena encallada a la sorra i va clavar un cop de peu a una noia, que estava bocabadada amb els dos nouvinguts.

–Noia Unu, ves a buscar còdols d'aquesta mida. De pedra bona, no en trobaràs pels voltants. Busca pedres com aquesta –va ordenar el vell ensenyant a la noia un tros de quars.

–Aquesta pedra se'ns trencarà aviat. No la podrem arreglar quan es trenqui. Sé on hi ha pedra de la bona.

–Trigaràs massa temps. Hi ha molta feina a fer. Les dones i els caçadors ja han començat. Si es queden sense eines, s'emprenyaran amb mi. Aquesta pedra ens servirà. Ves ara i afanya't!

L'home vell va començar a desprendre petits fragments d'un nòdul de sílex. Tot i estar concentrat en la seva feina, va aixecar la mirada de la pedra, tan sols un moment, per observar com la noia marxava corrents. La noia Unu començava a ser tan bona talladora de pedra com ell mateix. Perquè, des de ben petita, havia mostrat un gran interès, d'altra banda, gens habitual en les nenes del grup, per rascadors i bifaços, per denticulats i osques, per ganivets i puntes de llança. A ell, la noia li agradava molt perquè era pacient, tenia la força necessària a les

mans i sabia veure el que la pedra li podia oferir. Llàstima que aviat hagués de deixar el grup, va pensar el vell, mirant com la noia s'allunyava en direcció als turons.

L'home estrany i el nen es mantenien asseguts a la sorra, sense atrevir-se a fer res. De cop, el nen es va aixecar i va córrer cap a on trencaven les ones. L'home no va ser a temps a parar-lo i va començar a cridar que tornés. El nen, un cop va arribar a l'aigua, amb una mà es va arremangar les pells de conill que li tapaven les cames i amb l'altre va agafar un petit animal que arrossegava una ala per la sorra. Va tornar cap on era el seu pare amb l'animal agafat entre les dues mans.

–Mira, pare, té l'ala trencada. No pot volar.

–Deixa'l a la sorra! –va ordenar l'home.

–Està ferit. Té l'ala trencada. Si el deixo a la sorra, es morirà.

–T'he dit que el deixis a la sorra!

–No vull!

Els crits del nen van atreure l'atenció dels caçadors. El cap Uru va fer un gest amb la mà a un noi jove d'ulls verds perquè anés a veure què passava. El noi va deixar estar la llesca de pedra clavada a la carn i es va acostar a l'home, el va inspeccionar i no va veure res d'estrany, a no ser l'olor de por que aquest desprenia. Llavors es va acostar al nen i se'l va mirar una bona estona. Va pensar que amb una bona alimentació, aquell nen aviat deixaria de ser un nen.

–Què hi tens aquí amagat? –va preguntar el noi al nen.

–És un ocell. El vols veure? –va dir el nen obrint les mans per tal que el noi pogués veure la petita au blanca.

El noi Utu va notar que el nen parlava amb un to diferent del de la gent que ell coneixia, tot i que no era tan estrident com el del seu pare. Tot i la diferència, va entendre perfectament el que el nen havia dit. Va agafar l'ocell i el va tirar amunt. L'ocell va caure a terra i va començar a córrer arrossegant l'ala.

–Aquests ocells fa dies que van marxar. Seguint la costa –va dir el noi, tornant a agafar la petita au de la sorra–. Aquest no els ha pogut seguir. Aquest té l'ala trencada. No cacem aquests ocells. Millor menjar balena.

–No me'l vull menjar! –va exclamar el nen, agafant l'animal d'entre les mans del noi.

–A no? Per què el vols?

–El cuidaré i recuperarà l'ala.

–Llavors te'l menjaràs?

–No. Serà el meu amic.

–En el grup hi ha nens. Juga amb ells i no amb un ocell –va explicar el noi, que començava a pensar que aquell nen, a més de tenir un color ben estrany, no era massa llest.

–Els altres nens no volen jugar amb mi. Sempre em tiren pedres. Sempre se'n riuen de la meua pell –va dir el nen en un to baix, sense apartar la mirada de la sorra.

El noi Utu es va mirar el nen estrany de dalt a baix, es va acostar a la caputxa de toixó, la va ensumar i va fer una ganyota.

–Deu ser per la pudor que fas. Portes el cap d'un toixó mort. Tira la pell de toixó al mar. Treu-te les pells que et cobreixen. Deixa que el sol et toqui la pell. Llavors no faràs pudor. Llavors els nens voldran jugar amb tu. Llavors tindràs amics.

Quan el noi va tornar a la feina, primer va anar a parlar amb la dona Aba per dir-li que alguna dona s'hauria d'encarregar de cuidar aquell nen malalt i brut, que semblava molt mancat d'afecte.

La primera tasca urgent era protegir la carn dels carronyaires. Els corbs ja havien arribat i estaven fent el característic crit d'alarma. Les hienes no trigarien a aparèixer i els homes sabien que cada cop serien més nombroses. Els corbs no els feien por, les hienes sí. Però tot aniria bé si es mantenien units i muntaven una defensa de foc. El foc sempre funcionava, no sabien per què, però els animals el temien.

El primer que van fer els homes va ser anar a buscar branques seques de pi que el riu havia arrossegat fins a la platja. També van agafar algues seques, que cremaven molt bé. Mentrestant, les dones continuaven traient tota la carn que podien amb els seus esmolats ganivets de pedra. Allà hi havia molta carn i havien de ficar els braços ben endins per arribar fins als ossos de l'animal mort. Els nens més petits, amb les seves mans menudes, agafaven els trossos de pedra descartada pel vell en la fabricació de ganivets i feien veure que ells també tallaven la carn de la balena morta, sempre mirant de reüll el nen estrany.

L'Utu, el noi dels d'ulls verds, a més de vigilar l'home linx, vigilava que no s'acostessin massa els corbs o qualsevol altre animal. Allò aviat semblaria una veritable carnisseria.

Tot i haver-hi encara claror, van encendre les fogueres i tant homes com dones es van posar a arrencar la carn de la balena amb desfici.

L'home que portava una caputxa de pell de linx va començar a mirar els nombrosos corbs que anaven fent saltirons intentant robar algun tros de carn. El nen se'n va adonar què mirava el seu pare, va ficar l'ocell blanc dins un replec de les pells i es va girar cap a l'home.

–Per què no t'aixeques i en mates un? –va preguntar el nen, assenyalant amb el cap un parell de corbs que es barallaven per un dels ulls del cetaci –potser aquí les dones són més afectuoses!

–No cridis, que et sentiran.

–No podries ser valent per una vegada? Tu sempre tens por. Jo no tinc por i seré un caçador.

El nen es va aixecar per anar a buscar un còdol que tenia a prop, girant l'esquena al seu pare i ignorant els homes i dones que s'afanyaven a esquarterar l'animal mort.

–Fill, seu i calla! Abans has tingut sort. El noi t'ha vist amb l'ocell. El noi té paciència. Em sembla que el cap dels caçadors no.

–No t'entenc. Fa dies volies matar un caçador. Ara li tens por. Tu sempre tens por de tot. Com penses impressionar una dona? Vols les plomes sí o no?

–Vull que obeeixis! –va cridar l'home, fent girar tots els homes i dones que estaven arrencant carn.

El nen es va tornar a aixecar sense que el seu pare fos a temps d'aturar-lo. Va anar fins on s'havien amuntegat còdols per la força de les onades i en va agafar un parell, grans i rodons. Va ignorar el que el seu pare li deia mitjançant gestos de les mans i es va acostar als dos corbs, que continuaven barallant-se, ara per l'altre ull de la balena. La primera pedra va fallar, però la segona va picar de ple en una de les aus, que va quedar a terra estabornida. Quan el nen va arribar al lloc on el seu pare seia, portant l'animal a la mà, el noi Utu l'estava esperant, dret i fent una ganyota.

–Amb aquest no hi podràs jugar. Aquest l'has mort.

–Aquest el volia mort. El meu pare vol les ales.

–Les ales? No hi ha carn a les ales! Per què vol les ales el teu pare?

–Vol les plomes de les ales. Vol les plomes llargues de les ales –va especificar el nen, en veure la cara de desconcert del noi.

El noi Utu va estirar el corb mort de la mà del nen per mirar què tenien d'especial aquelles plomes.

–Per què vol les plomes?

–On jo vaig néixer les dones porten plomes. No totes, només algunes. Porten plomes al cap, entre els cabells. Si fossin de voltor seria millor. També els agraden les plomes d'àguila. Però els voltors no han baixat. Les àguiles tampoc han baixat. Això ho sé pel pare. Ell ho ha vist. Ell m'ho ha explicat.

El noi es va girar per mirar l'home estrany, que tenia el cap baix i es balancejava endavant i endarrere. Estava desconcertat, no entenia res del que el nen feia i tampoc entenia per què l'home mostrava tenir tanta por. Va decidir tenir una mica més de paciència i continuar preguntant al nen.

–Vols posar-te plomes als cabells?

–Jo no! El meu pare vol les plomes.

–El teu pare vol posar-se plomes als cabells?

–Ell no! Les dones.

–Quines dones?

–No ho sé! Les dones. No entens res! –el nen es va girar d'esquena, frustrat amb aquell noi que semblava no entendre res del que ell explicava.

El noi Utu es va quedar una estona palplantat a la sorra, mirant el corb mort, els cabells de les dones que s'esforçaven a esquarterar la balena i l'home estrany que només feia que balancejar-se i fer signes amb la mà al nen.

–Ell vol donar les plomes a les dones? A les dones del grup? –va preguntar el noi, dubtant de si havia entès el que el nen li volia explicar, i girant-se per assenyalar les dones que continuaven tallant la carn de l'animal.

–Sí, a elles!

–Per què? –el noi Utu només feia que mirar els cabells de les dones sense entendre quina relació hi havia entre aquestes i les plomes d'un corb mort.

–Perquè se les posin als cabells. Perquè estiguin contentes. Perquè vulguin copular amb ell. Que no ho feu, això aquí? –va respondre el nen, balancejant la pelvis amb furor per tal de fer-se entendre millor.

El noi no va respondre i va tornar cap a la balena, abans que el cap Uru s'empenyés amb ell i l'hagués d'anar a buscar. Quan va arribar, es va posar a

la banda de la balena on les dones estaven treballant. Es va acostar a una dona jove d'ampli somriure que portava un nadó penjat a l'esquena.

–T'agradaria portar plomes de corb als cabells?

La dona va deixar l'eina de pedra clavada a la carn de la balena, es va eixugar la suor amb el braç i es va mirar el noi directament als ulls.

–No ho sé. Seria divertit. Quan era nena em penjava falgueres als cabells. Em posava contenta.

–Si estàs contenta, copularàs amb mi?

–Quan? Ara? –a la dona li va canviar l'expressió de la cara i va dirigir la mirada cap a la dona Aba.

–Sí, ara. Bé, no ara. Quan et porti les plomes.

–Però ara tenim feina. Si deixo el ganivet, l'Aba s'emprenyarà amb mi.

–Aviat vindran les hienes. Estic una mica nerviós. M'aniria bé copular amb tu. Serà ràpid. Digues que sí! –va suplicar el noi, mirant directament els ulls de la dona.

La dona jove va tornar a mirar la dona Aba i la va veure enfeïnada, va girar el cap i es va trobar amb els ulls del noi. Quan l'Utu la mirava d'aquella manera, ella no li podia negar res perquè aquells ulls tan verds la tenien encisada.

–D'acord. Però primer vull les plomes!

El noi Utu va deixar el ganivet de pedra clavat a la carn de la balena i es va encaminar on estaven els dos humans desconeguts asseguts a la sorra. En acostar-se, va notar com l'home tornava a desprendre aquella olor que feien els animals quan es trobaven acorralats, just quan ell estava a punt de clavar la llança. Aquell home tenia por, al contrari del nen, que semblava massa arrogant per a la seva curta edat. Sense dir paraula va arrancar el corb mort de les mans de l'home, va girar-se d'esquena i, a mossegades va arrancar les plomes primàries de les ales. Va llançar el cadàver a la sorra i va córrer cap a la dona amb les plomes a la boca. La dona, somrient d'orella a orella, va agafar amb cura la criatura de pocs mesos que portava penjada a l'esquena, va anar fins al lloc on una dona molt vella dormitava i li va donar el nadó sense dir res. Aleshores va tornar amb el noi, que l'esperava amb les plomes bavejades, es va ajupir i es va obrir de cames. El noi es va haver d'afanyar perquè la dona Aba va començar a cridar que hi havia molta feina a fer i que tornessin a agafar els ganivets. Quan es va sentir el primer crit d'una hiena, el noi va donar per acabat el que estava

fent, va col·locar les plomes als cabells de la dona i va tornar a agafar el ganivet, ara molt més relaxat.

Al cap d'una estona es va començar a sentir el riure de moltes hienes, els homes van deixar de tallar carn i es van disposar en un cercle, davant les fogueres, amb les llances preparades. Les dones van accelerar el ritme de treball. Al cap d'una llarga estona es van veure brillar els ulls de les bèsties. Hi havia mitja lluna i els homes hi podien veure una mica més del que era habitual en ells. Dos homes eren el mínim necessari per enfrontar-se a una hiena, millor si eren tres.

A ningú no li agradava aquella situació. La nit no estava feta per als humans. En les hores de foscor se sentien en desavantatge davant la resta de depredadors. Si no hi havia llum, no es veia on es trepitjava i, el que era pitjor, no es veia on es clavava la llança. La nit era el moment de descansar i recuperar forces, sempre amb la protecció d'un bon foc que es mantingués encès durant la foscor. Sort que aquella nit la lluna creixent il·luminava prou perquè els homes hi poguessin veure una mica.

—No ens enfrontarem a les hienes. Hi ha més ulls de hiena que d'home. Agafeu branques enceses i aneu movent-les davant vostre. A veure si els agafa por. A veure si no s'acosten. Fins que les dones hagin acabat —va ordenar ben fort el cap Uru per tal que cadascun dels homes el sentís, així com les dones.

Una llarga i silenciosa estona més tard bona part de la carn del flanc dret de la balena reposava sobre el que quedava de l'animal, tallada en tires llargues. El cervell, tot i que ho van estar intentant una bona estona, no el van poder extreure del crani. La llengua també havia estat tallada en tires més manejables. El fetge era massa pesat i voluminós per transportar-lo sencer, de manera que van separar un tros capaç de ser transportat per un home i, de la resta, en van fer porcions petites que cada membre del grup va ingerir abans d'emprendre el camí de retorn al campament. Cadascuna de les dones va agafar una tira de carn, que es va posar sobre l'espatlla dreta, amb una branca encesa a una mà i la seva respectiva criatura a l'altra mà. Els homes es van posar dues tires de carn a l'espatlla esquerra i amb la mà dreta van agafar les llances i les branques enceses.

Havien deixat enrere ben bé mig animal, amb part del fetge i el cor sencer, de manera que les hienes i tots els altres depredadors i carronyaires estarien entretinguts durant tota la nit.

L'home estrany i el seu fill els seguien a distància.

Quan van arribar al campament, van encendre una gran foguera alhora que dipositaven la carn sobre les estores d'algues seques que utilitzaven per dormir.

Aquella nit dormirien directament sobre la sorra, el menjar era el més important. Amb molt de compte, van deixar lluny de la foguera el gran tros de fetge que el noi Utu va ser capaç de transportar, perquè no era qüestió que la calor del foc el fes malbé. El cap Uru va anar tallant trossos de la víscera i els va anar donant a cadascun dels membres del grup. Ja havien menjat fetge a la platja, a correu, perquè els feia ràbia deixar tanta víscera a les hienes. Ara el podrien assaborir més lentament, sense presses. Res no era tan bo com un tros, encara calent i sanguinolent, de fetge. I mai n'havien vist un de tan gran.

Tothom va menjar amb avidesa i un cop les panxes van ser plenes va arribar el moment de posar-se a dormir al costat del foc, ben junts els uns amb els altres, els nens i els vells al mig, els homes i les dones al voltant.

A la noia Unu li tocava vigilar que el foc no s'apagués. Quan aquesta va anar a buscar una pedra per repenjar l'esquena es va adonar que a l'entrada del campament hi havia l'home linx i el nen toixó, que estava adormit als braços del seu pare. L'home li suplicava un tros del fetge. La noia va dubtar si despertar el cap del grup o fer el que l'home li demanava. Quan el nen que portava el toixó al cap es va despertar i també li va demanar un tros de fetge, la noia va anar a buscar un tros de la víscera de la balena.

L'home i el nen van menjar un bon tros de fetge. Al cap d'una estona, el nen dormia al costat del seu pare, apartats del foc, sols, entortolligats l'un amb l'altre, amb les pells de conill posades i amb l'estómac satisfet.

Però l'home estrany no dormia, preocupat i angoixat com estava pels dies que havien de venir, perquè no sabia si el cap d'aquell grup permetria que ells dos s'hi integressin.

Si se'ls permetia quedar, ell i el nen viurien.

Si el cap Uru decidia el contrari, probablement no sobreviurien al que quedava d'hivern.

Al matí ho sabia. I això el mantenia despert.

4. CRANCS, MUSCLOS I GAROTES

La guineu

El mascle esperava amagat entre les herbes. No tenia pressa, sabia que tard o d'hora aquells homes i dones anirien a dormir i només quedaria un de sol que no es mouria del costat del foc. Quan va deixar de sentir la remor dels homes, l'animal va treure el cap dins del campament. Sentia l'olor de la carn de balena apilada sobre les estores vegetals, al fons. Per arribar-hi hauria de passar pel costat de la noia que estava vigilant el foc i això li va semblar molt complicat. Va dubtar un moment. Massa arriscat. Si algú la veia, no podria escapar i possiblement acabaria travessada per un d'aquells pals de fusta de punta esmolada. Va fer voltes a l'estructura circular del campament, per l'exterior, i va comprovar que no hi havia cap més obertura per on entrar i que els troncs eren massa alts per saltar-los pel damunt. Va pensar que seria millor tornar a la platja.

Quan hi va arribar, se'n va penedir de seguida. Les hienes havien rebentat el ventre de la balena i els budells estaven totalment escampats per la sorra. Els llops s'esbatussaven amb les hienes per aconseguir un tros de carn. Els corbs també esperaven el seu torn. A més, hi havia diversos felins amagats entre les herbes de les dunes.

No, aquell no era el moment més adient per moure's per la platja, es va dir, i va optar per seguir tafanejant el campament dels homes. En el punt on li va semblar sentir amb més intensitat l'olor de la carn va començar a excavar. La sorra era tova i no li va resultar difícil fer un túnel per passar per sota els troncs. Quan ho va aconseguir, va veure, contenta, que la carn era allà mateix. Va tornar a sortir i va anar corrents a buscar la femella. Aquella era una oportunitat única per ensenyar a les cries que els campaments dels humans podien ser un bon lloc per trobar menjar. El mascle era conscient que aquella no era una conducta típica de la seva espècie i podia ser arriscada, però entenia que havia d'aprofitar l'oportunitat donada. Normalment ell i la femella caçaven i buscaven fruits, sempre per separat, mentre les cries els esperaven, soles, al cau. No seria fins més endavant que la femella s'enduria les cries amb ella, a les sortides a l'exterior per ensenyar a caçar rates d'aigua, ratolins i fins i tot conills, o a buscar cucs i larves d'escarabats utilitzant únicament l'oïda. Però en aquell moment i en aquell lloc, la parella d'adults col·laboraria per robar el menjar que els homes havien trobat a la platja i les cries aprendrien a fer-ho, i per tant aprendrien una conducta que els podria ser molt útil en temps d'escassetat d'aliment.

Tan bon punt van arribar al campament, els cinc animals es van esmunyir pel túnel que el mascle havia excavat una estona abans, un a un. Van tenir sort, la noia que vigilava el foc estava entretinguda. També hi havia un home i un nen, a l'entrada del campament. Les guineus es van quedar quietes en veure que, tot i que la noia estava d'esquenes, l'home les mirava de front. Uns instants després, el mascle va continuar avançant, convençut que no hi hauria perill si no feien soroll perquè ell ja s'havia fixat que aquell home no hi veia bé de lluny. Van menjar tot el que els va entrar als estómacs. Van arrencar trossos grans de carn, que es van endur, ben agafats entre les dents, cap al cau. Van repetir l'operació una segona vegada però no una tercera perquè la noia va tornar a vigilar el foc. El mascle sabia que aquella noia sí que hi veia bé de lluny i encara hi sentia millor. Per tant, van fer mitja volta i van tornar al cau.

Aquell dia havia estat excepcional. Primer aquella cria humana tan tendre que els va donar forces per poder fer els viatges al campament dels homes i ara, a més, aquella carn tan greixosa. El mascle va excavar un forat amb les potes davanteres a prop del cau i va dipositar-hi els trossos de carn que ell i les altres guineus havien portat i no s'havien pogut empassar. Ho va tapar tot amb la mateixa terra que havia tret, empenyent amb el morro. Tant ell com la femella, i suposadament també les cries, recordarien perfectament el lloc on la carn enterrada els esperava.

Abans d'adormir-se, el mascle de guineu va decidir que aquells humans els proporcionaven carn amb un mínim risc i que, quan se n'anessin, els seguirien.

Sabia que havien tingut sort a trobar-los.

Els humans del grup de la costa

A l'alba, la gent es va anar despertant. La noia Unu va avivar el foc i es va afegir als homes del grup que s'havien reunit entorn les tires de carn de balena. Algun animal havia entrat al campament i s'havia endut una part petita de la carn. Els homes es van posar de mal humor. No els agradava que cap bèstia es passegés entre ells mentre dormien.

Durant molts dies els homes no van tenir la necessitat de sortir a caçar ni a pescar. I ningú no va haver d'anar a recollir arrels, crancs o petxines. I tant els feia si veien passar oques o grues en direcció als aiguamolls. Durant dies, els homes i dones del grup es van quedar al campament menjant aquella carn tan greixosa i calòrica abans no es fes malbé.

Van ser dies de repòs i de joc, d'enfortir els lligams del grup. L'home estrany i el nen eren acceptats. Menjaven quan els altres ho feien, sempre i quan alguna dona els portés un tros de carn. Dormien quan els altres ho feien, però mai es barrejaven amb ells, sempre una mica apartats, sempre una mica porucs. A partir d'aquell moment, van passar a ser l'home linx i el nen toixó per a tots els membres del grup.

Un vespre, l'home linx es va acostar al foc per tal d'escoltar la conversa que la vella Izi tenia amb la noia Usu. La curiositat el va fer parar bé la orella, doncs hi havia alguna cosa en la noia que li cridava l'atenció: era l'única del grup que no reia mai.

—No facis aquesta cara. Ja sabies que no te'l podries quedar —va dir-li la vella.

—Ja ho sé —va dir la noia.

—Sabies que el nen estaria mal fet. Que no podia formar part del grup.

—No estava mal fet! Era un mascle petit però ben fet!

—No podia estar ben fet. Tu ho saps —va dir la vella enfadada.

—Era un mascle i estava ben fet —va insistir la noia.

—Mira els homes d'aquest grup. Són forts, estan sans i són valents. Gràcies a ells tots podem viure. Gràcies a ells els nens es faran grans. La dones no pareixen criatures dels seus germans. Les dones pareixen criatures del cap del grup. I les criatures neixen fortes.

A l'home linx li va semblar que el que acabava de dir la dona vella no tenia cap ni peus. Què havia volgut dir amb allò dels seus germans? Els dies passats al campament, sentint constantment parlar algun membre o altre del grup, li havia servit per agafar ràpidament el to d'aquella parla, que no era massa diferent del to que utilitzaven els altres grups on havia estat. Però encara se li escapava alguna paraula.

—Què creies que passaria? Sabies que no et deixaríem quedar el nen! Això et passa per inconscient. Per anar sempre darrere el teu germà bessó. Que és un altre inconscient —va tornar a dir la vella, renyant la noia.

L'home linx començava a entendre.

—No sabia que podia quedar-me prenyada.

—Excuses. Les noies ho saben això. Tu sempre fas el que vols i llavors...

En aquell moment el noi Utu va apartar, amb compte, la vella Izi, i va agafar la noia Usu de la mà per endur-se-la a l'altra banda de la foguera.

L'home linx se'ls va mirar detingudament. Aquells dos germans eren els únics de tot el grup que tenien el cabell clar. Però el que més el fascinava era el color dels ulls. Ell no havia vist mai uns ulls de color verd, ni tan sols entre la gent del seu poble d'origen. Va continuar mirant els dos joves que estaven asseguts l'un al costat de l'altre, callats i amb les mans agafades i, encara que eren molt semblants, el noi era molt més alt i fort que la noia. Segons creia haver entès, eren bessons, però el noi semblava uns anys més gran que la seva germana. A l'home, li costava de creure que aquella noia, que encara semblava una nena, ja hagués parit una criatura. També li costava de creure que aquell noi alegre i impulsiu, amb unes cames i braços que en feien tres com els seus, fos germà bessó d'aquella noia rodoneta, petita, callada i espantada.

Llavors es va fixar en una dona d'ulls molt grans i plomes de corb al cabell que s'acostava al noi i li deia alguna cosa a l'orella. Quan el noi va somriure, la noia va agafar el nadó que portava arrapat al pit i el va posar als braços de la noia Usu i es va endur el noi a l'altra banda del campament. A l'home, li va fer llàstima aquella noia d'ulls verds plens de llàgrimes, que acarona amorosament el fill d'una altra dona mentre el seu germà bessó s'ho passava d'allò més bé copulant amb la dona que portava plomes al cabell.

L'home linx va pensar que, tot i ser bessons, aquells dos germans no podien ser més diferents.

Passada una estona, l'home es va oblidar dels dos germans i va buscar amb la mirada el seu fill. El va veure mirant un nen que jugava amb unes petxines, i se li va passar pel cap que, potser, seria bo quedar-se amb la gent del grup durant un temps llarg. El seu fill estava creixent i ja no en tenia prou amb el seu pare.

Quan la carn de balena es va acabar, el grup va tornar a la platja però només hi van trobar els ossos rossegats del cetaci.

L'home linx, que havia acompanyat el grup, es va acostar a les roques per agafar algun dels nombrosos crancs vermells que s'escalfaven al sol. Es va sorprendre en veure que les dones i els nens entraven a l'aigua mentre els homes es quedaven asseguts a la sorra

—I els caçadors? Què no us ajuden a agafar crancs? —va preguntar l'home a la vella Izi, que era dreta al seu costat, amb l'aigua que li arribava als turmells.

—No, als homes no els agrada mullar-se.

—Els nens mascles estan entrant a l'aigua.

–Quan creixin ja no els agradarà l'aigua.

–A les dones sí, que els agrada?

–Sí, a les dones sí.

–No ho entenc.

–Què no entens?

–Per què les dones sí entren a l'aigua. Perquè els homes no entren a l'aigua.

–Tu ets un home i estàs a l'aigua –va tornar a dir la vella, traient de polleguera l'home.

La vella s'estava cansant de tanta xerrameca. El que ella volia era que alguna dona l'anés a buscar i l'acompanyés fins a les roques on s'escalfaven els crancs. Però semblava que les dones s'havien oblidat d'ella i que no l'anirien a ajudar. Resignada, es va mirar de fit a fit l'home que continuava de peu al seu costat i li va agafar una esgarripança. Potser si li seguia la conversa, aquest l'ajudaria amb els crancs.

–No es necessita força per agafar crancs. Ni per agafar musclos. Això ho poden fer els vells. Ho poden fer els nens. I les dones amb criatures a l'esquena. No ens cal els caçadors per agafar crancs.

–Llavors, els homes no mengen crancs? –va seguir preguntant l'home linx.

–No. O sí. Depèn.

–Depèn de què?

–De si alguna dona està generosa. Passa quan els caçadors no troben cacera. Llavors les dones els porten crancs. Els porten eriçons de mar. Els porten musclos. Els porten el que trobin. Però primer mengen elles.

–I avui? Menjaran crancs els caçadors?

–No, avui no. Els homes tenen les panxes ben plenes. Plenes de la carn de la balena. Poden aguantar uns quants dies més sense menjar. Les dones prenyades han de menjar cada dia. Les que donen el pit també.

–I jo? Puc agafar crancs?

–Tinc gana. Enfila'm a la teva esquena! Deixa'm al costat de les dones! –va ordenar la vella, traient-se les pells i llançant-les a la sorra.

L'home linx se sentia ridícul portant aquell cos tan arrugat a l'esquena i sent l'únic home adult que havia entrat a l'aigua. Un cop va descarregar la vella al costat de les dones, va sortir de l'aigua i va seure a la sorra, una mica apartat dels homes. Tenia gana però esperaria que el seu fill li portés crancs. Mentre esperava, va contemplar aquella platja. Era semblant al lloc on ell havia crescut. Va observar les petites dunes de sorra subjectades per la vegetació, les bogues i els joncs a les maresmes d'aigua i va pensar en la seva terra natal. Aquell mar s'assemblava molt al seu, a no ser perquè a l'horitzó hi continuava havent mar.

Quan es va girar vent de llevant, els homes es van incorporar i van anar a seure a la part més elevada d'una petita duna sorrenca, que estava allunyada de l'aigua. L'home linx els va seguir, sense entendre per què ho feien. Al cap de no res, les ones van créixer i les dones i els nens es van afanyar a enfilarse més amunt de les roques. El nen toixó no va estar al cas i va quedar xop de cap a peus. Va sortir de l'aigua, va agafar dos crancs que havia llançat a la sorra, els va estabornir i va anar a seure al costat del seu pare, que ja l'esperava impacient. L'home va agafar el cranc més gran, li va arrencar les potes, va agafar una pedra, va partir la dura closca i, amb l'ajut dels dits, va portar la carn fins a la boca. Quan va haver devorat el segon cranc, va ordenar al nen que tornés a l'aigua, que encara tenia gana, però en veure que aquest continuava assegut al costat dels caçadors sense fer-li cas, ell mateix es va arremangar les pells i es va posar a agafar crancs al costat de les dones. Els caçadors van ignorar l'home, però el nen es va sentir molt avergonyit de veure que el seu pare era l'únic home entre tantes dones.

Llavors, al noi Utu li va agafar un rampell i va córrer cap a l'aigua.

–Eh, Utu! T'has tornat un nen? O pitjor, t'has tornat com l'home linx! –va exclamar, rient, un jove caçador.

–Sí, sí, vosaltres rieu. Però jo m'atiparé de crancs i musclos. Mentre vosaltres us morireu d'avorriment –va contestar el noi, que no semblava pas afectat per les burles dels homes.

–Com és que t'has ficat a l'aigua? –va preguntar l'home linx al noi Utu, quan aquest va passar pel seu costat.

–M'agraden molt els musclos –va ser l'única resposta del noi, que va començar a esquitxar les dones amb un somriure entremaliat.

–L'hivern passat encara jugava amb aquests nens. Aquest és el primer hivern que caça. De fet, encara és un nen. Però no li diguis, que s'enfada –va comentar la vella a l'home linx, sense deixar de xuclar l'interior d'una garota, de camí a la sorra, enfilada a l'esquena d'una de les noies.

El nen toixó es va quedar callat escoltant com els homes reien del noi i del seu pare. Sobtadament va sentir que se li escalfaven les galtes, l'estómac se li encongia i va sentir vergonya per la poca dignitat del seu pare, que continuava arremangat al costat de les dones intentant agafar crancs i eriçons de mar.

—Eh, nen toixó, vine cap aquí! El teu pare i jo hem trobat garotes —va cridar el noi Utu al nen, agafant un eriçó per una de les pues amb molt de compte.

El vell Uyu, que seia al costat dels homes i a prop del nen, va sentir com aquest, entre dents, murmurava que quan ell fos gran ningú no es riuria d'ell, perquè ell acabaria sent un fort caçador, perquè ell no tenia por. El vell va fer veure que no havia sentit res i va continuar mirant com els de dins l'aigua arreplegaven crancs. Si es mostrava pacient, alguna dona li portaria menjar.

Quan el vent va augmentar d'intensitat i l'onatge va créixer, les dones, els nens i els dos homes van deixar les roques i, espolsant-se l'aigua del cos, van recollir les pells que havien deixat a la sorra i es van tornar a tapar, agraint la calidesa de les pells escalfades pel sol de finals d'hivern. Llavors es van dirigir al campament llepant-se els dits i amb els estómacs satisfets. L'home linx portava un bon grapat de musclos embolicats amb les pells.

—Són per al nen —va dir l'home a la dona Aba quan aquesta va passar pel seu costat.

—Aquests són per al cap Uru —va dir la dona, ensenyant un munt de closques negres que portava agafades amb les dues mans—. A l'Uru no li agrada ficar-se a l'aigua. Però els musclos el tornen boig. I sempre va bé tenir el cap content. Oi?

—Sí, suposo que sí —l'home va fer un tímid somriure a la dona. Començava a trobar-se bé en aquell grup i durant el trajecte fins al campament va decidir que ell i el nen es quedarien tot el que quedava d'hivern amb aquella gent i, si podien, potser més i tot.

Els dies s'anaven allargant i les nits es van tornar menys fredes. El vent gelat que arribava de més enllà del turons va ser substituït per un vent més càlid que venia de l'altra banda del mar. I si l'hivern arribava a la seva fi, els ramats de cavalls i urs es concentrarien per deixar enrere les planes litorals i anar a passar l'estiu cap a la gran plana interior. Aquell seria un bon moment per donar-los caça i, per tant, calia començar a pensar a marxar cap al pas del congost seguint els animals.

Però encara podien gaudir alguns dies més d'aquell indret privilegiat, on les gelades nocturnes d'hivern eren menys severes que les que es produïen terra

endins, allà on ells tenien els territoris de caça la resta de l'any. Per la neu no havien pas de patir ja que els hiverns eren cada cop més secs i comptades vegades les nevades arribaven fins el mar, aiguaneu sovint, però neu de veritat ben poca. Quan això passava, tots els membres del grup s'estaven al costat del foc fins que la neu es fonia perquè, si bé era veritat que els animals deixaven petjades ben clares a la neu, a ells els costava caminar amb les cames enfonsades fins als genolls. Passar els mesos de més fred a prop del mar els assegurava sobreviure al gelbre i tenir suficient aliment per subsistir fins a la primavera. És clar que tothom preferia les parts greixoses d'un cérvol a les escarransides cuixes d'una oca o la minsa carn dels musclos, però aquell hivern havia estat magre en animals grans; alguns cabirols, uns pocs cérvols, uns quants senglars i poca cosa més.

El vell Uyu no recordava des de quant freqüentaven, a l'hivern, aquella estreta plana de terra. En el seu record, sempre. I pel que havia sentit explicar al seu pare, que alhora ho havia sentit del seu i així successivament, quan les gelades arribaven i deixava de ploure s'havia de ser prop del mar. Tant el vell Uyu com el seu fill, el cap Uru, sabien que aquesta era una de les causes que en el seu grup sempre hi hagués hagut nens i vells, i que fossin un dels grups més nombrosos i forts de tota aquella terra.

Amb l'arribada dels primers dies de fred, el grup no va tenir un lloc fix on dormir, anaven desplaçant-se d'aquí cap allà, sense rumb fix, sempre a prop de l'aigua del mar. Però quan els dies es van escurçar de valent, van decidir establir un lloc més permanent.

El campament era una espècie de paravent circular aixecat amb troncs de pi que els homes havien tallat amb les seves destrals de mà. Era una feina feixuga que els portava uns quants dies, però el resultat era molt sòlid i aguantava fins que el grup marxava cap a l'interior. Els troncs els clavaven a la sorra, en uns forats que prèviament havien excavat amb uns pals treballats en forma aplanada. Entre els troncs gruixuts clavats a terra, hi ficaven troncs més prims, però ajaguts i repenjats amb els que estaven drets. Uns s'aguantaven amb els altres i així no feia falta lligar-los. Un cop l'estructura ja estava aixecada, era qüestió de farcir-la amb branques i finalment tapar-la amb algues, falgueres i molses que anaven a buscar als boscos dels turons propers. Sempre deixaven una obertura per on entraven i sortien. Al fons de tot, hi posaven un llit d'algues i herbes seques que actuava d'aïllant. Aquest campament els protegia del vent, tot i que no de la pluja, però això no era problema atès que l'hivern era una època seca i no plovia gairebé mai. I si plovia, es tapaven amb les pells i esperaven estoicament que la pluja marxés per, amb el vent sec que bufaria a continuació, assecar-se.

Però la funció més important del campament era protegir-los de les feres. Allà dins, amb un gran foc encès tota la nit, cap animal gosava entrar i els membres del grup se sentien segurs.

I res no hi havia més important que, a la nit, sentir-se segur.

Passar els mesos més freds prop de la mar els assegurava sobreviure a les gelades i tenir suficient aliment per a subsistir fins a la primavera. Per descomptat, tots preferien les parts greixoses d'un cérvol a les escarransides cuixes d'una oca o a la minsa carn dels musclos, però aquell hivern havia estat magre en preses grans; només alguns cabirols, uns pocs cérvols i escassos senglars. Per tant, tots agraïen haver passat l'hivern en la costa.

El vell Uyu no recordava des de quan visitaven a l'hivern aquella estreta plana litoral. En el seu record, des de sempre. I pel que havia sentit explicar al seu pare, qui al seu torn l'havia sentit del seu i així successivament, quan les gelades arribaven i la pluja desapareixia, era crucial romandre prop de la mar. Tant el vell Uyu com el seu fill, el cap Uru, eren conscients que aquesta era una de les raons per les quals en el seu grup sempre hi havia hagut nens i vells, i que eren un dels grups més nombrosos i viables de tota aquella terra.

Un matí, l'home linx va acompanyar els homes als aiguamolls. Bé, de fet, els va seguir a una distància prudent ja que els caçadors no permetien que anés amb ells a caçar, ja que temien que els espantés la cacera. Els caçadors es van dirigir a les llacunes on les grues es reunien abans de marxar a niar a les terres llunyanes del nord, seguint la costa. Els homes sabien que aquelles esveltes i cridaneres aus havien estat hivernant per tot el litoral i ara els havia arribat l'hora de marxar a unes terres que ells desconeixien, però que intuïen llunyanes. Els homes sabien que l'hivern vinent, quan ells tornessin a aquells aiguamolls, les grues també ho haurien fet. Els darrers dies de fred eren dies de caça d'aus: molta oca, algun ànec, grua o qualsevol altra au de cames primes i coll llarg que es congregués en gran nombre abans d'abandonar aquells aiguamolls. No era una caça senzilla però, si més no, la probabilitat de de trencar-se costelles, braços o esquerdar-se cervicals atropellats per un ur o trepitjats per un cavall es reduïa considerablement.

Durant l'estona que els homes van estar caçant oques, el cap Uru no va treure els ulls de sobre l'home linx. Era clar que aquell estrany els seguiria allà on anessin, per tant seria convenient saber més coses d'ell. L'Uru va decidir que, quan ningú el veiés, s'aproximaria a l'home per parlar amb ell.

L'home linx es va posar molt nerviós quan el cap Uru se li va acostar i li va ordenar que segués a terra. No li agradava gens aquella situació, ja que a ell ja

li estava bé passar desapercebut i que ningú no li fes cas. Mentre el deixessin dormir dins el campament i pogués caçar conills i buscar marisc a la platja ja en tenia prou. I si a més, de tant en tant, li donaven un tros de carn vermella, millor que millor. Què devia voler ara el cap? Els voldria fer fora del campament, a ell i al seu fill?

El cap Uru es va asseure al davant de l'home linx i se'l va mirar de fit a fit, però no va dir res, estava buscant les paraules precises per dir el que volia. No era un home que tingués molta facilitat de paraula, més aviat era un home que, un cop havia reflexionat sobre una situació concreta, deia el just i actuava.

L'home linx va començar a suar, no li agradava aquella mirada penetrant, aquells ulls amagats darrere aquelles celles tan prominents, aquella mandíbula rígida. Li va semblar que el cap d'aquell grup era un home molt fort, amb una cara molt ferotge i li va fer l'efecte que l'home que tenia al seu davant estava d'allò més irritat amb ell. L'home linx es va sentir marejat i quan el sol es va amagar darrere els núvols, es va treure la caputxa.

L'Uru, que encara buscava les paraules adequades, en veure la cara descoberta de l'home va fer una ganyota que no va intentar dissimular. Va continuar en silenci i es va mirar amb més deteniment aquella cara. Es va adonar que l'home transpirava i desprenia una ferum agra. L'Uru no es va poder aguantar més, feia estona que tenia ganes de tocar aquella cara. Va allargar la mà en direcció a l'home i es va quedar sorprès.

Què feia l'home estrany?

Els humans

L'home linx estava aterrit, mai abans un cap de grup l'havia mirat d'aquella manera, tan esfereïdora. Estava segur que d'un moment a l'altre l'Uru se li tiraria al damunt i se'l menjaria. Quan va veure aquella enorme mà oberta que es dirigia cap a ell va reaccionar tirant-se enrere per intentar esquivar el cop. Però, espantat com estava, no es va fixar amb unes pedres que tenia a la seva esquena i va perdre l'equilibri, anant a parar a terra. Va quedar estès a la sorra, inconscient i amb un trau al clatell que sagnava generosament.

L'Uru es va espantar. Ell no li havia fet res, l'home linx s'havia trencat tot sol. És clar, amb uns ossos sense musculatura era normal que es trenqués de seguida. El que no entenia era com aquell home havia aconseguit sobreviure tants anys i a més havia aconseguit que el nen també visqués. Va pensar que potser aquell home estrany no sempre havia estat tan escanyolit i va mirar al seu voltant per veure si algú els estava observant. No va veure ningú, ja s'havia encarregat ell de trobar-se amb l'home linx en un lloc on no el pogués veure cap membre del grup. A l'Uru, li feia vergonya aquella curiositat que l'estrany despertava en ell.

Amb l'home inconscient al terra, Uru es va dirigir a la platja, on les dones estaven buscant aliment. Allí va trobar a la noia Usu, que s'aferrava a unes roques amb les cames submergides en l'aigua freda, recollint musclos. Va dubtar, i es va permetre uns instants per a contemplar com la noia obria amb una pedra els negres musclos. Uru va recordar que la vella Izi preferia cuinar-los al foc, però que Usu no tenia paciència per a això.

Es va aixecar i va anar cap a la platja, que era on les dones estaven buscant menjar.

La noia Usu estava agafada a unes roques, amb les cames ficades dins l'aigua freda, arrancant musclos. Cada vegada que en trobava un, l'obria amb una pedra, se'l menjava, tirava les closques buides a l'aigua i continuava la recerca. A la vella Izi li agradava obrir les closques dels musclos amb l'escalfor del foc, però ella no tenia tanta paciència. La noia es va estranyar en veure que el cap del grup es dirigia a ella amb cara d'estar enfadat.

La noia Usu es va sorprendre en veure al seu pare gesticulant des de la riba, amb expressió d'empipament, i va entendre que volia que ella sortís de l'aigua i s'aproximés a ell. L'ordre de l'Uru, el cap dels caçadors, la va deixar perplexa perquè ell rarament donava instruccions a les dones. En arribar al seu costat, es va adonar que l'expressió del seu pare no era d'enuig, sinó d'inquietud. Alguna cosa no anava bé.

Quan van arribar al lloc on jeia l'home ferit, l'Usu va mirar al seu pare amb desconcert, esperant que li expliqués què havia de fer.

–Cura'!!

–Mira que ets bèstia! Però què li has fet?

–Jo no li he fet res. S'ha trencat sol. No és culpa meva. Aquest home està mal fet. Cura'l.

–No es pot haver trencat sol. Alguna cosa li deus haver fet.

–Però si ni l'he tocat! Jo no volia que es trenqués. Només volia parlar amb ell. Cura'l –va tornar a ordenar l'Uru caminant ja en direcció al campament.

La noia es va quedar sola amb el ferit. Va posar la mà amb molt de compte sota el clatell de l'home i es va estar uns moments mirant-lo, no l'havia vist mai de tan a prop i menys sense la caputxa posada. Va sentir angúnia, va retirar la mà xopa de sang del cap de l'home i se la va mirar a poc a poc.

De sobte, l'home va fer un gemec i va obrir els ulls. A la noia, el cor se li va ficar a la boca quan va veure els ulls de l'home. Aquells ulls no eren normals. No només tenien el color del cel en un dia clar, ara que els veia de ben a prop, aquells ulls eren guenyos i miraven amb moviments oculars molt ràpids, com si tremolessin.

La noia es va asseure amb les cames creuades balancejant-se endavant i endarrere, que era el que solia fer quan s'angoixava. Aquella sang li havia fet recordar el seu fill mort, i es va tornar a trobar en aquella sorollosa jonquera, sola, espantada, amb una criatura que li naixia enmig de glopades de sang tan vermella com la de l'home que tenia al davant.

L'home linx va tornar a gemegar, es va incorporar i va fer un crit de sorpresa en veure's davant d'una noia amb la mirada perduda. De seguida, la va reconèixer. En veure que la noia no parlava i no parava de balancejar-se, li va tocar lleugerament la cama.

La noia va girar el cap, el va mirar i es va aixecar. Si no feia alguna cosa, aquell home moria dessagnat. Va sortir corrents per tornar al cap de poc amb un

feix d'algues a les mans. Es va posar les algues a la boca, les va mastegar amb insistència, va escopir el suc i, aixafant la polpa amb les mans, va fer una massa pastosa que va col·locar al trau del clatell de l'home, que tornava a estar marejat. La sang va parar de rajar i l'home es va adormir.

Quan l'home linx es va despertar es va trobar amb un grapat d'algues a la nuca i amb una noia que se'l mirava amb unes enormes ulls verds brillants, tota desconcertada. Ell també estava desconcertat, sobretot quan va olorar una cuixa d'oca desplomada i crua que la noia s'estava menjant.

–Gràcies per ajudar-me –va dir l'home, allargant la mà per agafar el tros de carn que la noia li oferia.

La noia no va contestar.

–On és el cap Uru? No em deixis sol amb ell. Tornarà a pegar-me!

–Ell no et vol fer mal. Diu que t'has fet mal tu sol –va dir la noia, fluixet, incòmode de parlar amb aquell estrany.

L'home linx es va quedar uns instants pensatiu, encara ho tenia tot confús però recordava perfectament un enorme puny dirigint-se al seu front. Just en aquell moment la noia va allargar la mà per comprovar si el trau encara sagnava i l'home es va tornar a tirar enrere.

–Estigues quiet. Només vull veure si encara sagnes.

–Ho sento. No sóc tan valent com quan era jove –va disculpar-se l'home, intentant dissimular la seva vergonya.

–On és la gent del teu grup? –va preguntar la noia, ara una mica més tranquil·la en veure que aquell home tenia tanta por com ella.

–Lluny, molt lluny.

L'home es va treure del clatell les algues brutes de sang quan va veure a la noia mastegar un altre grapat d'algues.

La noia Usu es va acostar una mica més a l'home i va continuar preguntant. Li començava a resultar còmode parlar amb un home que s'espantava tant com ella.

–Tu i el nen esteu molt primers. No mengeu carn de caça? Per què no vas amb els caçadors?

–Ara no caço animals grans. Ara tothom em considera un inútil. Els homes no em deixen caçar amb ells. Suposo que els faig fàstic. Però sempre hi ha qui ens

porta menjar –va comentar l’home, mirant la cuixa d’oca que s’estava menjant i somrient a la noia–. De totes maneres sóc molt bo agafant conills. Tinc traça buscant menjar a la platja. A vegades també caço castors. I tu? Per què sempre estàs trista? No t’he vist mai riure.

La pregunta va agafar per sorpresa la noia, que va enretirar la mirada i es va asseure d’esquena a l’home, enfadada.

–No sempre estic trista –va respondre, al cap d’una bona estona.

–Noia Usu, t’he vist plorar molts cops. Quan creus que no et veu ningú. Però aquest home no és tan inútil. Aquest home ho veu tot. De què tens por?

–Tinc por... tinc por dels desconeguts.

–Els únics desconeguts som el nen i jo. No és de nosaltres de qui tens por. De qui tens por? –va tornar a preguntar l’home.

–Tinc por de deixar el grup. Passarà quan arribem al pas del congost. I cada cop està més a prop. Aviat abandonarem el campament de la platja –va respondre la noia.

–Què passarà quan arribem al pas del congost?

–L’Uru diu que aviat hi haurà molts cavalls. Quan els cavalls es reuneixin al congost. Si és així anirà a buscar altres grups. Grups amb territoris veïns perquè l’ajudin a caçar. Vindrà el grup de l’avenc. Potser algun altre grup.

–Què passarà quan ens trobem amb aquests grups?

–Que hauré d’anar amb un d’ells.

–Per què no vols marxar amb un grup? Totes les noies ho feu això. Les noies del meu grup ho feien. També ho he vist en altres grups. Totes esteu ansioses per canviar de grup.

–No m’agraden els caçadors dels altres grups. No m’agraden les dones dels altres grups. No m’agrada ningú dels altres grups. No vull allunyar-me del meu germà. Quan hi penso, sento punxades fortes al pit. Quan hi penso, em costa respirar. Quan hi penso, se’m regira la panxa. Quan hi penso, el cap em fa mal.

–Sé què et passa. Tens por. A mi també em passa sovint. Per què hi has d’anar si no vols? No et pots quedar en el teu grup? Quedar-te fins que trobis un grup que t’agradi.

–Fa moltes llunes que no soc una nena. He de deixar el grup. I no hi ha tants grups per triar. Darrerament, només ens hem trobat amb un sol grup. Amb el

grup de l'avenc. Té el seu territori a prop del nostre. I no m'agraden –va dir la noia, amb contundència.

–No hi ha cap més grup? –va voler saber l'home, que encara no tenia clar els límits del territori del grup de la costa i qui eren els grups que tenien el territori tocant d'aquest.

–Sí. És el grup de les terres de l'os. No ens trobem amb ells. Des de fa molt de temps. Jo encara no havia nascut. Alguna cosa va passar entre els caps. Quan el vell Uyu era cap. I ara no ens trobem amb ells –va aclarir la noia.

–Què va passar?

–No ho sé. El vell Uyu era llavors el cap. Però és igual. Tampoc m'agrada la gent d'aquell grup.

–Si acabes de dir que no els coneixes! Potser sí que t'agradaran... –l'home no va a ser a temps de dir més perquè la noia va esclatar en un plor violent.

–No escoltes el que explico! No m'agrada ningú de cap altre grup. Jo només em vull quedar aquí. Amb la gent que m'estimo. Amb el meu germà Utu i la vella –va dir la noia, entre sanglot i sanglot, un cop calmat el plor.

–Li has dit al cap Uru? I a la dona Aba?

–L'Uru no deixarà que em quedi. Si jo no marxo, no vindrà cap noia. El cap Uru vol que vingui una noia. Vol una noia per prenyar-la aviat. Vol una noia que doni criatures al grup. Jo sóc filla seva i haig de marxar. El cap Uru no m'escoltarà! Ell no entén què és tenir por.

L'home linx es va quedar callat una bona estona observant la noia, que tornava a tenir la mandíbula rígida i començava a balancejar-se de nou. Ell sí que sabia què era tenir por. Va sentir l'impuls d'ajudar la noia, per empatia i per agrair-li haver-lo curat. Sabia com la noia podia fer canviar d'opinió al seu pare. Però dubtava. Ell mai s'havia ficat en els assumptes dels membres del grup. Ara estava a punt de fer-ho i temia que en pogués sortir perjudicat, ell o el nen. Va dubtar una bona estona més. Els plors insistents de la noia el van fer decidir. Per una vegada, ell, l'home linx no tindria por. Llàstima que no pogués explicar-li al nen.

–Sempre estic en un racó. Allà ningú no em veu. Però jo ho veig tot. El cap del grup és fort i violent. Però he vist que l'Uru té una debilitat. Quan tu plores, ell no pot dormir.

–L'Uru no em veu plorar! I si em veiés, no en faria cas.

–I tant que et veu. Quan els teus ulls somriuen, ell es relaxa. Quan els teus ulls ploren, ell s'angoixa.

–La mare els tenia del color de l'herba. L'Utu i jo som els únics del grup. Tots els altres els tenen de color avellana. Tu tens ulls color cel. Per què tens...

–On és ara la teva mare? –va interrompre l'home, que no volia parlar dels seus ulls ni del color de la seva pell.

–Va morir. Quan el meu germà i jo vam néixer. Va morir quan jo vaig néixer. El meu germà ja havia nascut. Jo la vaig matar. L'Izi diu que m'assemblo molt a la mare. Però ella era una dona alta i forta. L'Uru ja era cap del grup. L'Izi diu que l'Uru se l'estimava molt. Diu que l'Uru es va tornar mig boig. Quan la mare va morir. Diu que tenim els mateixos ulls. Diu que tenim el mateix color de cabell.

–Veus? Aquest és el seu punt feble! L'Uru enyora la teva mare. L'Uru enyora els ulls de la teva mare.

–Els ulls de la mare? No entenc com això em pot ajudar.

–Aprofita que tens els ulls de la teva mare. Digues a l'Uru que encara no vols marxar. Digues-li mirant-lo fixament als ulls. Fes que les llàgrimes rellisquin per les galtes. Obre bé aquests preciosos ulls color herba. Fes que l'Uru recordi la teva mare. Insisteix fins que el cap Uru cedeixi.

–És el cap, no cedirà.

–Sí insisteixes dia a dia, l'Uru cedirà. S'angoixarà tant que al final et deixarà quedar.

–No servirà de res. El cap del grup em farà marxar. I jo em moriré.

L'home linx va saber que no podia fer res més. Massa havia fet i esperava no haver-se'n de penedir. Ara tot depenia de la noia. Quan la va veure marxar, va desitjar que aquesta aconseguís convèncer el cap del grup.

Perquè va percebre que les últimes paraules que la noia li havia dit eren del tot sinceres.

PRIMAVERA

III. De camí a la cinglera (per l'actual riu Llobregat fins a trobar el riu Anoia)

6. EL PAL QUE DIBUIXA

Els humans del grup de la costa

Els dies s'allargaven i les gelades nocturnes desapareixien de les planes. El grup era de camí a la cinglera, però sense pressa, no fos cas que hi arribessin abans que ho fessin els cavalls i llavors els costés trobar amb què mantenir-se fins que comencés la cacera.

El vell Uyu portava uns dies ensopit. Encara faltava ben bé mitja lluna per tal que arribessin les caceres de cavalls a la balma i ell estigués entretingut fent bones eines de tall. De moment, poca cosa tenia a fer. L'únic que el distreia era observar l'home i el nen estranys i les coses absurdes que aquests feien. Cada dia el vell Uyu veia marxar el nen toixó cap al riu. Sabia que el nen sentia vergonya del seu pare i que buscava la soledat. Un matí, es va seure al seu costat.

—Tu havies estat un gran caçador, oi? —va preguntar el nen, mirant com un còdol rebotava diverses vegades en la superfície de l'aigua.

—Sí —va respondre l'Uyu, amb orgull, posant-se tan dret com l'esquena li permetia.

—Jo també vull ser un gran caçador. No seré un inútil com el meu pare. Seré caçador de cavalls! Perquè jo no tinc por!

—El teu pare no ho té fàcil. Els homes no volen que caci amb ells. Tenen por que els espanti les preses.

—No és veritat. Es pensen que no té força. Es pensen que no serveix per res. Sempre l'envien amb les dones. Sempre ha estat així —va dir el nen que, amb un pal, anava marcant el fang del marge del riu.

—El teu pare no en té la culpa. No té la culpa d'haver nascut malalt. Prou ha fet que s'ha mantingut viu. I sembla que cuida bé de tu. Tu tampoc en tens la culpa.

–Culpa? De què jo no tinc culpa? –va preguntar el nen, deixant el pal a terra i mirant estranyat el vell.

–No tens la culpa de ser com ets –va respondre el vell, confús per la pregunta del nen.

–Jo no sóc com ell! No ho seré mai! –va cridar el nen, molt exaltat, girant cua per anar a trobar la resta del grup.

El vell Uyu es va quedar pensatiu, mirant l'aigua. Era possible que aquell nen es pensés que era com els altres nens i no pas com el seu pare? No, per força se n'hauria d'haver adonat. Una altra cosa era que ho volgués admetre. I era clar que els caçadors no el voldrien mai al seu costat durant la cacera, així com no volien el seu pare.

Quan l'Uyu es va alçar per tornar amb la resta del grup, va veure el pal a terra i es va fixar amb els gargots que el nen havia estat fent al fang. De primer li va semblar que hi havia alguna cosa estranya en aquelles línies i va decidir fixar-s'hi més de prop, de manera que es va ajupir amb compte de no esborrar res amb els peus. Es va adonar que les ratlles s'unien les unes amb les altres sense saber on començaven i on acabaven. Eren més complexes que les que feien servir per comunicar-se entre grups. Més complexes que la marca del grup: les dues línies sinuoses i paral·leles. Es va aixecar i es va allunyar per tenir més perspectiva. Llavors va ser quan ho va veure, de sobte la imatge se li va formar dins el cap. No podia ser! Es va tornar acostar i es va ajupir de nou. Ara la imatge havia desaparegut i tornava a ser una manyoc de ratlles unides entre sí. Es va tornar allunyar i la figura va tornar a aparèixer. Va arrencar a córrer cap on el nen havia marxat.

Quan va arribar, el nen toixó ja no hi era. Va preguntar als altres nens on era el nen estrany i aquests van assenyalar en direcció a un talús proper. Allà el va trobar ajudant l'home linx a tancar els forats d'una conillera amb pedres grans. El va agafar del braç i, sense dir res, el va arrossegar un altre cop en direcció al riu. L'home linx també es va aixecar i els va seguir, preocupat pel que el seu fill hagués pogut fet a aquell vell i pel que el vell pogués fer al nen. Quan l'Uyu va arribar al riu, va assenyalar amb el dit el que hi havia al fang. El nen no entenia res i va començar a plorar.

–Què has fet, ara? –va cridar l'home linx al seu fill, estirant-lo d'un braç per alliberar-lo de la mà del vell.

–No he fet res –va dir el nen plorant.

–Com has fet això? –va preguntar el vell Uyu, que semblava no escoltar els plors del nen ni veure la cara de preocupació del pare.

–El què? –va preguntar l’home linx– què ha fet el nen?

–Això –va insistir l’Uyu tornant a assenyalar el fang– aquest cavall.

–Quin cavall? Aquí no hi ha cap cavall. Aquí només hi ha fang.

L’Uyu va tornar a assenyalar el fang i va començar a resseguir les línies amb la punta del dit.

–Ah, la forma del cavall marcat al fang! El nen ho fa des que era petit. Quan els altres nens no volien jugar amb ell. Quan es quedava sol i s’avorria. Llavors agafava un pal. Amb el pal feia marques al fang. Jo no ho sé fer. No conec ningú més que ho faci. Però aquests animals no serveixen per menjar. Més li valdria aprendre a caçar-los amb trampa... –l’home linx no va poder continuar perquè el vell el va interrompre violentament.

–Torna-ho a fer! Vull veure com ho fas!

El nen es va ajupir, va agafar de nou el pal i va començar a fer línies al fang, dibuixant un altre cavall al costat del primer.

–Que vols que faci un animal diferent? També sé fer urs. També sé fer cérvols. També sé fer cabirols...–va seguir el nen, però l’Uyu ja havia girat cua i caminava, molt a poc a poc, riu amunt.

Aquella nit el vell Uyu va dormir molt malament. Alguna cosa no el deixava reposar. Se sentia confús, pensaments estranys li venien a la ment i es notava agitat. Alguna cosa se li havia ficat dins el cap i ell no entenia què era.

L’endemà al matí els homes aprofitarien el bon temps per pujar riu amunt a buscar branques rectes i flexibles d’avellaner que convertirien en llances, adreçant-les amb l’escalfor del foc. Les dones també anirien a l’avellanosa, no pas a buscar la carn blanca de l’avellana ni els aromàtics bolets enterrats entre les arrels dels arbres, elles hi anirien a arreplegar falgueres. La propera tardor ja collirien avellanes i bolets, ara els interessaven més les grans frondes de falguera aquilina que creixien als marges humits d’aquell bosc i que els servirien per fer-se uns bons jaços per passar les nits sense que la humitat de l’indret els penetrés als ossos.

El vell Uyu tenia altres plans per aquell matí. Va esperar que els homes estiguessin enfeinats tallant branques i que les dones es dispersessin arrencant les falgueres. Llavors va agafar el nen toixó pel braç i se’l va endur cap a la llera del riu, a un lloc on hi hagués fang, lluny de qualsevol que els pogués veure.

–Torna-ho a fer! –va ordenar l’Uyu.

El nen va agafar un pal del terra i es va posar a dibuixar un cercle al fang. Va mirar el vell i va fer un cercle més: l'ull, unes ratlles; les banyes, una ratlla; la boca.

–Veus, no és difícil –va dir al vell, que mirava embadalit el moviment del pal.

–Dóna'm el pal que fa sortir els animals! Ho vull provar-ho jo.

–El pal no ho fa sol. El pal necessita la mà. És la mà qui dirigeix el pal.

El vell va començar a fer marques a terra, al costat del nen, es va quedar pensatiu i les va esborrar amb el peu. Ho va tornar a intentar. Ho va tornar a esborrar. Al cap d'una bona estona d'anar fent intents, es va asseure al fang, cansat i frustrat.

–No ho entenc. Sempre faig les marques que delimiten el territori. Ho sé fer millor que ningú d'aquest grup. Però això és diferent. Aquest senyal no és per marcar territori. Aquest senyal és per donar vida.

–He fet molts animals al fang. Cap s'ha tornat mai de carn i ossos. Em sembla que no ho entens. No és de veritat –va dir el nen, emfatitzant l'última frase, a poc a poc i amb paciència, perquè veia que el vell no ho entenia.

I el vell Uyu no ho entenia. Ell havia estat el més gran dels caçadors i havia estat cap durant molts anys. Coneixia perfectament l'olor dels cavalls, les petjades dels cérvols i els excrements dels urs. Ell havia estat el més experimentat dels rastrejadors i havia mort cents d'animals. I encara tenia les mans fortes per clavar la llança. I ara era incapaç d'ordenar que un pal dibuixés el que tenia dins el cap.

–Primer has de veure el que vols fer. Intenta tancar els ulls. Intenta veure l'animal dins el cap. Llavors, amb el pal vas resseguint la forma. Resseguint la forma que tens dins el cap –va dir el nen, que no sabia com explicar allò que a ell li sorgia de forma tant natural.

–L'home linx pot fer cavalls de fang? –va preguntar el vell, decidit a esbrinar què era el que feia possible que el nen fes allò que ell era incapaç de fer.

–No. Ja t'ho va dir ahir ell mateix.

–Ho ha intentat alguna vegada?

–Sí. Però el que fa no s'assembla a res. Li surt pitjor que a tu. Si vols, cada dia puc ensenyar-te una mica. També em surten molt bé els rinoceronts –el nen va començar a dibuixar la silueta d'un rinoceront al fang.

L'Uyu va quedar fascinat. Com presumiria davant els joves caçadors si fos capaç de dibuixar un rinoceront. Llavors tots el tornarien a considerar un gran caçador i no un destorb, que era el que tothom pensava d'ell. Tornaria a ser un caçador de rinoceronts, capaç d'atrapar-los amb un pal.

I amb aquella idea al cap, aquell home vell es va tornar a il·lusionar.

Quan els homes van tenir suficients pals llargs d'avellaner, el grup es va tornar a posar en moviment. El camí que els faltava per arribar a la cinglera no era complicat de trobar, calia seguir el riu amunt fins a trobar un altre riu menys cabalós. Era qüestió de no equivocar-se de curs, perquè abans de trobar el bo, en trobarien d'altres que havien de travessar però no seguir. Portaven fent aquell camí milers d'anys. El vell Uyu ho havia après del seu pare i aquest del seu pare. I així durant generacions.

Quan caminaven ho feien en grup i intentant no dispersar-se, sempre amb un parell d'homes a la perifèria vigilant per si alguna bèstia els seguia i sempre atents que ningú no es quedés enrere, sol. De menjar, tampoc els en faltava. En el grup hi havia prou caçadors per aconseguir daines, cérvols o cabirols. Si no, sempre es podia intentar caçar un garrí de senglar. Pel camí, també s'aprofitava tot el que es trobava: arrels, ous, herbes, fruits... El que més agradava als nens era agafar els cucs de terra els dies que plovia i aquests intentaven escapar de la terra inundada.

Viatjaven sense coses que els poguessin fer nosa. Els homes només portaven les llances en una mà, les eines de pedra ficades dins un replec de la pell amb què es tapaven i l'altra mà la deixaven lliure per si calia actuar. Les dones que tenien fills molt petits els duïen a coll, agafats amb una sola mà per deixar l'altra lliure. Les dones que no havien de portar nens a coll s'encarregaven de transportar les pedres per esmolar, les eines per fer foc i les pells. Els nens no solien portar res. Normalment tots tenien una mà lliure per anar agafant, sobre la marxa, el que el terreny els oferia de menjar.

L'home linx i el seu fill eren diferents, i no només pel seu aspecte físic sinó pel costum de fer el camí amb les dues mans ben ocupades. A diferència dels membres del grup que portaven pells en el cos però no a les cames, ells dos anaven completament tapats amb pells de conill, que lligaven les unes amb les altres per les potes fins a fer una espècie de capa llarga que els arribava als turmells. A més de les pells, portaven les eines de pedra, un parell de llances i un munt de pals de la mateixa mida i gruix, que transportaven a sobre les espatlles. Cada nit, mentre els homes i les dones s'amuntegaven els uns sobre els altres al costat del foc, l'home linx i el nen muntaven els pals i els recobrien amb les pells que portaven a sobre, formant una mena de tenda on passaven tota la nit, no massa lluny del foc encès que protegia el grup.

Així van anar passant els dies i el vell Uyu cada cop estava més estrany. Parlava sol mentre caminava, de cavalls i cérvols de fang. S'enfadava sovint amb una de les seves mans i deia que la culpa era del nen estrany. A estones s'allunyava del grup i tornava amb els peus enfangats. Tots sabien que el vell havia estat al marge del riu, remenant amb un pal la llera. Tots sabien que aquell home tan vell estava perdent el seny.

I només hi havia una cosa que aconseguia que el vell s'aixequés cada matinada: la il·lusió d'aprendre a fer sortir animals del fang. Alguns dies, quan homes, dones i nens descansaven, ell anava a buscar el nen toixó i junts caminaven fins a trobar un toll d'aigua, no lluny de la seguretat del grup. El vell pensava que progressava molt amb els seus dibuixos. El nen creia el contrari, però davant la perspectiva que aquell vell boig s'enfadés amb ell, li deia que ho feia molt bé.

Un migdia el vell Uyu es va decidir a ensenyar el que havia après a la resta de membres del grup. Va començar pel seu fill Uru.

—Què veus? —va preguntar-li el vell.

El cap Uru va mirar el terra enfangat, on el vell assenyalava amb el dit.

—Fang. Què hauria de veure?

—No hi veus cap animal?

El cap Uru es va ajupir buscant algun cuc de terra o algun insecte que a simple vista no hagués vist.

—No. Tu què hi veus?

—Crida a la noia Usu! Ella segur que ho veurà —va exclamar el vell, apartant amb l'espatlla el seu corpulent fill.

—Què et passa? Estàs estrany! La noia no veurà cap animal al fang. Al fang no hi ha res —va respondre l'Uru, mirant amb desconfiança el seu pare, que tremolava lleugerament.

—Noia Usu, mira aquí! Què hi veus? —va demanar el vell a la noia, que mirava esporuguida als dos homes.

—Què vols que hi vegi?

—Vull que hi vegis el que hi ha!

—Em sap greu, però no hi veig res. Només fang —va gosar dir la noia, buscant amb la mirada la dona Aba, per veure si aquesta intervenia i ella podia marxar.

–Veus! Ja t’ho deia que no hi ha res. No sé què t’imagines. No hi ha res al fang –va tornar a dir el cap Uru, encara més convençut.

–Sí que hi és! Però vosaltres no ho veieu! Fixeu-vos en les línies. Les línies que he fet amb el pal. Seguiu-les i veureu aparèixer un animal.

–Per on començo? –la noia anava girant el cap intentat veure-hi alguna cosa.

–És igual això. Comença per on vulguis –el vell s’estava desesperant.

L’home corpulent i la noia menuda van començar a fer voltes al dibuix. Aquells gargots no els deien res. No s’assemblaven a res. Fins que el nen toixó va intervenir.

–És que no ho has fet bé. Vine, mira com es fa –el nen es va posar a dibuixar un rinoceront al fang, al costat del dibuix que havia fet el vell Uyu i a poc a poc l’animal va anar apareixent davant la atenta mirada dels dos homes i de la noia.

–Ah, ara sí que ho veig! És el rinoceront que tu vas matar. Tu, Uyu, i els teus germans. Quan encara manaves els caçadors –va exclamar l’Uru, satisfet d’ell mateix d’haver vist, per fi, el que se suposava que havia de veure.

–No veus res en el meu dibuix? –el vell assenyalava insistentment el tros de fang que havia marcat.

–No. Espera, potser sí. Veig una, una... una merda de cavall! –i es va posar a riure tot clavant un cop a l’espatlla del vell, que va caure a terra.

–Ves a menjar merda, tros de hiena fastigosa! –va cridar el vell, intentant aixecar-se, amb llàgrimes regalimant per la cara arrugada.

–Jo sí que hi veig un... cavall? –va dir la noia, poc convençuda d’ella mateixa.

–No és un cavall, és un cérvol! És que no veieu les banyes? –amb el peu va desfer tot el dibuix, llançant immediatament el pal ben lluny.

–Què li passa, al vell Uyu? –va preguntar la noia Usu al nen, quan el vell va ser lluny.

–Vol tornar a ser un caçador. No pot caçar amb una llança. Intenta caçar amb un pal. Caçar enfonsant un pal al fang. Em sembla que s’està tornant boig.

7. UN HOME NO CAÇA MAI SOL

Els humans

La primavera avançava i el grup s'acostava a la seva destinació.

Quan el vell Uyu va passar ben decidit davant els nens, el sol ja es trobava a la part més alta de l'horitzó. El vell portava agafada amb força una llança llarga i una pedra esmolada amagada en un replec de les pells que li cobrien el dors. Els nens van començar a riure i a dir que era un vell sonat. Un nen va agafar un roc de terra i el va llançar a l'esquena del vell, que no es va girar i va continuar caminant. La mare del nen el va agafar pel braç i li va clavar un bon clatellot. Tothom sabia, i els nens també, que aquell home es mereixia un respecte, tot i que ara tingués el cap enterbolit.

—No es tiren pedres al vell Uyu. Ell ha estat el més gran dels caçadors. M'heu sentit? Canalla estúpida!

—Però si és boig! Mireu, ja torna a parlar sol! —va exclamar el nen a qui la mare havia renyat.

El vell es va afanyar a arribar on la vella Izi l'esperava. Es va asseure en una pedra, estava enfadat i no parava de remugar.

—Què et passa que estàs tan neguitós? —va preguntar la dona gran en veure l'estat en què l'home es trobava.

—Bisons! —va se l'única paraula que va pronunciar l'home vell.

—Què?

—Bisons. Quantes primaveres fa que no veiem bisons?

—No ho sé. No me'n recordo. Moltes.

—Doncs han tornat. Els caçadors han vist un ramat de bisons. Més enllà d'aquell turó. Al prat del costat del riu. T'ho pots creure? Bisons! —l'home tenia els ulls brillants i la mirada fixa en aquell punt de l'horitzó.

—Per això estàs enfadat?

–Estic enfadat amb el meu fill. Els caçadors han protestat. Ells creuen que no serveixo per a res. El cap del grup els ha fet cas. L'Uru no ha deixat que els acompanyés.

–El teu fill no se'n recorda. Tu ets l'únic home que n'ha estat capaç. Ningú més no ha aconseguit matar un rinoceront. El teu fill hauria de tenir més memòria.

–Si no puc fer sortir bisons del fang... –el vell es va quedar en silenci amb la mirada perduda.

La vella Izi va arrugar el nas en sentir que el vell tornava a fer referència al fang. Des que havia estat furgant amb un pal el marge del riu, amb el nen estrany, l'Uyu no havia estat el mateix. Alguna cosa havia passat. Alguna cosa havia ficat el nen dins el cap del vell que havia fet que l'Uyu perdés l'enteniment. No sempre, a estones.

–Els bisons ja no pasturen aquestes terres. A aquests animals els agrada el fred. Els fred de veritat. És molt estrany que els bisons siguin aquí. I més ara que el fred se'n va. Aquests animals es deuen haver perdut –va dir, finalment el vell, allunyant-se de la dona gran.

El vell es va enfilem a dalt del turó i va veure que els bisons estaven molt dispersos per marge del riu. Als caçadors no els va veure, però va suposar que estarien amagats entre els arbres, en un indret propici per a la cacera, encara lluny d'on els animals es movien. Va pensar que encara tindria temps de baixar i buscar un bon lloc per acostar-se al ramat abans que aquest arribés a la posició dels homes. Tants anys caçant li havien de servir per predir exactament quin seria el recorregut que farien els animals i el lloc que els caçadors havien triat per emboscar-los.

Va trobar un bon lloc prop del riu, on el vent no el delataria i els animals no el veurien. Es va quedar molt quiet i es va dedicar a observar els bisons, que eren lluny. Sabia que un home sol no podria abatre cap d'aquells pesats i resistents animals, però alguna cosa li deia que tingués paciència i observés.

I va tenir raó. Al cap d'una estona va aparèixer un llop solitari que es va ficar entre les potes dels bisons. Veient com el llop inspeccionava el ramat, el vell va saber que serien els llops qui caçarien un d'aquells animals i no pas els homes del grup.

El vell va continuar amagat, observant, esperant el moment quan el llop solitari detectés una presa fàcil i cridés la resta de la llopada. Quan van aparèixer cinc llops i la persecució va començar, al vell Uyu li va començar a bullir la sang i per uns moments es va sentir part d'aquella llopada.

En el moment que una femella de bisó i la seva cria es van separar del ramat, el vell va preveure que el gruix dels bisons s'allunyaria mentre que aquells dos animals es dirigirien cap on ell estava amagat. Va notar que la sang se li escalfava encara més i que se li eriçaven els pels de l'esquena. I va saber que no havia deixat mai de ser un caçador, malgrat el grapat d'anys que tenia.

Va estrènyer fort la llança i va començar a valorar si tenia alguna possibilitat d'enfrontar-se als llops un cop aquests haguessin fet caure la cria de bisó.

Va saber que no tenia cap possibilitat davant els joves i forts llops.

Tot i així va agafar amb seguretat la llança i va sortir corrents.

Els llops

La llopada havia sortit a caçar. Tot i ser de dia, durant aquella època de l'any, caçaven amb la llum del sol. Era un grup petit; el mascle i la femella dominants acompanyats per tres cries de l'any que encara no s'havien dispersat i un individu jove nascut l'any anterior.

Portaven hores de marxa i per fi havien localitzat els bisons. Si volien abatre una presa tan gran, tot el grup hauria de col·laborar. Es van posar d'acord ràpidament amb la mirada i els moviments del cos. Tots es va allunyar i només la femella dominant es va acostar, a poc a poc, al ramat.

Ella ja havia caçat altres cops aquelles bèsties i sabia que només podrien matar una cria que no fos més gran que un llop. També sabia que, si tenien sort, podrien disposar de carn per a uns quants dies, carn greixosa i molt nutritiva, carn difícil d'aconseguir perquè els bisons eren molt rars de veure.

La femella va començar a inspeccionar el ramat.

Atès que només hi havia un llop, els herbívors estaven tranquils i només els mascles es posarien a la defensiva si la femella s'acostava massa. Quan la femella hagués localitzat a la presa que buscava, demanaria l'ajut dels altres llops, que esperaven amagats no lluny d'on ella es trobava.

Tant bon punt la lloba es va adonar que una de les cries tenia tendència a separar-se de la seva mare, va començar a udolar i al cap de poca estona van acudir quatre llops joves i el mascle adult.

Les femelles de bisó van fer anar els petits al mig del grup i els mascles es van col·locar fent una línia defensiva.

Els llops es van adonar que no podien arribar fins a les cries i que només podien fer córrer el ramat i així trencar la barrera defensiva dels mascles. Els llops sabien que podien córrer molt de temps sense cansar-se, però que els bisons també, i més ara que es movien àgils en haver-se fos la neu.

Quan els llops es van llançar a l'atac, els bisons van començar a córrer i els llops a perseguir-los, aconseguint al cap de poc separar la mare i la cria del ramat. La persecució es va allargar, passant per zones obertes i boscos de pins, intentant separar aquell menut de la femella adulta. Però la cria sabia que la seva única possibilitat era mantenir-se molt a prop de la seva mare i que encara que els llops l'atrapessin i la mosseguessin, no tindrien temps a matar-la perquè la seva mare se'ls tiraria al damunt.

Quan la femella líder dels llops va notar que començava a cansar-se va fer saber a la resta de la llopada que havien de dirigir els dos bisons cap al riu.

Un cop al riu la femella de bisó va creuar sense problemes però la cria va dubtar i, en quedar endarrerida i separada de la mare, es va tornar vulnerable.

I els llops van aprofitar aquell moment per atacar la cria, mossegant la seva dura pell, intentant que aquesta caigués a terra i comencés a dessagnar-se.

Però no van ser a temps de finalitzar la tasca, la femella de bisó havia girat cua i carregava amb decisió contra els llops.

Els llops es van haver de retirar i observar què feia la cria. Tot i que la seva mare la llepava insistentment, la cria no aconseguia posar-se dreta, malferida com estava.

Els llops esperaven que la cria estigués molt dèbil i no pogués seguir la seva mare. Si això passava, la femella bisó acabaria per seguir el seu instint de supervivència i tornaria a la seguretat del ramat, abandonant a la seva cria. Llavors els llops podrien acabar la feina i es podrien alimentar.

I la cria no es va aixecar. I la femella la va haver d'abandonar.

I del no res va sortir un humà amb un pal esmolat, cridant i gesticulant, amb ulls embogits. Aquell humà també volia la cria de bisó.

La femella llop, conscient del canvi de rumb de la situació, va parar l'avanç per valorar les forces d'aquell humà que, per una banda, semblava debilitat pels anys però per l'altra semblava enfortit per una mena de bogeria estranya.

El llop mascle dominant no va tenir tanta paciència. Des de feia uns dies que se sentia més agressiu i menys temorós del que era normal en ell. Tan bon punt va notar la feblesa del competidor que tenia al davant, es va saber guanyador. Amb un gran salt va caure sobre aquell humà que pretenia robar-li el que tant els havia costat d'aconseguir.

Els humans

La vella Izi es va aixecar i, ranquejant, va intentar atrapar el vell Uyu, però ja no el va veure. Es va maleir per ser tan vella. Anys enrere podia posar-se en marxa ràpidament tot just incorporar-se, ara necessitava una bona estona per acostumar les malmeses articulacions al moviment.

La dona va començar a baixar en direcció on l'Uyu li havia dit que eren els bisons. Mentre caminava, a poc a poc per tal de no entrebancar-se, anava cridant el nom del vell, suplicant que tornés. Les cames no li responien com ella volia i avançava lentament. En canvi, la veu la tenia potent i estava segura que el vell l'acabaria sentint. També sabia que, quan el trobés, aquest la renyaria i li diria que no es preocupés per ell i ella es clavaria un cop al pit en senyal de disculpa i se sentiria alleugerida perquè l'home tornava a la protecció del grup, amb ella.

Quan va veure moure's un home entre els arbres, el cor se li va accelerar i va començar a cridar amb més força.

–Vols callar d'una vegada, vella ximple. Que no veus que ens espantes els bisons? –va cridar un caçador jove que estava camuflat entre les falgueres.

–Ha tornat a marxar sol. No el trobo enlloc –va fer saber l'Izi, angoixada, al caçador.

–Qui ha marxat? –va preguntar l'home, traient-se les falgueres del cabell i de les pells.

–El vell Uyu. Estava molt enfadat amb el cap Uru. Ha marxat corrents cap al riu, crec. Potser s'ha enfilat al turó, no ho sé. Volia caçar bisons.

–Aquest vell cada cop està més boig! S'ha entossudit a caçar un bisó. El cap Uru no l'ha deixat acompanyar-nos. Ara no hi podem fer res. Ja tornarà. Tornarà perquè sol no pot caçar res.

–Però pot prendre mal! És vell i està sol. Es una presa fàcil per a qualsevol depredador –va assenyalar la vella, eixugant-se amb el dors de la mà les llàgrimes que li començaven a regalimar per les galtes.

Els homes es van reunir. Alguna cosa havia espantat els bisons que ara corrien embogits lluny d'on ells esperaven. Els caçadors van suposar que havien estat els crits de la vella el que havia fet fugir els animals i es van posar de mal humor. Portaven des de l'alba amagats entre els arbres, amb els músculs adolorits i l'esquena arronsada. I tot per res. Alguns se'ls feia la boca aigua només de pensar amb les llengües, els cervells i els fetges dels bisons que esperaven caçar. I aquella vella ho havia espatllat tot!

El cap Uru va mirar els homes i va percebre el seu desànim. Va mirar la vella i va notar la seva desesperació. Va mirar l'horitzó i no va veure els bisons. Era clar que les preses se'ls havien escapat. Potser encara podrien localitzar viu el vell, sempre i quan alguna bèstia de quatre potes no l'hagués trobat abans.

–Podem tornar al lloc d'on ha sortit l'Uyu. Podem intentar seguir el seu rastre. Dels bisons, ja ens en podem oblidar. La dona Aba s'emprenyarà perquè no portem carn. S'emprenyarà perquè no portem pells. Li explicaré que la culpa és teva –va dir l'Uru dirigint-se a la vella Izi. I és que el cap del grup temia molt més les empenyades de la dona Aba que no pas les de qualsevol dels caçadors.

El cap Uru va ordenar que els homes es quedessin amb les dones i els nens i només el més jove l'acompanyés a buscar el vell. El noi Utu va agafar la vella i se la va enfil·lar a l'esquena per tal d'avançar ràpidament.

El vell havia deixar un rastre clar i no els va costar seguir-lo. Quan van ser prop del riu van començar a percebre l'olor dels llops i es van posar a la defensiva, amb les llances preparades. La vella va tornar a plorar i a maleir les seves atrotinades articulacions.

Quan van arribar a la llera del riu es van trobar amb un gran mascle de llop travessat per la llança del vell i una cria de bisó morta pels llops. Els dos homes i la vella es van mirar l'escena incrèduls. El llop tenia bromera per tota la boca i el vell Uyu estava assegut en una pedra, tremolant i amb una mossegada profunda al braç.

L'Uyu va mirar la vella i va fer un somriure. Tornava a ser un caçador.

El bisó mort era una cria i per tant el seu pes no era excessiu, però els homes només eren dos i havien de carregar amb la vella i el vell, que estava ferit. L'Uru i el noi van arrencar la pell del bisó mort, van agafar part de la carn i el fetge sencer, i van deixar la resta allà on era.

El vell Uyu es va entossudir a treure ell mateix la pell del cos del llop mort, tot i que cada vegada perdia més sang per la ferida del braç.

Abans de marxar en direcció al campament, els tres homes i la vella Izi van menjar la llengua, els ulls, els ronyons i el cor de la greixosa cria de bisó. Al cervell, no hi van poder accedir ja que no portaven les eines adequades per rebentar el crani. El cap Uru va embolicar amb les pells que portava posades, i que es va treure, el nutritiu fetge, i va agafar dues de les potes. El noi Utu, que portava la vella Izi penjada en un costat i dues potes del bisó a l'altre costat, va intentar transportar el cap de l'animal sobre les seves espatlles, però se'n va cansar i el va abandonar a mig camí del campament. La carn del llop no la van tocar.

Els homes van tornar a la protecció del bosc. El vell Uyu es va penjar la pell ensangonada del llop a les espatlles per tal que, quan entrés al campament tots veiessin que mai no havia deixat de ser un gran caçador. La ferida del braç continuava oberta i l'hemorràgia era cada cop més abundant, de manera que a mig camí el vell Uyu es va desmaiar. El noi Utu va donar les dues potes del bisó al seu pare, va agafar la pell de llop amb una mà, al vell amb l'altra mà i es va col·locar la vella a l'esquena. El cap Uru transportava les quatre potes, la pell del bisó i el fetge. I així van arribar al campament del bosc.

La dona Aba va examinar la ferida del vell i va enviar un parell de caçadors a buscar saba de bedoll. En una altra situació hagués enviat les dues noies del grup però, si els llops continuaven pels voltants, no era qüestió que les noies se'ls trobessin, tot i que elles també sabien fer anar amb força i destresa la llança.

—El vell diu que ha estat el llop. Que se li ha tirat a sobre. Els llops no ens ataquen mai. El llop mort tenia bromera a la boca —va dir el cap Uru a la dona Aba—. La saba de bedoll no et servirà.

—Si és així, no el podré curar —va dir la dona, mirant amb preocupació el vell.

—Es morirà aviat. Per la mossegada o per la bogeria —va dir l'Uru, mirant també amb preocupació el seu pare.

El fetge era el que més aviat es feia malbé, així que el noi Utu es va posar a repartir-lo entre les dones, els homes i els nens. A l'home linx i al nen toixó també els en va donar un tros perquè estava content i se sentia generós. Ell no en menjaria, ja estava tip, així com els dos vells i el cap.

El cap Uru es va asseure una mica apartat d'on es repartia la preuada menja i es va dedicar a observar la pell del llop mort. Ell tenia previst que el grup es quedés en el petit bosc de pins uns quants dies més per intentar, una altra vegada, caçar els bisons. Però no li feia cap gràcia que els llops fossin tan a prop

del campament, i molt menys si s'havien tornat tan agosarats i agressius que s'atrevien a atacar un humà. Si un llop tenia el mal, els altres també el podien tenir. Va esperar que els dos caçadors tornessin amb la saba de bedoll que la dona Aba havia enviat a buscar. Llavors va anunciar que tornaven a sortir.

—Prepareu-vos, sortim a matar els llops.

Els dos homes que acaben d'arribar van omplir-se la boca amb trossos grans de fetge que ells mateixos van tallar i, mastegant de pressa, van afanyar-se a complir les ordres del cap. Llavors, amb les dues llances agafades amb una mà i llepant-se els dits de l'altra mà, van dir a l'Uru que estaven preparats per sortir a caçar. Només el vell Uyu es va quedar on era, aguantant-se amb una mà l'emplastre de bedoll i repetint insistentment que aquella pell era millor que el cavall marcat al fang.

El cap Uru volia tots els llops morts. Primer es van repartir el territori entre els homes buscant rastres dels animals. Quan es van tornar a reunir, en un lloc convingut prèviament, van posar en comú què havien trobat. Havien trobat la llopada i van decidir una estratègia a seguir. Llavors van anar a buscar el nen més gran del grup i a les dues noies que no tenien fills i tampoc estaven embarassades. La noia Unu, la noia Usu i el nen van haver de fer una gran volta per situar-se darrere els llops i un cop van estar ben col·locats van començar a avançar cap als caçadors, colpejant rítmicament dues pedres amb les mans. L'estratègia consistia a dirigir els llops fins a una zona on els fos més difícil moure's i on se sentissin atrapats. Allà estarien esperant els homes amb un parell de llances cadascun, a punt per actuar. Tothom sabia que si aconseguien matar algun llop, ho havien de fer abans no fos negra nit. Els llops eren animals diürns com ells, però a diferència dels homes, els llops podien córrer i desplaçar-se igual de bé de nit que de dia perquè a les fosques també s'hi veien. En això avantatjaven els homes.

Tot va sortir com havien planejat. Van poder acorrallar fàcilment els llops i van matar quatre animals. Un sol llop va aconseguir escapar. Els homes es van donar per satisfets, van espellar els animals morts i van deixar els cadàvers a les hienes. Quan van tornar al campament, la dona Aba es va enfadar amb els homes per haver deixat escapar un llop amb vida, però els homes van assegurar que aquell llop s'havia esvaït entre els arbres i que no havia deixat cap rastre.

De totes maneres, quin mal els podria fer un llop solitari?

8. LA MARCA DEL TERRITORI

Els llops

La femella que havia escapat de la mort dels homes caminava sola sense cap rumb i sentia que el fred de la nit se li ficava fins al mateix moll de l'os. Què faria a partir d'ara? Sola tenia molt poques probabilitats de sobreviure. Amb sort trobaria la carcassa d'algun animal mort amb què alimentar-se durant uns quants dies, sempre i quan algun altre carronyaire no li passés al davant. També tenia por que les hienes ensumessin el seu rastre i sabessin que estava sola.

Trobava a faltar l'escalfor d'un altre cos, la seguretat del grup, el treball en equip, l'afecte dels membres de la manada.

Van anar passant els dies i les nits i cada cop se sentia més vulnerable. De nit dormia cargolada en petites cavitats que trobava als troncs dels pins caiguts. De dia buscava talpons i altres rosegadors, animals fàcils de caçar tot i que no aportessin massa aliment però li permetessin mantenir-se viva. Qualsevol so poc habitual la feia saltar i posar-se a la defensiva. Es notava cansada i veia com les reserves de greix anaven minvant. Les nits eren encara pitjor. I no només pel fred que es resistia a marxar, era per un altre tipus de fred que ella desconeixia, un fred que entrava dins els ossos i s'hi quedava, un fred que no marxava mai i que la feia anar sempre encongida. Al cap d'uns dies, la musculatura de l'esquena se li va començar a engarrotar i cada cop li costava més esforç aixecar-se i buscar aliment.

Va trigar una mitja lluna però, per fi, va detectar l'olor d'un mascle jove en una soca. Va anar seguint el rastre de l'orina fins a notar l'olor de dos mascles més. Va deduir que era un grup molt petit, que estava format per tres mascles joves, segurament en dispersió del seu grup natal.

La dèbil femella va recobrar la il·lusió. Ara tenia esperances de tornar a formar part d'una llopada, i fins i tot potser podria tornar a ser la femella dominant. Tres joves mascles necessitaven una femella i un territori propi, i ella tenia el que precisaven. El seu antic domini es mantenia buit i, si s'afanyava a trobar els mascles, encara podrien marcar el territori abans no s'hi instal·lés algun altre grup de llops.

Faria que aquells mascles la trobessin. L'olor de les secrecions dels llops mascles havia fet que ella entrés en zel, malgrat estar molt desnodrida. Va començar a deixar marques olfactives per tot arreu.

Al cap de pocs dies va sentir com els mascles es barallaven. Va esperar i, a la fi, un matí plujós va aparèixer un mascle jove amb l'orella mig arrencada d'una mossegada. La femella se li va acostar i el va llepar al morro, també li va llepar la ferida de l'orella.

Ja havia trobat company.

Durant uns quants dies la parella es va entregar a les còpules, entre llepades i jocs. Els altres dos mascles joves es van dedicar a mirar, de lluny, amb evident enveja però resignats. Havien lluitat per aquella femella i havien perdut.

La femella era un animal experimentat i en poc temps va tenir reorganitzat el grup d'inexperts joves per tal de tornar a constituir una llopada efectiva. Ara hi havia una parella dominant, amb una femella adulta i prudent, i un mascle jove i fort. Els altres dos mascles sabien perfectament el lloc que ocupaven dins la jerarquia social. El grup tenia un futur.

Calia tornar a l'antic territori de la femella per tal de marcar els límits i aprendre a caçar en grup cavalls i cérvols, o el que trobessin pel camí sempre i quan no fossin humans.

Els humans

El riu que anaven remuntant feia de límit entre el territori del grup de la costa i el territori del grup veí. Tot i tenir els límits clars, calia anar renovant les marques. Aquell marge del riu era territori del grup de la costa, el grup acabava de passar per allà camí de la cinglera i era un grup fort i poderós.

Això era el que havien de dir les marques.

El cap Uru i els dos caçadors de més edat es van asseure davant una gran pedra que destacava molt entremig de la vegetació, just al costat del riu que separava els dos territoris. La resta del grup van anar a buscar una ombra per descansar ja que sabien que n'hi havia per estona. El cap va enviar els dos caçadors a buscar la terra roja. Mentrestant, ell va començar a pensar quin missatge deixaria. Quan els dos homes van tornar, portant un bon grapat de terrossos d'un intens color vermell, es van asseure al costat del cap, que encara estava pensant.

El vell Uyu va aparèixer de sobte, va empènyer un dels caçadors i es va asseure al costat del seu fill, que va arronsar el nas.

–Posa que som el grup de la costa. Posa que som molta gent al grup. No et deixis els vells i els nens –va dir el vell Uyu, assenyalant a la gran roca que tenia al seu davant.

–Ja sé què he de posar. Torna-te'n amb les dones.

El cap va agafar un grapat de terrossos, s'hi va pixar al damunt i els va anar desfent amb les mans fins a obtenir una pasta vermellosa. Llavors va ficar els dits d'una mà en aquella pasterada de color i se la va començar a escampar pel palmell de l'altra mà. Quan la mà va ser ben vermella va mirar el vell Uyu i, en veure que aquest assentia, va estrènyer amb força el palmell contra la roca, va esperar uns instants i va retirar la mà. A la superfície de la roca hi va quedar una empremta rodona i vermella. Va repetir la marca al costat de la primera, en va fer dues més amunt, una mica separades i va procurar que no fossin tan grans com les dues que havia fet en primer lloc. El vell Uyu, en veure aquestes dues marques, va somriure. Després l'Uru va repetir l'operació quatre vegades més, però deixant les marques en una filera per sota de les dues marques de major mida. En una quarta filera va deixar cinc marques, dues de les quals les va fer una mica separades. A sota del tot va fer sis marques més petites, amb el tou del dit índex en comptes de fer servir el palmell. A dalt de tot hi va fer una marca ben diferent, dues línies sinuoses paral·leles, que als nens els recordava el rastre deixat per una serp però que els adults deien que representava les ones del mar. Ho va fer amb el tou dels dos dits més llargs de la mà dreta, arrossegant-los per la pedra talment com ho faria una serp.

–Ja està. Ara tot és clar. Ja podem anar-nos-en –va exclamar l'Uru, satisfet de com havien quedat de visibles les marques.

–Cap a la cinglera? –va preguntar un dels caçadors que havien anat a buscar els terrossos vermells.

–Sí. Però no hi ha pressa. Encara falta perquè els cavalls passin pel pas. Tenim temps d'avisar un altre grup. Avisar el grup de l'avenc. Si tinc raó, ens faltará ajut. També m'agradaria avisar un altre grup.

–A quin altre grup vols avisar? –va preguntar el vell, que ja s'ensumava la resposta.

–Avisar el grup de les terres de l'os...

El cap Uru no va tenir temps d'acabar el que pretenia dir perquè el vell Uyu es va posar a xisclar, plantant-se desafiant davant el seu fill.

–Mai! Mentre jo visqui mai. Mai no posarà els peus a la balma. Mai!

–Vigila el que dius, vell! Fa molts anys que no ets el cap.

L'advertència de l'Uru va fer que el vell afluixés la rígida postura del cos i se separés a una distància prudencial del seu fill, molt més voluminós.

–Potser t'equivoques. Potser no es congregaran tants cavalls. Els de l'avenc tenen bons caçadors. Amb els caçadors d'aquest grup n'hi haurà prou –va comentar el vell Uyu, encara excitat per uns records llunyans de gelosia i traïcions.

L'Uru va reconèixer, per a si mateix, que a cada primavera el pas de cavalls era menor i que cada cop arribava més tard. Recordava quan ell era petit i es congregaven uns quants grups a la balma per a la cacera dels cavalls. Llavors el pas era gran! Llavors hi havia molts cavall per caçar. Tots els membres de diferents grups col·laboraven en la matança i l'esquarterament. L'Uru recordava la gent reunida al voltant dels focs, a les nits, les històries de les dones i les noies joves xiuxiuant entre elles, ansioses. També recordava el seu pare Uyu ensenyant com treballar bé la pedra als altres caps de grup.

D'allò, en feia molt de temps. Però alguna cosa li deia que aquella primavera tornaria a ser com les d'abans. L'Uru va situar-se al capdavant del grup i va començar a caminar en direcció a la cinglera.

Quan el grup va tornar a reprendre la marxa, l'home linx i el nen, que normalment anaven al darrere del tot, es van quedar una estona mirant aquelles marques. Eren diferents de les que feia el seu poble d'origen i també eren diferents de les que feien els pobles de més al sud. L'home linx no havia pogut sentir la conversa entre el cap i el vell i, per tant, no estava segur de què era el que deia la pedra. Sabia que cada punt representava un membre del grup i que els dos punts més gran representava l'Uru i l'Aba. Era probable que els dos més petits de més amunt representessin els dos vells. Segurament els de sota representaven els caçadors i els de més avall les dones adultes. O a la inversa, no n'estava segur. Els punts més petits, els nens. Les dues marques que estaven separades de la resta volien dir que dues noies volien canviar de grup. O potser els representaven a ells dos, tampoc n'estava segur. Les ratlles sinuoses no les havia vist mai i no sabia bé què representaven. Tampoc va preguntar. Qui havia d'entendre el que allà hi deia, ja ho entendria.

Quan l'home es va girar per seguir la marxa, es va trobar amb la cara del vell Uyu.

–És amb el nen que vull parlar. Tu ves-te'n!

–Jo em quedo. Ets boig i li fas por al nen. Em dius a mi què vols d'ell.

–No li vull fer cap mal. Només vull parlar amb ell... de llops.

–Dels de veritat? O dels que es fan al fang? –va preguntar el nen, traient el cap de darrere l'esquena del seu pare.

–Dels que només tu saps fer –va respondre el vell i va fer un gest amb la mà a l'home perquè marxés d'una vegada.

–Me'n vaig darrere d'aquell arbre. Si aquest vell et fa alguna cosa, crida. Si cries, vindré de seguida –va dir l'home linx, marxant a contracor.

–Fes sortir un llop de la pedra! –va ordenar el vell Uyu, obrint la mà i donant al nen un grapat de terra vermella.

–Un llop? En aquesta roca? No sé fer sortir llops a les pedres. No sé fer llops amb aquesta terra. Sé fer llops al fang, amb un pal. Faig un llop al fang?

–Al fang s'esborrarà quan ploqui. A la pedra és millor –va respondre el vell passant un dit tacat de terra roja per la superfície blanquinosa d'un gran bloc de quars.

–No he fet mai animals a les pedres. Puc intentar marcar-ho amb un pal punxerut. Però amb terra de les marques no. Et trobes bé? –va preguntar el nen, que s'havia adonat que, els darrers dies, el vell treia moltes baves.

–Fes-lo jove i fort. Fes un mascle dominant. Un mascle admirat per tots els membres. Els membres de la seva manada. Fes-lo ensenyant les dents. Sí, això és, ensenyant les dents –va continuar dient el vell, que semblava no escoltar el que el nen li deia, eixugant-se la saliva que li regalimava de la boca.

El nen va agafar la pedra esmolada que el vell sempre portava amb ell, amagat en un replec de les pells, va clavar la punta a la pedra i va començar, fent molta força amb la mà, a marcar la pedra. Quan portava un tros fet es va adonar que allò no s'assemblaria mai a un llop així que va abandonar la tasca.

–Per què pares? El llop encara no és a la pedra –li va recriminar el vell.

–No ho sé fer. És diferent en el fang. A la pedra no em surt.

–Torna-ho a intentar! –va ordenar el vell.

El nen es va enretirar unes passes de la pedra, per agafar més perspectiva. Va tornar la pedra al vell i va agafar una branca de terra. Amb la punta de la branca va anar resseguint la pedra i la forma del cap d'un llop va aparèixer dins la seva ment. Va deixar estar el pal i va agafar de nou el ganivet de les mans del vell. A poc a poc va anar marcant a la pedra, de manera molt superficial, el que

el vell li havia ordenat. Es va tornar a enretirar unes passes, va fer una ganyota i va començar a pressionar el ganivet amb més força.

–Molt bé, nen, molt bé. És just el que jo volia –va cridar el vell, veient-se reflectit en aquell gravat–. És el llop que va caçar el bisó! Ara ja ports marxar amb el teu pare. No diguis a ningú què has fet.

Quan el nen es va trobar amb l'home linx, aquest li va preguntar què volia el vell d'ell i el nen va respondre que volia que fes sortir un llop de la pedra, però que li havia quedat tan malament que ningú entendria què era el que hi havia marcat a la roca. L'home no va comentar res més i es va posar a caminar de pressa per atrapar el grup, car ell no coneixia el camí i no es volia perdre.

Els humans

El grup es movia junt, a poc a poc, aprofitant tots els recursos que aquella breu i sobtada primavera els oferia.

Hi havia dies que la vella Izi encara podia mantenir el pas del grup, tot i que havia de parar sovint a descansar els adolorits genolls. Altres dies havia de ser carregada a l'esquena d'una de les dues noies joves. El vell Uyu anava més lleuger, però hi havia dies que costava que seguís el pas del grup perquè s'encantava amb qualsevol bassal. També hi havia dies que el vell estava tremolós i se sentia cansat. Llavors el grup parava la marxa perquè el vell es negava a enfilar-se a l'esquena d'algun dels joves.

Mentre el grup descansava a l'espera que el vell Uyu recuperés les forces, delicades flors de tots colors atreïen l'atenció dels nens, que no es podien estar d'arrencar-les i jugar-hi. Els adults els renyaven dient que amb el menjar no es jugava.

Cada membre del grup tenia la seva flor preferida i quan la trobaven no la volien compartir amb ningú, de manera semblant al que passava amb els bolets. La lilosa viola era la preferida de la dona Aba. Les altres dones preferien menjar-se les fulles amargants i les atapeïdes flors grogues dels pixallits. La camamilla sempre havia estat la que més atreïa la vella Izi i més ara que, amb l'edat, no digeriria bé la carn i mastegar el botó central de les flors li alleugeriria la cremor d'estómac. L'Uru tenia una debilitat, els cardassars, on malgrat que es punxava amb les espinoses plantes, gaudia d'allò més menjant les penques joves i les flors, competint amb un munt de petits estols d'ocells arribats de terres més càlides. Els altres caçadors arrambaven amb tot el que trobaven, només que fos tendre i comestible, ja fossin fulles de trèvol, de plantatge, d'alls, d'ortigues, de maduixes o de qualsevol planta o flor que se'ls posés al davant, sense oblidar-se de gratar el terra amb un pal punxegut per desenterrar les arrels de les pastanagues bordes o de les gencianes.

I per descomptat hi havia els extensos prats farcits d'artemises, com ara el donzell i la camamilla borda entre altres, que a la primavera es podien menjar tant les tiges, com les fulles i les flors i que, a més, algunes d'elles tenien la propietat de treure el cansament.

Però els humans no eren els únics que aprofitaven aquell vistós recurs. Una munió de papallones, escarabats, xinxes, abelles, borinots i altres insectes

pul·lulaven entre les flors, alimentant-se amb el seu nèctar. Evidentment els humans, si podien, també s'empassaven els insectes sempre i quant aquests no tinguessin un agulló verinós o un gust amargant.

L'explosió de vida primaveral i l'abundància de recursos alimentaris proporcionaven al grup un gran delit, però en qüestió de gustos res no hi havia que es pogués comparar amb el sabor intens i àcid de les maduixes de bosc. Durant el camí, tots els membres del grup les buscaven amb desfici. En especial les buscaven pels marges ombrívols dels boscos de riera, on creixien ufanoses les escasses fulles de les maduixeres. Molt s'hi havien d'esforçar per arreplegar un grapat d'aquells petits fruits carnosos i vermells, perquè els permetien assaborir-los lentament, amb veritable goig.

Al vell Uyu sempre li havien agradat molt les maduixes i cada any esperava ansiós el moment de tastar-les. Però aquell matí tenia el cap en un altre lloc i no deixava de pensar en llops que sortien de les pedres i rinoceronts que es ficaven dins el fang. Tan capficat estava que no es va fixar on posava els peus i va acabar de morros a terra i es va clavar un fort cop al braç. Va fer un crit i es va quedar estirat a terra, aguantant el dolor de la ferida del braç, que s'havia obert i tornava a sangnar.

El vell Uyu encara recordava quan dirigia el grup d'homes més forts que havia conegut mai aquella terra. Eren bons temps, temps de caceres i abundància, temps que el grup era gran. Ell havia estat un home alt i fort, capaç de travessar amb la llança la dura pell d'un rinoceront, cosa que pocs homes podien fer. Quan temps feia que no veia un rinoceront? Ja no se'n recordava. Ara només era un vell encorbat pel pas del temps, amb unes cuixes i braços prims com les potes d'un corb i amb la pell arrugada com la d'un gripau. Aquella cara orgullosa d'altres temps, aquella cabellera que li arribava fins als malucs, aquella barba espessa, tot s'havia perdut.

Feia moltes primaveres que havia nascut i se sentia molt dèbil i cansat. Massa primaveres per a un home, va pensar. I últimament notava que tenia la ment confusa per culpa dels animals de fang del nen toixó.

La vella encara tenia més anys que ell. Recordava perfectament, tot i que llavors ell encara era un nen, el dia que una noia riallera va arribar al grup per quedar-s'hi. Recordava també el primer cop que hi va copular, al cap d'uns anys, quan la noia ja tenia una criatura que acabava de deslletar. Aquell dia, es va guanyar una bona empenyada del seu pare, el cap del grup. Ell, jove impulsiu, sabia molt bé que les noies que acabaven d'arribar, les que deslletaven els seus fills, les que abortaven o les que se'ls morien els fills petits només podien copular amb el cap del grup per així assegurar que les criatures heretessin la fortalesa i agressivitat d'aquest. Ell ho sabia i tot i així va desafiar el seu pare. Va trigar mitja lluna a curar-se dels blaus i sangtraïts que el cap li va provocar. Encara faltarien

alguns hiverns per tal que aconseguís derrotar el seu pare i proclamar-se cap del grup. Després, aquella dona riallera també va donar-li diversos fills, ara tots morts.

L'Uyu recordava bé com era la vella Izi de jove: una noia amb uns cabells castanys i llargs, forta i de caràcter decidit, sempre amb un somriure a la boca. Què se n'havia fet d'aquella noia riallera?

Amb la mirada va buscar l'Izi i la va trobar agenollada a unes passes d'ell, devorant unes maduixes encara verdes i intentant amagar-se per tal de no haver de compartir-les amb ningú. El vell va mirar l'Izi i va veure una petita figura encorbada que havia perdut bona part del pèl que li recobria el cos, va veure una cara eixuta, unes mandíbules rígides, uns ulls enfonsats. Com trobava a faltar aquella noia riallera!

A ell també li havia passat el mateix? Es va palpar la cara amb els dits i també va trobar que els seus ulls estaven enfonsats. Quan feia que no reia? Com havia de riure si ningú no el respectava com a caçador? Sí que era veritat que el seu fill Uru li consultava algunes decisions, que la noia Unu el considerava un gran mestre de la pedra i que la vella Izi el cuidava. Però no hi havia cap membre del grup que el considerés un caçador. Ni tan sols ara que havia mort un llop, ell sol. Ara tots li retreien que s'havia tornat boig. Com enyorava els temps quan era el cap dels caçadors!

El vell Uyu es va acostar a la vella Izi i la va apartar bruscament. Quan aquesta va protestar li va ensenyar les poques dents que li quedaven i la va fer callar. Al menys encara es podia imposar a algú.

Un cop arrasades totes les maduixeres del sotabosc, el cap Uru va ordenar retrobar el riu i continuar el camí cap a la cinglera, malgrat que el vell Uyu es trobava molt dèbil, tant físicament com mentalment. Les cames de l'home més vell del grup encara aguantaven el seu pes, però no li permetien fer caminades llargues. I l'Uyu continuava negant-se a anar a coll d'algun dels joves. L'Uyu també havia perdut la mobilitat del braç ferit i tenia el cos molt calent, tot i que no deixava de tremolar. Que salivés en excés i que tingués dificultats per empassar van indicar als membres del grup que tenia el mateix mal que el llop que el vell va matar. Ho havien vist altres vegades.

La dona Aba ja no es preocupava de buscar plantes que poguessin refredar el cos del vell perquè sabia de sobres que aquell home no arribaria a la cinglera. La vella Izi insistia que el vell només necessitava repòs, uns pocs dies de repòs, negant el que era evident per a tots. El cap Uru es resistia a continuar la marxa i deixar el seu pare viu en aquell sotabosc. Encara tenien alguns dies de marge

abans que els cavalls es congreguessin al pas del congost i va decidir esperar que el vell es morís i ells poguessin continuar el camí. Si el vell no moria en pocs dies, l'haurien de deixar enrere.

A l'home linx tant li feia si es quedaven o marxaven, o el que li pogués passar al vell boig, el que a ell el preocupava era que l'Uyu repetia constantment que tota la culpa era del nen toixó.

–Deixa el nen tranquil. Ell no en té la culpa. Estàs malalt. T'estàs tornant boig i et moriràs aviat –va dir-li l'home linx, amb to despectiu.

–El nen toixó m'ha ficat la bogeria aquí –cridava l'Uyu, clavant-se cops al cap–. Veig constantment animals. No puc ordenar la mà. La mà no vol gravar al fang. Això em desespera i no puc dormir. Tota la culpa és del nen toixó.

–El nen no t'ha ficat res al cap. La culpa és del llop. Del llop que et va mossegar –va contestar l'home, posant-se nerviós.

El vell tenia els ulls plorosos, la mandíbula rígida i s'anava clavant cops al pit amb el braç, que encara li responia. No sabia què li passava, se sentia el cor batejar fort i notava com li creixien les ganes de mossegar el nen i arrencar-li la mà que dibuixava. El vell Uyu es notava confús i agressiu i no podia fer res per impedir-ho.

–És veritat. Volies caçar un bisó, tu tot sol. Un caçador no ha d'anar mai sol. Fins i tot els nens ho saben. Encara soc un nen i jo ho sé. Jo aviat seré caçador, perquè no tinc por. Jo no aniré mai sol –va tirar-li en cara el nen, que avançava a poc a poc envers el vell per intentar calmar-lo.

–Em vaig distreure per culpa teva. Teva i dels teus bisons de fang! –va cridar l'Uyu, traient bromera per la boca i completament alterat, amb la mirada perduda.

–Et vas equivocar! I un llop se't va tirar a sobre –va insistir el nen, agafant amb tendresa la mà de l'home vell.

Quan l'Uyu va sentir la mà del nen sobre la seva, es va aixecar violentament i es va tirar sobre el nen, grunyint i obrint i tancant la boca repetidament en un intent desesperat de mossegar la mà que era capaç de fer el que a ell li era impossible. El nen es va quedar tan sorprès que no va ser a temps de reaccionar, quedant estès sota l'home vell que, amb la boca ben oberta i amb els pocs dents que li quedaven, intentava arribar a les mans del nen.

El vell Uyu no va arribar a mossegar el nen perquè un tros gran de quars li va obrir una bretxa al mig del front. El vell Uyu va caure a terra, atordit, intentant

tapar, amb la mà del braç bo, el trau que rajava generosament. El nen es va aixecar d'una revolada, va buscar amb la mirada el seu pare, que estava dret on els homes havien deixat els nòduls de quars, i va veure com l'home agafava el roc més gran de la pila i el tornava a descarregar al bell mig del cap de l'Uyu, que va caure mort a terra. L'home linx va continuar clavant cops al cos inert del vell fins que el fort braç del cap Uru li ho va impedir.

—Ja n'hi ha prou, és mort —va dir l'Uru, mirant el cos ensangonat de terra i pensant que ara ja no caldria la penosa tasca de deixar aquell home enrere quan tot el grup emprengués el camí cap a la balma.

—Però què has fet? Que t'has tornat boig? —el nen estava fora de si, completament confús davant el que el seu pare acabava de fer.

L'home linx estava nerviós i cridava, mirant el seu fill i els caçadors, que havien agafat les llances i esperaven les ordres del cap, que es mantenia en silenci, amb la mirada baixa.

—Si no feia res, el vell et mossegava. A ell el va mossegar un llop. Amb la mossegada li va encomanar el mal. El mal l'estava matant. No volia que el vell et mossegués. No volia que tu també et morissis.

—Ho has tornat a fer! Ara què, haurem de tornar a fugir? Tu sí que estàs boig. No te m'acostis mai més.

Per primer cop, l'home linx va donar un cop de puny al seu fill.

Quan va veure marxar al nen, mossegant-se el llavi per no plorar, va saber que el començava a perdre.

Ningú no va protestar, tothom es va quedar callat, mirant el cadàver del vell a terra mentre es preguntaven per què el seu cap havia consentit que l'home estrany matés un dels seus. Però ningú no va preguntar, confiaven cegament en la força de l'Uru, en la seva experiència i en el seu bon criteri. Només la vella Izi, que es balancejava al costat del cos inert, mirava desconcertada el cap del grup.

La dona Aba es va acostar al cap Uru per preguntar-li què en volia fer del cos.

—El vols aprofitar? —li va preguntar, assenyalant el cos sense vida del vell.

—No. El vell estava molt sec. Estava boig. També tenia el mal dels llops.

—El vols deixar a l'abast de les hienes?

—Tampoc. Era el meu pare. No sempre ens vàrem entendre. Però era un bon home. Havia estat cap del grup molt temps. Les hienes no tastaran la seva carn.

–Llavors el colgarem de pedres –va dir la dona, girant-se i ordenant a dos homes que comencessin a treure terra del costat del cadàver.

Va ser llavors que la vella Izi va reaccionar, esclatant a plorar i colpejant l'esquena del cap Uru, tot cridant que no havia fet res per ajudar el vell. L'Uru la va deixar fer una estona, fins que es va cansar i, d'una revolada, la va aixecar del terra i la va situar al costat de la dona Aba, tot exigint-li a aquesta última que fes callar la vella si no volia que l'Izi també acabés dins el clot.

A l'Aba li va costar que la vella és calmes i deixés de xisclar i, en veure que els dos homes que havien de fer el forat estaven aturats contemplant com ella renyava la dona gran, els va cridar que s'afanyessin, que l'Uyu havia d'estar colgat abans no arribés la nit. La resta del grup va anar a ajudar els nens a buscar pedres a la llera del riu, no fos cas que la dona Aba els esbronqués també a ells.

Quan es començava a fer fosc tot va ser a punt. El forat i les pedres. Van empènyer el cadàver de l'home dins el forat i el van tapar amb les pedres de riu per impedir que les hienes, o qualsevol altra bèstia, pogués menjar la seva carn.

L'home linx va agafar el nen i se'l va endur lluny, si més no fins que el vell fos colgat, el cap Uru es posés a dormir i aquella vella cridanera quedés esgotada i callés.

La vella Izi es va sentir defallir les cames quan va dipositar el còdol que tenia a la mà sobre el cos inert de l'Uyu. Ella trobaria a falta el vell, més que no pas la resta dels membres del grup, perquè ningú havia passat tantes primaveres amb aquell home com ella. Va mirar de reüll la dona Aba per saber si aquesta la deixaria plorar tranquil·la, i va començar a sanglotar. Es va sentir marejada i es va asseure a terra, mirant amb retret el cap del grup, però no li va recriminar res perquè el va veure apesarat.

Cada mort era una gran pèrdua per a tot el grup, ja que disminuïen les possibilitats de supervivència. Si es moria un caçador, eren dos braços i cames menys per aportar menjar al grup. Si es moria una dona, era un ventre menys per aportar fills al grup. Si es moria un infant, era un adult menys per caçar o una dona per parir. Si es moria un vell, era una experiència de molts anys que es perdia. I en el cas del vell Uyu, era un mestre de la pedra el que desapareixia perquè ningú com ell sabia extreure les millors eines de tall de qualsevol roc. Al grup, en tots els anys que l'Uyu havia ensenyat la tècnica de tallar la pedra als joves, tan sols la noia Unu n'havia après prou per ser considerada una digna aprenent. Però la noia Unu aviat deixaria el grup i l'art del vell Uyu també marxaria amb ella.

Tothom, fins i tot els nens, van experimentar una forta buidor en dipositar, amb cura, els còdols de riu sobre el cos sense vida d'aquell home que, tot i que en els

darrers temps s'hagués trastocat, havia estat un caçador efectiu, un cap just i un mestre de la pedra.

Els humans

L'endemà, a l'alba, el grup va continuar el seu camí, remuntant el riu pel seu marge dret.

Al cap de pocs dies de seguir el riu, van entrar dins el congost i van veure la paret on s'obria l'abric que ocuparien durant els llargs dies de cacera, on acumularien greix per passar l'estació més eixuta, càlida i seca de l'any i així aconseguir arribar vius a les següents pluges. Cada any, quan s'acostaven a l'abric, els homes i les dones es posaven nerviosos, la seva supervivència depenia d'aquella entrada a la roca i sempre temien que un terratrèmol hagués fet caure el sostre o una esllavissada s'hagués endut el sòl pendent avall.

O algú hi hagués arribat abans que ells.

Tothom, excepte el cap Uru, es va quedar molt sorprès de veure la multitud de cavalls que pasturaven, un cop passat la part més estreta del congost. Feia anys que no veien un ramat tan gran. Això significava que aviat deixaria de ploure. Que els dies menys freds i secs arribarien abans del que era normal. Passarien moltes llunes abans no tornessin les pluges. Passarien moltes llunes abans que l'herba tornés a reverdir. Passarien moltes llunes abans que ells poguessin tornar a caçar tants animals de carn vermella.

El cap Uru es va asseure a terra per decidir què feien amb tantes preses al seu abast. Després d'una bona estona, es va aixecar i va anar a parlar amb dos dels homes, bons caçadors i millor rastrejadors. Al cap de no res, els caçadors van marxar en direcció sud-oest, a buscar la gent del grup de l'avenc. A més caçadors, més cavalls podrien matar. Aconseguirien molta carn, aconseguirien moltes pells i engreixarien els seus cossos. Els de l'avenc eren amics. Caçarien junts molts cavalls, tal i com ho havien fet altres cops. Sempre havia sigut bo per al grup de l'avenc i sempre havia sigut bo per a ells.

Els dies passaven i els homes que havien anat a cercar el grup del territori veí no tornaven. El grup de la costa es va instal·lar a la cinglera i va començar a preparar el refugi per passar-hi ben bé una lluna sencera.

Però alguna cosa havia canviat. La noia Usu es va anar pansint, a poc a poc, dia a dia, cada vegada estava més apàtica, desganada, moixa i es passava bona part del dia ajaguda en un racó de l'abric.

Al principi, tothom es va enfadar amb aquella noia que es passava el dia dormint i que ja no es cuidava ni del foc, ni d'anar a buscar menjar, ni de res més. Li deien que era una gandula i que només pensava en ella. Després d'uns dies, la vella Izi va aconseguir entendre que el que li passava era més greu.

—No és com un mal de panxa. No és com un mal de queixal. És diferent —va comentar la vella Izi a la dona Aba, quan aquesta va anar a veure què passava que la noia no anava amb les altres dones a buscar arrels a prop del riu.

—Què li passa? Li fa mal el cap? S'ha trencat un os? S'ha tallat? Té tos? Perd sang? Què? —va preguntar la dona, mentre la vella anava fent que no amb les mans.

—No ho sé. No és res que nosaltres haguem curat abans.

—Té son i ja està? —va tornar a preguntar, irritada, la dona.

—Dorm perquè no vol estar desperta.

—Ah, mira que bé! I ara què fem? La deixem aquí? Deixem que dormi fins que se n'afarti. La noia Unu no dorm tot el dia. La noia Unu bé que busca menjar. La noia Unu...

—Ella no ha estat mai com l'Unu. La noia Usu sempre ha estat diferent. Em vaig equivocar. Aquesta nena no hagués hagut de viure —se li va escapar a la dona vella.

—Ja no és una nena. Recorda que fa poc va parir una criatura. Ja fa temps que no és una nena.

—El seu cos ja no és de nena. Però es comporta com si encara ho fos. Tant és si ha parit o no. Va matar el seu fill nounat. Això la va posar molt trista. Amb la mort del vell s'ha posat pitjor. Aviat arribarà un altre grup. Aviat haurà de marxar amb ells. Aviat es posarà encara pitjor —va explicar l'Izi, mirant de reüll la noia dormida.— Té molta por de deixar el grup.

—Totes hem deixat el nostre grup de naixença. I bé que continuem vives.

—Ella és diferent, ja t'ho he dit.

—Sí, ja ho has dit. Què fem perquè s'aixequi?

—S'aixecarà quan tingui ganes de fer-ho.

L'Aba va clavar un cop de peu a l'esquena de la noia i va sortir de l'abric maleint aquella noia gandula i aquella vella amb qui no es podia raonar. Aniria a buscar algun remei per fer tornar la gana a la noia, a veure si podia fer que es posés drete i acompanyés les altres dones a buscar arrels.

Un cop la dona Aba va ser fora, la noia es va incorporar i es va mirar l'esquena, just allà on la dona Aba li havia clavat la puntada de peu.

–Et fa mal? Acosta't que miraré si tens algun os trencat? –va dir la vella, acostant-se a la noia per inspeccionar-li l'esquena.

–Izi, què has volgut dir? Per què no hagués hagut de viure? –la noia havia entès perfectament el que la vella havia dit a la dona Aba i volia saber per què.

–Res, estigues quieta. T'ho lleparé. No tens res trencat.

–T'he sentit bé.

Es va fer un silenci espès en aquell racó de l'abric. La dona més gran es va asseure al costat de la noia, tocant-li suaument l'esquena i es va quedar callada una bona estona. La noia esperava.

–Fa molt de temps. Jo era jove. Era la dona que manava les dones. La teva mare es va posar a parir. Primer el part va anar bé. El teu germà no va trigar a sortir. Era un nen sa i fort. Era un nen que plorava amb ganes. Dins la panxa hi havia una altra criatura. La teva mare no ho sabia. Jo no ho sabia. Durant la nit va despertar tothom cridant. Tornava a anar de part. La criatura venia malament. Va estar tota la nit cridant. Va estar tota la nit perdent sang.

–Per això es va morir, ja ho sé. Però això no explica per què... –la noia va fer silenci deixant el que estava dient a mitges, a l'espera que l'izi fos més explícita.

La vella Izi va sospirar i es va disposar a explicar a la noia la raó per la qual el cap Uru estava enfadat amb ella, des del mateix dia que va néixer. Calia, però anar amb tacte.

–Una dona pot parir sense que ningú l'ajudi. Bé que ho saps això. A vegades necessita que una altra dona estiri. Que estiri el cap del nadó cap enfora. Però el teu cap era petit. Em va fer por estirar. Em va fer por esclafar-te el crani. L'Uru ja era el cap del grup. L'Uru em va ordenar que estirés. L'Uru estimava molt la teva mare. L'Uru no volia una criatura de cap petit. No volia una criatura mal feta al grup. La teva mare era forta i fèrtil. La teva mare havia de continuar al grup. L'Uru em va ordenar que estirés.

–I no ho vas fer –va respondre la noia, girant-se d'esquena a la dona.

–No. Jo era qui manava en qüestions de dones. Era massa orgullosa per escoltar. Per escoltar les sàvies paraules d'un caçador.

–Si ho haguessis fet, jo hagués nascut morta.

–Sí. Però una dona jove i forta hagués viscut. La teva mare hagués continuat en el grup. La teva mare hagués tingut més fills. Fills forts i sans per al grup. El grup necessita nens forts i sans.

–El grup va perdre una dona forta. El grup va guanyar una nena malalta. No m'estranya que l'Uru m'odiï.

–T'equivoques, el teu pare no t'odia. L'Uru t'estima i està enfadat amb tu. Tot al mateix temps. Es culpa per no haver-se imposat a l'Izi. Ara, amb això que no vols marxar...

–No puc anar-me'n amb aquella gent! –la noia es va tornar a girar, encarant, desafiant l'Izi, que va haver de callar.

Quan la noia Usu es va haver calmat, la vella va continuar.

–Si l'Uru cedeix serà en perjudici del grup. Tornarà a passar el mateix. Per això el gran caçador està enfadat. T'estima i alhora està enfadat amb tu. També està enfadat amb ell mateix. Està enfadat per no ser més fort.

La noia es va tornar a estirar a terra i es va tancar el cap amb una pell de llop.

–Només he portat problemes al grup. Sempre he estat una càrrega. Tothom estaria millor si jo morís.

L'Izi es va quedar una estona callada, mirant detingudament el foc. Quan va veure que el cap Uru s'acostava, es va aixecar i se'n va anar.

–Treu-te del cap això de quedar-te al grup. Marxaràs com totes les noies. Com la noia Unu. Marxaràs aquesta primavera! –va ordenar l'Uru a la seva filla.

–No vull viure amb uns desconeguts –va murmurar la noia, mirant fixament el seu pare.

El cap Uru va aixecar la mà amb la intenció de clavar un cop de puny al cap de la noia, a veure si el que tenia dins se li posava bé i aquesta entrava en raó, però va tornar a abaixar el puny. En comptes de pegar-la es va posar a eixugar-li les llàgrimes que li regalimaven cara avall. La noia el mirava fixament, amb els ulls ben oberts, molt oberts, tan oberts com podia, i anava fent sanglots com una nena petita.

L'home linx havia tingut raó, va pensar la noia, i del seu pit va brollar un bri d'esperança.

Un vespre, els dos homes que havien anat a buscar el grup veí, van tornar a la balma. No portaven bones notícies. No havien trobat rastres de la gent que es movia pel territori contigu al seu, a l'altra marge del riu, a la terra de l'avenc. Els van buscar a les valls on solien passar les primaveres, també es van arribar fins a la costa, no fos cas que alguna cosa hagués endarrerit el seu camí cap a l'interior. Res, no hi havia rastre del grup. A més, feia moltes llunes que aquest grup no renovaven les marques del territori.

Mentre l'Uru s'asseia a pensar què fer, la noia Usu es va començar a sentir-se millor i la gana se li va revifar.

Quan l'Uru va decidir anar a buscar la gent de les terres de l'os per caçar conjuntament els cavalls, a l'Usu li va tornar l'ensopiment i l'angoixa, i es va ajeure a terra, dient que la gana li havia desaparegut.

La dona Aba no acostumava a opinar en temes de cacera perquè es refiava del bon criteri del cap del caçadors, però encara recordava l'últim encontre, molts anys enrere, entre el cap d'aquella gent i el vell Uyu, quan era cap del grup. L'Uru la va tranquil·litzar.

—El vell Uyu és mort. El cap de les terres de l'os també. El més segur és que sigui mort. Aquell cap tenia uns quants fills mascles. Tornaré a enviar el meu germà. Ell els dirà que l'Uyu és mort. Els explicarà que hi ha molts cavalls. Els comentarà que hi ha dues noies. Noies que aniran, gustoses, a viure amb ells. Crec que vindran.

La dona Aba va fer l'intent de dir què pensava respecte la noia Usu, però en veure el semblant seriós i desafiant d'Uru, es va mantenir callada.

Un cop reposats i alimentats, els dos caçadors van tornar a emprendre el camí, aquest cop cap al nord-est, a les terres de l'os.

No va ser fins al cap d'alguns dies que van tornar, més contents ja que portaven millors notícies. Havien trobat la gent de les terres de l'os caçant a les planes de l'interior, no massa lluny dels límits dels dos territoris.

—Vindrà el grup de les terres de l'os? —va preguntar l'Uru a un dels homes.

–Sí. Vindrà el grup de les terres de l'os! Però no esperis molts caçadors. Han perdut gent aquests últims anys.

L'Uru es va quedar pensatiu. Era veritat que els darrers hiverns havien estat molt llargs, freds i secs. I molts pins havien caigut deixant pas a zones obertes on era impossible emboscar cap animal. També havien mort molts animals congelats o desnodrits i les hienes i els llops havien proliferat. L'Uru va tornar a recordar quan ell era petit i molts grups diferents s'havien arribat a reunir a la cinglera del congost per caçar els extensos ramats de cavalls que emigraven a passar l'hivern a les terres de l'interior.

–Encara hi ha el mateix cap? –va preguntar, tornant a deixar enrere aquells records que últimament acudien sovint al seu cap.

–No, el vell cap ja no hi és. Ara mana el seu fill mitjà. Crec que es diu Eke.

–Vaja! L'Eke era un nen fort, impulsiu i estúpid. L'Eke és ara el cap del seu grup. Bé, haurem de tenir paciència amb ell. A quins caçadors heu vist?

–Només hem vist els germans. L'Eke, el germà gran i el germà petit. Pensem que no hi ha cap més home.

–M'esperava que ens reuníssim més caçadors. Allà fora hi ha molts cavalls. Haurem de canviar de manera de fer. Però el vell cap tenia uns fills forts. Ens aniran bé més braços. Més braços són més llances. I a ells també els anirà bé. Hi havia alguna noia nascuda al grup?

–No hem vist cap noia. No hem preguntat. Per què ho vols saber? –va preguntar un dels homes, que de fet, ja sabia la resposta.

–Vull una noia nova al grup. La noia Unu ja pot parir. Si Eke la vol, se n'anirà amb ells. L'Unu marxarà a les terres de l'os. M'agradaria que una noia es quedés amb nosaltres. Una noia de les terres de l'os.

–La noia Usu no ha de marxar també? Li hem parlat a Eke de dues noies. Que una té ulls de color d'herba. Que l'altra és molt bona talladora de pedra –va explicar un dels homes, mirant de reüll el seu company, ja que tots dos coneixien la debilitat que el cap Uru tenia per aquella noia tant gandula.

–Mm... sí, ella també... –ràpidament l'Uru va marxar a parlar amb la noia Unu, que estava ansiosa per saber a quin grup aniria.

El nen toixó i l'home linx escoltaven la conversa de l'Uru amb el caçador que acabava d'arribar i van arrugar el nas en comprendre que aviat s'haurien d'enfrontar a gent desconeguda.

El nen va girar el cap en sentir un crit d'alegria d'una de les noies.

–Què li passa a la noia Unu? –va preguntar el nen.

–Que està contenta perquè podrà canviar de grup. Aviat podrà donar fills a un cap jove i fort.

El nen va tornar a girar el cap en sentir que una altra noia es posava a plorar.

–Què li passa a la noia Usu?

–Que no vol deixar el grup.

El nen va mirar les dues noies una llarga estona. No acabava d'entendre per què una estava tan contenta mentre que l'altra s'havia posat a plorar. Va decidir que aquells assumptes eren massa complexos per a ell.

Ara, la seva preocupació era com s'enfrontaria a uns desconeguts que, de ben segur, el rebutjarien d'entrada. Ell estava cansat d'amagar-se, de mostrar-se dòcil, de ser submís. N'estava fart. S'enfrontaria a qualsevol que el maltractés o l'humiliés. Ho tenia decidit.

El que el nen toixó havia oblidat era que, de fet, continuava sent un nen.

IV. Refugi de la balma de la cinglera (l'actual Abric Romaní, Capellades)

11. EL GRUP DE LES TERRES DE L'OS

Els humans del grup de la costa

El noi Utu es notava excitat, tenia el pols accelerat, la musculatura tensa, les pupil·les dilatades... Quan la suor va començar a baixar-li front avall, va dir-se que havia de continuar immòbil, que no s'havia de precipitar. Era el més jove dels caçadors i encara li costava controlar la seva impulsivitat.

A mesura que els cérvols s'acostaven, la seva excitació anava en augment. Aquella pineda era espessa i no veia ni el cap Uru ni els altres dos caçadors, però sabia que hi eren, que estaven esperant, amagats, com ell.

Feia dies que observaven un reduït grup de cérvols formats per la femella adulta, dues femelles joves i un mascle de poc més d'un any que ja havia renovat tota la banya però encara la tenia envellutada. Als prats oberts els animals fugien de pressa i els homes no hi tenien res a fer perquè un cérvol corria més ràpid que un humà. Dins del bosc era diferent, allà l'animal no solia detectar l'humà fins que aquest se li tirava al damunt, atès que l'olor de fang i de molsa emmascarava l'olor corporal dels humans. Llavors el cérvol optava per córrer en direcció contrària a la de l'home que l'havia espantat, però els arbres i els troncs de terra li dificultaven la cursa, amb la qual cosa els altres homes podien arribar a temps de tallar-li la fugida. Quan l'animal es veia acorralat, dubtava i es posava nerviós, i el caçador que estava més a prop es llançava sobre ell amb la llança preparada, esperant que els altres caçadors acudissin a ajudar-lo i així batre l'animal. Entre tots clavaven una i una altra vegada les llances al cos de l'animal fins que aquest queia a terra. Això si tot anava bé. La major part de les vegades el cérvol detectava el perill i fugia per algun lloc on no hi havia ningú esperant-lo. Però a vegades hi havia sort i aconseguien una presa que proporcionava carn als membres del grup durant molts dies.

Quan aquella femella vella de cérvol va sentir el crit d'alarma d'una becada, es va girar i va veure sortir del no-res un humà que corria ràpidament cap a ella, cridant i gesticulant. Es va espantar i en la seva fugida es va trobar de cara amb un altre humà. En un obrir i tancar d'ulls la femella jeia a terra, morta, amb les llances de dos homes clavades al cos. Les altres femelles van sortir en direccions

oposades i el gran mascle va fugir cap on era el noi Utu. El noi va veure venir el gran mascle i es va preparar però, a l'últim moment, el cérvol es va aturar i amb les banyes va clavar un cop a les costelles del noi, impedit que aquest pogués clavar la llança. Va ser el cap Uru qui va arribar corrents i amb un crit de ràbia va aconseguir clavar la llança a l'esquena del mascle. La llança es va clavar tan a fons que l'home no la va poder treure de la carn per tornar-la a clavar. I davant la sorpresa dels dos humans, l'animal no va caure a terra sinó que va fer mitja volta i va començar a córrer. El cérvol va passar pel costat dels dos caçadors que estaven traient les llances del ventre de la femella morta i que no van poder fer res en veure'l passar. El noi Utu es va posar a córrer darrere el cérvol i va poder veure que aquest sortia del bosc, travessava una petita clariana i tornava a entrar dins una clapa boscosa. Allà, al límit del bosc, el noi es va aturar a esperar. Al poc van arribar els tres homes, però l'animal ja no es trobava dins el seu camp de visió. Els quatre es van ajupir per recuperar la respiració el més ràpid possible ja que encara quedava seguir aquell animal ferit per rematar-lo. No pensaven deixar escapar tanta carn, tanta pell i tanta banya.

Els humans del grup de les terres de l'os

Un home i una dona, també empastifats en fang, es mantenien immòbils, observant des d'una petita clapa de pins l'altra banda de la clariana.

I no podien creure la sort que tenien.

Des de mitja tarda que estaven intentant acostar-se a un petit ramat de cérvols que pasturava entre el bosc i els prats. El vent els venia d'esquena i, per tant, no estaven ben situats per atacar. A més, només eren dos, amb el que les probabilitats d'èxit eren gairebé nul·les. Tampoc podien rodejar els cérvols sense ser vistos donat que els animals sabien que ells eren allà i cada cop s'allunyaven més. Quan els cérvols van començar a entrar al bosc, l'home i la dona es van incorporar per tornar amb la resta del seu grup.

Va ser llavors quan, sobtadament, van sentir el crit d'una becada i en mirar en aquella direcció van veure un gran mascle de cérvol sortir del bosc, travessar la clariana i córrer cap a ells, amb una llança clavada a l'esquena.

Quan l'animal va ser a unes vint passes d'ells, va caure desplomant a terra. L'home i la dona van observar sorpresos que ningú no perseguia l'animal. Els dos humans es van somriure mútuament i van córrer cap a l'animal, amb les llances preparades.

No van ser a temps de clavar cap de les dues llances que portaven perquè algú altre se'ls havia avançat.

El lleopard

La gana havia fet tornar imprudent la femella. Sabia que era massa a prop d'aquells dos humans. Sabia que ells no l'havien vist ni olorat, en canvi ella sí, per més que s'empastifessin la cara amb fang. Però no estava interessada en els humans. Sabia que portaven aquells pals acabats en una pedra punxant que es clavava a la carn com si fos greix. La probabilitat de sortir guanyadora en un enfrontament amb els humans era baixa, tot i que ella comptava amb el factor sorpresa. No es podia arriscar amb unes probabilitats tan baixes perquè sabia que tenia dos cadells que encara depenien completament del menjar que ella els pogués portar. El que de veritat li interessava era un d'aquells cérvols, sobretot la femella vella que estava malalta, la que en caminar es desviava lleugerament a l'esquerra.

Però el vent havia canviat de direcció i ara la seva situació no era favorable, els cérvols l'havien descobert i el mascle s'allunyava d'on ella esperava, entrant dins del bosc de l'altra banda de la clariana. El fèlid va decidir baixar de l'arbre i tornar amb els seus cadells abans que aquells dos humans la descobrissin.

La femella de lleopard tampoc va entendre què passava quan va veure venir el mascle de cérvol corrents, incomprensiblement, cap on ella era.

Un lleopard mai no hagués gosat enfrontar-se a un cérvol mascle, encara que fos jove i inexpert, perquè les banyes d'aquest fàcilment podien rebentar el fèlid. Però aquell animal estava ferit, ara veia amb claredat que tenia un d'aquells pals dels humans que li sobresortia de l'esquena. Ràpidament va fer els càlculs necessaris: la distància que la separava de l'animal, la velocitat amb què aquest es dirigia cap a ella, les forces que li quedaven a la presa, les seves pròpies forces, la trajectòria i la direcció del vent. La única cosa que va oblidar va ser la presència, propera, dels dos humans.

Quan la femella de lleopard va saltar a terra, el cérvol ja s'havia desplomat i restava totalment indefens. Amb una forta mossegada al coll el va començar a ofegar, tot esperant que la caròtida se li seccionés i la sang li comencés a rajar. La presa era seva i la defensaria davant qui fos. Per ella i per les dues cries que necessitaven la seva llet.

Els humans. Barreja dels dos grups

Un cérvol mort al terra de la pineda.

Una femella adulta de lleopard arrapada al cérvol, mossegant-li amb força el coll, rugint i ensenyant les dents.

Un home i una dona, llances en mà, a poques passes dels dos animals, observant indecisos.

Quatre homes esgotats, més enllà dels dos animals, estranyats de veure tant el lleopard com els altres humans.

Tots volien el que consideraven la seva presa.

En aquell racó del bosc es va fer un silenci espès mentre s'observaven els uns als altres, valorant la situació i decidint si tenien algun avantatge.

Al final, el lleopard es va retirar, malhumorat, sense girar l'esquena a cap d'aquells humans. Va rugir un parell de cops i es va perdre entre la vegetació.

Els quatre homes es van acostar a l'animal mort. El cérvol era seu.

L'home i la dona sabien que tenien les de perdre. De fet, qui havia matat el cérvol havia estat el fèlid, però la llança que encara estava clavada a l'esquena de l'animal era la de l'home que ara l'estava recuperant.

El cap Uru va observar detingudament l'home i la dona que tenia al davant. Va reconèixer les marques que aquests portàvem pintades a les cuixes. Un cercle dins un altre cercle, fets amb terra roja; eren del grup de les terres de l'os. L'Uru feia dies que els esperava. Ara, el que li interessava era esbrinar quin dels tres germans era l'home que havia sortit a caçar. Al cap de poc es va decidir pel germà de més edat i va suposar que el cap del grup de les terres de l'os s'havia quedat amb les dones i els nens al campament.

—Et saludo, Eye, de les terres de l'os. No sabíem que fóssiu a prop de l'abric. És lluny la vostra gent? —va preguntar el cap del grup de la costa mentre observava, molest, la punta de pedra de la llança que s'havia trencat en penetrar la carn de l'herbívor.

—Et saludo, cap Uru. La meua gent és a mig dia de camí. Les dones i els nens estan cansats. Volen reposar abans de presentar-se a l'abric. Pensàvem arribar demà, a l'alba —va respondre l'home, que ja havia abaixat la llança en senyal de submissió.

La dona que acompanyava l'home de les terres de l'os va deixar la llança a terra i amb les dues mans es va agafar el llarg cabell negre que li queia per l'esquena i se'l va recollir dalt del cap, sabedora que els tres homes la miraven.

–Volíem obsequiar-vos amb carn fresca de cérvol. Però veig que us ens heu avançat. Sóc la dona Axa.

–Et saludo, dona Axa –va dir el cap Uru, una mica confús pel gest de la dona.

–Els vostres caçadors ens van trobar fa una lluna. Llavors ens trobàvem al límit del nostre territori. Hem vingut seguint el riu. Hem vingut per la banda que ens pertany. Hem trigat perquè hem estat discutint. Discutint si ens acostàvem o no a l'abric. Hem vist la marca gravada a la gran roca. La dona Ipi ha tingut por. La dona Ipi ha vist un llop. L'ha vist a la roca. El cap Eke no ha vist cap llop. El cap Eke no ha vist perill. Jo també he vist el llop. Però l'Eke...

–La marca del llop no és nostra –va interrompre amb rotunditat el cap Uru.

–La marca semblava un llop que volgués atacar. Era al costat de les marques del grup. Hem entès que conserveu nens i vells. Hem entès que sou molts caçadors. Es veu que us ha anat bé. En canvi, a nosaltres... –va dir la dona, mirant directament el caçador del seu grup i fent una ganyota–. I tornant al llop. Dius que no és vostra aquesta marca?

–No és nostra. Em penso que ja sé qui l'ha feta. No patiu, no vol dir res. Ja us ho explicaré a l'abric –va aclarir l'Uru, pensant que hauria de parlar molt seriosament amb el nen toixó per tal que no anés deixant els seus dibuixos per tot arreu, espantant i confonent la gent.

–Hola, dona Axa, de cabells ala de corb. Veig que tu també caces. No tens criatures a qui cuidar? –va preguntar un dels caçadors del grup de la costa, mirant intensament la dona que tan coquetament s'havia arreglat els cabells.

–Tenia una nena petita. Ja no tinc la nena –va respondre la dona, abaixant el cap.– I sí, ara caço. Sóc bona amb la llança. Tan bona com ell –va dir la dona Axa assenyalat el caçador que l'acompanyava.

–Tan bons caçadors no deu ser! Al cérvol l'hem mort nosaltres, no vosaltres –va tornar a dir l'home del grup de la costa dirigint-se amb to desafiant al caçador que acompanyava la dona.

–Jo sóc l'Utu i també sóc caçador –va dir el noi, entrebancant-se amb les paraules i pensant que, de fet, el que deia era una obvietat. Però la ràpida intervenció del noi d'ulls verds va alleugerir la tensió que s'estava creant entre la gent dels dos grups.

–Ja m’ho imagino –la dona es tocava el cabell alhora que parlava amb el noi, mirant-lo de reüll.

–Com pots veure ja no sóc un nen –va dir el noi, fent el millor dels seus somriures, inflant pit i ensenyant dents, braços, cuixes i genitals. Tot just acabat de dir, es va desinflar pensant que havia tornat a dir una altra obvietat.

–No, no ho ets, ja ho veig –va dir la dona mentre girava cua i seguia el seu company en direcció al nord-est.

Quan l’home i la dona de les terres de l’os es van perdre de vista, el noi Utu continuava embadalit, mirant en direcció on la dona s’havia allunyat.

–Que guapa que és aquesta dona!

–Va, passa! Encara tenim molta feina per fer! –va ordenar el cap Uru, traient una pedra esmolada i començant a obrir l’animal.

–Noi Utu, no et facis il·lusions. A aquesta dona no la podràs tocar –va dir un dels caçadors, donant un cop de peu al noi.

–A no? Per què?

–Pertany a un altre grup i és fèrtil. Que no t’hi has fixat? Utu, encara et queda molt per aprendre. Per què creus que la dona estava caçant? Has escoltat que ja no té la nena? Aquesta dona no té criatures ni està prenyada. Aquesta dona aviat tornarà a estar prenys. I serà del cap del seu grup. Fins aleshores, ningú no la podrà tocar. Tu no podràs tocar-la –va explicar el caçador, amb to paternal.

–Que la dona hagi de caçar.... No és bon senyal –va exposar l’altre caçador adult, mirant el cap Uru i el caçador que acabava de parlar, que van assentir amb la mà.

–Per què no és bon senyal? –va tornar a preguntar el noi.

–Que cacen les nostres dones? No, les nostres dones no cacen. Les dones del nostre grup tenen criatures petites. Elles han de subjectar les criatures mentre mamen. Les dones del nostre grup estan prenyades. Elles no poden córrer amb el ventre inflat. Les nostres dones no cacen. A no ser que sigui estrictament necessari.

–La dona caça. Caça perquè al grup li falten caçadors –amb aquestes paraules el cap Uru va donar per acabada la conversa. Hi havia feina a fer, la llum anava desapareixent i, si no s’afanyaven, les hienes acabarien per trobar-los.

El noi Utu es va quedar en silenci. De cop es va recordar que la seva germana hauria d'anar-se'n amb la gent de les terres de l'os i va sentir una punxada al cantó esquerra del pit, se'l va fregar amb el puny i es va posar a retirar la bufeta de l'orina del cérvol amb compte per tal que no s'aboqués el contingut sobre la carn que anava a separar.

Quan van arribar a l'abric del pas del congost, els homes carregaven amb els dos cérvols morts i estaven molt cansats. Un dels homes transportava sobre les espatlles la femella morta. El mascle, molt més voluminós i pesat, l'havien carregat entre el cap Uru i un altre caçador, caminant l'un al costat de l'altre amb el cos de l'animal reposant sobre les dues espatlles per tal de repartir el pes. El noi Utu portava el cap del mascle, amb la cornamenta intacta. Normalment haguessin transportat només les potes i els caps fins a l'abric però, tenint en compte que l'endemà apareixeria la gent de les terres de l'os, volien aprofitar tota la carn possible i per això s'havien decidit a carregar els animals sencers i esquarterar-los a la balma. Tot i l'esgotament, l'esforç havia valgut la pena, només calia veure la cara de felicitat que feien les dones i els nens. Aquell vespre ells no menjarien, prou que s'havien atipat amb les entranyes dels dos animals morts.

Durant la nit el noi Utu va somiar que la dona dels cabells negres caçava al seu costat i tot dos mataven un gra os de les caverne. Quan l'os del somni se li va tirar al damunt, el noi es va despertar sobtadament sentint una cremor al pit. Va decidir incorporar-se i buscar alleugeriment en la seva germana, a qui va buscar amb el peu i no va trobar. Llavors es va recordar que, darrerament, la noia preferia dormir al costat del seu pare Uru. Es va aixecar, va buscar el lloc on dormia l'Uru i va veure la noia Usu cargolada al cos de l'home, somicant. El cap estava despert i semblava atabalat. El noi hagués volgut agafar la seva germana i portar-la al seu costat per consolar-la, ell ho podia fer millor que no pas el seu pare, però no va gosar. Es va tornar a adormir intentant somiar de nou amb la dona de cabells negres.

L'endemà, a l'alba, tots els membres del grup es van disposar a donar la benvinguda a la gent de les terres de l'os. Feia tant de temps que no es veien, que només els més grans del grup es recordaven d'ells.

La noia Unu, que fins feia poc era una nena, estava especialment inquieta perquè li havia arribat l'hora de deixar el grup i així donar fills a un nou cap. La noia Usu estava molt callada i no se separava del seu pare. El cap del grup tenia el semblant tens i es mostrava preocupat. Mai no es podia estar segur de com es desenvoluparia la trobada entre dos grups veïns, i menys si feia tant de temps que no es trobaven, i menys si els antics caps havien estat enfrontats, i menys si una de les noies no volia deixar el grup. I menys si aquesta noia tenia els ulls del mateix color que l'herba de començaments de primavera.

–Em vas dir que no hi hauria d'anar. M'ho vas dir ahir nit. Que ja no te'n recordes? Em vas dir que no plorés més. Em vas dir que em podria quedar aquí –la noia Usu tornava a plorar desconsoladament.

El cap Uru, necessitava guanyar temps per acabar de decidir què en faria d'aquella filla seva tan tossuda.

–No recordo haver dit res ahir nit. Ahir nit dormia. El grup de l'os és aquí. El mana l'Eke, un home jove i fort. Sap que l'Unu i tu anireu amb ell. Aquesta nit et voldrà al seu costat. I no ploris més!

–Si m'obligues a deixar el grup em moriré! –va cridar la noia, entre plors cada cop més forts.

–No et moriràs. Cap noia s'ha mort per canviar de grup. La noia Unu està ben contenta d'anar-se'n.

–Jo no sóc com l'Unu. No sóc com les noies d'aquest grup.

–I tant que ets com elles. Bé que et vas quedar prenyada com elles. Bé que vas parir com elles. El cap Eke és fort. Amb ell tindràs uns fills forts. No nens mal fets. Com el que vas parir als aiguamolls –va cridar l'Uru, enfadat amb la noia, enfadat amb el germà bessó d'aquesta per haver-la prenyat i enfadat amb ell mateix.

I és que tots en el grup sabien que el noi Utu copulava d'amagat amb la seva germana bessona. Tothom sabia també que el cap del grup n'era coneixedor. Tots sabien que aquest era un tema que preocupava molt al cap Uru. Tots sabien que l'única sortida era que la noia deixés el grup el més aviat possible. Però tots en el grup sabien que el cap Uru no tindria prou forces per obligar la noia a marxar.

–No vaig parir cap nen mal fet. Tu no hi eres als aiguamolls. Tu no vas veure com era el nen!

La noia Usu i el cap Uru es van quedar en silenci, intentant trobar una solució al problema.

–Cap Uru, digues-li que em necessites al grup. L'Eke és més jove. Tu tens més homes que l'Eke. L'Eke no s'enfrontarà a l'Uru.

–Sí que se m'enfrontarà. No sé si els homes lluitaran per mi. Creuen que t'hauria d'obligar a deixar el grup. Creuen que m'estic tornant tou per manar. Algun d'ells podria aprofitat la situació. Per prendre'm manar els caçadors. Hem convidat el grup de l'os a caçar. No l'hem convidat a enfrontar-nos.

La noia va tornar a esclatar en un plor violent, convençuda com estava que odiava a tothom d'aquell grup, tot i que encara no havia tingut oportunitat de conèixer ningú.

–No m'asseuré al seu costat aquesta nit! Em fa fàstic el cap Eke! Em pixo en el cap Eke! Tan de bo se'l mengin les hienes! A tots!

–I tant que t'hi asseuràs, tu i l'Unu! –va ordenar l'Uru, adonant-se que li començava a flaquejar l'autoritat.

La noia es va acostar tot el que va poder al seu pare, va obrir molt els ulls, va posar morros de nena petita i va començar a sanglotar.

–Sí m'hi assec hauré de marxar amb l'Eke. Si marxo amb l'Eke em moriré.

–Si no fas el que t'ordeno... Tot el grup es veurà en perill. És això el que vols?

La noia Usu va mirar el seu pare i va percebre un parell de llàgrimes en els ulls d'aquest. La pregunta va quedar sense resposta.

No marxaria. Ella ho tenia decidit.

I sabia com vèncer l'autoritat del cap d'aquell grup. L'home linx havia tingut raó.

Els humans del grup de la costa

Va ser llavors quan el grup de les terres de l'os va aparèixer per un revolt del riu.

A l'abric, tothom se'ls va quedar mirant, callats. El grup que avançava pel marge del riu era reduït i els membres del grup de la costa es van adonar que aquella gent eren massa pocs per constituir un grup efectiu. Tothom va reconèixer ràpidament l'home jove que caminava al davant de tot. Per la manera de moure's quedava clar que era el cap, que era qui manava. La gent també va reconèixer els dos homes que caminaven darrere seu, que eren els dos germans del cap, l'un més gran i l'altre encara molt jove.

Tots els que venien pel riu portaven marques a la pell, els cercles de color vermell que eren els distintius del seu grup, del grup de les terres de l'os.

Els membres de l'abric es van afanyar a pintar-se les dues línies ondulants paral·leles distintives del grup de la costa. Es van pintar el front, els palmells de les mans i totes les parts del cos on el pèl no impedís que les marques es veiessin. Als nens més petits també els van pintar ja que pertanyien al grup, com els adults.

I es van asseure a esperar que arribessin.

La noia Usu, menuda com era, gairebé no es veia, amagada al darrere l'ampla esquena del seu pare. L'Usu va sentir que tenia fred, tot i que el sol començava a escalfar la pedra i es va començar a trobar malament perquè les punxades a l'estómac havien tornat. Va tenir el temps just de girar el cap i no vomitar a l'esquena de l'Uru. Va escopir les restes de vòmit i es va mantenir dreta on era, amb els seus preciosos ulls verds plens de llàgrimes.

El grup que era a punt d'entrar a la balma era veritablement reduït. Una dona jove caminava darrere el cap, amb un nen de mesos penjat de l'esquena i un altre de més gran agafat de la mà. La dona que manava en aquell grup caminava al costat del jove cap, potser un pèl endarrerida, era gran i segurament seria la mare dels caçadors i del mateix cap. Probablement la dona gran també seria la mare d'una noia molt jove de cara somrient i d'una nena de, més o menys, la mateixa edat que el nen toixó. Només hi havia una altra dona adulta, amb els cabells llargs i negres, molt prima i sense cap criatura. No hi havia vells ni cap altre nen. Tots estaven mancats de greix i semblaven cansats.

La noia Unu va buscar amb la mirada la noia jove del grup que arribava, la que es quedaria al grup de la costa. L'Unu observava com l'altra noia caminava orgullosa, portant de la mà una nena més petita que ella. I ella també es va sentir orgullosa. Després va dirigir els ulls envers l'home que caminava en primer lloc, el cap Eke, i li va semblar fort i decidit i es va dir que els seus fills tindrien la fermesa i l'actitud d'aquell home.

L'home linx va observar el lloc que la dona Aba li havia reservat a ell i al nen i va arronsar el nas. Aquell matí l'Aba havia reorganitzat tot l'espai per deixar una part de l'abric lliure per tal que fos ocupat per la gent que estava a punt d'arribar. A ell i al nen, els va enviar a la part més interior de l'abric, a un racó humit i poc escalfat. Era una zona marginal, apartada del fogar principal. A més, uns quants degotalls d'aigua queien del sostre, anant a parar a petites cavitats que acabaven drenant a l'exterior de l'abric, cap al riu. L'home es va dir que primer hauria d'encendre un bon foc i veure si l'escalfor d'aquest era suficient per fer que no passessin fred a la nit. Uns desconeguts eren a punt d'arribar i l'home linx no tenia ganes que la seva tenda de pells de conill aixequés les burles dels nouvinguts, per tant, si podia, evitaria muntar la tenda aquella primera nit. Va buscar dins l'abric i va veure que tota la llenya la tenien les dones, de manera que va anar fins a la clapa de pins més propera a buscar algunes branques seques. De fet, tant li era no estar present quan la gent de l'altre grup arribés.

I la gent de les terres de l'os va arribar quan tot just l'home linx acabava de sortir a buscar llenya. Els dos caps es van donar la benvinguda.

—Et saludo, Uru. Et saludo cap del grup de la costa. Et porto uns presents. Te'ls entrego per procurar una bona acollida. Haguéssim volgut portar menjar. Però ahir a la tarda se'ns va avançar —va dir el jove cap Eke.

—Sigues benvingut, Eke. Cap del grup de les terres de l'os. Aquest any hi ha molts cavalls al congost. Us podeu quedar aquí el temps que necessiteu. Accepto content els vostres presents.

L'Eke va entregar a l'Uru una pell de cabirol que contenia nombroses dents i urpes d'os de les caveres. L'Uru va somriure, res li feia més il·lusió que tenir un tros d'una de les bèsties més grosses i ferotges que es podien trobar per aquelles terres. Amb aquelles urpes i dents es pensava fer un penjoll que es lligaria a la cintura.

—Gràcies, per aquí els ossos són escassos. Entreu, us hem encès un bon foc. Tenim carn fresca de cérvol per menjar.

—Hem vist els cavalls dirigint-se al congost. Tenim moltes ganes d'organitzar una cacera conjunta. Ens anirà bé a tots. I les noies que volen canviar de grup?

–Aquesta noia és l'Unu. És forta i molt destra amb la pedra.

–Et saludo, noia Unu.

–Et saludo, cap Eke. Estic contenta de veure't –va dir la noia, amb timidesa.

–No veig la noia d'ulls herba tendra –l'Eke, ignorant la salutació de l'Unu, no parava de buscar amb la mirada la noia menuda.

La dona Aba va clavar una empenta a la noia Usu per fer-la sortir de darrere les amples espatlles del seu pare. La noia estava tremolosa i mantenia la mirada fixa a terra. L'Aba li va agafar amb força la cara i la hi va aixecar, per tal que l'Eke veiés els ulls de la noia.

Llavors la dona Aba va començar a explicar les virtuts de la noia, però el cap Eke no les va escoltar, embadalit com estava amb els ulls verds de la noia.

–Sí que té uns ulls preciosos, m'agrada. Sembla molt petita. Segur que es pot quedar prenyada?

La dona Aba va mirar de reüll al cap del grup i va obviar el tema del nen mal format.

–Oi tant! Ja ha parit, fa unes llunes, sense cap complicació.

Al cap Eye, que podia ser arrogant però no era estúpid perquè ningú no arribava a ser cap d'un grup sent estúpid, allò no li quadrava. Creia haver entès que la noia havia nascut al grup. Si ja havia parit, qui l'havia deixat prenyada? Només els caps podien prenyar les noies. Els caps no prenyaven les seves filles perquè tothom sabia que els nens naixien mal fets i aleshores s'havien de desfer d'ells. Potser era això el que havia passat, perquè no veia cap nen de mesos amb ella. Va decidir deixar-ho estar, el que era important era que la noia era molt maca i semblava fètil.

El cap Uru estava neguitós, no li agradava aquella situació, però necessitava més temps per decidir què fer amb la noia tossuda. Abans d'asseure's al costat del foc va empènyer la noia Unu al costat del cap Eke mentre intentava que la noia Usu no es tornés a amagar darrere la seva esquena.

La dona Aba va mirar de reüll el cap Uru i, retraient-li amb la mirada que no fos més rígid amb la seva filla, va convidar el grup nouvingut a menjar la carn del cérvol.

–Parlarem més tard d'aquests temes. Entreu i feu vostra la meitat de l'abric. La carn us està esperant. Preferiu que la passem pel foc? Si voleu, ho fem en un moment. Tenim uns quants focs encesos.

–La carn passada pel foc es mastega millor. Per què tens la noia Usu amagada? –va preguntar l'Eke a l'Uru, seient prop d'un foc on acabaven de posar el costellam d'un dels cérvols sobre les flames.

–Avui l'Usu no es troba bé. L'Usu té els budells regirats. Tot el que menja ho treu. Per això no vol que la vegis. Però la noia Unu és sana i forta. És una gran talladora de pedra.

–Així que saps tallar la pedra! Va bé tenir algú que domini la tècnica. Demà ens asseure'm davant aquell munt de còdols. Demà veurem què saps fer –va dir l'Eke dirigint-se a la noia Unu però mirant de reüll la noia amagada darrere el voluminós cos de l'Uru.

L'Uru i l'Aba van fer un somriure forçat i es van posar a menjar, encara que la gana els havia marxat feia estona.

L'home linx va entrar a l'abric portant un feix de llenya i va veure que hauria de passar pel costat del gran foc on estaven menjant els membres de les terres de l'os, amb el cap Uru i la dona Aba. L'home va passar en silenci, fent veure que no s'havia adonat que tothom havia deixat de menjar per observar-lo. El jove cap Eke va arrugar el front i va continuar menjant, arrencant del costellam una costella que va rosegat fins a deixar-la desproveïda de carn. Quan l'Eke va acabar d'escurar l'os, el va llençar a la part de la balma més humida que ningú ocupava mai i que era on habitualment llençaven les cendres provinents del buidat dels fogars. Només després d'haver tirat la costella es va adonar que allà hi havia, arronsats en un racó, l'home que havia vist passar i un nen. Quan va acabar d'escurar la segona costella, va mirar on podia llençar-la sense tocar ningú i va veure que el nen d'aquell racó humit estava rossegant l'os que ell havia tirat feia una estona. Va llençar la costella cap al nen, va somriure i es va posar a dormir, amb l'estomac satisfet.

L'home linx va tornar a sortir a buscar més llenya per alimentar el foc, la humitat d'aquell racó li estava arribant al moll de l'os i necessitava més escalfor si no volia haver de muntar la tenda. També volia caçar algun animal petit per tal que el seu fill no hagués de rosegat les restes dels ossos que els altres llençaven, com si el nen fos una guineu pudenta.

Al cap d'una bona estona, va tornar a entrar a l'abric amb un feix de llenya en una mà i amb quatre rates d'aigua en l'altra.

L'home linx va donar les rates al seu fill, dient-li que se les podia menjar totes, que ell no tenia gana. Es va asseure i va començar a alimentar el foc amb branques, vivificant-lo en un intent de fer-se marxar la humitat de l'espinada. El que no hi havia manera de fer-se passar era la gana. Es va dir a ell mateix que l'endemà tindria més sort i aconseguiria matar algun conill o algun gall de bosc.

La gent de la terra de l'os se sentien cohibits per la presència d'aquells dos humans tan estranys. Era impossible no fixar-se en aquelles dues figures cobertes amb pells de conill de cap a peus. Tot i la curiositat, ningú no es va atrevir a acostar-s'hi, excepte una nena que va anar a seure al davant del nen toixó. La nena va enretirar la caputxa del nen, el va mirar detingudament i va començar a fer preguntes.

–Estàs malalt? No tens calor amb el toixó al cap? Qui és aquest home? I la teva mare? Per què no dius res? Què hi tens amagat aquí sota? Vols venir a jugar amb mi? Vols...

–Sempre fas tantes preguntes? –la va interrompre el nen, col·locant-se de nou la pell de toixó al cap.

–Sí. El meu nom és Ebe. Sóc una nena que aviat serà una noia. Però encara no. Tu també aviat seràs un noi. De moment ets un nen, com jo. Vols jugar amb mi? Com et dius?

–Aquí tots em diuen nen toixó. Jo no tinc por i seré un caçador.

A la nena li va semblar estrany que el nen expressés que no tenia por. Per què hauria de tenir por aquell nen? Potser era perquè el nen tenia el cabell d'un color molt clar, quasi tan clar com la neu. Ja ho descobriria més tard. Ara volia sortir a fora de la balma, a jugar.

–Gairebé no hi ha nens al meu grup. Només hi ha un nen, que és estúpid. Ell no vol jugar amb mi. Hi ha un altre nen molt petit. Encara no parla i no sap jugar. També hi ha la meva germana gran. Ella tampoc juga amb mi. Es creu important ara que canviarà de grup. Tu vols jugar amb mi? –va tornar a preguntar la nena.

–Puc? –va preguntar el nen al seu pare.

–Suposo que sí. Tard o d'hora ens hauran de veure. Però no us allunyeu de la balma. Els caçadors han vist un lleopard a prop –va fer l'home linx, tot pensant que aquella nena era ben estranya però que era l'única que havia volgut jugar amb el seu fill.

Els dos nens van sortir a fora de l'abric, on el sol ja escalfava la pedra. El nen es va ajustar la caputxa de toixó per tal que no li toqués el sol a la cara i va ensenyar a la nena el que portava amagat a dins les pells de conill. La nena es va entusiasmar. Va agafar l'ocell blanc amb cura i li va començar a dir coses dolces. El nen va somriure. Potser hauria trobat algú que l'acceptés tal com era i que li pogués donar la tendresa que li mancava.

Ara que el nen toixó havia sortit a la llum, la gent nouvinguda es va adonar que aquell nen era diferent, i no només per les pells que el tapaven. Van començar a xiuxiuejar entre ells i a fer preguntes a la gent de l'abric. L'Uru i l'Aba van respondre el millor que van saber i van pensar que mentre l'Eke estigués entretingut esbrinant coses de l'home i del nen estranys, no pensaria en la noia Usu. El cap Uru continuava, però, preocupat perquè no veia què podia fer per ajudar la noia i alhora evitar una confrontació entre grups. Si ell no se'n sortia, preguntaria a la vella Izi, perquè la vella sempre tenien solució per a tot.

La dona més gran del grup havia viscut moltes situacions difícils, de jove i de gran. I ho recordava tot, malgrat el munt d'anys que tenia. L'Uru no volia parlar amb la dona Aba perquè sabia de sobres el que aquesta li diria, així que va preferir anar a demanar consell a la vella.

–Primer t'hauràs d'enfrontar al jove cap Eke. Dignes-li que la noia no anirà amb ell. No hi anirà perquè tu no ho vols. Que tots els caçadors et facin costat. Llavors no tindràs problemes. El cap Eke s'haurà d'aguantar. Has vist que pocs caçadors té amb ell? –va explicar l'Izi.

–Què fem amb la noia? L'Eke és molt violent! Se li pot escalfar el cap. Se li podria escalfar l'entreuix. Pot agafar l'Usu per la força.

–Sí, tens raó. Hem de treure l'Usu del seu davant. El millor seria amagar-la. Amagar-la fins que el grup de l'Eke marxi. Es podria estar a la balma petita. La que hi ha més enllà de l'abric. On deu ser ara mateix la noia.

–S'haurà d'estar sola durant mitja lluna. Mitja lluna és molt de temps. Potser encara serà més temps. Som pocs caçadors i hi ha molts cavalls. No és segur que la noia s'estigui sola.

–L'Usu no estarà sola. Jo podria estar amb ella. La noia Usu cuidarà de la vella Izi –va dir la dona gran, somrient.

–Per què vols anar a la balma petita? –va preguntar l'Uru, intrigat.

–No aguanto els nens plorant a mitja nit. Ni la xerrameca de les seves mares. I em dol el menyspreu dels caçadors.

–Qui vigilarà el foc? Però si ets una vella atrotinada. Ets incapaç de fer res per tu mateixa –va dir l'home, més concentrat a evitar una confrontació amb l'altre grup que no pas a vigilar les paraules que feia servir amb aquella dona que només intentava ajudar-lo.

–Veus! D'això és justament del que em queixo. Ningú no em té respecte. Ni tan sols tu. Sembla que ja no te'n recordis! Et vaig donar la meva llet. Quan acabaves de néixer. Quan la teva mare va morir. Vaig ser la dona que va manar.

Hi ho vaig fer durant molt de temps. Sembla que no te'n recordis! Vaig donar fills al vell Uyu. Abans vaig donar fills al pare de l'Uyu. Sembla que no te'n recordis!

–Es clar que me'n recordo... D'acord, si això és el que vols. Però com us ho fareu a les nits?

–La noia vigilarà el foc mentre jo dormo. Ella que dormi de dia. Que algú del grup ens porti menjar.

–Serà dur per a la noia. Vols dir que voldrà fer-ho?

–Ella farà el que sigui per quedar-se. Jo parlaré amb la noia Usu. Tu assegura't que els caçadors et faran costat. A la dona Aba no li expliquis res –va dir l'Izi, que se sentia contenta per haver trobat una solució al problema i per la perspectiva de passar tranquil·la i ben cuidada els dies d'enrenou que havien de venir.

A la balma, tothom estava neguitós pensant en la trobada de la nit al costat d'un gran foc comú. Es barrejarien els uns amb els altres, s'explicarien com els hi havia anat durant el temps que havien estat separats, menjarien molta carn, presumirien de les millors eines de pedra i parlarien de caça i d'adobar pells, copularien amb gent nova, farien parlar les pedres i, ben entrada la nit, s'adormirien tots junts en una pinya, enfortint els llaços d'amistat.

O això era el que tothom esperava que passés.

Quan es sol es va amagar, a l'entrada de la cova ja hi havia una gran pila de troncs prims de savina. Al membre de més edat li corresponia encendre la foguera i ningú no tenia més anys que la vella Izi. Aquesta, que igual que tots els membres adults s'havia fregat el cos amb artemisa, va esperar que tothom estigués callat, llavors va agafar amb la mà dreta una petita pedra pesada i amb la mà esquerra un tros no treballat de sílex. A cada cop de pedra de la vella, la gent clavava un cop amb la mà a terra, en silenci total. Al cap d'una estona, quan el ritme es va fer més intens, una guspira va agafar en un sec i porós bolet de soca. Tothom va esclatar en crits d'alegria. Ja tenien un foc que els uniria de nou.

L'Axa, la dona de cabells negres del grup de les terres de l'os, es va asseure al costat de la dona Aba. Totes dues havien nascut al mateix grup, lluny de les terres on ara es trobaven, però l'Aba havia marxat amb el grup de la costa molt abans que l'Axa nasqués. L'Axa estava intrigada per la nena petita que la dona estrenyia contra el pit. Es va mirar de fit a fit aquella dona i li va semblar que era massa gran per tenir una criatura tan petita.

–És teva? –va preguntar l'Axa.

–Sí. Va néixer fa unes quantes llunes. Els tres caçadors també són fills meus. I tu? On són els teus fills? Se t'han mort?

La dona Axa va respirar profundament perquè tenia molt a treure's de dins. Va començar a explicar, sense apartar els ulls de sobre la nena de la dona Aba.

–Tenia una nena de pit, la vaig perdre. Va ser fa força llunes. El vell cap ja havia mort. L'Eke es va fer càrrec del grup. Amb la seva mare, la dona Ipi. Vàrem passar les llunes menys fredes prou bé. Però quan els dies es van escurçar... L'Eke no va voler anar a caçar cérvols. No va voler anar a la cova de l'os. Com sempre havia fet el vell cap. Va dir que era un cau de hienes. Va triar un altre lloc. Va triar un mal lloc. Allà, no s'hi van concentrar els cérvols. Els caçadors van poder matar-ne només uns pocs. Cap de nosaltres va fer prou greix. Amb el fred vaig perdre la llet. La nena va morir. Una altra dona tenia un nen que mamava. La dona es va posar malalta. La dona va morir. Jo havia perdut tota la llet. No hi havia cap dona amb llet. El nen també va morir.

–Em sap greu. A mi també se m'han mort criatures. Sé que és dur. La vols agafar? –va preguntar l'Aba, arrencant la seva filla del mugró i donant-la a la dona Axa, que obria els braços per rebre-la.

–Aquest sembla un bon grup. L'Uru sembla un cap que sap què fa. L'Eke en canvi... Fa poc que he perdut una altra nena. Li faltaven poques llunes per néixer. Però ja estava ben formada. Vam estar molts dies caminant. Caminant seguint un ramat de cavalls. La nena no ho va aguantar. La nena va voler sortir abans d'hora. L'Eke no va voler parar l'avanç del grup. Tenia por de perdre el rastre dels animals. Si hagués descansat un dia sencer... Jo també tindria una nena. Com la teva nena, entre els braços. I ja ho veus! Ara ajudo els homes a caçar!

–Aviat et tornaràs a quedar prenyada –va dir la dona Aba.

–I tornaré a perdre la criatura. L'Eke no és un bon cap... –la dona Axa va abaixar el to de veu, va mirar cap al seu cap i el va veure enfurrunyat, assegut entre la noia Unu i la dona Ipi.

–I la dona que mana en el grup? Què no va dir res ella?

–La dona Ipi és la mare d'Eke. La dona Ipi fa el que l'Eke mana. Em sembla que li té por. No és que sigui una mala dona... Li falta caràcter per imposar-se al seu fill.

En aquell moment l'Eke no ho va poder resistir més, es va posar dret i, amb un gest de mà, va fer callar tothom.

–Uru, on és la noia d'ulls color herba? No la veig al meu costat.

–La noia Usu no vindrà aquesta nit. Ja t’he dit que està malalta –l’Uru també es va posar dret, com els seus dos germans.

–Malalta o no malalta, la vull ara –va dir el jove cap empenyent amb el pit l’home més gran que tenia al davant, l’Uru.

Els dos germans de l’Uru es van col·locar darrere seu i amb una mirada van ordenar als dos caçadors més joves que també s’aixequessin.

–No!

L’Eke va ensenyar les dents i va fer un crit intimidador. Era més jove, més alt i més fort que l’home que tenia al davant, però aquest tenia el suport de quatre homes i ell només de dos, que tot just s’acabaven d’incorporar. Va estrènyer ben fort els punys i, empenyent un dels seus germans, va sortir de l’abric en direcció al riu. Allà va desfogar la seva ràbia i frustració clavant cops de peu als arbres. Uns rugits propers d’una pantera el van fer tornar ben de pressa cap a la protecció de l’abric i del foc.

Aquella nit no hi havia res més que ell pogués fer.

Però no pensava oblidar el que acabava de passar.

Volia la noia d’ulls verds, encara que s’hagués d’enfrontar a l’Uru i a tots els seus caçadors.

13. L'ENFRONTAMENT

Els humans

Tot i la tensa situació creada entre els caps, els dos grups es van acabar entenent. La seva supervivència depenia d'aquella entesa, perquè s'havien de matar molts cavalls per engreixar-se amb les seves entranyes i la seva carn, i també s'havien d'adobar pells que els duressin fins que poguessin tornar a caçar aquells animals. Amb aquelles pells allunyarien la humitat del sòl de les seves esquenes, als campaments itinerants dels dies que havien de venir. Més endavant se les col·locarien amb els pèls de l'animal tocant la seva pell i amb la part adobada cap a l'exterior, que els protegiria del fred i de la pluja.

Caçar cavalls no era cosa fàcil, i menys si se s'havien d'abatre molts animals. Ara el grup era més nombrós, hi havia tres caçadors més i una dona que també podia caçar, l'Axa. La dona Aba, una altra dona i la noia Unu, així com la noia jove del grup de la terra de l'os, es van afegir a les caceres.

Sí, eren molta gent per caçar els cavalls.

Després venia la feinada d'esbudellar, treure la pell i esquarterar. S'hi podien passar bona part del dia treballant sense parar, tant els homes com les dones. Les vísceres i les parts greixoses eren consumides allà mateix, tan bon punt els animals eren oberts en canal. Les parts més carneses eren traslladades a l'abric, on serien emmagatzemades amb molt de cura amb la intenció que l'aliment els durés tots els dies que trigarien a adobar les pells i refer les eines malmeses. Un cop la carn s'acabava o es feia malbé, tornaven a planejar una altra cacera.

I també havien de proveir-se d'eines noves. Si se'ls acabaven els nòduls de sílex que havien anat agafant pel camí, havien d'enviar un parell d'homes a buscar-ne més, així com remenar per la llera del riu per trobar pedres útils per fer puntes de llança, ganivets i raspadors de pells.

L'abric era un bon lloc, estratègicament situat i tenia l'avantatge que, en ser a la part alta de la cinglera, les feres no hi tenien fàcil accés. Cada cop que mataven cavalls, un ampli grup de bèsties s'arreglegava a sota la cinglera, acabant amb el que els homes havien deixat abandonat.

Un vespre, al costat del foc, la dona Axa va veure com el noi Utu la mirava i bavejava.

–Un altre cop! No s’adona que no estic interessada en ell –va dir en veu alta mentre es lligava els cabells amb un branquilló de pi.

Llavors l’Axa va recordar que aviat haurien d’abandonar aquell lloc i que el jove cap Eke tornaria a portar el grup a un lloc amb pocs recursos, on tornarien a passar gana, i l’odi envers el seu cap va augmentar. I cada cop que l’Eke la muntava, ella tenia ganes d’esclafar-li el cap amb un roc. El feia responsable de la seva situació, una dona sola sense cap criatura. Recordava l’hivern que van passar en un abric mal orientat on la caça era molt pobre i ella i altres dones van perdre la llet. Recordava encara millor el dia que va parir abans d’hora i aquell home no va voler esperar per tal que ella pogués descansar i retardar el naixement. Odiava aquell home i trobava a faltar la saviesa del vell cap mort, que anteposava el benestar del grup al seu orgull. Sabia que aviat tornaria a quedar-se prenyada i tenia pànic que aquell nou fill tampoc sobrevisqués. De moment, tenia prou reserves de greix per passar l’època més eixuta de l’any, encara que l’Eke els portés a un territori magre en recursos. Però quan arribés l’hivern, el greix de primavera se li hauria fos durant l’estiu i, si a la tardor no anaven a la cova de l’os a caçar els cérvols, quan li nasqués el fill ella no tindria amb què alimentar-lo.

Aquella primavera havien tingut sort que el grup de la costa els hagués anat a buscar per caçar els cavalls amb ells.

A la propera tardor tot dependria de si l’Eke voldria tornar a la cova de l’os o no.

I ella sabia que no voldria. Havia de fer alguna cosa.

Un capvespre, la dona Axa va tornar la mirada al noi Utu i va decidir que, ben mirat, el noi no estava tan malament i que aquells ulls clars tenien la seva gràcia. Potser sí que s’hi arriscaria, encara que tot plegat podia sortir molt malament. Primer havia de parlar amb l’Eye, que era el germà gran del cap Eke. La dona sabia que aquest estava rabiós amb el seu germà per haver-li pres la direcció del grup, sabia que un home rabiós i gelós es podia manipular, i sabia que d’aquell noi jove d’ulls verds en podria fer el que ella volgués i quan volgués.

Però es va equivocar.

El noi Utu, per més que se la mirava bavejant, no actuava. Ella sabia que el noi la desitjava, però la seva actitud la desconcertava. Atès que el jove cap Eke estava empenyat, alliberava sovint la tensió amb ella i cada cop que la muntava ella buscava amb la seva mirada la mirada de l’Utu, però quan la trobava no veia

odi ni gelosia en el noi sinó que semblava que aquest gaudia veient com ella patia sota les envestides d'aquell corpulent i frustrat home.

El noi Utu sabia perfectament que el jove cap Eke tenia tot el dret a voler que ningú que no fos ell copulés amb les dones fèrtils del grup de les terres de l'os. També sabia que ell no podia fer res més que mirar. Aquella dona només podia quedar-se prenyada del membre més fort del grup per tal que el nen heretés la corpulència, agressivitat i coratge del seu progenitor i així contribuís a la supervivència de tot el grup. O si la criatura era una nena tingués la constitució física i la fermesa de caràcter necessària per parir i criar amb èxit. L'Utu sabia tot això però no podia deixar de mirar com aquell home entrava una i una altra vegada en la dona i desitjava que aquesta es quedés prenyada d'una vegada per totes, abans que el grup no marxés de la cinglera. Llavors sí que se li tiraria al damunt i enfonsaria el nas en aquells cabells negres i, si la dona ho volia, entraria en ella tants cops com pogués. Ara només calia que l'Eke fes bé el que estava fent i deixés prenys aquella meravellosa dona. Mentrestant l'Utu va enviar un somriure sincer a l'Axa i es va estranyar que aquesta no li retornés el somriure.

—Què li passa, al noi Utu? No fa més que somriure i bavejar! —va preguntar el nen toixó al seu pare.

—Que se li ha escalfat l'entrecoix. La culpa la té la dona Axa. Tota l'estona remenant el cul davant el noi! Tota l'estona tocant-se els cabells davant el noi! —va respondre l'home, que no tenia cap simpatia per aquella dona.

—Però l'Axa no pot copular amb l'Utu. El seu cap no ho permetrà. No fins que es quedi prenyada d'ell. Que no ho sap això la dona?

—I tant que ho sap. Aquesta dona pretén aconseguir alguna cosa. L'he vist parlar, d'amagat, amb l'Eye. Parlar amb el germà gran del cap. Estic segur que trama alguna cosa.

—El noi Utu no ho veu?

—El noi Utu té el cap emboirat. És molt jove. La dona Axa sap com fer-lo bavejar. Esperem que el noi es contingui. Esperem que es dediqui únicament a bavejar.

El nen va mirar el seu pare i va veure en la mirada d'aquest una expressió que no havia vist mai. L'home linx també bavejava mirant com l'Eke es desfogava sobre aquella dona de cabells negres.

El nen es va aixecar per anar a buscar la nena Ebe per jugar una estona amb ella. Li va proposar que juguessin a fer de grans. Volia saber per què el seu pare i aquell noi bavejaven tant. La nena va acceptar encantada atès que li agradava jugar a ser una dona que feia bavejar els homes.

Anaven passant els dies i el noi Utu cada cop menjava menys. Aquella era la primera tardor que formava part dels caçadors i estava molt enfeinat amb la cacera i amb la preparació de les eines. I de nit encara estava més entretingut observant l'Axa i els seus cabells.

Cada cop que el noi tocava els cabells d'alguna de les dues dones que, de tant en tant, l'anaven a buscar, s'imaginava acariciant els llargs i espessos cabells negres de l'Axa. I cada cop que recordava la dona recollint-se'ls a dalt del cap, experimentava una esgarripança. Llavors se li passava la gana.

Una nit, el noi Utu va tornar a somiar amb l'Axa. En el somni tots dos estaven corrent per un bosc, caçant llops. De cop, els somni va fer un gir i van ser ells les preses, es van veure acorralats en un lloc tancat i amb els llops tirant-se al damunt seu. En la part final del somni, un llop li estrenyia la gola mentre la dona s'anava recollint els cabells darrere el coll i anava somrient. El noi es va despertar xop de suor, amb una estranya sensació a la gola. Va buscar la seva germana i, en no trobar-la, es va recordar que era a la balma petita, amb la vella Izi. Va buscar la dona Axa i la va veure desperta i asseguda al costat del fogar del seu grup, vigilant que aquest no s'apagués. El noi va notar que la dona l'estava observant i es va aixecar, amb compte de no despertar ningú. Sentia un nus a la gola, no sabia si era a causa del somni o a causa d'aquells cabells enrogits per la llum del foc.

—Dona Axa, puc seure al teu costat? —va preguntar tímidament el noi.

La dona va assentir amb la mà.

—Tens uns cabells suaus... Molt més suaus que les altres dones... —va murmurar el noi amb la mirada posada al clatell de la dona.

—Com ho saps? Que potser els has tocat?

—No, però, però... m'agradaria molt fer-ho.

L'Axa va agafar la mà del noi i la va guiar fins al seu clatell. Llavors l'Utu va obrir la mà i va estrènyer amb força aquells exuberants cabells. El nus de la gola se li va estrènyer, impossibilitant que pogués empassar-se la saliva i va començar a bavejar de nou.

El noi Utu es va aixecar i va sortir de la cova. Necessitava que l'aire fred li aclarís el cap. Va anar fins a la petita balma on la seva germana vigilava el foc i es va asseure al seu costat, callat i amb la mirada perduda dins les flames.

—Em trobo malament. Puc quedar-me aquesta nit aquí, amb tu?

–Ja saps que sí –va contestar la noia Usu, contenta de tenir companyia.

Va anar passant la nit i els dos germans continuaven asseguts l'un al costat de l'altra, sense dir paraula, amb les mans entrelaçades. No els feia falta dir res. La sola presència d'un reconfortava l'altra. De matinada, el noi va tornar a parlar.

–No t'avorreixes aquí sola, amb la vella Izi?

–Aquí estic tranquil·la. Aquí no tinc por. Tu no saps què és tenir por!

Al noi Utu, els ulls li començaven a coure, no sabia si per culpa del fum que la seva germana estava provocant en avivar el foc, o pel sentiment que li començava a brollar de les entranyes.

–Sí que ho sé. Em penso que ara tinc por. Por del que m'està passant –va reconèixer el noi.

–El que et passa és que estàs ofuscat. Ofuscat per la dona Axa. Ja m'han dit com la mires. M'ho ha dit la noia Unu. Quan ve a portar-nos el menjar. L'Unu diu que tothom veu com baveges.

–Què puc fer? Mai no havia sentit una cosa semblant.

–Mai? Ni tan sols amb mi? –la noia va mirar directament als ulls del noi en formular la pregunta.

L'Utu va veure els ulls plorosos de la seva germana i va recordar estones passades amb ella. I es va tornar a excitar. Va arrossegar la noia sota seu i ella no va dir res, és més, es va deixar fer tranquil·lament. Era agradable que el seu germà tornés a entrar dins seu, encara que fos pensant en una altra dona.

–Amb tu és diferent. Per tu m'enfrontaria a una manada de hienes. Hienes famolenques, de nit i sense llança –va dir el noi quan va baixar de sobre la seva germana, un cop va haver descarregat la tensió–. Però l'Axa fa que no pugui pensar. Fa que no pugui menjar. Fa que no em pugui empassar la saliva. A prop seu bavejo com un senglar!

El noi es va quedar un breu interval de temps en silenci, amb els ulls tancats i amb el semblant atabalat. Quan va obrir els ulls, la serenor havia tornat a la seva cara.

–No la vull veure més. Em quedaré aquí amb vosaltres dues.

–No diguis bestieses, Utu! Aniràs a l'abric. Ets un caçador del grup de la costa. Un gran caçador de forts braços. Un caçador de gruixudes i ràpides cames. Tingues paciència. A la dona Axa no la pots tocar. No la pots tocar encara que

et provoqui. Si la muntés, l'Eke et voldrà mort. L'Uru t'haurà de defensar. Posarà tot el grup en perill.

–L'Eke també està enfadat amb tu. L'Uru també et va haver de defensar. Tu també vas posar el grup en perill.

–Torna a la balma i deixa'm tranquil·la!

–No t'enfadis. No volia dir el que he dit. Tinc el cap espès. No sóc tan inconscient com tothom creu. No muntaré la dona Axa. Encara que ella m'ho demani.

Al noi Utu la conversa amb la seva germana li va servir per calmar l'entreuix, però no per desfer el nus que sentia a la gola i als budells.

La noia Usu es va estirar al costat de la vella Izi, que continuava adormida aliena a la visita del noi Utu. Aviat la vella despertaria i ella podria dormir. Calia que el seu germà tornés a la balma abans que els altres no es despertessin i, en veure que el noi no es movia, va ordenar-li que se n'anés.

Quan el noi va entrar a l'abric encara no havia sortit el sol i tothom dormia. La dona Axa continuava al costat del foc, que començava a apagar-se. El noi va respirar profundament, ara estava més tranquil i es va posar a dormir, una mica apartat d'aquella dona.

L'Axa va veure arribar el noi i es va quedar molt decebuda quan va veure que aquest s'estirava al costat dels nens que dormien. Les coses no anaven com ella volia. Si aquell noi no se li tirava al damunt, res no canviaria i ella tornaria a passar gana durant moltes llunes. Sabia que aviat es tornaria a quedar prenyada i volia conservar el nen que nasqués.

Alguna cosa havia de fer per tal que aquell noi copulés amb ella. I que l'Eke ho veiés.

Llavors va veure que l'home linx la mirava i va tancar els ulls, aquell home li feia fàstic. Al cap d'una llarga estona va tornar a obrir els ulls i va creuar la mirada amb la de l'home estrany. Li va fer un senyal perquè s'aixequés i anés al seu costat.

L'home linx es va espantar quan va veure que la dona li feia senyals. El cor se li va accelerar. Quant temps feia que una dona no li feia senyals? Ho havia oblidat. Va sentir els genitals estimulats però es va dir que no s'aixecaria, que aquella dona en portava alguna de cap. Va intentar dormir, però no va poder, el cor li batejava amb tal intensitat que va tenir por que se li acabés rebentant dins el pit. Va mirar al seu voltant i va veure que tothom dormia. Es va assegurar que, tant els dos caps com el noi Utu fossin ben adormits i es va aixecar. Parlar amb

aquella dona no li faria pas mal i així, potser, podria esbrinar què tramava, va pensar mentre s'asseia al costat del foc intentant dissimular la seva ansietat.

L'Axa no va pronunciar paraula, es va agafar els cabells amb una mà i els va refregar per la cara d'aquell pobre home, sense donar temps que aquest pogués reaccionar. La dona va agafar l'home pel braç, el va fer posar dret i el va mirar fixament als ulls fins que va notar que la resistència d'aquest afluixava. Llavors se'l va endur a l'exterior de la cova. L'home la va seguir dòcilment, amb el cap totalment enterbolit per l'olor que emanava del cos d'aquella femella. El sol començava a aixecar-se i el cel estava encès. L'home va agafar fort amb una mà els cabells de la dona mentre amb l'altra mà li recorria el pèl de l'esquena. El cabell de l'Axa havia agafat el mateix to sagnant del cel i això el va excitar encara més. La dona va notar com el cor de l'home bategava amb força i com li havia canviat l'olor de la pell. Es va girar d'esquenes, es va ajupir, va bascular la pelvis i es va oferir a l'home. Aquest va entrar dins la dona sense preguntar per què aquesta se li oferia. Feia massa anys que cap dona se li obria de cames i l'home no estava en condicions de pensar.

Quan l'Axa va entrar de nou a la cova, l'Eke estava despert i l'estava esperant.

—D'on vens?

—He baixat al riu a buscar llenya. El foc s'està apagant.

L'Axa es va posar a bufar les brases per tal de revifar les flames. Tenia la cara vermella i estava suada. Es va girar d'esquena a l'Eke perquè l'home no li notés la respiració accelerada.

—Eh, Uru, on és el teu fill Utu? —va cridar l'Eke dirigint-se al cap del grup que els donava aixopluc, i de pas despertant tothom.

—Jo què sé on és! Vés a veure-ho tu mateix, si tant t'interessa —li va contestar, de mala gana l'Uru, que tot just s'acabava de despertar.

L'Eke va veure el noi adormit entre els nens i es va calmar. Ni tan sols va pensar a comprovar on era l'home linx.

El que va succeir aquella nit es va repetir unes quantes nits més i quan la dona va estar segura que podia fer amb l'home estrany tot el que ella volgués, va decidir que ja era hora d'acabar. Només hi havia una cosa que la preocupava. Cada cop que l'Eke, o bé l'home linx, la muntaven, ella començava a pensar en els ulls verds del noi Utu. Era com si aquells ulls se li estiguessin ficant dins el cap i ella no sabés com treure-se'ls d'allà dins.

La nit que el noi Utu va ser l'encarregat de vigilar el foc va passar tot, molt més ràpid del que la dona havia previst.

La major part dels homes i dones eren als seus racons preferits. El fred havia marxat i no hi havia instal·lats els plafons de pells que els aïllaven del vent i que es repenjaven contra el fons de la paret. Tampoc van encendre els fogars petits a la zona on la gent dormia. Només hi havia un gran fogar a la part més externa de l'abric i aquella nit li tocava al noi Utu vigilar que el foc no s'apagués i que cap animal entrés a l'interior de l'abric.

Tan bon punt va tenir el foc ben encès, el noi va girar el cap per mirar el racó que ocupaven el grup de les terres de l'os i va veure l'Axa ajaguda al costat del jove cap. La va veure molt quieta i va suposar que s'havia adormit. Va mirar l'Eke, que dormia nu com la resta, i va observar que les cames, els braços i els genitals d'aquest eren més gruixuts que els seus. Havia fet bé no provocant aquell home atès que, si s'havia d'enfrontar amb aquella bèstia, tenia les de perdre. Es va aixecar i va anar a buscar llenya en una pila que hi havia a l'exterior de l'abric.

La dona Axa no dormia. Quan va veure sortir el noi es va aixecar sense fer soroll i va anar a buscar l'home linx, que sí que dormia. L'home es va aixecar, content que la dona volgués tornar a estar amb ell. Es va deixar fer, com havia fet sempre que la dona l'anava a buscar. Però aquella nit la dona no el va fer sortir de l'abric sinó que se li va obrir de cames allà mateix. L'home linx va sentir un impuls tan gran que ni es va plantejar la perillositat del que la dona li oferia.

De sobte, el noi Utu va entrar a la balma i va veure la dona dels seus somnis sota l'home linx, que entrava i sortia rítmicament del cos de la dona. Quan es va adonar que l'home regalimava baves sobre els espessos cabells negres de la dona, va deixar caure la llenya a terra, va apartar violentament l'home, va agafar per les natges l'Axa, que li somreia, la va estirar pels cabells i va entrar bruscament dins la dona, enfonsant el nas en aquells llargs cabells que ara eren seus.

El soroll que va fer la llenya en caure a terra va mig despertar l'Eke. El crit de l'Axa quan l'Utu va entrar dins seu el va acabar de despertar del tot.

El noi encara no havia acabat quan va notar que una mà l'estirava i el llançava amb violència contra una de les parets de l'abric. La dona es va apartar i, a quatre grapes, va anar a refugiar-se en un racó allunyat, on també s'havia protegit l'home linx. El noi Utu va fer un crit fort en caure sobre un munt d'ossos i tothom d'aquell abric es va despertar.

El cap Eke estava furiós i no parava de grunyir, clavant-se cops al pit i amenaçant amb els punys i les dents.

Quan el noi va intentar aixecar-se, va sentir una forta punxada al costat dret i amb els dits va notar que s'havia trencat un parell de costelles. Tot i el dolor, es va posar dret en veure que l'Eke agafava una llança del fons de l'abric i corria cap a ell. L'Utu va tenir el temps just d'esquivar el primer atac, sabent que no tindria tanta sort en les següents envestides.

Quan l'Eke va tornar a carregar es va trobar amb quatre homes al davant del noi ferit. El cap Uru i tres caçadors més feien costat al noi Utu, encara que no havien tingut temps d'agafar les llances però tenien els punys i les dents preparats. El cap Uru somreia, feia massa temps que tenia ganes de fer-li abaixar els fums a aquell jove arrogant. Les dones van agafar els nens i van córrer a situar-se a la part més allunyada dels homes. El jove cap Eke va fer un gest amb la mà als seus dos germans perquè agafessin les llances. El noi més jove va intentar incorporar-se per fer el que l'Eke li havia ordenat però el seu germà gran el va agafar per les espatlles i va impedir que es posés dret, subjectant-lo amb força.

L'home linx va desviar un moment la mirada del grup d'homes i va veure la dona Axa somrient amb malícia. Va veure també la mirada incrèdula del cap Eke en veure que un dels seus germans l'havia traït. L'home linx va desitjar que aquell home deixés la llança a terra i que es mostrés submís, però en el fons sabia que per a aquell jove ja no hi havia marxa enrere. I va tancar els ulls. Dins el seu cap va tornar a sentir els crits de la seva pròpia gent, travessada per unes llances que volaven, en una terra llunyana, i va abraçar amb força el nen.

Quan va obrir els ulls, un home jeia a terra, mort, amb l'espina trencada.

Tots els homes del grup de la costa estaven fora de si, ebris de la seva victòria, cridant i gesticulant violentament, amb el cors bategant frenèticament i la nineta dels ulls molt dilatada. L'abric es va començar a omplir d'una olor espessa, agra, de suat i de secrecions corporals, la qual cosa va agitar encara més els homes.

Les dones del grup de la costa també cridaven eufòriques, tot i que no s'acostaven als homes temoroses que aquests, en l'estat d'agitació que es trobaven, poguessin ferir algun dels nens.

Les dones del grup de les terres de l'os callaven, molt espantades.

L'home linx va dirigir una mirada de menyspreu a la dona Axa i li va ordenar al nen que no es refiés mai d'ella, que era una mala bèstia, que era pitjor que una hiena.

L'Axa ho observava tot de lluny, satisfeta, i no pel que el noi li acabava de fer sinó perquè havia aconseguit el que pretenia. L'Eye, el germà gran del cap mort, també s'ho mirava passiu, sense intervenir ja que sabia que a partir d'aquell

moment ell seria el cap de les terres de l'os, un cap que cuidaria millor de la seva gent, un cap que no deixaria morir els nens petits. La resta de la gent de les terres de l'os s'ho miraven espantats i amb actitud submisa.

Un cop els homes es varen calmar, la dona Aba va sortir del seu racó i va preguntar al cap Uru, tal i com ho havia fet quan el vell Uyu va morir, què en volia fer del cos.

—El vols colgar de pedres? —va preguntar-li la dona.

—A aquest no. No li tinc cap respecte. No li tinc cap estima. L'Eke era un malparit. Ni els seus el respectaven.

—Comencem a esquarterar-lo? L'Eke estava prim però tenia bons músculs.

—Tampoc. Hem menjat molta carn de cavall. Estem tips. A l'Eke, que se'l mengin les hienes!

Els caçadors van abandonar el cos lluny de l'abric. Allà on les hienes poguessin trobar-lo.

La gent del grup de les terres de l'os no va fer res per impedir-ho. Tenien un nou cap i calia adaptar-se a la nova situació.

14. QUE SE'L MENGIN LES HIENES

Els lleopards

El jove cadell de lleopard era més curiós i impulsiu que la seva germana i se sentia inquiet veient l'actitud de la seva mare. La femella adulta es mantenia amagada darrere unes herbes altes observant com uns homes s'acostaven al riu, lluny d'on ella esperava. Quan els homes van ser a prop, la femella va aixecar el cap per ensumar l'aire, va reconèixer de seguida l'olor de la sang i va saber que un dels homes era mort. La femella de lleopard va tensar tot el cos, encara es recordava del dia que va haver d'abandonar un magnífic cérvol i deixar-lo als humans, que l'amenaçaven amb llances. Amb un rugit suau, la femella va deixar clar als cadells que no havien de moure ni un pèl, que la situació no els era favorable. Els tres animals van observar atentament com els homes creuaven el riu, deixaven un cadàver sobre unes roques i s'entornaven per on havien vingut. Tot i ser lluny, l'aire els portava aquella olor agra que desprenien els homes quan estaven excitats. Quan els homes desprenien aquella olor, la femella es retirava. Però ara eren els homes qui es retiraven, deixant carn encara fresca al seu abast.

La femella volia esperar que els homes haguessin desaparegut del tot de la seva vista, però el jove cadell no es va voler esperar i, tan bon punt els homes van acabar de creuar el riu, ell va saltar a terra. Les glàndules salivals del jove van començar a segregar grans quantitats de saliva i la digestió va començar abans de clavar la primera mossegada.

El jove lleopard tenia gana perquè feia dies que no menjava i no era pas perquè no hi haguessin preses a la zona. Però la seva mare havia decidit que era el moment que ell i la seva germana aprenguessin a caçar sols, de manera que la femella adulta no caçava i es limitava a observar els progressos dels seus cadells ja crescuts. Però a aquests encara els quedava molt per aprendre i la majoria de les vegades fallaven l'atac, el que donava temps a la presa a emprendre la fugida i a la seva mare ja li era impossible atrapar-la perquè havia perdut l'avantatge del factor sorpresa.

El jove mascle es va anar acostant al cadàver humà. Amb els ullals va estripar el ventre de l'home i va arrossegar el cadàver un bon tros entre els arbustos per tal que el contingut de la budellada s'aboqués fora del cadàver. Va començar a devorar l'humà per les cuixes, baixant imprudentment l'atenció a l'entorn. La mare i la femella no van trigar a reunir-se amb ell. El cadell femella es va enfadar perquè el seu germà no li havia deixat res de la carn de les cuixes, el que quedava no tenia tan bon gust.

De cop, la femella adulta es va girar i va ensenyar les dents. Els dos cadells van aixecar el cap i van mirar en direcció on la mare estava rugint, però no van detectar cap animal. Al cap de poc van veure sortir del bosc un petit grup de guineus. No hi havia perill amb les guineus, aquestes haurien d'esperar, això si la mare no decidia endur-se la presa als arbres.

La femella va llançar un altre rugit, aquest cop més greu i durador, aquest cop dirigit als seus dos fills. Aquests van entendre de seguida que calia afanyar-se. Si les guineus havien trobat el cadàver, aviat ho podien fer tots els altres depredadors, i si apareixien les hienes haurien d'abandonar la presa. Van començar a empassar-se trossos grans de carn, sense mastegar-los i aviat van tenir els estómacs plens. Els tres animals se sentien cansats, amb les panxes pesants i sabien que aviat els entraria la son i seria necessari ser en un lloc segur. La mare va empassar-se l'últim tros de carn i va fer el senyal als dos cadells per tal que la seguissin en direcció al petit bosquet de pins.

Però el cadell mascle no estava d'acord amb la seva mare respecte a deixar el que quedava de carn i ossos a l'abast de les pudents guineus. Va fer un rugit potent a la mare per tal de fer-li saber què pensava. Aquesta es va girar, el va mirar i va ignorar el que el seu fill li acabava de dir.

El jove lleopard va decidir posar el que quedava de l'humà fora de l'abast dels altres depredadors.

Les guineus

El vent portava la flaire de la sang d'un humà mort, i a elles també se'ls va despertar la gana. No és que les guineus estiguessin desnodrides ni res d'això perquè des que es mantenien a prop dels homes que no passaven gana, però l'olor de sang calenta era massa intensa per no fer-li cas. Els animals miraven preocupades com aquell cadell de lleopard arrossegava el cadàver per l'herba en direcció als arbres, sabedores que si l'enfilava a un pi no hi tindrien accés i no podrien tastar res d'aquella menja. Només havien tastat una vegada la carn humana, quan eren molt petites i estaven dins el cau, però l'exquisitat d'aquella carn no era una cosa que s'oblidés fàcilment. A mesura que el cadell de lleopard s'allunyava, les guineus se sentien més frustrades. Si més no, quedaven els budells que el cadell de lleopard havia extret del cos de l'home i les guineus els van començar a devorar amb rapidesa.

Això els va fer venir encara més ganes de fer-se amb aquella carn.

Els lleopards

La mare i el cadell femella s'havien començant a endormiscar, estirades cadascuna en una branca. El sol del matí d'aquell dia sense núvols començava a escalfar i amb la panxa ben plena no calia fer res més que pair i dormir tranquil·lament, cosa que les dues femelles feien amb dificultat, ja que el jove mascle no parava de fer enrenou.

El jove s'havia obstinat a enfilat el cos mort de l'humà a dalt d'una branca, per tal que ni les guineus ni cap altre depredador li robessin la seva presa. Però no li anava bé. Primer va intentar enfilat-s'hi fent un gran salt i arrapant-se al tronc amb les esmolades urpes, portant el cos agafat pel coll. Però amb aquell volum entre les potes del davant, no podia agafar-se bé a l'arbre. Després va enfilat-se sense el cos, es va girar i va intentar estirar-lo. Tampoc. Va tornar a baixar i va intentar pujar un parell de cops més, amb el cos del mort agafat per diferents llocs. Quan estava a punt d'aconseguir-ho, l'inoportú trencament de les vertebres cervicals del cadàver va propiciar que el tronc tornés a terra. Amb el cap de l'home entre les dents va veure com el cos queia a l'abast de les guineus. Va escopir els cabells i el cap va rodolar per entre l'herba. Ara sí que estava empenyat. Podia sentir el suau rondineig de la seva mare, que dormitava unes branques més amunt i sabia què era el que li estava dient. Però no es rendiria. Ell era un mascle de lleopard, el depredador més ràpid d'aquella terra i aconseguiria pujar la seva presa a l'arbre, costés el que costés. La mare continuava rondinejant i el jove va fer un rugit potent que va ressonar per tota la cinglera.

La mare lleopard va mirar el seu fill amb severitat fent-li entendre que no havia estat una bona idea fer aquell potent rugit, amb el qual havia fet saber a tots els animals dels voltants que allà hi havia un jove mascle de lleopard empenyat i ofuscat, incapaç de pujar la seva presa a l'arbre. També li va fer veure que no trigarien a aparèixer hienes, llops o qualsevol altre animal més gran que ell i llavors sí que hauria de deixar aquella carn on era.

La femella jove va tornar a fer un badall, volia dormir i no ho podria fer mentre el seu tossut germà no deixés aquell tros de carn a terra i pugés a la seguretat de l'arbre.

Les guineus

Les guineus no es van acovardir en sentir el rugit. Havien entès que el lleopard estava furiós. Això volia dir que encara no havia aconseguit posar la seva presa a resguard. Potser encara podrien tastar un tros d'aquella carn. Els animals van continuar seguint el rastre deixat a l'herba, però van extremar la cautela perquè també sabien que altres depredadors, molt més grans que elles, haurien sentit el crit del lleopard.

El mascle adult de guineu va fer el cor fort i es va atrevir a agafar el cap de l'humà que havia rodolat fins al peu de l'arbre. Davant seu tenia un gran lleopard que li plantava cara. La guineu va calcular la distància que la separava del fèlid i va suposar que aquest no deixaria la part del cadàver que conservava més aliment. Quan la guineu es va allunyar uns metres, la femella i els joves se li van acostar i van començar a estirar aquell cap en direccions oposades. No era la carn que als joves els hagués agradat tastar, allò només era un tros d'os i cabells, així que van deixar estar el cap i es van asseure a una distància prudent del lleopard, fent pressió i esperant que aquest es posés encara més nerviós i acabés abandonat la seva presa, abans no arribessin les hienes.

El lleopard

El jove lleopard estava desesperat.

No volia reconèixer davant les dues femelles que elles tenien raó.

No volia que aquelles insignificants guineus li robessin la seva presa.

No volia quedar-se més temps on era.

Volia pujar a l'arbre i posar-se a dormir perquè estava esgotat.

Les guineus

Quan el jove fèlid es va enfilem a l'arbre, les guineus van començar a arrencar la poca carn que quedava agafada als ossos d'aquell humà mort.

S'havien d'afanyar no fos cas que el lleopard mascle volgués recuperar la presa i elles s'haguessin de tornar a amagar.

Els humans

Els dies següents van ser tranquils ja que l'ordre s'havia tornar a instaurar a dins de cadascun dels dos grups. El fet que un grup fos molt més reduït que l'altre, i per tant més dèbil, va ajudar a establir un ràpid equilibri: un grup dominava i l'altre es mostrava submís. El nou cap Eye no va posar cap objecció que el noi Utu copulés amb la dona Axa tants cops com els dos volguessin. Tenia un acord amb la dona i pensava complir-lo.

Qui estava realment enfadat era el cap Uru. Els dies passaven i ell havia tingut temps de pensar les coses amb una mica més de perspectiva, i no estava gens satisfet de com havia anat tot plegat. El jove cap Eke, per molt arrogant que fos, no es mereixia morir. I cada cop s'anava enfadant més amb els dos germans bessons, als quals culpava de tot. Primer havia estat la noia que l'havia convençut perquè la deixés quedar en el seu grup d'origen, cosa que va fer enfurismar el cap Eke. Després el noi havia copulat amb l'única dona del grup foraster amb la qual no podia fer-ho, fet que va acabar d'encendre la ràbia de l'Eke. I ell, cap del grup i home de més experiència, ho havia permès. Al final no havia tingut més remei que defensar el seu fill i matar un gran caçador.

–Aquests germans sempre m'han causat problemes. Són uns egoistes que només pensen en ells. Cap dels dos pensa en el grup –va queixar-se l'Uru a un caçador jove que s'havia assegut al seu costat.

–Uru, et fas vell i t'has estovat. Hauries de deixar que manés algú més jove. Un bon cap no ho hagués permès. Els dos germans van desafiar el cap Eke. Tu haguessis hagut de veure que era perillós.

L'Uru es va quedar una estona pensatiu, es va aixecar i amb el cap ben alt va dir que encara no havia arribat el moment.

Conforme anaven passant els dies, el sol s'anava situant a la part més alta del cel d'aquell començament d'estiu. Ja tenien moltes pells a punt per als mesos que havien de venir. Havien menjat bé i dos dits de greix envoltaven les panxes i els malucs d'aquells homes, dones i nens. Tenien destrals, ganivets, raspadors i puntes de llança en abundància, així com diverses eines i objectes de fusta. El pas migratori de cavalls, des de les planes litorals a les terres boscoses de l'interior, havia acabat.

Estaven preparats per deixar l'abric.

Les guineus

Quan la família de guineus va veure que una part dels humans marxava en direcció al riu, i que aquests no tenien pas intenció de tornar, van haver de decidir què feien elles. Es quedaven amb els humans que continuaven dins l'abric? Seguien els que baixaven cap al riu?

El mascle adult va estar sospesant la situació una bona estona i finalment va decidir quedar-se amb el grup que era manat per l'home que ell coneixia des de feia més temps. Es quedaven a la balma.

Un dels dos mascles joves no hi va estar d'acord i va deixar el grup familiar seguint al grup que s'allunyava de l'abric. No tornaria a veure els seus pares ni germans.

Però és que tenia tantes ganes de tenir un territori propi...

Els humans

El nou cap Eye de les terres de l'os va reunir tota la gent del seu grup, amb la noia Unu inclosa. Era l'hora de partir. Havia decidit que encara tenien temps d'anar a caçar cérvols a la cova de l'os. Sabia bé que les femelles se separarien del grup per anar a parir les cries i que aquestes es mantindrien ajagudes i amagades a l'herba fins que fossin prou fortes per seguir les seves mares.

Llavors seria el moment de matar aquelles bestioles indefenses, o les mares, o el primer que se'ls posés al davant.

La cova de l'os era a uns dies de camí, anant a pas de nen i de dona prenyada.

La dona Axa estava contenta, aquell home havia complert la seva part del tracte. Per fi tornaven a tenir un cap que sabia què es feia.

Un cop presa la decisió, el cap Eye va voler arribar a la cova el més aviat possible. Feia moltes llunes que no hi anaven i no sabia com la trobaria. Segurament estaria ocupada per les hienes.

–Potser no és un lloc tan bo... L'Eye diu que la cova pot estar ocupada. Ocupada per hienes o ossos –va advertir amb recança la noia Unu a la dona Axa, acostumada com estava la noia més jove a la seguretat de l'abric de la cinglera, sense el perill d'aquelles bèsties ferotges.

–És un bon lloc –va dir l'Axa a la noia que ara formava part del seu grup.

–No podríem quedar-nos tots aquí? L'abric és gran. Hi cabem bé els dos grups –va insistir l'Unu, una mica espantada davant la perspectiva d'ossos i de hienes.

Va ser l'Ipi, la dona que manava en les dones del grup de les terres de l'os, qui va parlar, ficant-se a la conversa de la dona i la noia.

–Aquí no ens podem quedar. Fins ara hi ha hagut cacera en abundància. Però el pas migratori s'ha acabat. Les pluges trigaran moltes llunes a tornar. Els cavalls trigaran moltes llunes a tornar. Si ens quedem aquí tanta gent... Aviat haurem abatut tots els animals dels voltants. I què menjarem llavors?

El reduït grup de les terres de l'os va continuar el seu camí en direcció al riu. Els seus membres portaven moltes pells de cavall penjades a l'esquena, llances, diverses eines de pedra i alguns trossos de carn de cavall a les mans. Tots feien cara de satisfets i tots havien fet greix. Si podien caçar uns quants cérvols abans no arribés l'època més eixuta de l'any, tots arribarien en bones condicions a les pluges de tardor. Llavors l'herba revifaria i tot seria més fàcil.

El nen toixó es va afegir al grup que partia. Portava totes les seves coses amb ell i anava molt carregat. A més de les pells de conill que portava posades, de l'esquena li sobresortien uns pals que anaven enrotllats en unes altres pells, també de conill. El seu pare, en veure'l tan carregat, li va dir que descarregués, que ells dos es quedaven on eren.

–Me'n vaig amb ells. Me'n vaig a la cova de l'os –va dir el nen amb fermesa.

–Què?

–Que no vull quedar-me amb tu! No vull ser com tu! Si em quedo amb tu mai seré caçador. Ells m'ensenyaran a ser caçador.

–Tu et quedes aquí, amb mi. Encara ets un nen. Tu faràs el que jo et digui. Tant si vols com si no vols!

–Et vaig veure. Et vas enfilem sobre la dona Axa. Tu hauries d'haver mort. No el cap Eke. Ets un inútil i un desgraciat. Tu vas provocar que aquell home morís!

L'home linx es va quedar perplex i va clavar un cop amb el puny al pit del nen, que va caure i es van escampar per terra els pals i les pells. L'home va mirar aquell nen que l'estava desafiant. Per primer cop el va veure diferent, el va veure molt més alt, més fort, més decidit. Era clar que aquell nen havia crescut i cada cop s'assemblava més a la seva mare. Però no podia deixar que marxés del seu costat perquè el nen era l'única cosa que el feia lluitar per sobreviure.

El noi Utu es va acostar a l'home i li va parlar sincerament.

–No et convé enfrontar-te al teu fill. S'està fent un noi. Amb tu no té cap oportunitat. Deixa que s'estigui amb l'Eye unes quantes llunes. Potser el cap Eye el deixarà caçar. Aprenderà d'Eye, del seu germà i de mi. Ens tornem a trobar per caçar cavalls. Llavors el nen toixó s'haurà convertit en caçador.

–Tu també te'n vas? –l'home linx es va mirar el noi Utu, estranyat.

–Sí. El cap Uru està enfadat amb mi. Enfadat pel que vaig fer amb l'Axa. Enfadat perquè ell em va haver d'ajudar. Té altres caçadors. No em necessita.

–Suposo que també vols marxar per l'Axa. M'equivoco?

–No t'equivoques. Vull estar amb ella cada nit.

–I la teva germana? Te l'emportes?

–He intentat que vingui amb mi. Però l'Usu no vol. L'Usu té massa por.

–Et sabrà greu deixar l'Usu. Te'n penediràs de marxar amb l'Axa. La teva germana no es pot quedar sola.

–Tu cuida la meva germana. Jo cuidaré el teu fill. No podem fer res més –va dir el noi, veient com els altres començaven a baixar cinglera avall.

–Tu cuidaràs del meu fill? Només tens ulls per la hiena de l'Axa. Tu l'has de cuidar? I si et fa empenyar, què? –l'home estava desesperat perquè veia que hauria de deixar que el nen marxés, encara que el cor se li trenqués.

—Em sembla que no pots triar —el noi va assenyalar el nen, que tornava a tenir els pals carregats sobre les espatlles i s'havia afegit al grup que marxava en direcció a les terres de l'os.

L'Utu va mirar l'home linx i li va semblar que aquest s'havia envellit de sobte. Va acostar-se a la seva germana, que estava plorant, per acomiadar-se d'ella.

—Et trobaré molt a faltar, Usu.

—No em deixis, Utu! Per què no et quedes amb mi?

—No em puc quedar. L'Uru no em vol al seu costat. Ja no sóc important per aquest grup. Està enfadat amb mi. També està enfadat amb tu. Vine amb nosaltres —va demanar el noi a la seva germana bessona.

—No puc venir. Ningú de les terres de l'os no em vol. Són uns desconeguts. No m'agraden. No m'agrada l'Eye ni la dona Axa. Em vull quedar aquí. No vull que tu te'n vagis. Queda't amb mi!

—Si no puc caçar, no em puc quedar —amb el dors de la mà el noi va eixugar les llàgrimes que baixaven per la galta de la noia—. Em costarà ser lluny de tu, Usu. Et trobaré molt a faltar.

Els dos germans es van fregar el front i es van llepar els palmells de les mans. Si tot anava bé es tornarien a veure quan els cavalls tornessin al pas del congost, la propera primavera.

Quan el noi Utu se'n va anar, la noia Usu va experimentar una profunda tristesa.

Quan el noi Utu es va unir al grup, la dona Axa va experimentar una immensa alegria.

El noi Utu estava content i trist alhora. Però caminant darrere la dona, aviat va quedar hipnotitzat amb el balanceig constant dels cabells d'aquesta. Quan l'Axa es va girar i li va somriure, el noi va experimentar una punxada al pit i va saber que no feia bé deixant la seva germana Usu en aquella cinglera.

Però els cabells es movien sinuosos en un vaivé continu.

I la noia Usu va desaparèixer del pensament del noi. Dins aquell cap només hi havia lloc per a l'Axa i el seu cabell negre.

A la noia Usu, veient marxar el seu germà darrere aquella dona, alguna cosa se li va trencar dins la ment, irreversiblement.

Ella va saber que era l'inici de la seva fi.

Tot i així, va deixar que el seu germà marxés.

ESTIU

V. Cova de l'os (actual cova de Les Teixoneres i cova del Toll, Mojà)

15. MATAR HIENES

Les hienes

El jove mascle de hiena no sabia què fer per tal que la femella dominant li fes una mica de cas. Ni tan sols el petit cabirol que havia caçat només per a ella havia servit per fer que aquesta li dirigís la mirada. Desitjava aquella femella des del mateix moment que la va veure, grossa, forta, valenta i molt agressiva.

Ell era un jove escanyolit que havia hagut de marxar del seu clan natal, tal com ho havien fet tots els mascles nascuts aquell mateix any, per buscar un nou grup on establir-se. Havia crescut en una cova propera al mar, molt lluny d'on ara es trobava. Els primers dies que va estar sol van ser els més difícils i a punt va estar de morir travessat per la llança d'un humà que es cobria amb pells de conill, quan ell va confondre la cria de l'humà amb un toixó.

Al cap de molts dies de vagar sol va trobar un grup de hienes, amb força femelles i pocs mascles. La líder era digna de veure i a ell li va agradar des del primer moment. Calia, però, que fos acceptat per la manada, que és el mateix que dir que la líder l'acceptés. Després de molt somicar, i de no poques mossegades, la gran femella va permetre que s'unís al seu clan i passés a ser l'últim membre en la rígida jerarquia. Això sí, res d'acostar-se a les femelles del capdamunt de l'escala social i molt menys a la líder, a la seva desitjada i meravellosa líder, una femella en plenitud de facultats físiques, corpulenta, ben alimentada, de pèl brillant, forta i amb molt mal geni.

De dia, el mascle se sentia condemnat a l'ostracisme, al vespre tot canviava. El jove mascle de hiena esperava amb anhel que marxés la llum del sol, llavors formava part del grup i participava activament de la caça col·lectiva.

Aquell vespre va començar bé, un vell ur s'havia separat d'un petit ramat. La femella líder va ordenar que tots els membres es prepararessin, haurien de córrer per cansar l'animal. Les joves femelles i alguns mascles van ser els primers a començar la cacera, molestant el vell bòvid, que es va posar nerviós i es va enfrontar amb els individus que l'estaven atabalant. Quan l'ur va emprendre la fugida, les hienes van iniciar la persecució de l'animal, fins que es van notar

cansades. Llavors la femella que manava el grup va ordenar el relleu i altres membres del grup van substituir els que portaven estona perseguint la presa. Era el torn del jove mascle, de demostrar a la seva estimada el que valia. Va ser el primer a mossegar la cuixa de l'animal i ho va continuar fent fins que aquest va caure a terra, tot i que es va guanyar un parell de coces a les costelles. Llavors els altres membres del grup el van apartar de males maneres, van començar a clavar mossegades i a arrencar la pell del ventre de l'animal per tal de treure els budells i les vísceres. Quan va arribar la femella dominant, tots els membres es van apartar. Ella i unes quantes femelles de la part alta de la jerarquia serien les primeres a menjar. El mascle jove estava eufòric i l'olor de sang li va despertar la gana, tot i que sabia que no podria accedir a la presa abatuda fins que els altres membres que hi havia per damunt seu, que eren tots, s'haguessin atipat i només quedés la carcassa. Llavors ell agafaria els ossos que pogués i els portaria a la cova on tenien el cau. Allà, amb calma, els partiria per arribar fins el moll de l'os i alimentar-se.

Al cap d'una estona d'anar mirant com les altres hienes s'afartaven, el jove mascle es va atrevir a intentar una cosa que no havia fet mai abans. No havia estat ell el primer a mossegar la presa? No es mereixia recompensa?. El jove mascle es va acostar tímidament a la femella dominant, mentre aquesta tenia el cap enfonsat en el ventre de l'animal mort, però poc més va poder fer perquè la femella es va girar i d'una queixalada al morro li va recordar quin era el seu lloc.

Trist, frustrat i avergonyit va girar cua i va marxar cap al llindar del bosc, a jeure i a esperar.

L'ossa

L'ossa es va alçar malhumorada. Tant de soroll no la deixava menjar tranquil·la. Ja tornaven aquells sorollosos animalots caçant un altre cop! És que les hienes no quedaven mai tipes? Mira que era mala sort que les hienes s'haguessin posat a criat a la cova que hi havia tan a prop dels prats on ella s'alimentava. Que poc que li agradaven aquells animals, va pensar l'ossa.

Tenia gana, molta gana. Tant a ella com a la seva germana la pell encara els penjava de la panxa, de les cuixes, de la papada... Feia poques llunes que s'havien despertat del son hivernal molt cansades i mancades de carn. Des del dia que varen sortir de la cova que no van parar de menjar. Era necessari alimentar-se per posar prou carn i greix per arribar amb les forces necessàries a la tardor. Aleshores sí que s'engreixarien de valent. I, si tot anava com l'ossa

havia previst, passarien un altre bon hivern entaforades a la mateixa cova d'on havien sortit feia ben poc.

Menjar herba fresca, menjar flors, menjar els ous dels ocells que niaven a terra, menjar cucs, menjar el que es trobés...

Les dues germanes tenien poc més d'un any i havien estat abandonades per la seva mare quan els dies es van tornar freds i van caure els primers flocs de neu. Elles havien decidit hivernar juntes. Instintivament van saber com s'havien de preparar. Van estar inspeccionant diverses coves, però alguna cosa els deia que no eren apropiades. Quan van trobar aquella profunda i silenciosa cova tan a prop dels arbres que feien les nutritives aglans, van deixar de buscar. L'hivern va ser molt llarg però elles van sobreviure i es van despertar.

Aquell vespre les dues germanes osses havien decidit tornar al prat on, el dia anterior, s'havien estat alimentant de brots tendres. Quan els últims raigs de sol van fregar les herbes, el vent va canviar de direcció i els dues osses es van posar dretes per ensumar l'aire humit que els arribava de lluny. El vent els va portar olor de sang, de budells rebentats i de pèl bavejat. Les osses van saber que les hienes havien tingut èxit en la cacera i ara s'estaven atipant amb carn fresca.

Una de les dues germanes va girar l'esquena al vent i va començar a caminar buscant tranquil·litat, lluny de les hienes.

A l'altra, se li va despertar la gana.

L'olor que portava l'aire del vespre la va fer decidir a provar sort. La carn no era el que més li agradava. Si podia, preferia les baies, les aglans o qualsevol altre fruit greixós de tardor. Però encara faltava molt perquè maduressin els fruits i la carn l'ajudaria a arribar a la tardor en condicions. Un cop va haver decidit què faria, va començar a córrer. En arribar a la font d'aquella dolça olor, l'ossa es va aturar abans de deixar la protecció del bosc. Podia veure el bou mort i les hienes al seu voltant.

Abans que l'ossa s'adonés de res, una massa peluda i pudenta va aparèixer de darrera una mata, ensenyant-li les dents. Què hi feia allà una hiena solitària? L'ossa es va espantar, va obrir la boca, va rugir fort i amb les esmolades urpes va esgarrapar la pota d'aquella hiena, que semblava tan sorpresa com ella mateixa. No la va arreplegar bé i la hiena es va girar per mossegar-li el morro. Ella va tornar a esgarrapar i la hiena va poder escapar, ranquejant.

L'ossa va notar que alguna cosa se li havia clavat al morro i amb la pota va intentar treure-se-la, però només va aconseguir incrustar-la més a la carn. De moment, però, no li feia mal.

L'ossa es va envalentir, si havia estat tan fàcil espantar una hiena, podria intentar imposar-se a tot un grup de hienes i va sortir dels arbres en direcció al la font de la flaire que li havia fet despertar la gana una estona abans.

Les hienes eren nombroses.

L'ossa es va aixecar sobre les dues potes del darrere i va avançar fent els més potent dels rugits que va ser capaç de fer.

L'ossa va haver de retirar-se.

No es va donar per vençuda.

Durant tota la nit va estar esperant la retirada de les hienes per poder accedir a la carn fresca. I no ho va aconseguir.

Quan, de bon matí, va veure arribar corrents els humans va decidir esperar, amagada entre els arbres, a veure com es desenvolupava la lluita entre aquests i les ferotges hienes.

Els humans del grup de les terres de l'os

Un crit va espantar el nen toixó. Arrossegant-se, va sortir de sota les pells que conformaven la seva tenda. Havia començat a clarejar i el nen no entenia per què la tarda anterior no havien seguit caminant fins arribar a la cova i dormir en la seguretat d'aquesta que, segons el cap Eye, era molt a prop. En comptes d'això, el cap havia decidit passar la nit a l'interior del bosc, prop d'on les hienes cridaven.

Quan el nen va apartar les pells, va veure que el cap Eye i el noi Utu estaven parlant.

–Hienes. Tota la nit s'han estat barallant entre elles. Barallant pel cadàver d'un ur. No lluny d'aquí –va dir l'Eye al noi Utu.

–Has sentit, nen toixó? Hienes! –va exclamar el noi Utu al nen, inquiet per la proximitat dels depredadors.

–Ja sé que són hienes. Les he sentit tota la nit –va dir el nen, que se sentia sol sense el seu pare i estava de mal humor.

–Esteu preparats? –va preguntar l'Eye al noi i al nen.

–Preparats per a què? Digue'm que no pretens anar a caçar hienes! –va exclamar el nen, mirant amb cara d'espant el noi.

–No, nen, no. Com vols que anem a caçar hienes? Oi? –va preguntar el noi, també espantat i mirant el cap Eye.

–Què us passa? El vostre grup no caçava hienes? Ai sí, es veritat! El grup de la costa només caça cabirols. El grup de la costa només caça cérvols. El grup de la costa només agafa crancs. Doncs... –aquí l'Eye va fer una pausa que al noi i al nen els va semblar molt llarga–. Benvinguts a la terra de les hienes. Benvinguts a la terra dels grans ossos.

–El grup de la costa no caça hienes. Però sí que defensa les seves preses d'elles. El grup de la costa és més savi. Ell sap que les hienes són animals perillosos. Sap que la carn no té bon gust.

–No he dit de menjar-nos la seva carn. No penso tastar la seva carn fastigosa –va respondre l'Eye, una mica molest amb el comentari del noi.

–Llavors, per què hem d'anar a matar hienes? –va tornar a preguntar el nen, que s'havia ficat entremig de la conversa dels dos adults.

El cap Eye era conscient que portaven uns anys sense visitar la cova de l'os. Al seu germà Eke no li agradava aquella cova. A ell sí. El problema era que, en l'absència del grup d'humans, les hienes, a qui també agradava aquella cova, l'haurien ocupat per parir les seves cries.

–Vull que les hienes abandonin la cova. Haurem de matar la femella més grossa. Matar la més agressiva. Potser matar alguna femella més. Potser matar les cries també. Sense líder, les altres femelles es posaran nervioses. Llavors s'enfrontaran les unes amb les altres. Ara deuen estar concentrades en qui menja primer. No ens oloraran i els caurem al damunt. Potser encara podrem menjar un tros de l'ur.

–Jo he conegut molts grups. Cap dels grups no caça hienes. Em sembla que no és un grup llest! –va dir el nen al noi Utu, referint-se al grup d'Eye.

–Potser no som el grup més llest. Però sí que som el més valent. Aquí tothom caçarà hienes. Fins i tot les dones i els nens.

La cara d'Utu es va quedar més pàl·lida que la del nen toixó. Quan el cap Eye va tornar a entrar dins el precari refugi, el noi es va mirar el nen i va veure que aquest tremolava lleugerament.

–Ha dit que les dones cacen hienes? Ha dit que els nens també? –va preguntar el noi al nen.

–Em sembla que sí. Utu, et fan por les hienes?

–Por? No. Tu tens por? –va preguntar el noi, eixugant-se la suor amb la mà i observant el nen que tremolava com una fulla.

–Jo no tinc por. Jo només vull ser caçador!

–Doncs l'Eye farà de tu un bon caçador. Avui comences! –va dir el noi al nen, fent veure que a ell allò no l'inquietava en absolut.

–Serà el primer cop que acompanyi els caçadors. Millor haver començat amb uns cabirols. Millor haver començat amb uns cérvols. No és bo començar amb una hiena. Quina ha dit que havíem de matar?

–La més grossa. La més agressiva. Em sembla que és el que ha dit.

El noi Utu estava molt tens, aquell era el seu primer any com a caçador i ara s'hauria d'enfrontar a les bèsties més terribles que ell coneixia, les hienes. Començava a pensar que potser no havia estat bona idea deixar el seu nombrós i assenyat grup per seguir aquella dona de cabells negres a un reduït i imprudent grup. Però ara ja no es podia fer enrere sense semblar un covard als ulls d'aquella meravellosa dona.

L'Eye i el seu germà van sortir del refugi amb les llances preparades.

–Va, anem! Anem a matar hienes.

El cap Eye va reunir tots els membres del grup. Necessitaven la cova perquè quan comencessin a matar els cérvols ells necessitarien tenir un lloc per processar la carn i per sentir-se segurs a la nit. Si volien recuperar la cova necessitaven fer fora les hienes. Si volien fer fora les hienes necessitaven treballar en equip, homes, dones i nens inclosos. Eren un grup reduït de tan sols tres caçadors i, per tant, calia l'ajut de tothom, encara que això suposés arriscar nens i dones que tenien fills petits o que estaven embarassades.

–Hem d'aprofitar que les hienes estan separades. Les més fortes estan devorant l'ur mort. Unes poques s'han quedat a la cova. Aquestes estan cuidant les cries. Nosaltres també ens haurem de separar –va dir el cap, rodejat de la gent del seu grup, que l'escoltava amb atenció.

El noi Utu, no acabava de veure clar allò d'anar a matar hienes.

–Vols dir que vols que ens separarem? Som tants pocs en el grup!

—No tenim cap més opció. Matem hienes o ens busquem una altra cova.

La dona Axa es va veure obligada a intervenir en la conversa dels caçadors. Ella volia que l'Eye complís amb el que havien acordat a l'abric de la cinglera. I la poca decisió del noi l'estava posant nerviosa.

—Jo no vull buscar una altra cova. Vull caçar cérvols prop de la cova. La cova de l'os. És el que vam parlar a la cinglera —va dir la dona dirigint-se al seu cap.

El noi Utu es va sentir una mica avergonyit davant d'aquella dona que demostrava tenir més coratge que ell. Tot i la incomoditat del moment, es va adonar del que la dona havia insinuat.

—Axa, què vàreu parlar a la cinglera?

—Res, tu tranquil. El cap Eye sap què es fa.

Les hienes

Els cadells es trobaven a la part més interna de la cova. El gruix del adults del grup havia sortit a caçar i només dues femelles estaven endormiscades a l'entrada de la cova.

En els moments que tot el grup es trobava a dins la cova, les cries es barrejaven amb els animals adults i intentaven imitar-los quan aquests trinxaven els ossos de les preses per arribar a la nutritiva medulla. Els cadells no ho podien fer perquè encara no tenien les mandíbules prou fortes, però ho intentaven.

Quan la femella dominant i les femelles més fortes tenien l'estómac satisfet i el sol caldejava la pedra de l'entrada de la cova, adults i cries s'estiraven al sol, a escalfar el cos. Llavors era el moment del joc preferit dels cadells. I ho era perquè podien empenyar l'últim mascle que s'havia incorporat al grup, que es veia obligat a estar-se quiet, sota l'atenta mirada de les mares de les cries que vigilaven que aquestes no prenguessin mal. Un dels cadells, una femella, ja apuntava maneres. Era la primera a estirar les orelles del mascle, la primera a enfilar-se al damunt, la primera a clavar les urpes a la carn del mascle i l'única a decidir quan era el moment de parar.

Quan se sortia a caçar o a buscar alguna carcanada, les petites es quedaven al fons de la cova. Tot i que un parell de femelles de rang inferior restaven a la

cova per cuidar-les, elles no se sentien segures fins que les mares tornaven, ja fos amb menjar o sense.

La cova era gran i era plena de restes d'ossos esmicolats dels animals que els adults havien caçat o havien robat a algun altre depredador i havien transportat fins aquell racó. També hi havia les pedres que els humans, i elles en desconeixien el motiu, acumulaven en punts determinats de l'entrada. Tant les cries com els adults avorrien el tuf de l'humà: de la seva suor, dels seus excrements, dels fogars que encenien... Però la cova era un bon lloc per criar, ben situat, amb cacera abundant i fàcil de defensar.

Només calia que els humans no l'haguessin ocupat primer. Per sort d'elles, aquests feia alguns anys que no s'interessaven per aquella cavitat.

Els humans

L'Eye, el seu germà petit, la dona Axa i el nen toixó es van encaminar al lloc on les hienes havien abatut l'ur.

Al noi Utu, a la noia Unu i a la nena Ebe els va enviar en direcció a la cova, guiats per la dona Ipi i la dona que tenia nens petits. Havien de matar els cadells de hiena que trobessin dins la cova.

Quan el grup d'humans dirigits pel cap Eye va arribar a la clariana, les hienes estaven molt entretingudes i no el van veure acostar-se. Els animals més grans tenien el cap ficat dins el ventre de l'ur. Els de menor mida, i per tant menys agressius, s'esperaven asseguts al darrere.

El nen toixó no sabia que les hienes podien ser tan grans fins que les va tenir al davant. Va recordar que no feia massa llunes una hiena havia estat a punt de saltar-li al damunt. Però les hienes que tenia al davant eren molt més grosses que la hiena que el seu pare va fer fugir amb una llança. El nen va veure que les bèsties que tenia davant seu estaven enfadades i que tenien el pèl de l'esquena aixecat. El nen es va atabalar, les cames li van començar a tremolar i es va anar a protegir darrere la dona Axa, intentant que aquesta no s'adonés de la seva por.

Llavors el cap Eye va ordenar que cadascun d'ells es col·loqués ben a prop del qui tingués al costat, sense deixar espais i que avancessin al mateix temps.

L'home pretenia que, als ulls de les hienes, semblessin un sol atacant, amb molts braços i llances. Volia fer creure a les hienes que eren un sol home, molt més gran i poderós del que en realitat eren individualment.

I ho va aconseguir.

Els crits i els moviments frenètics dels braços van espantar les hienes, que es van enretirar unes passes, deixant sola la femella dominant. El cap va ordenar a la dona i al nen que continuessin fent gatzara i mantinguessin lluny les hienes que s'havien separat, mentre ell i el seu germà enfonsaven les llances al coll i a la gola d'aquell enorme animal que els ensenyava les dents. Un cop la matriarca va ser estesa a terra, morta, les altres hienes van escapar, molt nervioses, cap a la protecció del bosc. Els homes havien aconseguit el que havien vingut a fer. Ara tenien el temps just d'agafar alguns trossos de carn del cadàver d'ur i arrencar la pell de la hiena morta abans que el clan de hienes no es tornés a organitzar.

Si les hienes contraatacaven, els humans moririen.

Va ser un gran os el que va aparèixer i va obligar els homes a sortir corrents, deixant la carn de l'ur a terra. La dona Axa va aconseguir endur-se la pell de la hiena, ja que pretenia utilitzar-la quan tingués, de nou, un nadó.

Els humans del grup de les terres de l'os

Mentre, a l'entrada de la cova, el noi Utu i la noia Unu discutien sobre la millor manera d'entrar a la cova i matar les cries.

Cansada que els dos nois no es posessin d'acord, la dona Ipi, va haver d'intervenir.

–Com es veu que no sou d'aquest grup! Aquí tothom sap com fer sortir una hiena. Deixeu de discutir i enceneu foc. El foc ho soluciona tot –va cridar la dona gran, seient a l'ombra.

L'Ipi va fer un gest amb la mà a la dona que tenia les criatures petites per tal que s'assegués al seu costat. Es veia a venir que, amb els dos nois del grup de la costa, la tasca de matar les cries de hiena s'allargaria.

–És clar! Amb fum! –van exclamar els dos nois alhora.

I amb fum van aconseguir que les dues hienes adultes, que vigilaven el cau, sortissin fora, mig asfixiades. El cap Eye havia deixat clar als dos nois que era a les cries a qui havien de matar, per tant van deixar que els dos animals adults fugissin en direcció al riu.

Aquella cova era poc profunda i als dos nois no els va costar trobar la mitja dotzena de cadells que s'amagaven en el seu interior. Els van anar matant d'un en un, travessant-los amb la llança mentre aquests els ensenyaven les dents, estrenyent-se els uns amb els altres en un intent desesperat de trobar protecció. Quan els dos nois van haver tret tots els cadàvers fora de la cova per tal que les dues dones recuperessin les pells, es van adonar que al fons de la cova hi havia un forat que semblava conduir cap a un estret passadís. Allà hi podia haver amagat algun cadell més, però cap dels dos nois entrava per aquella cavitat. El noi Utu va ordenar a la nena Ebe que entrés dins el forat a comprovar si encara quedava alguna hiena viva.

A la nena no li va fer cap gràcia ficar-se en un cau fosc i estret on es podia trobar amb una hiena de cara. Va arronsar el nas i va mirar cap on estava asseguda la seva mare, que va desviar la mirada. Abans d'entrar al forat, la nena es va treure l'ocell blanc de sota la pell que li recobria el pit.

–Dins el cau podria perdre l'ocell. Si perdo l'ocell no el trobaré. Utu agafa l'ocell. Utu no deixis que l'ocell agafi fred –va demanar la nena, allargant la mà per tal que el noi li agafés el petit limícola blanc.

–Dóna-li a algú altre. Jo no el vull –va dir el noi, amagant les mans darrere l'esquena.

–Agafa l'ocell! Si no l'agafes, no entro –la nena va posar l'ocell davant la cara del noi.

–T'he dit que no el vull. Pot sortir una hiena del forat. Necessito les dues mans lliures.

–Doncs no entro.

–Si no entres, el cap Eye s'emprenyarà. Allà dins pot haver-hi una cria. Si hi ha una cria l'has de matar.

–Doncs mata-la tu. Jo sóc una nena. Les nenes no maten hienes.

–Jo no passo pel forat.

–Tu agafa l'ocell i jo entro al forat.

Tots dos es van quedar una estona callats, amb la mirada fixa l'un en l'altre. En condicions normals els nens no s'enfrontaven als caçadors, però aquella nena era diferent, tothom ho sabia. En realitat la nena no volia haver de matar cap cria i el noi no volia haver de fer de mainadera d'un estúpid ocell blanc.

–Ja agafo jo l'ocell! I tu, Ebe, entra d'una vegada. Comprova que dins no hi quedi cap animal –va intervenir la noia Unu, farta de la tensió creada entre el noi i la nena.

–Que no agafi fred! Tanca les mans però no estrenyis. Si estrenys, l'aixafaràs –va insistir la nena, acomiadant-se amb petons del seu amic de plomes blanques.

–Que sí, pesada! Vols entrar ja? Vull acabar com més aviat millor.

I és que cap dels allà presents podia estar segur que l'altra meitat del grup hagués tingut èxit. Si havien fracassat i la matriarca d'aquell grup de hienes continuava viva, d'un moment a l'altre els animals podien tirar-se'ls al damunt.

I llavors els morts serien ells.

Dins aquell forat hi havia una aterrada cria que s'arrapava amb dents i urpes en un racó fosc del final de l'extrem del passadís. Quan la nena la va olorar, va

sortir a dir al noi que sí que hi havia una hiena. Quan el noi va ordenar a la nena que tornés a entrar i que tirés d'aquella cria cap enfora, la nena va protestar ben fort, però va entrar. Al cap d'una bona estona l'Ebe va sortir, a recules, estirant per una pota l'animal, que lluitava amb totes les seves forces per no recular. La nena tenia diverses mossegades a les mans i esgarrapades als genolls i als braços, però no es va queixar. El cadell de hiena va ser mort tan bon punt va tenir l'esquena fora del forat. La nena va agafar l'ocell i va marxar cap al riu, a rentar-se les ferides de les mans, desobeint el noi Utu que no volia que ningú caminés sol. La dona Ipi va fer callar el noi ja que sabia molt bé que les mossegades de hiena s'havien de rentar com més aviat millor perquè se solien infectar amb facilitat.

Quan la nena va tornar, l'Utu, les dones i els dos nens petits es van asseure a l'entrada de la cova, amb les armes preparades per si apareixien les hienes en comptes del cap Eye i la resta del grup.

Quan l'Eye va arribar a la cova portant la pell de la hiena morta sobre les espatlles, tothom va respirar tranquil.

La cova tornava a ser seva.

El primer que va fer el noi Utu va ser anar a llepar la cara de la seva estimada, que estava de mal humor perquè el cap Eye li havia pres la pell de la hiena. Però hi havia feina a fer i no podien perdre temps. S'havia de netejar la cova de tots els excrements d'aquells pudents animals, així com arraconar les restes dels ossos que les hienes havien transportat des del lloc de les caceres.

Quan la cova va tornar a estar en condicions, a l'entrada van encendre un bon foc per tal que es veiés bé de lluny, per si les hienes decidien tornar.

Un cop el nen toixó va estar acomodat, es va dedicar a observar detingudament aquella cova. No era tan gran com l'abric de la cinglera, però no estava malament. Un home es podia posar dret sense tocar el sostre, tenia un espai on hi arribava la llum però no la pluja ni el vent i, amb uns quants fogars, l'aire de l'interior s'escalfaria ràpidament. Però el millor de la cova era l'ampli vestíbul ben il·luminat. El nen també va notar que tenia un gran avantatge, era orientada cap al sud i el sol del matí penetraria per l'entrada escalfant la pedra, no com l'abric de la cinglera, que mirava cap al nord.

Quan el sol es va amagar darrere els turons, la foscor va arribar de sobte. Aquella seria un nit sense lluna. I les nits fosques eren les que més temien els humans. Ells no s'hi veien, les feres sí. A dins de la cova l'aire es va espessir i tothom va començar a notar els efluvis propis de la por. Tot el grup es va

arraconar al fons de la cova, prou endins per sentir-se segurs però no massa lluny del protector foc de l'entrada. El cap Eye s'encarregaria de vigilar que el foc no s'apagués.

Les seves vides depenien d'aquell foc.

Aquella primera nit a la cova de l'os, ningú no va poder dormir. A l'exterior no cessaven els crits de les hienes, que es resistien a allunyar-se de la cova. Els humans sabien que els animals estaven furiosos perquè els havien mort les cries. Tot i que ningú no ho va dir en veu alta, tothom temia que, aprofitant la foscor de la nit, les bèsties entressin a la cova per matar les cries dels homes. En el silenci de la nit, els crits dels animals s'amplificaven i mutaven en terribles clams de venjança. Els dos nens petits es van posar a plorar, agafats amb força a la seva mare, que també plorava. El nen toixó no es podia treure del pensament la imatge d'aquella femella immensa, amb el pèl eriçat i la gola oberta. Ningú no podia treure els ulls de l'entrada de la cova, on el ball de les flames provocava esgarrifoses ombres a les parets.

A l'exterior, el vent bufava amb creixent intensitat i els seus xiulets, en passar entre les escletxes de les pedres, esdevenien xiscles de les víctimes de les hienes.

Inesperadament, una ventada forta va apagar el foc. Tothom es va posar a cridar. L'Eye es va afanyar a bufar les brases encara incandescent i a afegir més combustible. El foc va trigar uns instants a agafar i quan va tornar a il·luminar les parets, l'ombra d'una enorme animal es va veure a l'entrada.

La bèstia era dins.

Tant homes com dones van emmudir i els nens es van posar a xisclar.

El foc es va tornar a apagar.

Quan l'Eye va aconseguir revifar-lo, la bèstia ja no hi era, havia fugit.

Aquella primera nit a la cova de l'os, tothom, inclòs el cap del grup, va passar veritable por.

Les hienes

Dues femelles s'estaven disputant ser la líder de la manada. Les dues eren filles de la femella dominant morta pels homes. Cadascuna tenia unes quantes femelles de rang inferior de la seva banda.

Havia començat la guerra dins el clan de les hienes.

Els pocs mascles, més petits i molt menys agressius, es mantenien una mica apartats, esperant el resultat de la baralla per tal d'anar a mostrar obediència a la guanyadora.

El jove mascle continuava molt adolorit per la mossegada de la femella morta, per la coça de l'ur, per les esgarrapades de l'ossa i per haver perdut un ullal. Se sentia miserable per haver-se retirat quan van aparèixer els homes i no haver fet costat a la seva estimada. Però ja era tard i poc hi podia fer ell per revertir la situació, així que es va ajeure a una distància prudencial de la lluita. Sabia que la líder del grup havia mort i que potser alguna femella més moriria si cap de les dues femelles que s'estaven enfrontant no cedia. El jove mascle, des de la seva posició allunyada, es va dedicar a observar com les forces dels dos bàndols de hienes estaven compensades. Un grup s'acostava a l'altre ensenyant les dents i grunyint, els animals es tiraven els uns sobre els altres, es mossegaven, un dels dos bàndols retrocedia i tot tornava a començar de nou.

Totes les hienes sabien que els homes estaven amagats dins la cova, però aquesta ja no els interessava perquè ja no tenien cadells a qui protegir. El que les dues femelles de major mida volien era guanyar el combat, convertir-se en la líder del grup i aparellar-se amb els mascles per tornar a tenir cries el més aviat possible, ben lluny d'aquella cova.

Durant tota la nit es van estar barallant els dos bàndols i durant tota la nit l'aire es va omplir de crits, grunyits i planys. A l'alba, el clan tornava a tenir una líder que estava eufòrica, tot i que havia perdut una orella i tenia diverses mossegades a les cuixes. La malmesa femella perdedora va ser obligada a sortir del territori. Les femelles que li havien fet costat es podrien quedar si es mostraven submises i obedients amb la nova líder i, alhora, s'avenien a passar a la part més baixa de la jerarquia.

El jove mascle estava molt estressat i se sentia profundament insegur. Es va mirar la femella que s'havia guanyat el dret a manar en el clan i no li va agradar en absolut: era repulsiva, malcarada i feia pudor. Per a ell, la vida encara seria més difícil si es quedava en aquell grup ja que amb la nova líder, amb la fastigosa i pestilent nova líder, ni se li passaria pel cap intentar copular.

Quan la femella derrotada es va allunyar, seguida només per una femella jove que no es volia sotmetre, el jove mascle les va seguir.

El petit grup es va allunyar en direcció a les terres planes de l'interior. El mascle encara ranquejava.

Els humans

Quan les primeres llums del matí es van deixar veure entre els arbres, els tres homes van sortir de la cova per assegurar-se que no hagués quedat cap més hiena pels voltants. No estaven segurs de què havien vist durant la nit, abans que el foc s'apagués per segona vegada.

Un cop van estar més tranquils, van decidir anar fins a les restes de l'ur mort el dia anterior i que havien hagut d'abandonar a corre-cuita quan l'ossa els va espantar. Tots tenien gana i no lluny d'allà hi havia molta carn que encara no s'havia fet malbé, atès que el fred de la nit l'hauria conservada. Tot dependria de si les hienes havien tornat a buscar la seva presa o bé havien marxat lluny a buscar un nou refugi.

Quan van arribar al lloc de la cacera, les hienes no hi eren. L'ossa tampoc. Els tres homes i el nen toixó van començar a tallar trossos de la carn de l'ur sense prestar atenció a una ombra que es movia entre els arbres, a l'altra banda de la clariana.

El que els homes no sabien era que l'ossa havia passat tota la nit alimentant-se del que les hienes havien deixat i que, quan havia sentit arribar els homes a l'albada, s'havia tornat a amagar darrere els arbres.

El nen va ser el primer en adonar-se que una bèstia immensa se'ls tirava al damunt. Es va girar i va agafar la llança amb força mentre cridava als homes que el vinguessin a ajudar. Però inexplicablement l'animal no es va deixar caure sobre el nen sinó que es va tornar a posar de quatre potes i es va quedar quiet, com esperant.

La presència de l'ossa va fer posar nerviosos els homes perquè, tot i que no semblava que l'animal volgués atacar, tampoc se n'anava. Els homes tenien molt clar que no renunciarien al que quedava del cadàver, però tampoc volien enfrontar-se a un enorme os de les cavernes. Ja n'havien tingut prou amb les hienes.

L'ossa continuava sense moure's i el nen la va observar amb atenció; tenia la panxa inflada, senyal que s'havia estat alimentant i que la seva agressivitat

estaria a nivells baixos. El nen va tallar un parell de costelles de l'ur i les va llançar amb força cap on l'ossa esperava asseguda. Aquesta es va espantar en veure volar cap a ella uns objectes que ben bé podrien ser llances, va rugir un parell de cops i es va tornar a posar dreta. Els homes van començar a cridar al nen, histèrics, dient-li que era boig i que marxés d'allà corrents. Però l'ossa es va calmar, va ensumar les dues costelles, les va agafar amb la boca i va marxar cap als arbres a menjar tranquil·la, lluny d'aquells cridaners homes.

–Ets boig o què? Què vols que ens mati a tots? –va cridar l'Eye, intentant clavar un cop de puny a la cara del nen quan aquest va arribar al seu costat.

–No veus que l'ossa ha marxat? –va dir el noi Utu, interposant-se entre el puny i el nen.

–Sí, però pot tornar –l'Eye mantenia el puny en alt.

–Li tiraré un altre tros de carn. Em sembla que l'ossa no té gana. Ha passat la nit menjant. Ara està tipa. Si està tipa no lluitarà per la carn. L'hem de tenir entretinguda fins que marxem –va tornar a dir el nen, amagant-se darrere l'esquena del noi Utu perquè li feia més por aquell home enfurismat que aquella tranquil·la ossa.

–Aquest nen no fa més que crear problemes! Ja cal que el tinguis ben vigilat –va dir el cap Eye al noi Utu.

I l'ossa va tornar. Es va asseure on ho havia fet moments abans i amb un potent rugit va anunciar la seva presència. El nen toixó ja tenia preparat un gran tros de carn que havia extret de la cuixa de l'animal mort i li va tirar. L'ossa va avançar uns passos, va agafar la carn amb les dents i va tornar a desaparèixer darrere els arbres. L'Eye i el seu germà es miraven l'escena amb desconfiança, estaven nerviosos i suaven. El noi Utu tenia la llança preparada, per si havia d'intervenir, tot i que tampoc s'havia enfrontat mai a cap os de les cavernes.

Quan van tenir prou carn preparada, el cap Eye va donar l'ordre de tornar a la cova, no fos cas que les dones haguessin tingut problemes amb les hienes. Els tres homes van carregar les dues potes del darrere i el crani de l'ur, i el nen va agafar totes les llances. De les potes en traurien molta carn i dels ossos llargs en podrien fer ascles esmolades i rascadors un cop n'haguessin extret el moll de l'os. Potser, fins i tot, les dones posarien alguns dels ossos en aigua, al foc, en recipients fets amb estómacs adobats de cérvol, per fer-ne un caldo consistent. El germà petit de l'Eye era expert a tallar on calia per tal que les articulacions s'obriessin i els ossos se separessin. Als extrems dels ossos llargs i a les articulacions era on més medul·la hi havia i, per tant, aquests eren molt valuosos, tant que només al noi es permetria trencar aquestes parts de l'animal, sabent que compartiria amb el grup el seu contingut. Del crani, en podrien aprofitar el

cervell, la carn de les galtes, la llengua i els ulls. A més, les banyes també tenien la seva utilitat. La pell la van haver de deixar perquè estava feta malbé per les dents de les hienes i de l'ossa.

De camí a la cova, el nen toixó es va sentir insignificant quan el noi Utu va passar pel seu costat, amb el cap de l'ur repenjat sobre el seu propi cap. Davant la magnitud d'aquella testa, el seu toixó mort semblava ben poca cosa.

Quan van arribar a la cova van descarregar i el noi Utu va deixar caure el cap del bou mort als peus de l'Axa. La dona, tancant els ulls, va ensumar de fit a fit el noi; el cos tot suat per l'esforç desprenia una olor agra que, en barrejar-se amb l'olor dolça de la sang de l'animal, li va enterbolir els sentits. L'Axa va sentir que les cames li flaquejaven, va obrir els ulls i es va agafar al noi per no caure. L'Utu li somreia, tenia els cabells rossos tenyits del vermell de la sang i, a la dona, li va semblar que els ulls del noi eren més verds que mai. Va ser aleshores que va sentir que se li feia un buit al baix ventre i, tot i no haver experimentat mai aquesta sensació, va saber què havia de fer.

La dona Axa va agafar un tros de llengua de l'ur mort, se'l va menjar amb avideses i va agafar la mà del noi per endur-se'l una mica més enllà, per no destorbar la gent del grup que començava a clavar cops de pedra al crani de l'ur per accedir al cervell. El noi va protestar atès que, si marxaven en aquell moment, quan tornessin ja no quedaria ni ulls, ni llengua, ni cervell, i a ell li havia costat molt d'esforç portar el pesat cap de l'ur fins a la cova. Però la dona semblava molt decidida i el noi es va deixar fer, esperant que aquesta no el tingués massa estona a sobre d'ella.

—Si trigo, em guardes un tros de cervell —va dir el noi al nen toixó quan va passar pel seu costat, arrossegat per una dona decidida a quedar-se prenyada.

La dona no es va queixar quan el noi va descarregar tan bon punt es va enfilar sobre ella, perquè sabia que havia aconseguit el que pretenia.

Però el noi es va empenyar quan va veure que no li havien deixat gens de cervell del bou. Va fer una ganyota a l'Axa i es va asseure al costat del nen. El nen es va mirar la dona i també va fer una ganyota, llavors es va treure de sota les pells un bon tros de la víscera blanca i n'hi va oferir a l'Utu.

—Noi Utu, m'ensenyaràs a ser caçador? —va preguntar el nen.

La pregunta va quedar sense resposta, però el nen va adonar-se que el noi, mentre es llepava els dits, el mirava i somreia.

L'ossa

Els homes havien marxat.

Poc havia quedat de l'ur mort.

Ella estava tipa, se sentia amb forces i estava animada.

Però l'animal sabia que tenia un ullal de hiena clavat al tou del morro. La nariu se li havia inflat i li coïa, per sort no impedia que pogués mastegar amb normalitat.

Sabia que tenia molt de temps per engreixar-se, tot l'estiu i tota la tardor. Sabia que no tornaria a veure la seva germana, a no ser que aquesta decidís hivernar a la mateixa cova on ho havia fet l'hivern anterior, tal i com ella també pensava fer.

Si tot anava bé per a les dues osses, es tornarien a trobar quan els primers flocs de neu taquessin la terra de blanc, a la cova, a dormir el son de l'hivern.

El vent càlid i sec va arribar abans del previst. Els cérvols van marxar quan l'herba va començar a engroguir. El grup, guiat pel cap Eye, va deixar la cova seguint els animals, buscant els llocs on aquests anaven a beure aigua o a llepar les sals de les roques. Però els cérvols estaven molt dispersos i els caçadors, sovint, no aconseguien prou carn per mantenir el grup. Aleshores, dones i nens s'esforçaven a trobar alguna cosa d'aliment que els fes oblidar la gana, encara que fos per poc temps. Aleshores cucs, cargols, insectes, rates, llangardaixos, tortugues i altres bestioles van passar a ser la menja habitual. El greix dels malucs i dels ventres dels homes i de les dones del grup va començar a minvar, tal com havia de ser.

Tot dependria de si les pluges de tardor arribaven quan ho havien de fer i els cérvols tornaven a concentrar-se als voltants de la cova de l'os a bramar per les femelles.

Mentre va durar l'estiu, el noi Utu i el nen toixó es van avenir. Al nen li agradava estar en continu moviment, sense un campament fix, sense un rumb preestablert. Se sentia més acceptat en el grup de la cova de l'os que en el grup de la costa. En no ser l'home linx al grup, ningú projectava el menyspreu per la nul·litat de l'home en ell. A més, la nena Ebe l'estimava de veritat. La única cosa que no acabava d'anar com el nen volia eren les reticències del cap Eye a deixar-lo acompanyar als caçadors. El nen només els podia acompanyar quan anaven a furgar entre les carcasses dels animals morts per altres depredadors. Però el cap

Eye es resistia a deixar que el nen participés en l'estratègia d'acostar els animals als caçadors i a permetre que ell clavés la llança.

Només tastava la carn dels pocs cérvols, cabirols o senglars que els homes aconseguien matar quan la nena Ebe o el noi Utu li portaven d'amagat del cap.

La dona Axa estava prenyada i no buscava tan sovint ser amb el noi Utu que, a estones, no tenia res a fer. Era en aquells moments que el noi recordava que el nen li havia demanat que l'ajudés a ser caçador.

Calia, però, fer-ho d'amagat del cap Eye.

VI. En algun punt a l'oest de la conca d'Òdena

17. UN ENCONTRE INESPERAT

Els humans del grup de la costa

Al congost, el pas migratori dels cavalls havia finalitzat i la carn que els humans havien emmagatzemat dins la balma havia estat consumida o bé s'havia fet malbé. Tots els membres del grup sabien que el territori no els podia oferir prou aliment per als mesos que havien de venir, de manera que calia esperar que el seu cap decidís un nou rumb.

I el cap Uru els va portar al nord de seu territori, allà on ell esperava que aconseguirien sobreviure a l'estació menys ufanosa de l'any, aquella quan tot s'assecava i l'aire es tornava eixut i calorós.

Quan van arribar al límit superior del seu territori, varen passar unes quantes llunes movent-se contínuament d'un lloc a l'altre. En no portar dones a punt de parir es podien desplaçar amb rapidesa, els nens petits i la vella Izi no alentien la marxa perquè anaven carregats a l'esquena de les mares o d'alguna noia jove. El cap Uru estava satisfet amb la noia vinguda de les terres de l'os, s'havia adaptat bé, era acceptada per les altres dones i ja estava prenyada, encara que de molt poc.

Si el cap Uru hagués pogut canviar alguna cosa, hagués preferit que qui hagués marxat a les terres de l'os hagués estat l'home linx en comptes del seu fill Utu. Encara estava ressentit amb el noi, però el trobava a faltar perquè aquest era de caràcter alegre i s'havia convertit en un bon caçador.

Quan l'herba va engroguir i els tolls d'aigua es van assecar, als homes del grup els va costar trobar preses de carn vermella. Els caçadors sortien a caçar cada matinada i quasi cada capvespre tornaven amb les mans buides. Llavors les dones els donaven part del que elles i els nens havien recol·lectat i menjat durant el dia. Els homes agraïen tenir alguna cosa amb què enganyar la gana, encara que fossin saltamartins, larves d'escarabats o alguna de les nombroses sargantanes, serps o tortugues que s'escalfaven al sol.

Tots eren conscients de com, a poc a poc, anava minvant el greix que havien acumulat els dies de finals de primavera quan van estar caçant els cavalls, allà a la cinglera, amb l'ajut de la gent de la cova de l'os.

El final de l'estiu va ser especialment càlid i magre en pluges, la vegetació es va assecar, els insectes van desaparèixer i amb ells part del sosteniment del grup. Les terres de la part nord del territori del grup no donaven per a més. El cap Uru va decidir que convenia canviar i dirigir-se cap a indrets una mica més allunyats dels que normalment freqüentaven a l'estiu. Allà esperava trobar aliments suficients per mantenir el grup fins que els cérvols bramessin i ells poguessin tornar a la cinglera per caçar-los.

El canvi de direcció els va acostar al jaciment de sílex que ja era visitat amb regularitat pel grup, tot i que mai en aquella època de l'any. L'Uru volia que el grup fes provisió de pedra de bona qualitat que permetés que, quan els cérvols entressin en zel i es congreguessin, ells disposessin de suficients rascadors, burins, puntes, ascles i tota classe d'eines per matar, esquarterar i raspar la pell.

En temes de tallat de pedra, ningú no hi havia més destre que el vell Uyu. Però aquest ja no era entre els membres del grup i ara el grup no tenia ningú que fos un mestre de la pedra. Si bé era cert que qualsevol membre del grup, fins i tot els més joves, eren capaços de tallar una eina que els servís per raspar una pell, separar la carn de l'os o engalzar en una llança, el vell Uyu era capaç de fer veritables excel·lències. Quan el vell Uyu mirava un nòdul de sílex, un còdol de quars, un tros de roca calcària o qualsevol altra roca que trobés pel camí, hi sabia veure les eines que d'ella en faria sorgir. I mai no s'equivocava. I eren les eines que més duraven i més fi tallaven. De més jove, l'Uyu, durant tots els anys que va ser cap del grup, abans que el seu fill Uru demostrés que era més fort que ell, ja era un savi de la pedra i va ensenyar a tots els que ara formaven part del grup. La noia Unu també tenia aquesta capacitat, la de talladora de pedra, perquè s'havia passat moltes tardes mirant com l'Uyu treballava les eines i moltes nits intentant reproduir el que havia vist fer a l'home a la tarda. Però la noia Unu tampoc era entre els membres del grup, se n'havia anat a les terres de l'os i ara estaria ensenyant el que havia après a la gent d'aquella contrada. El noi Utu tampoc era entre la gent del grup, però ell no havia après mai de tallar bé, podia sortir-se'n amb eines bàsiques però res a veure amb l'habilitat de la noia Unu. A la dona Aba, a la noia Usu i a la resta de dones no els agradava tallar pedra, i si podien estalviar-s'ho, ho feien. A la vella Izi sí que li agradava, però ara ella no podia tallar res perquè les seves mans deformades per l'artrosi l'impedien agafar les pedres amb força.

Si el vell Uyu o la noia Unu encara formessin part del grup, ells en farien bones eines del quars que es trobava en abundància a prop de la cinglera. Però el vell no hi era, ni la noia Unu tampoc. I ningú en el grup no era capaç de fer sortir bones eines del quars, pel que el grup hauria d'arribar-se fins a les vetes de pedra de millor qualitat, encara que fossin lluny d'on ells es trobaven.

Un cop presa la decisió, l'Uru va veure un altre avantatge en el fet d'arribar-se fins a l'aflorament de sílex. Era sabut per tots que les terres on aflorava la pedra bona no era territori de ningú, o ben mirat, era territori d'uns quants grups perquè allà s'encavalcaven. Qualsevol d'aquests grups podia estar-se al jaciment els dies que precisés i agafar els nòduls que volgués. De nòduls de pedra bona, n'hi havia tants que a ningú se li va passar pel cap que es poguessin acabar. Allà s'hi havien arreplegat mestres de la pedra de diversos grups per intercanviar tècniques de talla, allà dones havien pactat en quin grup anirien a viure les seves filles, allà homes havien compartit la millor manera de matar els animals.

L'Uru tenia l'esperança que, si s'estava prou temps al jaciment, algun grup o altre acabaria passant per l'indret. I potser voldrien que la noia Usu anés amb ells. Tot i que el noi Utu ja no formava part del grup, la noia no podia quedar-se per més temps al grup de la costa perquè allà no podia quedar-se prenyada de ningú que no portés la seva sang. La noia havia d'anar a un altre grup i ell, i tothom, ho sabia. I l'Uru sabia que havia obrat erròniament el dia que es va enfrontar amb el cap Eke per defensar que la noia no aniria al territori de la terra de l'os. Per acabar-ho d'arreglar, la noia Usu s'havia pansit i les dones es queixaven que no les ajudava en la recerca del menjar, ni a encendre els fogars, ni a res. I si per allà passava un grup amb alguna noia que busqués canviar de grup, millor que millor.

Mentrestant, a l'home linx tant li feia on anessin, a ell la única cosa que li feia passar els dies era l'esperança de retrobar el seu fill la propera primavera. En el fons del seu cor esperava que el noi Utu es cansés de la dona Axa i, ell i el seu fill, tornessin a la balma per caçar el cérvol, a la tardor. De moment es conformava amb continuar viu.

Quan el grup va arribar als territoris rics en pedrenyal, el cap Uru va anunciar a tothom que allà hi passarien, al menys, mitja lluna. Van aprofitar el marge d'un torrent profund per situar el campament, de fet, tan sols els era necessari una paret que impedís que el vent els apagués el foc, ja que de la pluja no s'havien de preocupar perquè a l'estiu l'aigua es feia de pregar.

I hi havia molta feina per fer. Tots els membres, nens inclosos, es dedicarien a buscar pedra de la bona, d'aquella que quan es tallava donava puntes que no es trencaven fàcilment i ganivets que continuaven esmolats malgrat que es trobessin amb l'os. Tots coneixien la pedra, encara que de fora no s'assemblés en res a com era un cop era partida.

Quan van tenir un bon munt de nòduls, tots els adults del grup, incloses les dones que no els venia gens de gust aquella feina, es van posar a tallar mentre els nens i els més joves continuaven buscant. Els retocs finals els farien a la

tardor a la balma de la cinglera, que no quedava lluny de l'aflorament, a mesura que les eines anessin sent necessàries.

Va ser el propi cap Uru que es va adonar que algú, i d'allò en feia ben poc, havia estat picant pedra allà mateix. Qui fos havia marxat precipitadament deixant nòduls a mig treballar i ascles aprofitables escampades per terra. Qui fos els havia sentit arribar i havia decidit amagar-se, o marxar lluny.

–Vosaltres dos anireu a rastrejar els que han fugit. Als punts on hi ha pedra bona. També a la pineda. No poden ser lluny. S'han deixat les eines a mig fer.

–Qui són? Són d'algun grup veí? –va preguntar la noia provinent del grup de les terres de l'os que s'havia incorporat al grup aquella primavera.

–No ho sabré fins que els vegi. No és normal que hagin marxat corrents –va respondre l'Uru, fent un gest amb la mà al nen gran del grup perquè s'hi acostés.

–Tu aniràs a buscar terra de sang. Quan tornis, tots ens pintarem les marques de grup.

Els dos rastrejadors van tornar assegurant que havien trobat petjades però que no havien aconseguit veure qui les havia deixat.

–Són molts o són pocs? –va preguntar Uru.

–Per les petjades són pocs. Un és un home adult, potser un vell. L'altre ha de ser un nen.

El cap Uru es va quedar pensant. Li molestava el fet de no trobar cap grup amb qui poder intercanviar la noia Usu. Però el que el preocupava de veritat era que els desconeguts, fossin qui fossin, no es deixessin veure, que es mantinguessin ocults entre la vegetació, a l'aguait. “A l'aguait de què?” –es va preguntar.

Tal era la preocupació del cap del grup, que els caçadors van deixar de picar pedra i es van concentrar a trobar aquells que s'amagaven entre el fullam. Les dones van continuar amb el que havien vingut a fer en aquell indret.

Els va costar, però als pocs dies els van trobar. O potser és que els altres van decidir mostrar-se. El cap Uru no ho tenia clar però va decidir ser prudent.

–Us saludem –va dir un home gran ensenyant els palmells de les mans buides.

L'Uru va notar de seguida que les paraules que sortien de la boca d'aquell home tenien un so diferent, però va entendre la salutació. També va observar el palmell de les mans de l'home, pintades amb línies negres que es creuaven entre elles. En canvi, la nena portava una mena d'espiral a cada galta. També es va

adonar que tots dos portaven llances i que les havien deixat a terra ben a prop d'on eren. Eren un home i una nena que s'estaven drets al seu davant i semblaven inquiets.

—Som part del grup del barranc. El gruix del grup és a uns dies de camí. Nosaltres ens hem avançat. Seguim un rastre —va explicar l'home observant atentament la reacció de l'Uru.

A l'Uru, el que realment l'amoïnava era que no sabia on era la resta del grup i quines intencions tenien. Per tant, va ser molt directe en la pregunta.

—Per què sou aquí?

—Seguim un rastre —va tornar a dir l'home mentre la nena es mantenia callada.

—D'on veniu?

—Del territori del barranc. D'aquella direcció —l'home va allargar el braç, senyalant en direcció nord-oest.

—La nena porta marques diferents a les teves. De quin grup és la nena?

—En els barrancs ens movem diversos grups. És un territori ric en barrancs.

—Per què sou tan lluny del vostre territori?

—Vam perdre el territori. Ara fa unes quantes llunes.

A l'Uru no li va fer cap gràcia sentir que un grup havia perdut el seu territori. Quan això passava, tot s'havia de reorganitzar de nou i tots els grups acabaven patint les conseqüències. Llavors apareixien grups vulnerables, desesperats per trobar un territori buit. Si no el trobaven, s'acabaven enfrontant amb algun altre grup que defensava a mort el seu territori. Si aquell grup havia perdut el seu territori, tard o d'hora el grup de la costa en patiria els efectes. L'Uru va continuar interrogant l'home.

—Com el vàreu perdre?

—Ens el va prendre el grup de les muntanyes.

—No vàreu lluitar?

—Sí, durant dies. Però ells eren més nombrosos. Les seves armes eren millors. En altres ocasions ja ho havien intentat. Sempre els rebutjàvem. Aquest cop eren més nombrosos. No vàrem poder amb ells. El cap va decidir abandonar el territori. Per conservar la vida dels vius i...

–Com heu arribat fins aquí? –va interrompre l'Uru, cada cop més preocupat.

–Baixant cap a les terres baixes. D'això, en fa dies. Durant la lluita vàrem perdre moltes puntes de llança. Algú del grup coneixia aquest jaciments. No hem vist els vostres senyals.

–On és la gent del vostre grup? –va interrompre la dona Aba, que també sabia què significava que, a aquella gent, els haguessin pres el territori.

–Acampats darrere aquells turons. La nena va trobar un rastre important. Jo l'acompanyo. El grup espera. Tothom té gana. Hem perdut tot el greix de la primavera. No ens ha anat bé. Per aquí l'herba és seca. No hem caçat cap animal gran –l'home era totalment conscient de la seva magra situació i va fer un llarg silenci.

El cap Uru va aprofitar la quietud del moment per observar amb deteniment els dos humans que tenia el seu davant. L'home era ja gran però encara podia fer anar amb força una llança. L'Uru va pensar que aquell home, amb una mica més de musculatura, seria un perillós adversari. La nena, que era quasi una noia, també estava molt prima, amb els ossos ben visibles. La nena s'havia mantingut tota la conversa en silenci, amagada darrere l'home, però l'Uru ja s'havia fixat que tenia la cara pigallada i els cabells del color de les fulles de l'arç a la tardor. Quan la nena va aixecar la mirada, a l'Uru li va semblar que li somreia tímidament, però ell es va mantenir amb el semblant seriós. Encara no havia decidit el grau d'amenaça que aquells estranys suposaven per al seu grup. No era com quan es va trobar l'home linx i el nen toixó en una platja. Aleshores no va trigar gens a decidir-se.

Ara li costava més.

L'home vingut dels barrancs va reprendre l'explicació, sabedor que el cap d'aquell grup estava valorant la situació.

–Estem cansats i tenim gana. Ens agradaria compartir el vostre foc. Ens agradaria compartir el vostre menjar. Uns pocs dies fins que recuperem les forces. Aquí hi ha pedra de la bona. Hem de refer les puntes de les llances. Llavors marxarem i seguirem el nostre camí.

L'Uru es va girar i va veure l'home linx dret darrere els caçadors, amb les dones i els nens, amb les seves pells i la seva caputxa posada. Llavors va recordar que l'home linx també li havia dit, el vespre que el va trobar a la platja, que només es quedarien en el grup uns pocs dies. I encara es trobava entre ells!

La veu de l'home desconegut va treure l'Uru dels seus pensaments. L'home gran va mirar de reüll la nena que l'acompanyava, que observava atenta la reacció de l'Uru, i va fer una proposta al cap del grup.

–Estem seguint les petjades d'un animal gros. Jo sol no puc matar-lo. Ho podem fer tots junts. Hi haurà carn per a tothom. Per a vosaltres. Per a la gent del nostre grup.

–És una època complicada per trobar menjar. Nosaltres també portem dies sense matar res d'importància. Pensaré si ens convé una cacera conjunta. De moment, sereu ben rebuts. Acompanyeu-nos al foc d'aquesta nit. Tenim alguns conills, algunes aus i unes tortugues. Gustosos, els compartirem amb vosaltres.

Més temps.

L'Uru necessitava més temps per decidir què fer amb els dos desconeguts que, de moment, es mostraven amistosos. Ell estava segur que l'home i la nena s'adonarien que els membres del seu grup conservaven part del greix i que tenien nombroses pells de cavall sobre les que dormien. S'acostava la tardor, els cérvols es concentrarien prop de la cinglera i el grup de la costa obtindria carn, greix i pells per abrigar-se quan el fred es fes viu. D'això en depenia que sobrevisquessin al dur hivern. Però si els desconeguts sospitaven que el grup de la costa tenia una cova o refugi des d'on caçar els ramats de cérvols a la tardor i els cavalls a la primavera, ho voldrien per a ells.

L'Uru va decidir que necessitava saber més coses del grup del barranc, no fos cas que s'hi hagués d'enfrontar per defensar el territori de la cinglera. Calia anar amb molt de compte. El que estava clar era que l'home i la nena havien de saber el mínim possible. Abans que els forans compartissin el foc i el menjar amb ells, l'Uru va reunir tots els membres del seu grup i va deixar ben clar el que ningú no havia de dir; res de cinglera, de balma, de concentració de cérvols o de pas de cavalls. L'Uru es va assegurar que tothom ho entengués bé, inclòs l'home linx.

I va arribar la nit i tots els membres del grup de la costa estaven a l'expectativa de què havien d'explicar aquella gent tan seca que semblava venir de lluny i que havien estat atacats per un altre grup.

Tots? Tots no, el cap Uru continuava indecís, l'home linx avorria haver d'enfrontar-se a desconeguts i la noia Usu temia que l'obliguessin a anar-se'n amb el grup del barranc.

Els dos estranys van acudir al foc mansos i col·laboradors. I quan aparegueren els conills, les perdius i alguna que altra tortuga sobre el foc, ells van saber dissimular la gana i la desesperació que sentien.

Un cop els estómacs van ser calmats, tothom es va relaxar i un Uru més tranquil es va decidir a aprofitar aquell moment per esbrinar d'on venia i on anava aquella gent. Va ser l'home vingut de lluny el que primer va parlar.

–Us agraïm el vostre menjar. Us agraïm el vostre foc. Volem col·laborar, ajudar. Demà podem caçar junts. La nena pot tornar a trobar el rastre. Se us veu bé. Sembleu bons caçadors.

–Potser sí. No ho sé. Ja veurem demà. De quin animal esteu seguint el rastre?

La conversa es va interrompre sobtadament quan l'home linx es va entrebancar amb un munt de nòduls de pedra apilats a l'espera de ser tallats. Ell només pretenia acostar la rata d'aigua que havia aconseguit agafar aquell matí al foc però, preocupat com estava a passar desapercebut, no va veure la pila de pedres i va perdre l'equilibri. Amb tot plegat, homes, dones i nens van fixar la mirada en ell. Els membres del grup de la costa van tornar de seguida a allò que estaven fent sense donar importància al que acabava de passar. L'home i la nena van continuar amb la mirada fixa en l'home linx.

–Què li passa que va tan tapat? Si no fa fred! –va voler saber l'home forà.

–És l'home linx. Ell ha vingut de molt lluny. Ell és... diferent –va respondre la noia jove que havia nascut a les terres del l'os i que, en fer poc temps que s'havia incorporat al grup de la costa, encara no s'havia acostumat a la presència de l'home descolorit.

La nena pigallada es va atrevir a parlar per primer cop, amb decisió, mirant directament al cap Uru.

–Els que ens van atacar també. Ells també venien de molt lluny. Venien de l'altra banda de les muntanyes. De les muntanyes que sempre tenen gel.

Quan la dona Aba va sentir que els forans havien estat atacats per gent que venia de molt lluny es va aixecar i es va dirigir on estava l'home linx, que intentava acostar la rata al foc i que només volia que el deixessin tranquil.

Sense dirigir la paraula a l'home, va estirar la caputxa de linx per tal que els nouvinguts poguéssim veure el color de pell de l'home estrany a la llum de la foguera.

–Els que us van atacar eren com ell? –va preguntar la dona

–Ui, no! Què li passa a la cara? Tot ell és així? –va preguntar la nena forana, arronsant el nas i ensenyant les dents.

–Estàs segura? Mira-te'l bé –va exclamar la dona Aba, intentant que l'home linx no es tornés a posar la caputxa, cosa que intentava amb totes les seves forces.

—I tant! La pell d'aquest home sembla... —la nena no trobava la paraula per descriure el color rosa pàl·lid—. Els que ens van atacar eren com nosaltres. Eren com vosaltres. Potser més clars de pell. No com aquest home.

La nena es va acostar sense por al l'home linx i a la dona Aba, que tenien agafada la caputxa de linx cadascun per una banda i estiraven amb força. Es va mirar amb deteniment la cara de l'home linx.

—Aquest home, tot ell és així?

La dona Aba, que havia aconseguit arrancar la pell de linx de les mans de l'home, no va fer cap més pregunta i va callar en veure la mirada del cap del seu grup, de l'Uru, que començava a estar fart de tanta xerrameca de la dona i la nena.

Van passar uns instants d'incòmode silenci, al final dels quals l'Uru va fer una pregunta que li portava estona rondant pel cap.

—De quin animal esteu seguint el rastre?

—Seguim el rastre d'un rinoceront!

18. LA NENA NO S'EQUIVOCA MAI

Els humans del grup de la costa

–Aquesta no és terra de rinoceronts! Fa molt que no es veuen per aquí. Us heu equivocat –va dir l'Uru, mirant els seus homes, que li donaven la raó amb moviments de les mans.

–La nena no s'equivoca mai. És la millor rastrejadora del grup. Molt millor que el millor dels caçadors. Seguim dos rinoceronts mascles. Porten dies disputant-se el territori. L'un és més fort que l'altre. L'un és més dèbil que l'altre. Per això el seguim. Quan el dèbil defalleixi, el mataré.

–Els heu arribat a veure amb els ulls? –va preguntar l'Uru, que no veia un rinoceront des que era petit.

–No, però la nena no s'equivoca mai.

–Mai?

–Mai. Algun cop heu caçat un rinoceront?

–Fa molt de temps –va dir el cap Uru, obviant que va ser el vell Uyu qui va caçar un d'aquest animals i no pas ell.

–Així ja sabeu que són difícils de matar. Tenen mal geni. Tenen la pell molt dura. No serveix emboscar. Matar un rinoceront és perillós. Matar més d'un rinoceront encara ho és més. Però vosaltres teniu molts homes. També teniu algunes noies que poden ajudar. Jo estic prim però mantinc el braç fort. La nena els trobarà.

–Dius que un animal està dèbil. Dius que quan defalleixi el mataràs. Per què ens necessites? –va preguntar l'Uru, que no acabava d'entendre el perquè d'aquella oferta.

–No vull esperar que el dèbil caigui. Pot trigar dies. La gent del meu grup pateix gana. Vull matar-lo demà. Vull portar-los la carn demà mateix. Serà molta carn per portar. Nosaltres no podem portar tota la carn.

–Vols que us acompanyem? Fins al campament del vostre grup? Vols que carreguem amb la carn? Per què ho hauríem de fer?

–La nena és l'única que pot trobar el rastre. També podem marxar demà a l'alba. Llavors vosaltres no aconseguireu carn de rinoceront. Nosaltres sí. Trigarem més però ho aconseguirem. Tu decideixes.

La dona Aba es va acostar al cap Uru i, a cau d'orella, li va dir que, si no aconseguia carn de rinoceront l'endemà mateix, les dones s'emprenyarien amb ell.

–D'acord. Demà la nena rastrejarà els rinoceronts. Anirà acompanyada per un dels meus caçadors.

–Ens ajudareu? A portar la carn fins al campament? –va insistir l'home, amb veu clara i forta per tal que tots els allà presents escoltessin tant la seva pregunta com la resposta del cap Uru.

–Sí

Aquella nit, a l'home que prenia les decisions en el grup de la costa li costava de dormir. El preocupava haver de matar un animal que no havia caçat mai i haver-se de refiar d'un estrany per decidir l'estratègia. Que després haguessin de portar la carn de mig animal fins al campament del grup del riu no l'amoïnava. Ell seria un dels que hi aniria perquè volia veure amb els seus propis ulls com era la gent que s'havien quedat sense territori. El que realment no el deixava dormir era el dubte de si seria capaç de trobar la manera que aquella gent no el seguís fins a la balma.

A l'alba es va adormir confiat que l'endemà, si estava atent, trobaria la resposta a les seves preocupacions.

Poc després que l'Uru aconseguís adormir-se, la nena de cara pigallada va sortir amb un dels caçadors del grup de la costa a retrobar el rastre dels dos rinoceronts. Com a d'hora, tornarien a la tarda. L'home vingut del barranc s'havia quedat al campament perquè volia substituir les puntes de les llances per altres fetes amb pedra de bona qualitat.

L'home del grup del barranc va resultar ser un bon tallador de pedra i va estar tot el matí ensenyant als caçadors del grup de la costa.

Avançada la tarda, les puntes de llança van estar fetes i encaïllades als respectius mànecs, de manera que cada home i dona capaç de clavar amb força una llança, en tingués un parell. Donat que la feina s'havia acabat i no hi havia res més a fer que no fos esperar que el jove caçador i la nena tornessin, tothom es va estirar al sol. L'home nouvingut va veure l'oportunitat i es va acostar a

l'home linx, aprofitant que aquest encara estava sol en un racó, treballant una punta de llança.

–El vas caçar tu? –va preguntar el foraster.

L'home linx es va sorprendre que el foraster volgués parlar amb ell, i no va comprendre què era el que aquest li preguntava.

–Caçar? A qui?

L'home del barranc va pensar que l'home estrany, a més de descolorit, deuria ser lent de comprensió, pel que va fer la pregunta molt a poc a poc.

–Al linx... que portes... a sobre... el cap.

L'home linx es va treure la caputxa i la va mirar fixament. Al fer-ho li va venir el record del dia que ell i el nen van haver de fugir.

–Trobo a faltar el nen.

–A quin nen trobes a faltar?

–Al meu fill.

–On és ara el teu fill? És mort?

–És viu. Se'n va anar. Amb la gent de la terra de l'os.

–Qui és aquesta gent?

–Tenen el territori a pocs dies de camí. Fa unes llunes ens vam trobar. El nen se'n va anar amb ells.

–Us trobeu sovint amb altres grups?

–No. Només amb el de la cova de l'os.

–És lluny d'aquí el lloc on us trobeu? Quins animals vau caçar plegats? Cérvols? Cavalls?

–Estic cansat i no vull parlar més.

De sobte, l'home linx es va trobar esgotat per una enyorança creixent. Mentalment va repassar què havia dit i es va tranquil·litzar en adonar-se que no havia anomenat ni la cinglera, ni la balma, ni els cavalls, ni els cérvols.

L'home vingut del barranc va continuar insistint, mirant de reüll les pells de cavall sobre les que havien dormit la passada nit.

–Aneu de camí a aquest lloc?

L'home linx no va respondre. Per sort per a ell, que se sentia acorralat per les preguntes incisives de l'home i pels records punyents del nen, la nena de cara pigallada havia tornat, cridant que havia trobat els dos rinoceronts.

–Els dos animals son vius. Un està ferit. Anem a matar al ferit! –va exclamar la nena, que assedegada demanava a l'home del seu grup que li portés aigua.

El cap Uru va haver d'empassar-se el seu orgull i preguntar a una nena què era el que havien de fer a continuació.

–Anem ara o esperem demà a l'alba?

La nena pèl-roja va trigar a respondre, primer va beure i després es va tirar aigua per sobre per tal de refrescar-se de l'esforç de la carrera. El cap Uru no la intimidava. Cap home la intimidava quan es tractava de debatre respecte els animals, els seus rastres i la millor manera de matar-los.

–Han entrat a dormir dins la pineda. Ara és fosc a la pineda. A la nit els animals dormiran. Millor demà a l'alba.

El cap Uru va anar a parlar amb el noi que havia acompanyat la nena durant tot el dia. Volia saber si aquella nena era l'única que podia haver trobat els animals, tal i com deia l'home del barranc.

–No he vist res igual. Ensuma olors que jo nooloro. Detecta rastres que jo no veig. Escolta sons que a mi se m'escapen. Els rinoceronts són lluny. Són a l'altra vessant del turó. Jo sol no hagués trobat cap dels rastres. Tu tampoc haguessis trobat cap rastre. Quan rastreja, la nena és com una guineu.

L'Uru va observar la nena mentre aquesta bevia aigua d'un estomac buit de cérvol. La nena era decidida i valenta, això no es podia negar. Quan la nena es va girar i li va somriure, amb el cos suat, i amb la cara pigallada i encesa per l'esforç, a l'Uru el cor se li va accelerar, l'estómac se li va encongir i un nus se li va instal·lar a la gola.

–Com una guineu, no. Com una pantera –va aconseguir dir l'Uru, més per a ell mateix que no per al noi amb qui parlava.

L'home vingut de lluny es va mirar la nena pigallada, s'hi va acostar i li va dir alguna cosa a cau d'orella. La nena va protestar amb la mà i va anar cap a on es trobava l'home linx. Havia d'esbrinar més sobre la cacera de cavalls i el grup de la terra de l'os.

–Ell –va dir la nena assenyalant l'home del seu grup –diu que tens un fill. Com es diu el teu fill?

–Aquí tothom l'anomena nen toixó.

–Encara és un nen. Jo aviat seré una noia.

–Ell també. El noi Utu l'ensenyarà a ser un noi. Potser el cap Eye el deixi caçar. El meu fill aviat serà un noi caçador.

–Qui és l'Eye? Qui és l'Utu?

–L'Eye és el cap. El cap de les terres de l'os. El noi Utu és d'aquest grup. Va marxar amb la dona Axa. La dona Axa és una hiena. L'Utu es penedirà d'haver marxat amb ella. L'Axa és pitjor que una hiena.

L'home del riu va fer senyals a la nena perquè se li acostés. La conversa no anava per on ell volia i havia de redirigir la situació. Va dir-li a la nena què era el que ell volia que ella preguntés. La nena va tornar a protestar però va anar a seure al costat de l'home linx.

–Hi ha molts caçadors al grup de l'os? –va tornar a preguntar la nena, mirant de reüll com l'home gran assentia amb les mans.

–Pocs. Només són el cap i el seu germà. Ara hi ha el meu fill. Ara també hi ha el noi Utu. No estàs cansada? Hauries d'anar a dormir.

–Quan tornareu a trobar-vos amb els de l'os?

–Fas massa preguntes.

–Quan tornarà el teu fill? –la nena va refer la pregunta per tal que no fos tan evident el que volia esbrinar.

–Ell no vol tornar. Però si l'Utu es cansa de l'Axa, tornarà. Tornaran tots dos quan els cérvols bramin. Per ajudar els caçadors.

–Els del grup de l'os també tornaran?

–No ho sé. Crec que no. Crec que només es troben per caçar cavalls. No per caçar cérvols.

–És lluny el lloc on caceu els cavalls? És el mateix lloc on caceu els cérvols?

–Sí. No. Deixa'm tranquil i ves-te'n a dormir.

Quan l'home linx va veure la nena parlar amb l'home gran, va pensar que ell no havia dit res. Si aquella nena havia esbrinat alguna cosa, hauria estat sense

que ell ho digués. De sobte, el cor se li va accelerar i va començar a suar perquè es va adonar que sí que havia anomenat els cérvols. I els cavalls també.

Quan la claror del dia va arribar, un rengle d'homes, dones i nens, tot el grup de la costa, va començar a caminar cap a la pineda de l'altra vessant del turó, seguint una nena que feia cara de son. Quan el sol va ser a la part més alta del cel, van saber que el que havia dit aquella nena era cert. Tothom va poder sentir el cruixit de dues banyes abraonant-se l'una amb l'altra i uns esbufecs llunyans. No podien ser els mascles de cérvol, era massa d'hora perquè hagués començat la brama i fins aquell moment no havien vist cap d'aquells animals. A més, el so que els arribava no era d'astes entrecreuades. Van agafar fort les robustes llances i van córrer cap a l'origen d'aquell terrabastall.

Els llops

Els llops els havien ensumat feia dies i, un cop localitzats, no els van perdre de vista ni un moment. Aquells dos rinoceronts, entre combat i combat, s'anaven desplaçant cap al sud i ara la llopada es trobava ben al límit del seu territori. Si no els atacaven aviat, aquelles preses entrarien en un territori d'un grup de llops veí i llavors ells, només quatre animals, no hi tindrien res a fer.

Des de dalt del turó, l'experimentada femella líder de la manada portava estona observant els moviments dels dos animals. Observava i no es decidia a atacar perquè els dos rinoceronts es mantenien en una zona oberta i allà els llops estaven en desavantatge. De tant en tant, ella havia d'ensenyar les dents als seus impacients companys per tal que s'estiguessin ajaguts i quiets fins que ella decidís què fer. Quan el mascle dominant se li va acostar per llepar-li el morro, ella li va fer entendre que no haurien d'esperar gaire més, ja que s'havia adonat que un animal era més corpulent i fort que el seu adversari, i que les forces començaven a flaquejar al més dèbil. El llop mascle, líder també del grup però més jove que la femella, així ho va entendre.

Quan el rinoceront ferit va girar cua, perseguit al trot pel guanyador del combat, la femella va donar el senyal; havien d'anar per a l'animal que fugia, ferit, esgotat i espantat.

No els va costar gaire esforç abatre l'enorme bèstia perquè aquesta es va deixar caure a la primera mossegada. En la lluita amb l'altre mascle de rinoceront, el més feble havia perdut un ull, part de la banya gran i tenia un bon trauc a la dura pell del costat dret per on anava perdent part de la budellada. Quan

els quatre llops es van tirar al damunt de la seva víctima, el rinoceront mascle guanyador del combat es va donar per satisfet i va marxar a inspeccionar el seu recent conquerit territori.

Els llops van tenir el temps just de devorar les entranyes, encara palpitants, d'aquella bèstia perquè les hienes van fer acte de presència.

La lloba no acabava d'entendre com les hienes podien haver ensumat la presa i acudit tant de pressa al lloc de la matança. No va ser fins al cap d'una estona que va comprendre que les hienes devien haver estat seguint-los a ells, els llops. Tot i que el nombre de hienes no superava el nombre de llops, ella va donar, a contracor, l'ordre de retirada. Les hienes eren més grans, més fortes i més ben organitzades. Si la manada hagués estat formada per llops experimentats, podrien haver intentat defensar el que consideraven seu, però amb animals inexperts i impulsius no hi havia res a fer.

De totes maneres, havien pogut omplir els estómacs, almenys per un temps.

Les hienes

Feia dies que seguien els llops perquè sabien que aquests, tard o d'hora, es decidirien a matar un dels dos rinoceronts. Els llops eren àgils caçadors, de mossegada incisiva i si s'havien fixat en les bèsties de dues banyes és que els acabarien donat caça. Elles, les hienes, havien de ser pacients. Un cop una de les dues bèsties banyudes fos morta, elles tindrien avantatge, tot i només ser tres membres. Eren més corpulentes, la seva mossegada era més potent i els llops les temien.

Així que no els va costar que la femella que manava la llopada es fes enrere i els deixés l'animal mort.

El jove mascle de hiena va començar a salivar molt abans que els llops es retiessin. Però ell no controlava el petit grup, ell havia d'estar atent a les ordres de la seva cap, la femella que era al capdamunt de la jerarquia, i quan la va veure enfrontada a la lloba li va semblar més corpulenta, audaç i valerosa del que l'havia vista mai. I, bavejant, va arquejar l'esquena, va eriçar el pèl i va fer ben visible els ullals que encara li quedaven per anar a secundar aquella femella que li començava a fer el pes.

El que no s'esperava, ni ell ni cap de les dues femelles de hiena és que, un cop retirats els llops, un altre depredador volgués lluitar per aquella presa.

Si els humans volien el rinoceront, les hienes haurien de lluitar.

Als humans no havia de subestimar-los mai. Però amb una bona estratègia, elles, més grans i ferotges, tenien avantatge perquè ja eren sobre de l'animal mort.

El que les hienes no van tenir en compte és que, entre els humans, hi havia una criatura de pèl rogenc, tant acarnissada com elles mateixes.

19. UNA DECISIÓ DIFÍCIL

Els humans del grup de la costa

Els homes van arrencar a córrer, llances en mà. Les dones i els nens també, darrere els homes. Tots es morien de ganes de veure les enormes bèsties de dues banyes. Però les dones i els nens haurien d'esperar. Els caçadors els van aturar abans d'arribar a dalt del turó. Calia anar amb compte, abans de començar a baixar el turó era necessari fer la volta a un prat extens per tal que el vent els fos favorable. Si els homes tenien èxit, dones i nens veurien el rinoceront quan toqués esquarterar-lo.

A mig vorejar el prat, els caçadors van sentir que un dels dos animals era perseguit per l'altre i es van afanyar a interceptar l'animal que fugia. Abans de veure el rinoceront es van adonar que els llops se'ls havien avançat i que serien ells qui aconseguirien aquella presa. El cap Uru i la nena pigallada van estar d'acord a continuar avançant. La nena sabia que els llops no eren nombrosos i que els homes podrien prendre'ls el rinoceront mort, sempre i quan les hienes no arribessin abans que ells.

Els llops estaven concentrats a fer caure la bèstia i el cap Uru va donar l'ordre de dispersar-se per encerclar-los. Amb la mà va anar assenyalant a cadascun dels seus homes la direcció que havia d'agafar. Als forans no els va poder assenyalar res perquè ja havien desaparegut entre els arbres.

L'Uru va ser el primer a arribar al lloc de la matança, però allà ja no hi havia cap llop, hi havia una nena pèl-roja enfilada sobre un immens rinoceront, amb dues llances a les mans, cridant com una boja i fent front a unes hienes indecises. Com s'ho havia fet aquella criatura, ella sola, per fer que els llops es retiressin? No veia que les hienes eren a punt d'atacar-la? És que no temia les hienes? És que era molt valenta? O era molt boja? A l'Uru, la impressió que li va causar aquella nena, quasi noia, de pèl-roig el va desarmar totalment. Un crit de la nena el va fer reaccionar.

—Uru, mou-te i vine a ajudar-me!

L'Uru va trigar uns segons a fer-li cas perquè ningú, ni cap dels seus homes, ni la dona Aba, no li havia donat una ordre com aquella. Mai. Ningú.

—Tens una hiena al darrere. Gira't. Jo m'encarrego de les del davant —va cridar finalment l'Uru, situant-se d'una revolada al costat de la nena, esquena contra esquena—. Aguanta! Els homes no trigarán a venir.

El primer a acudir va ser l'home del grup dels barrancs, i a l'Uru li va semblar que l'home no s'impressionava el més mínim de veure la nena sobre el rinoceront. Va situar-se al costat de la nena perquè ella era la que tenia més hienes assetjant-la i l'Uru ja era prou fort per espavilar-se sol. A l'Uru, l'estona que els seus homes van trigar a aparèixer se li va fer eterna. Quan els caçadors van aparèixer, l'Uru els va recriminar que havien trigat i ells es van justificar dient que encendre teies de pi portava el seu temps. Amb el foc, els humans van aconseguir que les hienes es retiressin i ells poguessin procedir a la tasca de tallar la carn.

Les hienes

Al mascle de hiena el va agafar per sorpresa. Aquella cria crescuda d'humà era molt més àgil que cap de les hienes ja que havia saltat sobre la bèstia morta en un obrir i tancar d'ulls. Va observar, sense saber què fer, la seva líder i va percebre que aquesta estava tan sorpresa com ell. La va veure dubtar uns instants, els suficients perquè la humana agafés avantatge. El mascle va observar la criatura que pretenia prendre'ls la presa i la va veure escanyolida, seca, dèbil, i no entenia com la líder del seu clan no donava l'ordre d'atacar. Va ser llavors que, en girar-se per orde de la femella, va veure venir un home que també va saltar sobre la presa. Aquell humà era tan fort com un humà podia ser i també portava els pals esmolats. La situació s'havia complicat, però la hiena femella encara valorava les opcions que tenia, de moment s'anirien acostant, pressionant, amb el pèl eriçat, ensenyant els ullals, per tal que els dos humans es posessin nerviosos i s'acabessin separant. Llavors elles atacarien la més dèbil dels dos, la nena. L'arribada d'un tercer humà va fer aturar l'avanç. La presència del foc va iniciar la retirada perquè, i això era l'única cosa en què els humans les avantatjaven, ells dominaven el foc.

Les hienes es retiraven però no se n'anaven.

Els humans tenien la presa per a ells. Però els humans mai s'enduïen al seu campament senceres les preses de gran mida. Com a molt, s'enduïen les potes i el cap. El mascle de hiena es va estirar a terra, a prop de les dues femelles, immòbil, amagat, observant el fer del humans. Pel que tallaven, a ell li va semblar que els humans només s'endurien la carn i que deixarien tota la ossada per a elles.

Només calia esperar.

Els humans

Des del moment que l'Uru va veure la nena pigallada enfilada sobre el rinoceront mort i enfrontada a les hienes, amb un coratge que ell no havia vist mai en cap del seus homes, va saber que volia al seu grup una noia amb aquelles habilitats. I que, a ell, li seria molt grat fer-li fills de pèl tan roig com la sang d'aquella bèstia de dues banyes.

L'Uru, conforme avançava el matí, veia amb més claredat que li convenia complir el que els forans li havien demanat i arribar-se al campament de la gent del grup dels barrancs. Hi havia unes quantes coses que volia esbrinar. Primerament volia saber quants homes hi havia en aquell grup. Molt important era veure com era el que els manava, si era agressiu i impulsiu o bé prudent i calmat. També era important esbrinar cap on es dirigien i quin era el grau de desesperació que suportaven. A més, si el cap d'aquell grup li estava agraït per portar-los la carn del rinoceront, potser s'avindria a deixar la nena quasi noia amb ell, amb el grup de la costa. Aquell home podia quedar-se amb la seva filla d'ulls verds, l'Usu, que havia demostrat ser fèrtil i parir sense cap complicació. De si la noia s'havia tornat gandula, no calia dir-ne res.

Sí, la bèstia.

L'Uru va tornar al moment present ja que hi havia molta bèstia per esquarterar i no podia estar segur si les hienes i els llops havien marxat o continuaven a l'aguait. Va enviar un noi jove a buscar les dones i els nens i a buscar les pedres més esmolades i resistents que haguessin fet aquells dies. La pell d'aquell animal era molt més dura que no pas la dels cérvols, i si l'eina no era bona, se'ls trencaria només clavar-la. Mentre esperava, l'Uru es va dedicar a observar aquell immens animal; dret, segur que passaria un bon tros al cap del més alt dels caçadors, fins i tot al cap de l'home linx. Va observar la testa del rinoceront ajagut a terra i va arrugar el nas en adonar-se que la banya gran de la bèstia s'havia trencat en el combat amb l'altre mascle. Aquells animals eren molt rars de veure, de fet ell, només n'havia vist una vegada, quan era petit i el cap del grup, un Uyu en plenitud de facultats, va enfonsar la llança al pit d'un rinoceront i el va abatre. Des d'aquell dia que no n'havien vist cap més, ni en els territoris on passaven els estius, ni prop de la costa, ni a la cinglera. I aquella banya li hagués anat molt bé per a moltes coses, per a moltes coses...

Els crits dels nens en veure a la bèstia abatuda al terra el va tornar a fer tocar de peus a terra. Tothom tenia feina a fer, ho havien de fer amb rapidesa i ell els havia de dirigir. Però abans que pogués donar la primera ordre, la dona Aba ja havia organitzat una cadena operativa: l'home nouvingut s'havia posat a donar

els últims retocs a uns ganivets de sílex; les dones, els joves caçadors i els nens més grans havien començant a obrir la dura pell de l'animal, els caçadors més veterans vigilaven per si les hienes o els llops pretenien recuperar la presa.

L'home linx no sabia on posar-se. Volia ajudar perquè volia tastar el fetge i la carn d'aquell animal. Tothom estava col·laborant, fins i tot la noia Usu s'havia posat a tallar la dura pell del rinoceront i l'home es va quedar palplantat, indecís. Els crits de l'home nouvingut demanant-li que l'ajudés amb el retoc dels ganivets de pedra el van fer reaccionar. Ell era bo amb la pedra, no com el vell Uyu o com la noia Unu, però se'n sortia prou bé. Content de ser útil, es va asseure al costat de l'home del barranc i va agafar una pedra a la que se li havia trencat el tall i es va posar al retocar-la.

Un dels caçadors va donar un cop al braç del cap Uru, assenyalant-li l'home linx treballant la pedra. L'Uru va arronsar el nas i va mirar la dona Aba. Si a ella li semblava bé, a ell també, ja que respectava el bon criteri de la dona Aba en termes d'organització a l'hora de esquarterar un animal. Ell, mentrestant, es va permetre uns moments de descans. Quan els que tallaven arribessin a les potes ja l'anirien a buscar, perquè ell era el més hàbil a trobar tendons i lligaments i si no es tallaven en els punts precisos, no hi havia manera de separar les extremitats de la carcassa. L'Uru va aprofitar els breus instants de descans per observar la nena quasi noia que, amb un ganivet a la mà, tenia els braços i la cara tant vermells com el seu pèl. Va fer un sospir i es va posar a vigilar que cap bèstia pogués pertorbar la feina de tanta gent.

La nit se'ls tirava a sobre i bona part de la carn encara era en l'animal que jeia al terra del bosc. Haurien de muntar un campament improvisat i treballar fins que acabessin. La llum de la lluna els afavoria perquè era plena i podien veure on clavaven el ganivet de pedra sense necessitat de les teies enceses, que es concentraven en un perímetre al voltant del rinoceront mort, amb el nen gran del grup encarregat d'anar-les alimentant per tal que no s'apaguessin.

Només quan la feina va ser enllestida i gruixudes tires de carn i greix reposaven sobre pells de cavall, homes, dones i nens van poder mossegar el greixós fetge de l'animal. Quan no va quedar més fetge, van devorar la resta de les vísceres abans que aquestes no es fessin malbé. L'Uru va intentar rebentar el crani del rinoceront a cops de destrat, però li va ser del tot impossible i van haver de deixar el nutritiu cervell a l'abast de les hienes, suposant que aquestes aconseguissin trinxar els durs ossos del crani amb les seves poderoses mandíbules.

Els llops

Després de matar un dels mascles de rinoceront de qui tan sols van poder tastar part de la budellada, els llops van haver de decidir si esperaven amagats o anaven a per a l'altre animal.

La femella dominant va ensumar les hienes. Elles havien optat per esperar que els humans marxessin per arrambar amb el que quedés.

Ella no tenia ganes de tornar a enfrontar-se amb aquelles bèsties, les hienes.

Va optar per anar a assetjar el rinoceront que havia sortit guanyador del combat. Però aquest animal encara conservava les forces, tot i que estava cansat de la lluita. Un parell de vegades van intentar els llops acostar-s'hi i el rinoceront sempre se'ls va encarar amb èxit, havent ells de tirar enrere.

Al final, van acceptar que una petita llopada no tenia res a fer davant un poderós rinoceront de dues banyes.

No els va quedar més remei que esperar que els humans primer i les hienes després marxessin i ells poguessin devorar el que quedés. Que, de ben segur, seria ben poca cosa.

Els humans

A l'alba, amb les forces renovades gràcies al consum de les entranyes del rinoceront i amb la creixent llum d'un nou dia, van separar la carn en dos grups. La meitat de la cansalada i del greix havien d'anar al campament de la gent del barranc. L'altra meitat al campament de l'aflorament de sílex.

L'Uru, el nen gran del grup de la costa, la noia vinguda de les terres de l'os i la noia Usu carregarien tota la carn que poguessin i seguirien l'home, que també anava molt carregat, i la nena pigallada fins a trobar la gent que s'havia quedat sense territori i s'estaven pansint de gana. La nena quasi noia guiaria el grup i s'encarregaria de portar les llances i destrals de pedra de tots els altres. La nena havia dit que, a pas d'home carregat, trigarien un dia i un matí, així que pensava arribar al campament la tarda de l'endemà.

La resta del grup de la costa, guiats per la dona Aba, carregarien amb l'altra meitat de les pesades tires de carn i greix fins al campament que havien deixat el dia anterior. L'Uru temia que les hienes o els llops seguissin l'olor de la carn i intentessin atacar el grup, ja fos de camí o bé un cop es descarregués la carn al

campament. També podia ser que els animals s'entretinguessin un parell de dies a prop del cadàver, alimentant-se o bé barallant-se entre ells i deixessin els membres del grup tranquils.

—No us entretingueu per res. Ni per menjar ni dormir. Els caçadors vindran amb vosaltres. Ells poden portar molt de pes. Ells defensaran la carn. Deixa que l'home estrany carregui amb la carn que pugui. Ha ajudat amb les eines. Deixa que mengi carn de rinoceront. Així arribareu al campament amb claror. Aneu per dins el bosc. Aneu per l'ombra. Ja saps que el sol malmet la carn. Ja saps que el sol fon el greix.

—El vent ha girat i ve del nord. La carn i el greix aguantaran. Al campament prepararem la carn. Us esperarem. Estàs convençut d'endur-te la noia Usu? —va preguntar la dona Aba.

—Sí.

—Vols que es quedi al grup dels barrancs?

—Sí.

—Vols que vingui la noia del pèl roig?

—...sí.

—No és bona idea.

—El què?

—Deixar a l'Usu amb la gent del barranc.

—Creia que volies que la noia marxés. Sempre dius que s'ha tornat gandula. Que no ajuda cap de les dones.

—Vull que marxi. Però no amb el grup del barranc. Els pot explicar com arribar a la balma. Els pot explicar que és un bon lloc. Bon lloc per caçar cérvols durant la brama. Bon lloc per caçar cavalls durant el pas.

—Ella no ho faria mai.

—La poden obligar. A cops. No és bona idea.

L'Uru es va quedar pensant. El que la dona li deia tenia sentit. Va estar pensant una estona llarga. L'Uru va valorar el que la seva filla aportava al grup i no hi va trobar res. Era cert que la noia es quedava prenyada fàcilment i era capaç de parir sola sense complicacions, bé que ho havia demostrat l'hivern passat. Però de qui es quedaria prenyada si continuava en el grup de la costa? Ell, el cap, n'era el pare i tots sabien que, quan una dona es quedava prenys d'un pare, germà o fill, la criatura que paria no estava ben feta. I de nens malfets, no

en volia al grup. Ja prou complicat era que un nen fort passés pel tràngol del deslletament sense deixar-hi la vida, per haver de dedicar esforços a conservar un nen deforme que mai no arribaria a ser caçador.

Sí, la noia Usu havia de marxar.

Però potser el que deia la dona Aba era assenyat. Pel que l'home forà havia explicat, la gent del grup del barranc estaven desesperats per trobar un nou territori, i si no ho feien aviat, el grup desapareixia perquè tots morien, de gana, depredats per algun bèstia o víctimes d'alguna malura que se'ls aniria menjant a poc a poc. L'Uru sabia bé que els animals desesperats i acorralats eren capaços de qualsevol cosa. Els humans no eren diferents. El que més temia l'Uru és que aquella gent aconseguís trobar el camí a la cinglera i que volguessin els cérvols i els cavalls per a ells.

Sí, no era bona idea que la noia Usu marxés amb la gent dels barrancs perquè els podia guia fins al pas del congost.

Però per altra banda hi havia la noia pigallada. L'Uru no se la podia treure del cap; enfilada com una pantera sobre el rinoceront mort, somrient-li tímidament, ordenant-li que es moguéss i anés a ajudar-la. L'Uru volia aquella noia al seu grup, volia les seves habilitats de rastrejadora, volia que el coratge de la noia s'encomanés als seus caçadors, volia aquell cos menut sota el seu cos, volia que la noia li parís fills de pèl rogenc.

Sí, volia la noia.

—Tot no ho pots tenir! —va cridar la dona Aba, que de tants anys de ser al costat de l'Uru sabia interpretar-ne a la perfecció les expressions corporals i facials.

—A vegades em fas por —va cridar l'Uru, girant-se d'esquena per tal que la dona no pogués veure què pensava.

—La nena de pèl roig et portarà problemes. Ens els portarà a tots.

—Calla, dona! Estàs gelosa.

—Problemes. A tots.

Els humans del grup de la costa

La tarda que el grup d'Uru va arribar al campament de la gent dels barrancs, tothom els estava esperant. La nena s'havia avançat i ara homes, dones i nens s'estaven pintant les marques del grup a la pell nua de pèl.

L'Uru no havia vist mai res igual.

Misèria era el que veia, misèria per tot arreu.

El rostre demacrat dels homes, els pits secs com pelleriques de les dones, les panxes inflades dels nens, tot el que l'Uru veia al seu davant li demostrava com de desesperats estaven aquella gent.

Que uns nens estiguessin rossegant uns fèmurs mancats de carn, que l'Uru va reconèixer com ossos humans, li va fer entendre com havia aconseguit sobreviure aquella gent fins al moment present. I va estar content de portar amb ell tanta carn de rinoceront.

Observant amb més detall, l'Uru va reconèixer la marca que portava la nena pigallada, la de forma de remolí, en la dona que manava el grup i en uns pocs nois, noies i nens. La marca de l'home gran, el pal dret travessat per pals més curts tombats, la va veure en l'home que semblava dirigir tots els altres, que l'Uru va reconèixer perquè era l'únic que anava tapat amb una pell de fèlid. També hi havia un parell de marques diferents, que portaven alguns homes, dones i nens. L'Uru va calcular que aquell grup dels barrancs era la unió de diversos grups que s'havien quedat amb molts pocs efectius, segurament tots ells vinguts de territoris propers els uns dels altres.

—Aquest és el cap Uru. És el cap del grup de la costa. Hem caçat junts el rinoceront. Nosaltres dos no podíem transportar tota la carn. L'acompanyen les noies i el nen. Ells ens han ajudat. A portar la carn —va dir l'home gran a l'home de la pell tacada.

—Et saludo, Uru. Sóc el cap del grup dels barrancs. T'estem agraïts. Ja veus com necessitem la carn —va dir un home encorbat, prim i cansat, amb una pell que li cobria les espatlles.

A l'Uru, li va intrigar aquella pell des del primer moment que la va veure.

–Et saludo, cap del grup dels barrancs. De quin animal és la pell? No té taques.

–De lleó –va respondre l'home.

–De lleó? De lleó...pard?

–No. De lleó –l'home va acostar a l'Uru una de les potes de la pell per tal que aquest veiés bé la disposició dels dits i del coixinet central.

–Mai no he vist cap petjada d'aquest animal. Per aquí no hi ha lleons. Deveu venir de lluny.

–La pell ve de més lluny. De les grans muntanyes nevades. De la vessant oposada al nostre territori. La portava un dels que ens van atacar. No els que ens van atacar fa poc. Els que ens atacaren quan jo era nen. Llavors vam poder amb ells. Aquest cop no hem pogut. El meu germà us ho deu haver explicat.

Uru va assistir amb les mans. Esperava més explicacions

–Busquem un territori buit. Tots els que hem trobat estaven ocupats. O eren pobres en recursos. Amb la carn de rinoceront recuperarem les forces. Continuarem el nostre camí. Cap allà –va dir el cap del grup dels barrancs, assenyalant cap a ponent –Ara necessito posar ordre.

En aquell moment l'Uru es va adonar que homes, dones i nens s'estaven esbatussant per aconseguir un tros de la carn crua que ells havien descarregat sobre unes estores vegetals. Un nen plorava sense que cap dona anés a consolar-lo, unes dones velles s'estiraven del cabell, dues dones es mossegaven mútuament i un dels homes havia anat a buscar una destrat de pedra. Els germans del cap es miraven l'escena esperant una ordre d'aquest. Un crit de l'home i unes quantes puntades de peu va fer que la gent es retirés de la carn.

L'home de la pell de lleó va fer un gest als seus tres germans perquè agafessin les llances i impedissin que s'accedís a les tires de carn i greix. Va fer un altre senyal a la dona que manava en el grup perquè s'encenguessin diversos focs.

–Portem molt de temps sense menjar carn. Tenim els estómacs encongits. Si mengem ara, vomitarem tota la carn. Primer la passarem pel foc. La parem millor. Hi ha carn per a tothom. Esperarem –i un cop dit això, el cap del grup va agafar una llança i es va col·locar al costat dels seus germans.

L'Uru va mirar les dues noies del seu grup i el nen, i els va veure espantats. Tot i els anys que tenia el cap Uru, mai n'havia passat per cap situació que se li assemblés. Realment aquella gent estava desesperada. La gana desesperava la gent i feia que aquesta es tornés imprevisible i això no era bo per al grup de la costa. L'Uru va tornar a mirar l'home de la pell de lleó a les espatlles i es va adonar que el cap d'aquell grup no era impulsiu, era prudent i assenyat. Però

també el va veure capaç de qualsevol cosa per tal d'assegurar la supervivència de la seva gent.

L'Uru i els tres membres del grup de la costa van seure a esperar que els altres mengessin i es calmessin. Ells no tenien gana perquè no feia molt que s'havien afartat amb el fetge i els òrgans interns del rinoceront, abans de posar-se en camí.

La nena pigallada tampoc tenia gana i es va asseure al costat de l'Uru. Aquest, en veure que el cap del grup del barranc estava enfeinat, es va aixecar, va agafar la nena pel braç i se la va endur en un lloc apartat, on la noia Usu no els pogués escoltar. La nena es va deixar fer.

—Ets molt bona caçadora... —aquí l'Uru va fer una pausa per mirar la nena, que l'observava fixament— I ets molt valenta. El grup de la costa cuidaria bé de tu. Som un grup poderós. Els nens no se'ns moren al deslletar. Som un grup amb nens i vells. Som un bon grup.

L'Uru anava a afegir que tenien un territori extens amb molt de recursos però es va mossegar la llengua. No era gens prudent presumir de territori davant una gent que estava desesperada per trobar-ne un.

—Sí. Ja ho veig. Veig el greix que encara conserveu. Veig les pells de cavall. Et veig a tu —va dir la nena, mirant amb admiració l'home.

Es va tornar a fer un silenci molest.

—T'agradaria quedar-te amb nosaltres? —va preguntar finalment l'Uru.

La nena va somriure i a les galtes li va pujar tanta sang que se li van posar del mateix color que el pèl. Amb veu dubitativa i mirant cap on els membres del seu grup devoraven amb avidesa la carn del rinoceront, la nena va acceptar.

—Sí que voldria. El grup dels barrancs no té territori. El grup de la costa sí. Però no sé si el cap voldrà. No sé si la dona que mana voldrà. Has de parlar amb ells. Millor espera't que estiguin tips.

L'Uru va fer cas a la nena i va esperar que l'home hagués omplert l'estómac. Quan va veure que aquest es disposava a estirar-se a terra per dormir, l'Uru es va aixecar. Havia de emprendre el camí de tornada al campament el més aviat possible, així que va anar directe al que l'interessava.

—Vull la noia de pèl roig. La vull en el meu grup. La noia vol venir. He parlat amb ella.

—No és una noia, és una nena. Massa nena per decidir per ella sola. Massa nena perquè la deixis prenys.

L'Uru es va posar tens, les venes del coll se li van inflar i va començar a estrènyer els punys. No li havia agradat com l'altre li havia respost. El cap del grup dels barrancs es va adonar de la creixent tensió i va decidir obrar amb més delicadesa ja que no convenia que el cap Uru se sentís ofès. Al menys, no de moment.

–Vaig a parlar amb la nena. Espera.

L'home es va endur la nena on l'Uru no els pogués sentir. Més que parlar amb ella, a l'Uru li va semblar que la renyava i que la nena feia morros.

–La nena s'ha equivocat. La nena no se n'anirà del grup.

L'Uru es va quedar decebut. Ell no la veia com una nena, sinó com una noia, perquè només ser a prop seu se li removia l'entreuix, i això no li passava amb les nenes. S'havia fet a la idea de tenir aquella noia al seu grup i ara es resistia a marxar sense ella. L'Uru va buscar amb la mirada la noia Usu i la va veure rodejada de nois joves del grup dels barrancs. La dona Aba li havia deixat ben clar que no podia deixar l'Usu amb la gent d'aquell grup perquè aquesta els podia guiar fins a la balma. Ell també ho sabia.

Però...

Però el desig per la ferotge noia de cara pigallada i cabell rogenc va poder més que la prudència que la situació requeria. I l'Uru es va convèncer que, encara que la noia parlés del pas del congost i dels cavalls, els altres no trobarien mai el camí a la balma. El més important era assegurar-se que ningú els seguís quan ell i la resta del grup marxessin de tornada a la cinglera.

–Veus com els homes miren l'Usu? Has vist quins ulls té la noia? Ulls color herba tendra. Cap dona del teu grup té aquests ulls –va dir l'Uru, segur de la seva jugada.

–Ja me n'he adonat. Ulls de color herba tendra... –va dir l'home, mirant la noia i sospirant.

–L'Usu és baixeta però és forta. Ja ha parit sense cap complicació. Es pot quedar prenyada de seguida. Vols la noia d'ulls color herba? La vols al teu grup?

–Dius que ja ha parit? –l'home intentava trobar una explicació al fet que la noia, que era filla del cap de la costa, hagués parit un nen dins el mateix grup. Finalment va decidir anar a preguntar al seu germà, que havia conviscut amb la noia més temps.

L'Uru va seguir amb la mirada l'home que portava la pell del lleó a les espatlles i el va veure intercanviant impressions amb l'home gran que havia acompanyat la nena de cara pigallada a rastrejar el rinoceront. El cap del grup dels barrancs va tornar de seguida, i no feia bona cara.

–El meu germà diu que l'Usu és mandrosa. Que les dones no la volen. Que no les ajuda –l'home es va tornar a mirar la noia, de lluny–. Té uns ulls preciosos. Llàstima. Però no la vull.

En aquell moment, la noia Usu va interrompre als dos homes, enfadada i amb els ulls plorosos.

–Ets un malparit! –va escridassar la noia al seu pare.

–Usu, calla! –va ordenar l'Uru, agafant el braç de la noia per endur-se-la a un lloc apartat per tal que ningú escoltés com la noia l'escridassava.

La noia Usu estava fora de si i va esclatar en un plor sorollós.

–Tan poc t'importa la teva filla? Vols que em mori de gana? Que no els veus? No veus quina misèria? Són uns morts de gana fastigosos! Em vas dir que no me n'hauria d'anar.

–I no te'n vas anar. No amb el grup de l'Eye.

–Vols que em quedi en aquest grup. T'he escoltat bé.

–També has escoltat que no et volen? Et passes els dies ajaguda. Sense fer res de profit. Només serveixes per donar-me mals de cap. Ets un destorb per al grup –va cridar l'Utu cansat d'aquella noia que tants problemes li portava, a ell i a tot el grup.

–No penso parlar-te mai més. Ho has sentit bé? Ets pitjor que una hiena! –va cridar també la noia.

–Millor, no parlis més, amb ningú.

El cap Uru s'havia posat molt de mal humor i amb un crit va ordenar a la noia vinguda de les terres de l'ós i al nen gran del seu grup que es prepararessin, que marxaven.

El camí de tornada al campament de l'aflorament de sílex va ser silenciós. La noia Usu estava decidida a fer el que l'Uru li havia ordenat; no parlar amb ningú, mai més. La noia i el nen gran no gosaven obrir la boca, conscients de la lletja tensió que s'havia creat entre pare i filla. L'Uru va superar la decepció que tot plegat li havia provocat concentrant-se en el camí. Es va parar diverses vegades, reculant un tros per tal d'assegurar-se que ningú els seguís. Va decidir agafar un camí més llarg, fent una gran volta, per enfilear-se a un turó des d'on veure amb facilitat si algú els venia al darrere.

Ningú no els va seguir. D'això, l'Uru, en va estar segur. Però alguna cosa dins el ventre va començar a remoure's. I no era l'enyorança que sentia per la noia

de cara pigallada, que sí que la sentia, era una altra cosa que no el deixava estar tranquil.

El que li passava als budells era una altra cosa.

Al cap de dos dies es van trobar amb la resta del grup de la costa al campament de sílex, sense més incidents. La carn de rinoceront havia aguantat bé les inclemències del viatge. Durant dies van estar preparant eines de bon tall i puntes resistents de llança. De menjar, no els en faltava i no es van haver de preocupar per sortir a cercar aliment, de manera que es van concentrar en allò que els havia portat fins l'aflorament de la pedra bona.

I la noia Usu va deixar de parlar, fins i tot amb la vella Izi. Cada cop estava més apàtica i desganada, més vagarra i ociosa. Només es movia per caminar, d'esma, seguint el pas del grup, sense arreplegar res de menjar del camí. De fet, va deixar de menjar perquè un nus se li va instal·lar a la gola, impedit que pogués empassar-se res sòlid. L'Izi va ser la primera a adonar-se que la noia tornava a estar malament, tant o més malament de com ho havia estat a la balma, la primavera passada. La vella no sabia què podia fer ella per tal que la noia es guarís. Potser si el germà bessó de la noia estigués amb ella, la noia revifaria. Potser el noi Utu es cansaria aviat de la dona Axa i tornaria a la balma, a la tardor, per caçar els cérvols.

Si era així, la noia Usu tornaria a la vida. Si no...

La carn de rinoceront es va acabar just quan les pluges van arribar. L'estiu arribava a la seva fi i el grup va abandonar les terres riques en pedrenyal per fer camí cap a la cinglera.

El camí va ser tranquil.

Malgrat que tot anava bé, l'Uru continuava amb una estranya sensació als budells i volia estar segur que no els estiguessin seguint. Així és que va enviar el millor dels rastrejadors del grup a desfer part del camí. Si no hi havia cap imprevist, es tornarien a trobar a la balma, al cap d'uns pocs dies.

A un altre caçador el va enviar directament a la balma a comprovar que cap bèstia, i molt menys cap estrany, hi hagués arribat abans que ells. Cada finals d'estiu actuaven de la mateixa manera. Cada finals d'estiu trobaven la balma tal i com l'havien deixat la primavera passada, buida.

Els llops

Les pluges de tardor s'acostaven. L'època més eixuta de l'any se n'anava i els llops sabien que, aviat, l'herba tornaria a omplir els prats.

Ara que les pluges eren a prop, calia tornar al centre del territori, allà on els cérvols es reunien per aparellar-se. Ells, els llops, preferien abatre les indefenses cries nounades, o fins i tot les gràvides femelles gestants, més que no pas els vigorosos mascles amb les seves perilloses banyes. Però faltaven moltes llunes per a la primavera i ells havien de menjar. Així és que van posar rumb al pas del congost on sabien que els mascles de cérvol no trigarien a començar a bramar.

Que els humans també estiguessin fent el mateix camí no els va suposar cap problema, sempre i quan els uns es mantinguessin allunyats dels altres.

Les hienes

Després d'alimentar-se de les restes del rinoceront que els humans van abandonar, els animals es van quedar pels voltants, decidint cap on anar.

Els humans se n'havien anat. Els llops se n'havien anat seguint els humans.

Curiosament, al cap d'uns dies els humans van tornar. I no eren els mateixos humans. Els que van arribar més tard eren més nombrosos que els que els van prendre el rinoceront mort.

Quan els van veure marxar, la femella dominant en el petit grup de hienes va decidir seguir-los.

Davant del grup d'humans les hienes van mantenir-se amagades, esperant que aquests cacesin algun animal de gran envergadura i elles en poguessin aprofitar la carcanada. Però aquells humans no mataven res de profit. Estaven secs, feien molta pudor i semblaven més interessats a rastrejar altres humans que en matar animals de carn vermella.

Tot i així, la femella líder de les hienes va decidir continuar seguint el grup d'humans pudents.

Aquells dies de camí, el mascle va detectar que l'olor de les dues femelles havia canviat, s'havia tornat més intensa i enganxosa. El mascle ho venia notant tot el camí. Diverses vegades s'havia apropiat a la femella dominant però sempre la trobava poc receptiva i ell optava per retirar-se prudentment. Però els efluvis que es desprenien de la pell de les femelles, sobretot els de la líder, el tornaven

boig. Se li havia passat la gana i estava constantment excitat. Ser l'únic mascle en aquell petit grup li assegurava l'accés a les femelles, si és que aquestes s'hi avenien. Només calia esperar el moment adequat, que seria quan elles decidissin.

De moment, tan sols podia seguir-les dòcilment i mostrar-se mansoi i afectuós.

Els humans

El vespre que van arribar a la balma, el caçador que l'Uru havia fet avançar els estava esperant. Havia encès un foc per donar la benvinguda a petits i grans i fer-los entendre que no hi havia cap perill, que tot estava bé.

–Res. Aquests dies no he vist cap bèstia ni cap humà.

–Estàs segur? –va voler saber el cap Uru.

–Segur. Els únics rastres que he trobat són els nostres. Els que vàrem deixar quan vàrem caçar cavalls. Són de fa unes quantes llunes.

El cap Uru continuava preocupat perquè no sabia res del caçador que havia deixat enrere, vigilant que la gent del grup dels barrancs no els seguís.

–Demà intentarem caçar algun animal. Tu acompanyaràs les dones i els nens. Quan surtin a buscar cucs i cargols. I estigués a l'aguait. Que la noia de la terra de l'os t'ajudi.

–Vols dir que cal tanta precaució?

–Alguna cosa als budells em diu que cal. Ves amb les dones! –va ordenar l'Uru, tornant a notar aquell buit sobtat al ventre que tan desconcertat el tenia.

Quan va arribar el caçador que havia deixat enrere, assegurant que no els havien seguit, l'Uru, en comptes de tranquil·litzar-se, va tornar a notar aquella angunia als intestins.

–Res. No he trobat cap senyal. Cap rastre de cap humà. Només he detectat els llops. Una llopada us ha seguit. Us ha seguit fins a la cinglera.

–Els llops no em preocupen. Has notat alguna altra cosa estranya?

–Les restes devorades d'una guineu. No van ser els llops. No vaig saber qui se l'havia menjat.

–Estàs segur?

L'home era bon rastrejador

i va fer valer la seva destresa de caçador davant el cap del grup.

—Només trobarien la balma si ens haguessin seguit. Si algú ens hagués seguit, ho hagués vist. No ens han seguit. Ni a vosaltres ni a mi. No vindrà ningú a prendre'ns la balma.

El que el caçador deia tenia tot el sentit. Tot i així, l'Uru tenia un presagi, un mal presagi.

Les guineus

Els humans havien arribat a la balma de la cinglera. En adonar-se que els humans en tenien per dies d'estar-se en aquell lloc, les guineus van tornar enrere fins un tal·lus ple de caus de talpons. No eren lluny d'on els humans s'havien instal·lat, tan sols a mig dia de camí a pas tranquil.

Sabien que tots els humans eren a la balma i per això es van espantar en trobar-ne un de solitari. Era molt estrany, perquè els humans no anaven mai sols.

Davant aquella situació tan poc habitual, i davant una possible amenaça que elles no haguessin detectat, les guineus van optar per fugir, esmunyint-se en direccions oposades, que era el que millor els resultava quan es veien en perill. Ja es retrobarien més tard.

Però a l'animal jove que quedava en aquella família de guineus se li va oblidar el principi de la prudència i li va poder la curiositat. La jove guineu va tornar on l'humà s'amagava. La ferum que desprenia li era coneguda, o això creia ella. Es va anar acostant a poc a poc, pel darrere, i quan l'humà va sentir la seva presència i es va girar, ella es va ajupir. Havia ensumat bé, era un dels humans que havia vist en el grup que seguien i que ara, i ella no entenia per què, s'havia quedat endarrerit i sol. La guilla va restar immòbil, vigilant què era el que l'humà feia. Era un mascle i esperava alguna cosa. En veure que aquest no tenia intenció de caçar ni tenia amb ell res de menjar, la guineu es va retirar tan sigil·losament com havia arribat. El caçador es va tornar a girar i aquest cop tampoc la va veure.

Satisfeta la curiositat, l'animal va marxar a trobar-se amb la resta de la família que s'havia dispersat pels voltants, per explicar que s'havien espantat per no res, que era un dels humans que tants cops les havien escridassat però mai perseguit.

Abans de trobar els de la seva espècie, algú la va trobar a ella.

No el va veure aparèixer, no el va ensumar, no el va sentir acostar-se. Com era que no l'havia ensumat? Ara que el tenia a prop la flaire del cos d'aquell humà li va dir que no era ningú del grup que ella coneixia. Què hi feia allà un altre humà? Sabria l'humà que havia trobat primer que, no massa lluny d'on era, hi havia un altre humà assetjant-lo? Aquell humà que acabava de trobar semblava més hàbil que no pas el primer, perquè es movia àgil i silenciós, sense despertar cap so del sotabosc. Talment com una guineu.

L'animal va començar a recular per anar-se'n lluny d'aquells humans que estaven emboscats però que no pretenien caçar res i una punta de pedra esmolada li va travessar el coll.

Aquell segon humà, a més de sigil·lós era ràpid, fins i tot més ràpid que ella.

Lluitant per respirar va percebre que l'humà que l'havia caçada era una cria femella crescuda que tenia el cabell del mateix color que la sang que l'estava ofegant.

TARDOR

VII. Cova de l'os (l'actual cova de les Teixoneres i cova del Toll, Mojà)

21. L'AMIC ALAT

Els humans del grup de les terres de l'os

Havien passat un bon estiu, tot i ser una època eixuta i amb poca cacera.

Les pluges havien arribat, de la terra seca sorgien brots tendres i els cérvols es preparaven per a l'època del zel.

La dona Axa es va assegurar que el cap Eye tornés a la cova de l'os per la brama del cérvol. Estava grossa i la dona Ipi va començar a dir-li que portava bessons. Si així era, ella volia estar segura que, quan les dues criatures naixessin, ella tingués greix de sobres per produir la llet necessària.

I el grup va passar part d'aquella tardor a la cova de l'os. Tant el noi Utu com el nen toixó s'hi trobaven bé dins aquella petita cova, se sentien tranquils, tot i que sabien que era territori de hienes i d'ossos. Però aquella cova quedava ben protegida pel foc que cremava a l'entrada, que mantenia les bèsties allunyades. El nen toixó estava content de tenir algú amb qui jugar, parlar i abraçar a les nits. I és que l'Ebe, a més d'amiga, feia el paper de la mare que el nen no va arribar a tenir mai.

Aquells van ser dies de cacera de cérvol. De la cova estant sentien els mascles bramar. Sabien que els animals estaven més pendents d'impressionar els altres mascles per guanyar-se el dret de muntar les femelles que no pas del que els humans poguessin estar fent. La cova era un bon lloc per organitzar les caceres, des d'ella podien sortir cada matinada i tornar al vespre amb les potes i el cap d'un cérvol. Així van acabar de posar greix a panxes i malucs per passar bé els dies secs i freds que estaven per venir.

La brama del cérvol va acabar quan les pluges encara eren ben presents i el vent fred i sec del nord encara no s'havia deixat veure.

Els animals es van dispersar i el cap Eye va canviar d'estratègia. El grup s'estava a la cova, només de tant en tant. Molts dies se'ls passaven en moviment, per rouredes i pinedes, aprofitant tots els recursos que el medi els oferia, ja fossin brots tendres, bolets, arrels, fruits, larves d'insectes o qualsevol petit mamífer que aconseguissin atrapar. De tant en tant, tot el grup es desplaçava a la cova, a intentar caça algun cérvol que romangués solitari pels voltants. Altres vegades, el cap Eye hi enviava només dos dels caçadors, que dormien i esquarteraven les preses al vestíbul de la cova, tornant amb el grup itinerant un cop tenien la carn processada.

I un dia van arribar-se a la roureda, a afartar-se de la carn amarga de les aglans. El cap Eye estava content i començava a sentir-se segur en la seva posició. Havia arribat a la roureda en el moment just, poc abans de la caiguda de la fulla, que era quan les aglans eren madures i encara no s'havien començat a corcar. Tal era la humitat d'aquella fondalada que si haguessin arribat mitja lluna més tard haguessin trobat que els fruits haurien començat a germinar, aprofitant que el fred encara no s'havia deixat sentir.

El nen toixó va entrar per primera vegada dins una roureda un matí de sol quan el vent bufava fort. Allà, arrecerats del fred hi creixien arbres d'escorça clivellada, alts, amb les capçades amples i denses, de troncs gruixuts i plens de molses i líquens. El que més va captar l'atenció del nen va ser la coloració de les fulles. Ell havia vist roures altres vegades i sabia que les fulles eren verdes quan feia bo i que canviaven de color quan el vent girava i venia del nord, acabant seques a terra quan arribava el fred per tornar a néixer amb l'arribada del bon temps. El que no havia vist mai era tot un bosc d'aquests arbres i li van sobtar les diferents tonalitats de les fulles; encara n'hi havia de verdes, d'altres eren d'un groc encès, d'altres d'un groc somort i unes poques s'havien tornat ataronjades. Mirés on mirés, una espessa i cromàtica coberta vegetal impedia que els raigs del sol arribessin a terra, però alhora il·luminaven les fulles per sobre, fent que el nen se sentís commogut, tot i que no sabia per què.

Sota el fullam s'aixoplugava un magre estrat herbaci on piles d'aglans reposaven esperant que algú les agafés o bé que la humitat les fes germinar.

Al bell mig de la roureda hi havia una clariana i allà s'aixecava, imponent, un roure centenari. La seva magnitud va agafar per sorpresa el noi Utu, la noia Unu i el nen toixó, que mai no havien vist un arbre tan alt, amb tant de brancam i amb un tronc tan retorçat. Sota les branques d'aquell roure, el grup va muntar una mampara per protegir-se del vent i durant algunes nits van dormir allà mateix, emparats per les branques d'aquell arbre tan antic.

I no eren els únics a qui agradaven les aglans. Hi havia els senglars. Hi havia l'ossa.

Quan eren els senglars els que acudien a visitar el vell roure, hi acudien en gran nombre, a menjar les aglans. Llavors ells intentaven clavar la llança en algun dels garrins però no sempre ho aconseguien.

Quan era l'ossa la que es presentava, ells es retiraven a una distància prudencial, a esperar que l'animal s'afartés, marxés i ells poguessin recuperar l'espai.

L'ossa

Feia dies que l'ossa estava irritada.

S'acostava el temps d'hivernar i ella ja es trobava a prop de la cova on havia passat el darrer hivern, amb la seva germana.

A l'estiu havia menjat bé; brots tendres, arrels, aranyons, mores, gerds, invertebrats i alguna carronya que havia aconseguit trobar abans que les hienes. A la tardor havia fet greix en abundància, gràcies a fruits i baies i, sobretot, a les nutritives aglans.

Per les aglans va haver de competir amb els humans. A ella no li agradava l'olor d'humà, la trobava fins i tot més repugnant que la de les hienes. Però havia comprovat que els humans eren fàcils d'espantar. Tan sols havia d'anunciar la seva arribada amb prou antelació per donar temps que aquests es retiressin.

El matí que l'ossa va ensumar el vent provinent del nord va saber que no trigaria a caure la neu. Havia arribat l'hora de posar-se a dormir.

Però la infecció del morro la preocupava. Des de la trobada amb aquella hiena solitària, quan feia poc que ella havia despertat de la hibernació, que una esmolada dent de la bèstia li havia esqueixat la carn de la nariu, clavant-se ben endins. Durant els dies càlids i secs de l'estiu, el morro no li va fer mal. Ara, quan la tardor marxava, sentia dolor i se li havia rebotat la ferida i expulsava un líquid groguenc. Tenia reserves de sobres, però amb el morro en aquelles condicions no gosava entrar a la cova.

Quan va aparèixer la seva germana, uns dies després, l'ossa es va decidir. L'un darrera l'altre, els dos animals van avançar pel llarg passadís fins arribar a la humida sala interior. Allà es van ajeure, esquena amb esquena, donant-se consol mútuament i dient-se que a la primavera es tornarien a veure.

Ara, el que els convenia era tranquil·litat i refredar el cos.

Els humans

Un matí, mentre el grup s'estava a la cova, el cap Eye es va cansar de sentir el que el nen toixó repetia sovint.

–Estic fart de sentir-te dir que seràs caçador –va cridar l'Eye.

–Jo no tinc por i seré un caçador. Aviat seré un noi caçador –es va reafirmar el nen, alçant la veu.

–No ets un noi. Tens un petit cuc entre les cames. Cap dona voldrà que t'hi enfilis al damunt.

L'Eye va treure pit, va ensenyar a tothom els seus genitals, les seves cuixes i els seus braços i va deixar clar que aquell nen mai no acompanyaria els caçadors.

–No seràs mai caçador. No amb aquestes cuixes de corb. Tens menys carn que un gaig. No seràs mai caçador.

Al nen toixó li va doldre el comentari del cap i va fer una ganyota. Se sentia avergonyit que tothom hagués sentit el que l'Eye havia dit. No li agradava gens el cap d'aquell grup i es va prometre a ell mateix que menjaria molt per tenir uns braços com els d'aquell home i que, quan fos gran, ell seria el cap i no aquell estúpid presumit.

Sabia que podia arribar a ser tan fort com ell.

Sabia que podia arribar a ser més llest que ell.

Només calia esperar un temps. Ara per ara, era millor callar i obeir.

A la nena Ebe també li va saber greu el que el seu germà gran havia dit del nen. Va obrir una mà i va mirar l'ocell que tenia agafat amb força. Amb un fil de veu va dir que no se separaria mai d'aquell nen, que ja començava a veure com un noi.

El noi Utu es va adonar de la tendresa amb què la nena mirava el nen i va somriure. Aquell parell li recordaven a ell i a la seva germana, quan eren uns

nens. Va mirar el cap Eye i li va fer ràbia que encara estigués rient, passejant-se com un gall fer davant les dones. Va decidir que dedicaria més estona a ensenyar al nen què havia de fer per convertir-se en el noi que volia ser i així aquell cap presumtuós no se'n tornés a riure mai més.

La guineu

L'animal era jove i encara conservava l'esperit juganer. Havia crescut lluny d'aquella cova però des que l'havia trobada que havia deixat de buscar.

Era una cova gran, molt gran, no pas ampla però si llarga, amb una galeria espaiosa al fons. Ella en tenia prou amb l'entrada, on havia excavat un cau petit on passar amagada les hores de son.

Sabia que, al fons de la cova, dues osses havien començat la hibernació. Feia pocs dies que les havia vist preparant-se el jaç i ara no es movien. Les osses dormien. I si les osses dormien no hi havia perill per a ella, ja que ella no pensava pas anar a destorbar-les.

Aquell seria el seu refugi mentre durés l'hivern i a la primavera marxaria abans no es despertessin els dos animals. La presència dels humans en una cova més petita, a prop d'on ella havia fet el cau, la inquietava lleugerament. Però els humans anaven i venien, semblaven més interessats en cérvols que en guineus, i no feia l'efecte que els molestés que ella busqués entre els ossos descarnats que llançaven a l'entrada de la cova, marge avall.

Un altre factor havia fet decidir la guineu a establir-se en aquell lloc. El petit riu que es trobava no lluny d'on ella tenia el cau. A l'aigua li seria possible caçar rates d'aigua. I si les rates escassejaven, podria arribar-se ràpidament al bosc de pins per matar ratolins, o a la roureda a caçar talpons o bé arribar-se a la praderia de més enllà de la carena per intentar capturar algun conill.

Aquell matí la guineu es trobava especialment juganera i, en comptes d'empassar-se coll avall el talpó que havia caçat, va començar a jugar amb ell. Però en un descuit el petit rosegador se li va escapar i ella es va quedar amb gana. Decebuta, es va acostar a la cova dels humans, pel marge de sota, i va començar a remenar entre els ossos que aquests havien llençat la nit anterior.

El crit agut d'un humà va fer que aixequés el cap i que fos a temps d'esquivar un objecte que sortia disparat de dins la cova. Ràpidament va anar a ensumar

allò que li havien llançat, no fos cas que fos un dels ossos de cérvols que tant apreciaven els humans.

I sí que era menjar, però no un os d'animal, era una petita au blanca estabornida per la caiguda. Amb la pota va moure l'ocell i va comprovar que aquest encara respirava. Un altre cop de pota i l'au va rodolar marge avall, movent les ales i les potes. La guineu es va engrescar i va començar a jugar amb aquella petita bestiola plumada fins que un roc va anar a impactar en la seva esquena. En girar-se, va veure una cria d'humà ja crescuda a l'entrada de la cova, cridant i agitant els braços per espantar-la.

I sí que es va espantar i l'instint li va dir que havia de marxar corrents cap a la seguretat del seu cau. Va tenir temps d'agafar la petita au i endur-se-la amb ella abans no li caigués a sobre una pluja de pedres.

Llàstima que dins el cau, l'ocell se li va escapar cova endins i ella no va ser a temps de recuperar-lo.

Els humans

—Ets un malparit, Eye —va cridar el nen toixó en veure com el cap del grup llançava el seu apreciat ocell blanc fora de la cova, amb les restes d'ossos descarnats i trencats.

—Estic fart de les teves ximpleries! Estic fart d'aquest ocell! Si no te'l menges, ho farà la guineu —l'Eye va tornar a entrar a la cova i es va ajeure al costat del foc.

El nen va córrer cap a l'entrada amb la intenció de baixar a buscar el seu amic alat quan va veure la guineu jugar amb l'au estabornida. Es va ajupir, va agafar uns nòduls de bons quars que els homes volien treballar aquell matí i els va llançar amb ràbia i bona punteria.

La nena Ebe va córrer a ajudar el nen, en els crits i en el llançament de rocs, per espantar aquell animal i que ells dos poguessin recuperar el que l'Eye havia llançat.

Cap dels dos nens esperava que la guilla agafés l'ocell amb la boca i marxés corrents.

Tot i la sorpresa inicial, els dos nens van córrer darrere l'animal i no els va costar de seguir el rastre de petites plomes blanques que la guineu anava deixant pel camí. Van comprovar que el rastre entrava dins la cova on tots sabien que dues osses s'havien posat a dormir feia poc.

Els dos nens es van quedar palplantats davant l'entrada de la cova sense saber si entrar o no.

—No podem entrar dins. Ho saps, oi? —va preguntar la nena mirant fixament el fons d'aquell passadís llarg i estret.

—L'ocell és a dins. L'ocell està viu. Ho sé. Jo hi entro —va dir el nen amb veu segura i començant a caminar.

—Atura't! —va ordenar la nena, notant com les cames se li afluixaven—. No podem entrar allà dins. Si entrem, les osses es despertaran. Si les osses es desperten, se'ns menjaran. Deixa estar l'ocell. Tornem amb els altres.

—Tu has vist el rastre. La guineu ha entrat aquí dins amb l'ocell.

—Ja deu ser mort. La guineu se'l deu haver cruspit. Tornem amb els altres —va tornar a demanar la nena i, aquest cop, més que una ordre va semblar una suplica.

Però el nen no l'escoltava. Estava decidit a trobar l'ocell, encara que s'hagués convertit en un manyoc de carn i plomes. Ell, el nen toixó, no tenia por, no era com l'home linx i trobaria l'ocell, encara que hagués d'anar al fons d'aquella maleïda cova. I demostraria a la nena Ebe que ell aviat seria un caçador d'animals de carn vermella i no un inútil com el seu pare, que només era capaç de caçar conills.

El nen va avançar, a poc a poc, cap a l'interior de la cova. Un cop va ser a dins, es va parar per tal d'acostumar els ulls a la foscor. Va notar que la temperatura havia pujat, es va treure la caputxa de toixó perquè allà no li feia falta i se la va guardar dins les pell de conill.

La nena el va atrapar a mig camí de la cambra on dormien les dues osses. Emprenyada, el va agafar pels cabells i el va estirar amb força cap enfora. El nen s'hi va resistir.

—Digues que mai no seré com l'home linx! —va cridar el nen, deslliurant-se de la mà de la nena i clavant cops de puny a l'esquena d'aquesta.

—Ets estúpid com ell —li va respondre la nena, clavant-li una coça.

Els dos nens van estar una estona insultant-se i clavant-se cops fins que van quedar cansats i es van asseure al terra del passadís de la cova, on gairebé no hi arribava la llum.

—El noi Utu m'està ensenyant. M'hi fixo molt. Estic aprenent. Estic posant carn a les cames. Tinc més força. He crescut. Sóc valent.

—Ho sé, però ja hem anat massa lluny. Jo surto fora. Tu fes el que vulguis. Ets menys llest que un gripau. Ets més estúpid que un eriçó —anava remugant la nena, enfadada i espantada, mentre refeia el camí cap a la sortida de la cova, sense adonar-se que també passava de llarg el cau de la guineu.

El nen no la va seguir sinó que va continuar caminant per l'estreta entrada de la cova, en direcció al fons, decidit a demostrar a la nena, i a ell mateix, que era valent.

La nena es va quedar a l'entrada, escoltant. No sabia si havia d'anar a avisar una de les dones, un dels caçadors, fer un crit perquè el nen sortís d'una punyetera vegada o entrar a buscar-lo.

I la nena no va tenir més remei que entrar en aquella cova on dormien dues immenses osses de les cavernes per treure al nen que, tot i que ella li havia deixat ben clar que no hi podia entrar, ell ho va fer.

Les osses

L'ossa no trobava el lloc.

Per més que busqués, no trobava el lloc on creixien aquells gustosos fruits de dolça olor. Va girar i va tornar sobre les seves petjades. Es va quedar pensativa. Per més que s'hi esforçés no aconseguia trobar el camí envers aquell sotabosc ple del menjar. Potser era una mica més avall, seguint el riu. Res, tampoc. Era com si hagués desaparegut. Cada cop estava més angoixada. Tenia gana. Es va mirar la panxa i va veure que estava molt prima. Massa prima. Va aixecar el cap i va veure que començava a nevar. Es va tornar a mirar la panxa i va saber que no sobreviuria a l'hivern, no amb aquella panxa tan magra. Si com a mínim pogués trobar aquell lloc ple de fruits, va pensar, es podria omplir l'estómac abans de ficar-se a la cova. Però per més que busqués i busqués no trobava res i no veia la seva germana per enlloc. Ara tampoc recordava on estava la cova.

Creia que havia seguit el riu aigües avall, per tant hauria de seguir el riu aigües amunt. Ho va fer però la cova no hi era.

Tenia la panxa buida.

No trobava els fruits.

No trobava la cova.

Es va posar a nevar.

Es moriria.

Algú s'acostava.

La jove ossa es va despertar sobtadament. El cor li batejava amb força i la mandíbula li feia mal de la tensió acumulada. Encara sentia l'angoixa de saber-se perduda, de saber que ja no hi havia temps. Es va incorporar per tal d'ensumar l'aire que li arribava de l'exterior. Havia de recuperar una respiració pausada abans de tornar-se a adormir. Sabia que no era bo despertar un cop havia començat la hibernació, però també sabia que si es tornava a adormir de seguida seria com si no s'hagués despertat. El que passava era que li feia por tornar al mateix malson. Així és que es va permetre estar una estona desperta per tal de foragitar aquell angoixant record de la seva ment.

La seva germana dormia al seu costat i l'ossa la va ensumar; feia pudor. Va tornar a ensumar, a les fosques, amb més deteniment. La pudor venia del morro de la seva germana adormida, d'una lletja ferida produïda per una mossegada de hiena. L'ossa adormida respirava ràpid i el cor també li batejava amb força.

L'ossa que estava desperta va saber que l'ossa que dormia no s'aixecaria quan arribés la primavera.

Ara, a ella el que li calia fer era alentir la respiració i el metabolisme per evitar cremar més reserves de greix de les que ja estava cremant.

Va ser llavors, desperta, quan va ensumar que realment algú s'acostava i que aquella altra ferum no venia de la seva germana ferida.

Es va posar en guàrdia.

Fos què fos, ella estaria preparada.

Els humans del grup de les terres de l'os

La dona Axa havia seguit les petjades dels dos nens i ara es dirigia a la cova. Quan va ser al davant va dubtar. No es podia creure que les petjades entressin dins. Semblava que els dos nens havien entrat a la cova, un n'havia sortit per tornat a entrar-hi. Va girar cua i va anar a buscar el noi Utu.

—No és possible. No has entès bé les petjades. Ningú no pot ser tan imprudent. Ni tan sols aquests dos nens —va dir-li el noi.

—Doncs vine i comprova-ho tu mateix —va respondre la dona—. Han entrat a buscar l'ocell.

Quan van ser al davant de l'entrada, el noi es va posar les mans al cap i va haver de reconèixer que la dona tenia raó.

—Anem a buscar al cap Eye? —va preguntar el noi, que realment no sabia què havia de fer.

—Anem!

El cap Eye tampoc entenia com era possible que aquells dos nens haguessin entrat dins la cova. Va escoltar atentament i va sentir sons esmorteïts provinents de l'interior, que no va saber reconèixer.

—Estic fart d'aquesta nena. Fart de l'ocell que sempre porta amb ella. Estic fart del nen estrany. No penso anar a buscar ningú. Per mi ja se'ls poden menjar les osses —va exclamar el cap Eye, malhumorat, fent mitja volta i trobant-se de cara amb la resta del grup, que l'havia seguit.

—Només són uns nens! Jo entro a buscar-los —va cridar la dona Axa, enfadada amb el seu cap.

L'Eye la va aturar. Calia anar amb compte. Si ell no entrava a la cova i alguna de les osses matava la dona, s'hauria fet evident que ell era més savi que aquella dona per haver pres la decisió que el mantenia viu. Però si la dona entrava dins la cova, sola, i sortia amb els dos nens, ell quedaria com un covard davant la seva gent. No podia consentir que una dona prenyada demostrés tenir més valor que un cap.

El cap Eye no va haver de pensar massa estona més perquè el noi Utu el va apartar i va començar a caminar en direcció al vestíbul de la cova. Volia demostrar a la dona Axa que, tot i ser encara molt jove, era valent. A més, havia dit a l'home linx que cuidaria del nen i no era qüestió que aquest acabés dins la panxa d'una ossa mig adormida.

L'Eye, tot i ser molt més prudent, no va tenir més remei que seguir el noi i posicionar-se al seu davant.

La dona es va quedar a l'exterior veient com aquells dos homes desapareixien en la foscor. La resta del grup, ara tots reunits a l'entrada de la cova, s'ho miraven molt preocupats. Podien perdre un cap i un noi que havia demostrat ser molt bon caçador. Quedar-se amb només un caçador seria desastrós per al grup, i més quan arribés el més cru de l'hivern. I tot per culpa d'aquell nen estrany i d'aquella nena desobedient.

—Aquesta nena sempre fa el que vol. No l'has ensenyada bé —va recriminar la dona Axa a la mare de la nena.

—Què vols que hi faci? Aquesta nena és impossible. No fa cas de ningú. Sempre està parlant i parlant. Em fa venir mal de cap —va respondre la dona Ipi, que mai no havia pogut fer creure a la seva filla petita.

—Mira que poca gent som! Només faltaria que algú prengués mal. Quan surti, li claves una mà de cops —va dir la noia Unu que, acostumada com estava a pertànyer a un grup nombrós, se sentia insegura en el seu actual i reduït grup.

—Què faig? Entro jo també? —va preguntar el germà petit de l'Eye.

—Ni se t'acudeixi. Tu et quedes aquí amb nosaltres —va respondre la seva mare Ipi.

Tothom es va quedar en silenci, escoltant. De sobte, es van sentir un crit agut i un de molt greu. Un silenci. De nou crits d'homes i un altre cop aquell crit greu. I sorolls de corredisses i fregades.

La gent que era a l'entrada es va espantar i també va començar a cridar. Ningú sabia què fer, si entrar a ajudar els de dins o fugir per salvar la vida. Tothom estava molt nerviós i els dos nens petits van començar a plorar.

El primer a sortir va ser el cap Eye, corrent tan de pressa com les cames li permetien i arrossegant una nena molt espantada. El noi Utu va trigar una mica més a sortir, portant en braços un nen que no feia més que protestar i que en una mà portava un manyoc de plomes i en l'altra un ocell sense cap.

El que més va sorprendre als que estaven esperant fora la cova va ser que, un cop els dos homes van haver sortit, aquests no es van parar sinó que van continuar corrent en direcció al curs d'aigua.

–Va! Què feu? Correu! –va ser l'únic que va pronunciar el noi Utu, girant-se envers la gent que es mantenia indecisa a l'entrada de la cova.

–Correu! –va cridar la dona Ipi i tothom va començar a córrer en direcció a l'aigua.

Va ser en aquell moment que es va tornar a sentir el greu rugit en la mateixa boca de la cova. La gent, que ja corria, va parar un instant, el just per girar-se i veure la gran ossa.

L'ossa havia despertat.

Les osses

Estava empenyada i molt.

Ja sabia ella que posar-se a hivernar tan a la vora de la cova que ocupaven els humans no era segur. Quan va entrar a la cova per primer cop i va veure les restes d'altres osses mortes, hagués hagut de sospitar que el lloc no seria adequat. Però la seva germana havia insistit, tot i les seves protestes, així és que va cedir.

Ara estava molt empenyada.

La seva germana es moriria ben aviat per culpa d'una ferida que s'havia fet al morro.

A ella l'havien despertat els humans.

Ara ja estava desperta i estava empenyada.

Si podia, arreplegaria un d'aquells humans que havien entrat a la cova i el destrossaria. Després li devoraria els budells i les entranyes per recuperar les forces i el greix que, de ben segur, estaria perdent en aquell moment d'empenyament.

El primer que se li va acostar va ser un petit ocell espantat, bavejat i arrossegant una ala i, al moment, li va arrencar el cap. Després es va trobar de cara amb una cria humana que cridava molt agut i que buscava alguna cosa per terra. Al poc va aparèixer una segona cria humana, que també es va posar a cridar. L'ossa va poder arraconar les dues cries humanes contra la paret i, quan ja es creia amb dret a devorar-les, van aparèixer més humans, aquest cop adults. Un va agafar la primera cria i se la va endur corrents cap a fora la cova. Un altre humà va agafar la segona cria i també va arrencar a córrer. Ella va sortir darrere tots aquells humans que tant l'irritaven, tot i que sabia que probablement no els atraparia.

Però és que estava tan empenyada...

Els humans

Quan la gent va arribar al torrent van parar de córrer. Suats, espantats, cansats per la curta però intensa carrera, es van girar i van veure la gran ossa en un punt distant d'on ells es trobaven.

El sol s'havia amagat darrere uns núvols grisos i el vent fred havia tornat. Quan van notar el vent gelat a la cara van entendre que allà no es podien quedar i que havien de tornar a la cova, a l'escalfor del foc, si no volien que la suor se'ls gelés sobre la pell.

A poc a poc, van anar tornant a la cova i van encendre un gran foc que els eixugues el pèl suat i que els protegís d'aquella enorme bèstia. Un cop tothom va estar sec, calent i segur, van enviar els dos nens al racó més allunyat de la cova, apartats de la resta. Tothom estava enfadat amb la nena Ebe i el nen toixó i no els volien tenir a prop. Els tres homes i la dona que manava al grup es van reunir al costat del foc. Havien de decidir un parell de coses importants. La primera era què fer amb aquells dos nens desobedients i la segona era què fer amb aquella ossa que s'havia despertat i que no semblava pas tenir ganes de tornar a la hibernació.

—Del nen, ja me n'encarrego jo. Vaig dir al seu pare que el cuidaria. També el puc castigar. No tornarà a fer una bestiesa com aquesta —va dir el noi Utu, que encara no sabia com s'ho feria per castigar el nen—. El nen diu que ell ha entrat primer. Diu que no és culpa de la nena.

–L'Ebe no es pot quedar més temps aquí –va dir la dona Ipi, que no havia estimat mai la seva filla.

–Encara és una nena. Encara no és fèrtil. Cap grup la voldrà. –va dir la dona Axa, que s'havia afegit a la conversa.

–Jo, aquí no la vull –va tornar a dir la dona Ipi girant-se buscant l'aprovació del seu fill gran–. Potser no li falta tant. Quan jo vaig ser noia, era com ella. Era com l'Ebe d'alta. A l'Ebe no li deu falta gaire.

El cap del grup es va quedar pensant. En aquells moments només hi havia tres dones fèrtils al grup, dues d'elles prenyades. La noia Unu es va quedar prenys d'Eke, el seu germà mort a l'abric de la cinglera. La dona Axa també estava prenys i tothom sabia que la criatura tindria els ulls verds. La tercera dona ja tenia dos fills del vell cap que havia mort temps enrere i un d'ells encara mamava.

Només quedava aquella nena, que era germana i que encara no podia engendrar.

–Sí. Aquesta primavera la nena Ebe marxarà. Aquesta primavera vindrà una noia fèrtil al grup. Una noia que em doni fills –va dir, finalment, l'Eye.

–És massa petita –va tornar a protestar l'Axa.

Al cap Eye no li agradava que aquella dona qüestionés les seves decisions. Es va alçar i amb els punys tancats va respondre a la dona.

–O la nena Ebe marxa. O tu i l'Unu perdeu les criatures. Les criatures que porteu als ventres. I copuleu amb mi. Fins que us torneu a quedar prenyades.

–Ni se't passi pel cap! No faràs res a les dones prenyades! –va cridar la seva mare Ipi, interposant-se entre l'home i les dues dones.

–No pateixis, dona Ipi. No sóc com el meu germà mort. A les dones no les tocaré. Però no em vull esperar. Està decidit! Aquesta primavera una noia vindrà al grup. I la nena Ebe deixarà el grup –dit això, l'Eye es va aixecar i va sortir de la cova.

Les dues dones es van quedar callades, mirant al racó on eren els dos nens, espantats pel càstig que els grans estaven decidint.

Quan es va començar a fer fosc l'Eye va tornar a entrar a la cova i va trobar tothom a la vora del foc.

–Encara queda una cosa per decidir: l'ossa. Acabo de veure petjades fresques al fang. Molt a prop d'aquí. No entenc per què aquest animal continua fora. No

sé perquè no hi torna a entrar –va dir el cap, quedant-se un instant callat–. S’ha convertit en un perill. Demà al matí sortirem a matar-la.

La cara del noi Utu va canviar de color i tot ell va començar a tremolar. Caçar un gran os de les caverne no entrava en els seus plans. Ell s’havia imaginat que, en un grup petit com aquell, el seu braç seria molt apreciat per caçar cérvols i cabirols. Però no tenia cap intenció de caçar un os. Ja n’havia tingut prou amb les hienes. Aquell grup l’estressava i ara es penedia d’haver deixat el grup de naixença. A més, portava uns dies una mica ensopit i se sentia molt cansat. No sabia explicar per què, però sentia que les forces li començaven a faltar, senyal que alguna cosa li passava. I ara el cap volia anar a caçar ossos! Començava a enyorar el grup de la costa i, per sobre de tot, trobava molt a faltar la seva germana bessona.

La tarda no havia acabat i encara quedava una bona estona de llum, així que l’Eye i el seu germà petit es van asseure en un racó a preparar les llances. Quan l’Utu s’hi va afegir, li van donar un còdol de sílex perquè l’anés treballant. Al nen toixó el van enviar, juntament amb la nena Ebe, a buscar resina de pi.

–Saps tallar una punta de llança, oi? –va preguntar l’Eye al noi.

–És clar que en sé –va respondre l’Utu, ofès, tot i que en realitat sempre havia necessitat ajuda per acabar qualsevol peça.

–Doncs ja tens feina. Aquestes llances no serveixen per caçar ossos. S’han de fer puntes noves, més resistents. Punes esmolades amb pedra de la bona – va explicar l’Eye, que ja s’havia posat a picar amb precisió un nòdul de sílex, fent saltar petites ascles que anava observant i separant en grups.

El noi va agafar el còdol i va començar a donar-li voltes per endevinar per quina banda havia de començar a picar. Va recordar que l’Uyu, el vell mestre ja mort, sempre li repetia que primer havia d’imaginar-se l’eina que volia aconseguir abans de començar a picar i que un cop la veiés dins la pedra sabia per on havia de començar. Però, per més que mirés, el noi no veia cap punta de llança dins aquella pedra rodona i va començar a colpejar el nòdul a l’atzar. Al cap d’una estona d’anar colpejant el sílex, va haver d’admetre que allò no s’assemblaria a cap punta de llança a no ser que algú li donés un cop de mà.

–Escolta Eye, ara no estic segur. He de continuar per aquesta banda? O començo a picar per l’altra? –va preguntar el noi, empassant-se l’orgull en adonar-se que no tenia, ni de bon tros, l’habilitat de l’home que tenia al davant.

–Fixa’t com ho faig jo. Ara per aquesta banda. Ara per aquesta altra. Dóna’m la pedra que ja te l’acabo jo –va dir l’Eye, deixant de percutir sobre les arestes

de la seva pedra amb un tros de banya de cérvol en adonar-se de la destrossa que el noi havia provocat en el còdol.

Els nens no es van trobar amb l'ossa i quan van tornar a la cova amb les mans plenes de l'enganxosa i aromàtica resina dels pins, els homes encara estaven enfeinats amb les puntes. La dona Ipi els esperava i va posar la resina a la part còncava d'una petxina que sempre portava lligada a la cintura amb un tros de budell sec. Mentre els homes acabaven les eines, ella va separar unes brases del foc, va fer caure la resina sobre la petxina i va posar aquesta sobre les brases. L'Eye va ser el primer que va acabar la seva punta de sílex i va agafar les tres llances més llargues que tenia, va trencar les puntes de quars i va fer una incisió a l'extrem de la fusta.

–Per què les trenques? Però si encara servien! –va protestar el noi Utu.

–No tenim temps de buscar branques noves. Les hauríem d'adreçar. Haurem d'aprofitar aquestes velles llances. Aquestes estan bé. Només ens cal canviar la punta.

Un cop els tres pals van estar preparats, l'Eye es va acostar a les restes del cabirol que havien caçar el dia anterior i va fer mala cara.

–Nen, busca allà on dorms. A veure si trobes els budells del cabirol. La dona Ipi els ha llençat. Amb els ossos. O amb les cendres del foc. O potser els ha tirat a fora.

El nen toixó va estar a punt de dir-li a aquell home que els busqués ell els budells, però es va mossegar la llengua i va començar a buscar entre ossos i altres restes dels animals consumits. Els va trobar al marge que hi havia just sortir de la cova. El nen els va agafar i va notar que estaven secs i rígids.

–Nen, ves a estovar-los en aigua. Un cop tous, deixa-me'ls aquí –va demanar-li l'Ipi, ajupida al costat de les brases.

El torrent s'havia glaçat, s'estava fent fosc i el nens temien que la ossa els acabés trobant. La nena Ebe coneixia un lloc segur on estovar els rígids budells ressecs. Els dos nens van continuar remuntant el curs congelat de l'aigua i, als pocs passos, van trobar un altre curs d'aigua també congelat. Allà es van trobar una gran paret rocosa que tenia diverses petites entrades que semblaven no portar enlloc. La nena es va ficar per una petita esquerdada que s'obria sobre una llengua gelada d'aigua. El nen la va seguir, més confiat en l'adonar-se que per aquella obertura no hi entraven ni hienes ni ossos. Un cop a dins, la cova es va fer més espaiosa i els nens es van poder incorporar. La temperatura era més alta, allà dins no hi feia tant de fred i en un racó van sentir com l'aigua corria a amagar-se sota la llengua de gel de l'entrada. El nen es va treure els budells de

cabirol que portava protegits sota les pells de conill i els va submergir a l'aigua, agafant-los ben fort perquè el corrent no se'ls endugués, alhora que amb les mans els anava estovant. Quan es cansava o els dits perdien la sensibilitat, la nena agafava el relleu. Al cap d'una bona estona, els ressecs budells es van començar a tornar flexibles. El nen els va escórrer i els va posar sota les seves pells de conill, en contacte amb l'escalfor del cos. Ara s'havien d'afanyar per arribar a la cova, no fos cas que la dona l'hi s'empanyés, o els budells es tornessin a quedar rígids, o es trobessin l'ossa.

Dins la cova, la dona va agafar una de les puntes de sílex, la que li va semblar més acabada i esmolada, la va ficar en la incisió del pal, va agafar un tros dels budells que els nens havien estat estovant i ho va lligar tot junt. Després va agafar la resina que s'havia fos però que no bullia, la va barrejar amb una mica de cendres i va esperar que es refredés i agafés consistència. Llavors, amb una branca petita, va anar untant aquella pega negrosa a l'extrem del pal on havia lligat la punta de pedra. Ella preferia barrejar la resina de pi amb cera d'abella, però d'aquesta última no en tenia i els ruscs quedaven lluny. Així és que va optar per la cendra. Quan va haver acabat va donar, orgullosa, la llança al fill que era el cap. Va repetir l'operació dues vegades més. Els homes van agrair a la dona la feina feta i van començar a provar la llança, passant-se-la de mà en mà tot buscant-li el centre de gravetat. El nen toixó s'ho mirava assegut, al costat del foc, envejant la força i la destresa d'aquells caçadors.

Quan va sentir les paraules del cap Eye es va quedar pàl·lid. Més pàl·lid encara.

—Nen, agafa una de les llances d'aquell munt. Demà vindràs amb nosaltres — va dir-li l'Eye, assenyalant unes llances que estaven amuntegades al terra.

—On? —va ser l'única paraula que va poder pronunciar el nen.

—A tu que et sembla? A matar l'ossa!

—Però...

—Demà ens ajudaràs a matar l'ossa. Si no, no haver despertat l'animal.

El nen se sentia culpable per haver entrat a la cova on la bestia dormia. A més, encara esperava que algú li digués quin hauria de ser el seu càstig, però ningú no li deia res. Per això va acceptar que el seu càstig seria anar amb els homes a caçar la gran ossa, encara que hi pogués deixar la vida.

—Quina llança agafo? —va preguntar el nen després d'una bona estona d'estar pensant.

—La que vulguis, d'aquell munt.

–Aquelles llances no tenen puntes fetes de pedra.

–Ja ho sé. Tenen la punta esmolada i endurida al foc. Ja et serviran.

El nen va agafar la llança que va trobar més robusta i va sortir a l'exterior, decidit a no deixar-se acovardir, ni pel cap Eye ni per l'ossa.

Al noi Utu no li va semblar bona idea que un nen sense experiència els acompanyés a caçar la gran ossa. No entenia quina funció podia desenvolupar el nen en la cacera i així li va fer saber a l'Eye.

–El nen no ens pot ajudar. Deixa que es quedi amb les dones. Vaig dir al seu pare que cuidaria d'ell. No voldria que es morís tan aviat –va gosar dir el noi.

El cap Eye es va posar a la defensiva perquè no volia que aquell noi jove i fort comencés a posar en dubte les seves decisions.

–Ara vols dirigir tu la cacera? A quants ossos has mort tu?

El noi es va disculpar, capcot i mirant a terra. No volia fer empenyar el cap, i menys si havien de lluitar junts contra un os de les cavernes. Se sentia marejat i va anar a ajeure's al costat de la dona Axa, agafat a la seva panxa. Volia dormir i oblidar per una estona hienes i ossos.

Aquella nit, el nen no va dormir arrapat a la nena Ebe. Estava espantat i, quan el noi Utu es va adormir, es va ajeure contra l'esquena del noi, amb molt de compte per no despertar la dona. Abans de tancar els ulls, el nen es va fixar que prop del foc hi havia part del costellam del cabirol que les dones havien passat pel foc aquella mateixa tarda.

I, just en el moment que la son el vencia, el record d'una ossa asseguda, esperant que ell li llancés trossos de carn d'ur mentre els caçadors cridaven que estava boig, li va creuar la ment.

Al matí, cadascun dels tres homes va agafar la llança amb la punta de pedra que havien estat preparant el dia anterior. L'Eye va situar els caçadors en un lloc amagat, a tocar d'una paret rocosa molt a prop del torrent. Al nen el va enviar a trobar l'ossa i li va deixar ben clar que, un cop la trobés, l'havia de fer empenyar per tal que aquesta se li enfrontés. Quan l'ossa anés a atacar al nen, aquest havia de córrer en la direcció dels caçadors, intentant que l'animal el seguís. Mentrestant, els tres homes esperarien pacientment. Quan tinguessin l'ossa ben a prop, sortirien dels seus amagatalls, la rodejarien i sense donar-li temps a reaccionar la matarien, atacant pels costats i per l'esquena.

Bé, de fet, l'Eye esperava que l'ossa atrapés al nen toixó i confiava que ell podria matar-la mentre l'animal estigués entretingut devorant el nen que feia d'esquer.

Però aquell nen corria molt més del que l'Eye havia imaginat, l'ossa no el va atrapar i l'Eye va veure, malhumorat, com la cacera es complicava. El nen havia aconseguit portar l'animal fins al lloc on els caçadors esperaven. El cap i el seu germà petit es van col·locar a l'esquena i al cantó dret de l'ossa. El noi Utu es va col·locar a l'esquerra de l'animal. L'ossa es va girar cap a l'Utu oferint-li una posició perfecta perquè aquest li clavés la llança al ventre.

Però, inesperadament, l'Utu va fer un crit, va deixar anar la llança i es va deixar caure a terra, tocant-se el pit amb les mans.

Els altres dos homes es van quedar astorats, sense entendre què passava. El noi s'estava allà, al davant de la bèstia, estirat a terra, completament indefens. Si no s'aixecava ràpid, l'ossa el destrossaria.

Els dos homes es van llançar, en una ràpida carrera, contra el gran animal que continuava dret sobre les potes del darrere, mirant-se l'home cargolat a terra. Les llances no es van arribar a clavar a la carn de l'ossa perquè l'animal tenia unes potes llargues i era més ràpida que ells. Amb dues urpades, l'ossa es va desfer dels dos homes.

El cap Eye va sentir com les cinc ungles de l'ossa li estripaven les pells i li esqueixaven la carn de l'esquena, i va caure a terra marejat. El seu germà va ser llançat amb força contra unes roques i, abans de desmaiar-se, va notar com alguns dels seus ossos li sortien de lloc. El noi Utu continuava inconscient a terra.

L'Eye, que sagnava generosament però no tenia cap os trencat, va reaccionar amb rapidesa. Es va aixecar de terra i va buscar amb la mirada, primer l'ossa i després el seu germà. Del noi i del nen, no va tenir temps de fixar-s'hi. Abans que l'ossa pogués atacar de nou, l'Eye va agafar a coll el seu germà, que continuava inconscient, i va començar a caminar cap a la cova.

L'ossa estava furiosa i es disposava a atacar de nou.

El nen toixó estava una mica apartat i no patia per la seva vida. Però si no feia alguna cosa, el noi Utu moriria.

Havia d'actuar. Però què podia fer ell en aquella situació?

L'ossa

L'ossa estava del tot descol·locada. No entenia res del que acabava de passar i no tenia ni idea de què havia de fer a continuació.

Què se n'havia fet d'aquell petit humà que semblava un toixó i que corria com un conill? I d'on havien sortit aquells dos humans que feien pudor de cavall? I què li passava a l'humà estirat a terra, que no havia arribat ni a tocar? És que no la podien deixar tranquil·la?, va cridar l'ossa amb totes les seves forces.

Va buscar amb la mirada els dos humans que pretenien punxar-la amb els pals esmolats i, en veure'ls fugir, va suposar que ja no podria tastar la seva carn.

L'ossa, amb la pota, va tocar l'humà que jeia a terra i li va semblar que aquell home era mort, que potser s'hauria partit l'espina en caure. El va ensumar i va pensar que d'aquell humà encara en podria treure alguna cosa.

Quan va tornar a aparèixer el toixó que corria com un conill i que també portava un pal esmolat, l'ossa es va atabalar. Se sentia dèbil. Havia malbaratat part de les reserves de greix que li eren imprescindibles per passar el període d'hibernació. Ella ho sabia. Encara que aconseguís trobar una altra cova, no tindria prou reserves per passar l'hivern.

A no ser que fes un bon àpat abans de tornar-se a adormir.

L'ossa va mirar l'humà ajagut a terra i va decidir que començaria per esquinçar-li el ventre i que continuaria per les cuixes i els malucs.

Quan una costella de cabirol va aterrar a pocs pams del cos que jeia a terra, l'ossa es va distreure. Aquell tros d'os feia una olor emocionant i desprenia una flaire temptadora.

Quan l'animal va tenir a la boca el que l'humà petit li havia llançat, va començar a salivar perquè ella no havia tastat mai res de semblant. L'ossa no podia identificar el sabor d'aquella carn tan exquisida, encara que li va recordar llunyanament el fum que contínuament sortia del lloc on els humans menjaven i dormien.

Quan una segona costella va anar a parar una mica més lluny del cos del noi, l'ossa no va dubtar a deixar enrere el cos de l'humà i aconseguir el deliciós menjar.

Quan una tercera costella va caure lluny de l'humà que s'estava a terra, l'ossa va córrer ansiosa cap a ella.

Mentre devorava aquell gustós tros de carn i os, l'ossa va veure la cria d'humà intentant fer caure l'humà adult a dins l'aigua del torrent.

I els va deixar fer.

Llavors, sobtadament, una imatge li va creuar el cap. I la seva germana? Seria ja morta o encara seguiria amb un fil de vida?

L'ossa es va aixecar i va anar corrents cap a la cova, sense presses ja que es notava encara marejada. Abans d'entrar-hi, es va trobar amb els dos homes ferits que també tornaven a la seva cova, a pas lent, i els va ignorar. Un cop va ser a la sala on la seva germana jeia, es va deixar caure a terra, cansada, i es va esforçar a ensumar. Es va arrossegar amb les potes; era allà. La va tocar amb el morro; no es movia. Va escoltar; no respirava. La seva germana havia mort feia ben poc. La infecció al morro se li havia menjat tot el greix al començament del son hivernal. Va refregar el cap contra l'esquena de la germana, recordant tot el temps que havien passat juntes, primer amb la seva mare i després elles dues soles. Va tornar a notar la seva debilitat i, en un gran esforç, va arrencar la pell del ventre de l'ossa morta.

Va trigar una bona estona a sortir a l'exterior i mentre era dins, en la foscor, anava devorant aquella carn que li retornava la vitalitat.

Un cop fora, es va sentir prou forta per travessar el curs d'aigua i dirigir-se més enllà dels prats i dels boscos de pins on caçaven els homes.

Havia sobreviscut, tot i la interrupció que havia sofert al començament de la hibernació. Ara havia d'espavilar-se per trobar ràpidament una altra cova on posar-se a dormir i, pel camí, intentar no coincidir amb cap humà.

Que s'hagués posat a nevar, va fer entendre a l'ossa que s'havia d'afanyar.

Els humans del grup de les terres de l'os

El nen toixó es va dir a ell mateix que havia estat encertat agafar les costelles de cabirol abans de deixar la cova per anar a matar l'ossa. Donat que la dona Axa no havia sortit a acomiadar els caçadors, ell només va poder agafar tres de les costelles i amagar-se-les entre les pells de conill. Hagués volgut agafar-ne més.

Ara ja no tenia res més que oferir a l'ossa, per tant havia d'actuar abans l'animal no acabés de devorar-ne l'última.

El noi Utu continuava en la mateixa posició en què havia caigut a terra, cargolat sobre ell mateix i amb una mà arrapada al pit. El nen va deixar la llança a terra i, amb les dues mans, va intentar aixecar el noi, però no va poder. Aquell noi era robust, poc més alt que el nen però molt més pesat. Decididament el nen no podria carregar-se'l a l'esquena i arribar a la cova amb el noi a collibè.

El nen va examinar detingudament el noi perquè no era normal el que li havia passat. L'havia vist desplomar-se a terra molt abans que l'ossa ataqués i no hi havia sang per enlloc. Va acostar la mà a la boca del noi i va comprovar que respirava amb normalitat. Se'l va tornar a mirar i li va semblar que era com si el noi estigués dormint. Calia despertar-lo com fos. Va intentar despertar el noi a cops de puny, però tampoc va poder.

L'ossa acabaria aviat el que estava menjant i llavors aniria a per ells dos. El nen va pensar que ell podria fugir corrents, però que el noi acabaria sent devorat per la bèstia.

I això no ho podia permetre perquè aquell noi era l'únic que podia fer-ne d'ell un caçador.

El nen es va asseure al costat del noi, va estirar les cames i, fent força amb els braços que tenia repenjats a terra, va fer rodolar el cos del noi cap al marge del torrent. Va haver de repetir la operació un parell de vegades abans que el pes del cos i el pendent fessin la resta.

L'Utu va reaccionar de seguida i va començar a cridar i a moure les cames i els braços. Es va incorporar d'un salt perquè l'aigua només li arribava als genolls, però estava xop i l'aigua era gelada. Va mirar el nen que l'estava esperant a dalt del marge i va preguntar què havia passat.

—L'ossa us ha atacat. L'Eye i el seu germà estan ferits. Ells han marxat a la cova. Tu has caigut a terra, inconscient. L'ossa ha estat a punt d'obrir-te en canal. L'he distret tirant-li costelles de cabirol. Com vaig fer el dia de l'ur mort. L'ossa tornarà. Hem de marxar.

—Què? —va tornar a preguntar el noi, incapaç d'assimilar tanta informació de cop.

Un vent gelat es va aixecar de cop, fent que el nen, i sobretot el noi que anava xop de cap a peus i continuava dins la llera, se sacsegessin de fred.

—Mira el cel! S'acosta una tempesta de neu molt violenta. Hem de córrer cap a la cova —va suplicar el nen.

El noi, a quatre grapes i amb dificultats, va aconseguir pujar el pendent i posar-se dret. Va buscar amb la mirada l'ossa i la va veure marxar en direcció a la cova d'on havia sortit.

–No puc córrer amb les pells mullades. Pesen molt i s'estan posant rígides.

–Treu-te les teves pells molles. Posa't les meves pells de conill seques. Marxem cap a la cova. O acabarem congelats aquí mateix.

–Però sense les teves pells agafaràs fred –va dir el noi, deixant caure a terra les encarcerades pells congelades.

–Correré per no gelar-me. T'espero a la cova.

El nen va córrer en direcció a l'escalfor del foc. L'Utu se'l va mirar i va observar que aquell nen havia crescut i s'havia enfortit en les darreres llunes. I li va semblar que molt aviat deixaria de ser un nen.

Quan el noi Utu va arribar a la cova, el nen toixó anava nu, escalfant-se al costat del foc i de la nena Ebe, que l'estava atabalant a preguntes. Els altres dos homes estaven rodejats de les tres dones que els llepaven les ferides. Els dos nens petits miraven amb cara de fàstic el nen despullat.

L'Utu es va acostar a l'escalfor de la foguera, va somriure al nen, es va treure les càlides pells de conill i les hi va tornar. El nen es va tapar amb les pells i va tornar a recuperar la seva dignitat.

Llavors va tornar a passar.

L'Utu va sentir una punxada al pit i va tornar a caure a terra.

Quan va despertar va saber què li estava passant i què havia de fer. Es va aixecar, va sortir de la cova i va començar a caminar cap a ponent, sense acomiadar-se de ningú.

–Però, on va aquest ara? ¿No veu que no porta cap pell? Sense pells a sobre agafarà fred! –va xisclar la dona Axa.

–Està començant a nevar –va dir la dona Ipi, tot i que el que acabava de dir era obvi per a tots.

–Què li passa? –va preguntar el cap Eye al nen.

–Diu que no sap què li passa –va ser l'única resposta que el nen va ser capaç de donar.

—Mireu que decidit que va. Aquest ja no torna! —va comentar el germà petit del cap, també estirat a terra mentre una de les dones intentava posar-li els ossos a lloc.

—Que algú el vagi a buscar! Que algú el faci tornar! —va suplicar l'Axa, agafant-se amb les mans una panxa que ja començava a tindre un volum més que considerable.

I és que aquells últims dies de tardor, el fred havia arribat quan encara el temps era plujós. Per això, a diferència d'altres anys, el fred no va arribar sec sinó humit i acompanyat de flocs de neu. I era una neu gruixuda i pesada com la gent del grup no havia vist en molt de temps. Sort en tindrien de les càlides pells de cavall que havien caçat a la primavera i que havien estat adobant durant llunes, va pensar la dona lpi.

—No va tapat amb cap pell. L'Eye i el seu germà estan ferits. Jo no puc córrer amb aquesta panxa —va cridar la dona Axa al nen toixó—. Ves a buscar-lo i fes-lo tornar.

—Ves amb ell. Esbrina què li passa. Porta-li les pells. No deixis que mori de fred —va ordenar el cap Eye, més preocupat per l'histerisme de la dona que no pas pel que li pogués passar al noi.

El nen toixó es va posar molt nerviós perquè l'Axa no feia més que cridar que anés a buscar el noi, que ella no ho podia fer amb aquella panxa. A fora, la temperatura havia baixat en picat i del cel havien començat a caure pesats flocs de neu que es congelaven abans d'arribar a terra. Si no s'afanyava, la neu taparia les petjades del noi i llavors seria impossible saber en quina direcció aquest havia marxat. Atabalat, el nen va agafar els pals, les pells de la tenda i les pells del noi, que continuaven congelades, i va sortir corrents sense adonar-se que no havia agafat cap llança. Indecís, va començar a avançar en la direcció que les petjades assenyalaven, tot i que el fort vent feia que la neu gelada li piqués la cara. Si no s'afanyava a trobar el noi, aquest moria i ell també, perquè seria incapaç de trobar el camí de tornada a la cova.

El que primer va veure el nen va ser la silueta de l'ossa, de lluny. L'ossa sortia de la cova i avançava en la mateixa direcció que el nen. El nen es va quedar quiet, suposant que, amb aquella tempesta i si ell restava immòbil, l'ossa no el veuria ni l'ensumaria i passaria de llarg. Quan l'animal va passar prop del nen, aquest va poder observar el morro tacat de sang de l'animal, el ventre inflat i pesat i les seves renovades energies. I va saber que l'ossa havia estat menjant alguna cosa més que les escarrassares costelles de cabirol que ell li havia llançat.

Quan es va adonar que l'ossa canviava de direcció i marxava lluny del rastre de petjades que el noi Utu havia deixat, el nen va reprendre el camí. Calia trobar al noi abans a aquest no li baixés en excés la temperatura del cos.

Quan va distingir la figura de l'Utu, assegut en una roca i tremolant de fred, el nen va fer un crit d'alegria, però el noi no va contestar. El nen s'hi va acostar i un cop va ser al davant del noi es va adonar que les pells de cavall, que pretenia que el noi es posés, continuaven congelades perquè no havien tingut temps d'eixugar-se. Tot i així, va donar les rígides pells de cavall a l'Utu i va observar, desconcertat, com aquest les llençava a terra, s'aixecava i continuava caminant tremolós. El nen va haver de córrer per posar-se al davant del noi i així fer-lo parar. Un cop ho va aconseguir, va desembolicar els pals que portava a l'esquena i amb les pells de conill que servien per muntar la tenda va tapar el noi, que continuava tremolant i semblava absent del tot.

El nen va mirar al seu voltant i li va semblar que no era sensat ser allà fora, en plena tempesta de neu, de manera que va intentar fer tornar el noi a la cova, però aquest no s'hi va avenir i el nen no es va veure capaç de fer-lo tornar a la força. Se li va accelerar el cor només de pensar que no tindria més remei que acompanyar aquell noi allà on fos que aquest volgués anar. Tard o d'hora el noi posaria seny i mentrestant el nen intentaria mantenir-lo viu.

Les càlides pells de conill van fer el seu efecte i quan l'Utu es va sentir un altre cop calent es va posar dempeus i va reprendre la marxa, en direcció a les altes muntanyes arrodonides que es veien al fons, darrere els turons, a l'altra banda de la gran plana. Al nen li va semblar reconèixer que per aquell camí havien vingut de la cinglera, feia unes llunes.

–Vols tornar a la cinglera? És allà on vols anar? –va preguntar al noi, que no va contestar.

El punyent vent va virar de direcció, fent que els flocs de neu s'anessin acumulant a la cara, per desfer-se seguidament i congelar-se posteriorment. Com més avançava la tarda nevava amb més intensitat, les branques dels pins es començaven a ajocar pel pes creixent de la neu acumulada i es va sentir cruixir les branques que queien a terra. La visibilitat es va reduir i cada cop els costava més avançar.

El nen toixó es va quedar enrere i va cridar al noi que l'esperés, però aquest no el va sentir perquè el vent es va endur els crits del nen en la direcció oposada. El nen, desesperat, va descarregar els pals i, alleugerit de pes, va intensificar el pas per atrapar el noi. Quan el va atrapar el va trobar parat, mirant el vent que li colpejava la cara, desorientat. El nen el va agafar de la mà i li va dir afectuosament que anés amb ell, que demà continuarien el camí. El noi es va

resistir uns moments però de seguida va afluir i es va asseure sobre un gran pi caigut a terra pel pes de la neu.

El nen va tornar sobre les seves passes a buscar els pals i els va portar on el noi s'havia assegut. Va començar a muntar l'estructura dels pals al costat del noi. Tot i tenir molta experiència en armar i desarmar aquell refugi transportable, el violent vent li tombava contínuament l'estructura i el nen va suplicar al noi que l'ajudés. No hi va haver cap resposta ni cap mena de reacció per part de l'Utu, per a més desesperació del nen.

No va ser fins al cap d'una bona estona que el nen va aconseguir aixecar amb èxit l'esquelet de la tenda i va anar a buscar el noi. El va trobar cobert per dos dits de neu. El nen pretenia que l'Utu es col·loqués sota els pals de la tenda per, tot seguit, encendre un foc i escalfar-se. L'Utu continuava sense reaccionar, el nen va empènyer el noi però aquest no es va moure d'on s'estava assegut i el nen va anar a parar a terra. El nen toixó es va enfadar, va renegar, va tirar unes quantes coces a l'aire i al final va desmuntar tota l'estructura per tornar-la a muntar al voltant del noi.

Quan el nen va tenir l'estructura de pals dreta de nou es va asseure a terra, esgotat i congelat. Li va entrar son però va sacsejar el cap amb força per mantenir-se despert i acabar de preparar el refugi; encara calia tapar la tenda, aïllar el terra i encendre un foc. Primer va anar a buscar llenya que pogués cremar però la neu ho cobria tot i les branques del terra eren molles. Si intentava encendre un foc amb aquella llenya faria tant de fum que s'ofegarien, això suposant que aconseguís encendre el foc amb aquella fusta tan humida. Va recordar que el seu pare, si no tenia llenya a mà, era capaç d'encendre un foc amb qualsevol cosa. Va mirar al seu voltant intentant trobar alguna cosa que no fos coberta per la neu. Va recordar la resina del pi que l'Ipi havia fet servir per preparar la pega i va fer un bot d'alegria. Va començar a trencar les branques baixes dels pins per tal d'agafar la minsa resina que supurava allà on les branques s'havien trencat. Al cap d'una bona estona va aconseguir uns trossos tallants de resina congelada que va dipositar dins l'estructura de pals, protegits per un cercle de pedres, al costat del noi que continuava immòbil.

El vent bufava amb intensitat i ja havia acumulat uns quants dits de neu al terra de l'estructura. El nen va començar a cridar al noi que necessitava les pells de conill que portava posades per tapar la tenda. En veure que el noi continuava sense moure's, va cridar amb més forces que es tragués les pells, però el resultat va ser el mateix. Llavors va començar a plorar i a donar cops de peu al noi, dient que per culpa seva morien tots dos, que no podrien arribar mai a la cinglera i que no tornaria a veure ningú d'allà, ni la seva germana bessona.

En sentir que el nen anomenava la seva germana, el noi es va girar cap al nen que l'estava colpejant, li va agafar les mans amb força, el va fer seure de nou a

terra i es va treure les pells. El nen va col·locar les pells sobre l'estructura de pals per tal que els aïllés del vent de l'exterior. El noi es va quedar un altre cop despullat i el nen va afanyar-se a rascar la neu de terra amb la punta del peu, tirant-la fora de la tenda, llavors també es va despullar i va posar les seves pells a terra. Un cop la tenda va estar muntada i aïllada, el nen va posar una part de la resina sobre unes fulles, a mossegades va arrencar un tros de pell de conill de les pells del terra i amb dues pedres que sempre portava amb ell va fer guspires que es van agafar ràpidament als pels de conill. Llavors, amb calma, va fer que el foc s'agafés a la resina, que va començar a fer una flama fumosa.

El nen, estirat sobre les pells i encongit, va fer gestos amb les mans al noi perquè s'estirés al seu costat.

—No és un gran foc però ens escalfarà. Haurem de dormir molt junts. Aviat serà fosc. Sembla que tindrem neu tota la nit. Amb l'home linx sempre dormim així. Ell m'escalfa l'esquena amb el seu pit. Tinc molt de fred. M'hauràs d'escalfar —va tornar a dir el nen, adonant-se que els ulls verds d'Utu estaven humits.

El nen no va preguntar què li passava però sí que li va tornar a demanar que s'estirés i premés el seu cos contra la seva esquena. En sentir l'escalfor del cos del noi es va adormir.

Just abans de l'albada el nen es va despertar va veure que la flama encara estava viva i va entendre que el noi l'havia anat alimentant durant tota la nit. El nen va notar la tebior del cos del noi al seu costat i va pensar que gràcies al contacte d'aquell cos i a la flama encesa, ell havia pogut dormir tranquil. Encara no entenia què li passava al noi, però era clar que necessitava ajuda. Ell, però, estava molt cansat i es va tornar a adormir.

Amb la primera claror del dia el nen es va despertar per segona vegada i, en trobar-se sol, es va espantar. Va treure el cap fora la tenda i no va veure el noi, tot i que les seves petjades eren visibles a la neu fresca del matí. Per sort havia deixat de nevar. Va tornar a agafar les pells de conill de terra i es va tapar amb elles, va treure les pells dels pals, va enrotllar els pals amb les pells, s'ho va ficar tot a les espatlles i va començar a córrer seguin les petjades.

Quan ja no podia més, va atrapar el noi.

—Para un moment! —va cridar el nen, descarregant els estris i repenjant-se sobre els genolls— Necessito descansar.

—Vas massa carregat —va dir l'Utu.

—Mira que bé! Ja tornes a parlar! Que vaig massa carregat? No he sentit cap queixa aquesta nit. Tu no portes pells de cavall. Tu no portes res. Res que et protegeixi del fred. Has oblidat la tempesta d'aquesta nit?

El noi no va contestar.

–Vols morir-te de fred? –va tornar a preguntar el nen, que començava a estar molest amb aquell noi tan desagraït .

–No em vull morir de fred.

–Doncs què vols?

Els humans del grup de les terres de l'os

–Vull arribar al refugi de la cinglera. Vull arribar el més aviat possible. Em fas anar molt a poc a poc. T'haig d'esperar a cada moment. Jo sol ja hi hauria arribat.

–Si no fos per mi estaries mort. Mort per l'ossa. Mort pel fred.

–Encara tinc reserves de greix. Si anés sol, hi arribaria al capvespre. Però t'haig d'esperar.

–Jo no volia venir. Estaria millor dins la cova, calent i segur.

–Doncs ves-te'n.

–No puc. L'Eye m'ha ordenat que et segueixi i t'ajudi. L'Axa m'ha ordenat que et segueixi i t'ajudi. S'han espantat quan te n'has anat. Te n'has anat sense llança. Te n'has anat sense pells.

–Em tens aquí parat, xerrant, i m'estic refredant. He de tornar a caminar –i dit això, el noi va tornar a emprendre la marxa.

–Espera'm. No em vull quedar aquí sol –va demanar el nen.

–Tens els teus pals i les teves pells. Estaràs ben calent –va dir el noi sense deixar de caminar.

–Que m'esperis! –va ordenar el nen, enfadat, mentre recollia els pals i les pells de terra.

L'Utu es va parar i es va asseure observant atentament què feia aquell nen que s'havia obstinat a seguir-lo.

–Per què portes aquests pals a l'esquena?

–Per muntar la tenda. Ho has vist molts cops.

–Per què han de ser els mateixos pals? Hi ha moltes branques a terra. Podries agafar-ne qualsevol –el noi insistia.

–Sí. Aquests tenen l'allargada que necessito. No em cal buscar cada nit.

—No et cal buscar cada nit. Et cal carregar un pes a l'esquena. Durant tot el dia. No ho entenc. Al teu grup, tots dormiu dins tendes? Són tendes com les que tu fas?

—No ho sé. No me'n recordo del meu grup. Muntar la tenda ho he après del pare.

—Ho has vist fer a algú més?

—No. Només a l'home linx.

—Per què ho fas? Ara l'home linx no és aquí.

—M'hi he acostumat. No m'agraden els vostres refugis. Els vostres refugis són de branques de pi. Els vostres refugis són de falgueres. Els vostres refugis no són calents.

—D'on va treure l'home linx aquesta mania? És una manera estúpida de fer refugis.

—No ho sé. No m'ha explicat res de quan era petit.

—Encara ets petit.

—De quan era més petit —el nen tornava a estar enfadat perquè el noi el tractava d'estúpid en comptes d'estar-li agraït per haver-li salvat la vida.

—Què t'ha explicat?

—Gairebé res.

—Alguna cosa et deu haver explicat.

—A vegades, en somnis, parla. Parla d'uns gegants foscos com els corbs. Suplica que no li facin mal. Despert diu que no se'n recorda del somni.

—Què és un gegant? —el noi no havia sentit mai la paraula.

—Un home més alt i fort que nosaltres. També pot ser una dona.

—Saps alguna cosa més dels gegants?

—Que van arribar de l'altra banda del mar. No sé res més.

—Estic agafant fred, aquí parat. Dona'm les pells que portes a l'esquena.

—Ah, ara sí que les vols!

–Si em fas estar parat, agafo fred –va dir el noi, agafant les pells que el nen havia desenrotllat dels pals.

–Només sé que vivíem lluny d'aquí –va dir el nen allargant el braç en direcció sud–. Vivíem en unes coves a prop del mar. Vam marxar perquè algú ens va fer fora. Crec que la mare és morta –va explicar el nen, tornant a carregar-se els pals a les espatlles.

–Qui us va fer fora? Els gegants?

–Em sembla que sí. Va dir que portaven unes llances que volaven.

–Què vol dir que volaven? Com volaven? Les oques volen. Les llances no volen. Volaven com una oca? Com un... –el noi va començar a mirar cap amunt, buscant algun altre ocell que pogués posar d'exemple.

–Deia que els gegants eren molt ràpids. Deia que les seves llances volaven molt ràpid. Deia que sortien de les mans dels gegants. Deia que volaven lluny i ràpid. No sé si més ràpid que una oca –va respondre el nen, també mirant amunt.

El noi no comprenia que una llança pogués servir per alguna altra cosa que no fos per clavar-la a la carn d'una presa, empenyent amb força.

–No ho entenc. Què vols dir que volaven?

–Que volaven. Que no les clavàvem com fem nosaltres. Que les llançaven. Les llances volaven fins a clavar-se elles soles. Com quan tires una pedra. En lloc d'una pedra, tires la llança.

–Ah! No ho havia sentit mai. M'agradaria veure volar una llança d'aquestes.

–En vaig veure una, fa algunes llunes. Abans de trobar-nos a la platja. Vaig veure com el pare feia volar una llança. Es va anar a clavar a la cuixa d'una hiena. La hiena era a punt d'atacar-me. En realitat no va volar com una oca. Va sortir impulsada de la seva mà. No es va arribar a clavar del tot. Però la hiena va fugir!

–Ah! No li he vist mai fer res semblant. Ho devia aprendre dels gegants que acabes d'anomenar. A la cinglera li demanaré que m'ho ensenyi.

–No voldrà. Li ho he demanat molts cops. I ell s'enfada molt. Fins i tot em crida. Diu que mai no farà volar una llança. Diu que quan les llances volen, tothom mor.

–Nen, el teu pare està mig boig. El teu pare és un covard.

La cara del nen es va congestionar i la musculatura se li va tensar. El nen estava enfadat.

–Jo no soc com ell. Jo seré alt i fort com tu. Seré caçador com tu. No vull anar a l'abric de la cinglera. Allà s'hi està l'home linx. No vull tornar-lo a veure. Vull tornar a la cova.

–Torna tu a la cova. Jo continuaré fins a la cinglera –el noi, espolsant-se la neu que s'havia acumulat sobre seu, va emprendre la marxa sense esperar el nen.

–Espera, no puc tornar sol.

–Torna a la cova! –va cridar l'Utu, sense deixar de caminar.

–Que no puc tornar sense tu. La dona Axa i el cap Eye s'enfadaran. Llavors mai no em deixaran caçar amb ells. Espera'm –va somicar el nen.

El noi es va tornar a parar i el nen el va atrapar. Tornava a anar carregat.

–Deixa els pals al terra. Vas molt lent amb tant de pes. Al teu pas no arribarem a temps.

–A temps de què? –va preguntar el nen.

L'Utu no va contestar.

–No vull deixar els pals. M'agraden aquests pals. Aquesta nit has dormit calent entre les pells.

–No he dormit gens aquesta nit. Vas fer una merda de foc. He estat tota la nit posant-hi branques. Al teu pas hi passarem una altra nit. Una altra nit dins això que anomenes tenda. Però del foc m'encarrego jo.

El nen va tornar a agafar els pals i, corrents, es va tornar a situar a l'alçada del noi. Va ser llavors que uns gemecs provinents de l'estomac li van recordar al nen que no havia menjat res des de la tarda del dia anterior

–No penses parar per caçar?

–No.

El nen va callar i va continuar caminant, sempre unes passes darrere el noi. Al cap d'una estona, va tornar a parlar.

–Tinc gana.

–Jo no.

Al migdia continuaven caminant. El nen estava cansat i l'estómac li feia mal. Va tornar a intentar que el noi parés.

–Tinc molta gana. Per què no parem? Cacem alguna cosa?

–No porto llança. Tu portes llança? Tu no portes llança. Ja menjaràs a la balma.

–Ets un desagraït. Si no fos per mi, estaries mort. Mort sota la gran ossa. Mort congelat. Mort. Les meves pells de conill et mantenen viu.

–He de caminar al teu pas. He de parar-me a cada moment. Per això necessito les teves fastigoses pells.

–Doncs treu-te les meves pells de conill. Ja te'n pots anar corrents. Estic fart d'aquesta conversa. Ja t'espavilaràs sol. Jo me'n torno a la cova.

El nen toixó va fer mitja volta. El noi va accelerar el pas, s'havia tret les pells de conill i les havia tirat per un marge.

Quan el cel es va enfosquir i uns núvols amenaçadors van aparèixer per l'horitzó, el nen va tornar a atrapar el noi Utu. Havia hagut de córrer molta estona i ara estava extenuat. Va caure rodó a terra, amb pals i pells incloses, i es va marejar.

El noi va sospirar, no li quedava més remei que parar-se, tornar-se a posar les pells de conill que el nen havia recollit del marge i intentar muntar aquells enrevessats pals.

Per molt que l'Utu s'hi esforçés, els pals no s'aguantaven. Quan uns estaven drets els altres queien a terra, i quan aconseguia que aquests es posessin drets els altres tornaven a caure. Va començar a suar i això no era bo perquè les temperatures estaven baixant, la suor es podia glaçar sobre el pèl i llavors la temperatura del cos baixaria perillosament. Es va treure les pells, es va eixugar la suor amb elles i va tornar a intentar que els pals s'aguantessin drets. Al final va llançar ben lluny pals i pells, va agafar el nen en braços i va caminar cap a una clapa espessa de pins.

Quan el nen es va recuperar, a l'escalfor d'un petit foc, es va veure sota un enreixat de branques de pi, cobertes de falgueres. A terra, una capa gruixuda de pinassa feia d'aïllant.

–Què ha passat amb la meva tenda?

–La meva és millor.

–On són els meus pals?

–Els he llençat.

–Per què?

–Els teus pals no serveixen de res. Els he llençat, amb les pells. Feien pudor.

El nen es va quedar callat, resignat, va notar que el cap li donava voltes i que tenia l'estomac regirat.

L'Utu es va adonar que el nen feia mala cara i va pensar que enyorava els seus pals.

–Demà al matí arribarem a la cinglera. Ja et buscaré pals nous –va dir el noi, mentre s'ajeia al costat del nen, disposant-se a dormir al costat del petit foc.

–Ja no vull els pals. Per què tens tanta pressa? Què ha passat a la cinglera?

–És la noia Usu. No està bé. Ha caigut de la cinglera.

–No entenc res. Ella és a la balma. Tu eres a la cova. Com ho saps?

–Ho vaig notar, aquí –el noi es va tocar el pit amb la mà–. I aquí també –el noi es va tocar el cap amb l'altra mà–. El pit se'm va obrir. Em vaig marejar. Com si caigués.

–No vas caure. Et vas adormir al costat de l'ossa. Saps si la noia Usu viu?

–És viva. Ella em necessita. Està molt trista i se sent sola. Si no arribarem aviat, ella morirà. Ella es deixarà morir.

El nen no va acabar d'entendre el que l'Utu acabava de dir, però va callar. Recordava la tristesa d'aquella noia el dia que el noi i ell van marxar en direcció a la cova de l'os, seguint els membres del nou grup. Recordava que, des que la va conèixer, sempre l'havia vist moixa. Hauria estat contenta algun cop aquella noia? Que diferent que era del seu germà bessó, normalment tan rialler, alegre i comunicatiu. Com podien ser tan iguals i alhora tan diferents?

–No ho sabia. Podria haver caminat més de pressa –va dir el nen.

El noi, traient unes becaades de sota les pells, va arrencar un somriure al nen.

–No t'amoïnis, demà arribarem. Mira, les he caçat a pedrades. He fet volar les pedres. A falta de llança, bones són les pedres.

La segona nit la van passar en aquell precari refugi i quan el sol va començar a escalfar van emprendre el camí. Molt abans que el sol fos en el punt més alt del cel van sentir els lladrucs de les guineus en zel i van saber que eren ben a

prop de l'abric. Aquelles guineus seguien els homes allà on fos que aquests anessin.

–Atura't un moment! –va ordenar el noi Utu al nen, mentre li feia senyals perquè callés.

–Què has vist? –va preguntar el nen, amb un fil de veu.

–Alguna cosa es movia a l'altra banda del riu.

–Jo no veig res. Un home? Una bèstia? –va preguntar el nen, esforçant-se per veure el que el noi deia haver vist.

–Ja no ho veig. M'ha semblat el cos d'un home. Però potser era una hiena.

–Estàs segur? –va tornar a insistir el nen.

–Potser sí... Potser no.. Amb tanta pregunta ja no estic segur. Calla i camina! –va ordenar el noi Utu.

Del què potser havia vist ja no se'n recordaria més, perquè en el seu cap només hi havia lloc per a la seva germana i pel que li havia passat.

VIII. Refugi de la balma de la cinglera (l'actual Abric Romaní, Capellades)

25. EL RETROBAMENT

Els humans del grup de la costa

El noi Utu i el nen toixó van accelerar el pas quan van veure, de lluny, l'abric. De cop i volta van sentir els crits de dos lleopards barallant-se, no massa lluny d'on ells eren. Es van mirar i van arrugar el nas. Era aviat perquè hagués començat l'època que les femelles de molts carnívors entraven en zel i els mascles es barallaven per tenir accés a elles. Tot i ser massa aviat, els dos que es barallaven eren lleopards, i eren dels grans.

Els dos humans es van parar en sec, no podien continuar per aquell camí. Si dos mascles de lleopards s'estaven esbatussant, una femella seria a prop, ben amagada entre la vegetació, esperant el guanyador. I quan el gran gat s'amagava, ningú, i menys els homes, no el podia veure.

El noi Utu va decidir que el més prudent seria desfer un tros del camí i enfilar-se a dalt de la cinglera. Arribarien a l'abric per la part superior, no pel riu, com era la seva primera intenció.

—Quants animals creus que hi ha? —va preguntar el nen, mirant en totes direccions.

—Una femella i alguns pocs mascles. Es possible que algun més. Potser les cries de l'any passat —va explicar el noi, que buscava la manera més segura d'escalar la paret que tenia al davant.

—Tants? Ens hauran olorat?

—És possible que la femella ens hagi ensumat. Els mascles no. Els mascles tenen massa feina disputant-se la femella. Tingues els ulls ben oberts i afanya't.

El nen va començar a pujar, girant-se contínuament per mirar cap avall, sense prestar massa atenció on posava les peus. Va repenjar el peu en una pedra que no estava ben agafada i aquesta va cedir, rodolant marge avall.

–Per què fas tant de soroll? Potser no ens havien ensumat. Ara segur que ens han sentit! –va esbrincar l'Utu al nen toixó.

El nen no va sentir les paraules del noi perquè tenia massa feina a agafar-se a un arbust, però cada cop que intentava posar-se dret relliscava amb el gel que s'havia format durant la nit. El noi va haver de baixar fins on era el nen per oferir-li la mà i ajudar-lo a incorporar-se. Quan el nen va deixar anar l'arbust per agafar la mà del noi, els peus li van tornar a relliscar i va arrossegar el noi pendent avall, fins a unes pedres que els van aturar.

El noi va donar un cop de peu a la cara del nen i li va ordenar que pugés en silenci.

L'Utu estava enfadat de veritat i el nen molt avergonyit i espantat.

Els lleopards

El jove mascle de lleopard estava ajagut al costat de la seva germana, a prop del riu, mirant de lluny la seva mare, que els ignorava. Estava de mal humor perquè la mare els havia fet fora del seu territori. Abans que la femella adulta els obligués a marxar, aquesta es va posar molt estranya, miolant contínuament, fregant-se per tot arreu i orinant a cada mata. A més, l'olor li havia canviat.

Els dos joves lleopards escoltaven, preocupats, dos grans mascles que es barallaven entre ells, no massa lluny d'on la seva mare esperava.

Al cap d'una estona els crits van callar. Els mascles havien deixat de lluitar. Ja hi havia un guanyador.

Al poc, un gran lleopard era sobre la femella adulta, que havia aixecat els quarts del darrere per facilitar que el mascle la muntés. El mascle mossegava la femella pel coll i ella no lluitava, al contrari, roncava i miolava.

Quan la femella va tenir el que va voler, es va girar bruscament i va ensenyar les dents al mascle, que es va separar d'ella i es va enfilar en unes roques.

El jove mascle va pensar que ara deixarien tranquil·la la seva mare i tots tres tornarien a ser una família que caçaria unida. Va avançar uns passos, seguit per la germana, en direcció a la mare. Però el gran mascle guanyador es va interposar d'un salt. Ho va deixar ben clar; no havia acabat, no pensava marxar d'aquell territori i només toleraria que la jove femella es quedés a prop.

El jove mascle, que tenia poc més d'un any, en va tenir prou amb un parell d'esgarrapades per entendre que aquell altre mascle era més gran, més fort i més ràpid que ell, i que la mare el preferia.

El jove mascle es va encaminar a la part inferior de la cinglera amb la intenció de pujar a la plataforma superior. Per primer cop en la seva vida s'hauria d'espavilar sol. Ja no li semblava divertit investigar llocs nous, ja no tenia la seguretat del grup familiar, ara era un animal solitari.

I no li agradava.

De sobte va sentir un cop sec per sobre seu i va veure que alguna cosa rodolava pendent avall; una pedra li va passar a poca distància del cos. Va concentrar l'atenció en l'oïda i l'olfacte: humans, un altre cop humans. El que li faltava per acabar d'espavillar el dia. Ara sí que estava realment de molt mal humor. Com era que no havia notat que allà dalt hi havia humans? Quina classe de caçador estava fet si no era capaç d'ensumar dos pudents humans?

Per un moment es va plantejar caçar aquells humans, o almenys intentar agafar el que anés més endarrerit. Però quan van tornar a rodolar pedres, i una d'elles li va impactar al bell mig del morro, va decidir girar cua i tornar al riu, a buscar un lloc tranquil sense lleopards més grans que ell i sense humans, un lloc on poder enfilarse en una branca a dormir, a veure si quan despertava ja se li havia passat l'empenyada.

Era jove però era perfectament conscient que l'empenyament no el deixava concentrar i sense concentració no veia, no ensumava, no sentia tal com ho havia de fer.

Si continuava en aquell estat, moriria aviat.

Els humans

Aprofitant que havia deixat de nevar, el cap Uru i un dels caçadors havien pujat a la plataforma de dalt de tot de la cinglera. La resta de caçadors es va quedar a la cova, preparant pedres esmolades.

Aquells dies els membres del grup estaven nerviosos pels lleopards que rondaven a baix, al riu. Les dones no es van voler quedar soles i per això dos dels caçadors s'havien quedat a l'abric, per si algun gran gat gosava acostar-s'hi.

La que més nerviosa estava era la dona Aba, tot i que ella dissimulava perquè cap de les altres dones se n'adonés. Estava nerviosa per les panteres i per alguna cosa més, que no sabia explicar. Quan l'Uru va dir que sortien a albirar l'horitzó, la dona li va suplicar que deixés dos homes allà, amb ella.

A dalt, a la plataforma, els dos homes van aprofitar per intentar esbrinar quants lleopards voltaven per la zona i on es trobaven en aquell moment exacte. Feia dies que els sentien barallar-se i tenien una idea aproximada d'on devien ser. Sabien que, mentre la femella fos en zel, els mascles no representarien cap perill, enfeinats com estarien a demostrar qui era el més fort per guanyar-se el dret a copular amb la femella. El que els preocupava era esbrinar què se n'havia fet de les cries de l'anterior any, que ja serien ben crescudes, i del lloc que escolliria la femella per tornar a criar.

Va ser el caçador qui va veure el noi Utu i el nen toixó enfilarse per la cinglera. Quan va veure relliscar el nen estrany, arrossegant el noi pendent avall, es va adonar que un lleopard els seguia, molt més avall. Ràpidament l'home va agafar rocs de terra i els va començar a llançar en direcció al fèlid. Quan va veure retrocedir l'animal cap al riu va suposar que havia encertat.

Quan el cap Uru va arribar on era el caçador, va felicitar l'home per haver fet retrocedir un gran lleopard. El caçador va somriure.

Llavors pel la vora del marge va aparèixer el cap del noi Utu, ensangonat.

—Es pot saber què fas? És que em vols matar? Així em dones la benvinguda?
—li va retreure el noi, pressionant amb la mà un trau profund al front que rajava generosament.

—Mira que ets desagraït! Éreu a punt de ser devorats. Un lleopard us seguia. Sí que t'has tornat cec! —va exclamar el caçador.

—Un lleopard? —el nen va mirar avall i es va quedar més pàl·lid del que ja era.

—Un lleopard dels grans us seguia. L'he fet marxar a cops de roc.

—Tros de hiena! Els teus els rocs m'han picat al cap! —el noi va agafar amb la ma una mica de neu i la va pressionar contra el trau. La sang va parar de rajar. El noi Utu va donar un copet a l'esquena del nen, per tranquil·litzar-lo, i es va apropar al seu pare.

—Et saludo, cap Uru. Tenia ganes d'arribar. Portem uns pocs dies de camí. Hem trobat una gran tempesta de neu —va explicar el noi, oblidant-se que el seu pare havia perdut la confiança en ell.

–Et saludo, noi Utu. Molt aviat ha arribat la neu. Què ha passat a la cova de l'os? –va preguntar el cap Uru–. Per què vas despulat? On són les teves pells?

–A la cova no hi ha passat res. Bé, sí que ha passat. L'Eye i el seu germà han estat atacats. Atacats per una ossa. Però estan vius. La resta estan bé –va contestar el noi, obviant expressament el tema de la seva nuesa.

–Una ossa? En ple l'hivern?

–Vam haver d'entrar a la cova. L'ossa es va despertar.

–Entrar dins una cova on dorm una ossa? Que no t'he ensenyat res, jo? No recordes les coses que vas aprendre? On són les teves pells de cavall? –va tornar a insistir l'Uru.

–És clar que ho recordo tot. Jo no hi volia entrar. La culpa ha estat d'aquest –va fer, assenyalant el nen que era assegut entre els dos homes–. La culpa també és de la nena Ebe. Però no he vingut per això. Com està la meva germana?

–Què en saps tu, de la teva germana?

–Sé que no està bé. Sé que em necessita.

–La teva germana ha perdut el seny. No vol viure. Es va tirar cinglera avall. Però ni això va saber fer bé –va dir el caçador interrompent la conversa entre el cap i el noi, i provocant la ira de l'Utu, que es va abalançar sobre el caçador.

El cap Uru va esperar que els dos caçadors es cansessin, ja que sabia que si intervenia en aquell moment encara li tocaria el rebre. Però quan va veure que el trau del noi es tornava a obrir va decidir que ja n'hi havia hagut prou i es va interposar entre els dos homes per separar-los. En rebre el segon cop de puny a la cara es va enfurismar i els va acabar separant a puntades de peu, cops de puny i mossegades.

El nen toixó s'ho mirava tot des d'una distància prudencial. A ell, ningú no li feia mai cas i a vegades això era un avantatge. Ara no entenia què havia passat. Feia tan sols un moment que els tres homes se saludaven amistosament i de cop i volta els tres s'estaven esbatussant com llops afamats.

–Pareu ja! O us envio cinglera avall. M'és igual si hi ha lleopards o no. Utu, com saps això de la teva germana? –va preguntar el cap Uru, tot aixecant-se de terra, ara que els dos homes s'havien calmat.

–Ho sé. Sempre sé què li passa a l'Usu –va dir el noi mentre es fregava la cuixa amb la mà, just on tenia la marca de les dents del seu pare.

–Va, tornem amb el grup! Potser tu hi podràs fer alguna cosa.

Els tres homes van començar a caminar en direcció a la balma. Quan portaven recorreguts uns passos, el noi Utu es va girar i va tornar enrere, fins on estava palplantat el nen toixó, que no sabia si s'havia d'afegir al grup, seguir-los a distància o posar-se a buscar pals per muntar la tenda allà mateix.

–Vinga, nen, sempre t'haig d'esperar! Mira que ets lent! –va fer el noi Utu tot agafant el nen de les espatlles per fer-li entendre que els havia de seguir.

–Vols dir? No seria millor que t'esperés aquí? No voldria que també s'enfadessin amb mi –va dir el nen mirant la mossegada a la cuixa del noi.

–No et pots quedar aquí.

–És que no vull veure l'home linx. Prefereixo quedar-me aquí.

–Prefereixes quedar-te aquí? Amb els lleopards? Tu vens amb mi

–Com és que aquest ve amb tu? –va preguntar el cap Uru al seu fill, referint-se al nen que caminava darrere el noi.

–Jo que sé! Se'm va enganxar tot just sortir. No hi ha hagut manera de desfer-me d'ell. Camina tan a poc a poc! M'ha endarrerit molt. Pensava que no arribaria mai.

–Per què et segueix?

–Li van ordenar que em fes tornar. Li ho va ordenar el cap Eye. També la dona Axa.

–Però no t'ha fet tornar?

–No.

–I les teves pells? –va tornar a insistir el cap Uru.

–Es van congelar. És llarg d'explicar –va haver de reconèixer el noi per tal que l'home deixés de preguntar-li per les pells.

Amb l'arribada del noi i el nen, al cap Uru li havia tornar aquella sensació estranya als budells i es va quedar endarrerit per fer un cop d'ull cinglera avall, deixant que el noi Utu s'avancés en direcció a la balma. Feia molts dies que el grup havia arribat a la balma i no hi havia hagut cap indicatiu que la gent del grup dels barrancs els hagués seguit.

Un cop a l'abric, el noi Utu es va quedar mirant la figura ajaguda a terra, al costat del foc. Va apartar les pells de llop i va veure que la seva germana encara conservava part del greix aconseguit aquella tardor, la conservava a la cintura i al ventre. La va mirar detingudament. La noia semblava tan poca cosa allà estirada! Tenia les cames arronsades, amb els braços creuats sobre el pit. Al costat dret del tòrax hi havia una ferida que supurava pus i les pells estaven tacades de sang. Què podia fer ell per ajudar la seva germana?

Mentre el noi observava la noia, una llàgrima li va relliscar per la galta. A l'Utu li van entrar ganes agafar la noia a coll i acaronar-la, tal com les mares fan amb els nens de pit. No hagués hagut de marxar mai del grup, no sense ella, mai. Si ell s'hagués quedat, res d'això hagués passat i ara aquella noia afeblida per la febre estaria rient amb les altres dones.

–Tu no haguessis pogut fer-hi res –la veu de la vella Izi va sorprendre el noi.

–Izi, m'has espantat –va dir el noi, eixugant-se les llàgrimes amb el dors de la mà.

–Quan te'n vas anar, ella ja estava malament.

–Doncs amb més raó m'hauria d'haver quedat.

–Van ser moltes coses alhora. Matar el fill nounat. La pressió d'haver de deixar el grup. La mort del vell Uyu. La teva marxa.

La vella va fer una pausa per anar a buscar unes pells de cérvol, que va donar al noi per tal que aquest s'abrigués. En tornar, va continuar explicant què li passava a la noia.

–Jo vaig intentar fer-li companyia. Però cada cop estava més moixa. Fa llunes que va deixar de parlar. Va deixar de relacionar-se amb les altres dones. Cada cop menjava menys. Cada cop jeia més. No sé si hauríem de deixar... –la dona gran no va acabar de dir el que pretenia perquè no sabia quina seria la reacció del noi.

–No penso deixar que es mori. Me l'enduré a la cova de l'os. Allà estarà contenta.

–Aquesta noia no estarà mai contenta. Però tu mateix. La ferida del pit es curarà aviat. La noia no trigarà a despertar-se. Ha pres les herbes que refreden el cos. Les herbes fan suar. El pus acabarà desapareixent.

–Es curarà. Encara conserva part del greix. Es curarà!

–L'Usu no té greix. L'Usu torna a estar prenyada.

–Què? Estàs segura? –va preguntar l’Utu, tornant a mirar la noia.

–Parirà quan la terra es geli. Encara vols que vagi amb tu?

El noi va allargar la mà per tocar el front de la noia. La vella tenia raó, la noia estava suada i tenia el front molt calent. Va començar a acaronar-li els cabells amb tendresa.

–Aquest cop l’Usu vindrà amb mi. Tan si vol com si no vol.

Just en aquell moment la noia va obrir els ulls i va somriure. El seu germà era agenollat, al seu costat, i no era un somni. Va agafar aire amb el nas, va omplir els pulmons i va deixar anar, lentament, l’aire per la boca. Va notar que els músculs del coll es desatansaven i que el cap se li aclaria. Va tornar a somriure. Ja no es volia morir.

Ja no es moriria.

26. L'INSTINT DE SUPERVIVÈNCIA

Els humans del grup de la costa

El nen toixó va entrar dins l'abric i es va acostar al lloc on l'home linx era assegut. Aquest es va aixecar, content de veure el nen i sorprès alhora. Va fer un intent de tocar el cap del nen, però va desistir en veure que aquest s'apartava. L'home va abaixar la mà i va tornar a seure.

–Per què has tornat? No et tractaven bé a la cova? –va preguntar, intentant dissimular la seva alegria.

–Em tracten bé. El noi Utu m'ensenya. He ajudat a la cacera de hienes. He col·laborat en la cacera d'una ossa –va explicar el nen, molt orgullós d'ell mateix.

–Hienes? Una ossa?

–Sí. Ja et vaig dir que no tenia por. Et vaig dir que seria caçador.

–Has tornat per quedar-te? –el cor de l'home batejava amb força, esperant una resposta afirmativa.

–No. Només he acompanyat el noi Utu. Va marxar de cop i volta. Va marxar sense pells. Va marxar sense llança. Se'n va anar en plena tempesta de neu. L'Eye em va ordenar que el fes tornar.

–Però no l'has fet tornar.

–No. Encara no he pogut. Es vol endur la seva germana. Aviat tornarem a la cova de l'os.

–És el millor que pot fer. Aquesta noia no està bé. Si l'Utu no ho impedeix... – l'home linx anava negant amb les mans– la noia morirà.

El nen volia saber quina havia estat la raó per la qual ell havia hagut de fer aquell penós viatge d'uns quants dies, per la neu glaçada i amb l'estómac buit.

–Però què li passa, a la noia Usu?

–L'Usu no se sent necessària per al grup. No troba cap motiu per viure.

–L'Usu és boja!

–Boja? L'Usu no és boja. Des que tu te'n vas anar que l'entenc –l'home va sospirar i es va quedar callat, conscient que el seu fill no havia captat què acabava de dir.

–Què va passar?

–Quan vàreu marxar, nosaltres vàrem deixar la balma. Llavors ella encara no estava tan malament. Si més no seguia el pas i s'alimentava. Va empitjorar al jaciment de pedra bona. Allà vam trobar un altre grup. El cap Uru va voler deixar la noia. Deixar-la amb la gent d'aquell grup. Però aquests eren uns morts de gana. La noia i el cap es van barallar. La noia va deixar de parlar.

L'home linx va haver de fer una pausa, perquè perdia el fil de tot el que volia explicar al seu fill.

El seu fill!

L'home va mirar el nen i va somriure. Encara no es podia creure que el seu fill estigués assegut al seu costat, escoltant-lo amb atenció.

–Continua. Què va passar?

–Vam tornar a la cinglera per caçar cérvols. La noia va deixar de mastegar. La vella no aconseguia mastegar-li la carn. La vella Izi no té gairebé dents. L'Izi em va demanar que ho fes jo. Jo li mastegava la carn i ella se l'empassava. L'Usu va anant recuperant les forces. Un matí l'Usu es va posar a caminar. Tots ens vam posar molt contents. Llavors ens vam adonar que no tornava. Tots ens vam preocupar. Un parell d'homes la van fer tornar. Una nit va tornar a sortir sola. A l'alba, l'Uru la van anar a buscar. No li va costar trobar-la.

–On era?

–Havia saltat daltabaix de la cinglera. Havia caigut en un replà del cavalló. Estava bocaterrosa i encara respirava. Tenia un bassal de sang sota seu. Tenia molts cops. La noia tenia talls per tot arreu. L'Usu tenia un trau profund al pit. Les hienes encara no havien arribat.

–Què va fer el cap Uru?

–Agafar-la i tornar-la a portar a l'abric. Era el primer cop que veien això. Tot el grup està desconcertat.

–Potser l'Usu va relliscar amb el gel.

–No va relliscar. Va saltar volent.

–Ho havies vist abans? Potser en algun altre grup. En algun grup dels que hem estat.

–No. He vist morir molts homes. Homes travessats per les banyes d'un cérvol. Homes perforats per les banyes d'un ur. Homes enfrontats a panteres i llops. També he vist morir dones. Dones que moren en parir els seus fills. He vist morir criatures. Criatures que moren en el moment de néixer. Moren quan les seves mares els deslleten. Moren quan no hi ha prou menjar. També he vist morir vells. Vells que moren de fred. Moren quan comencen a estossegar sang. He vist homes i dones matar. Matar altres homes i dones. Però, perdre les ganes de viure... Mai ho he vist.

–Què va passar després?

–Van portar la noia a l'abric. Li van llepar les ferides. Van posar grapats d'herbes als talls. La van tenir vigilada dia i nit. La sang del pit va deixar de rajar. La carn del voltant del tall sembla lletja. Deixa anar un suc espès. La noia s'ha posat massa calenta. Ara el seu germà és aquí. Suposo que la noia es recuperarà.

–L'Utu se la vol endur amb ell. De tornada a la cova de l'os. Ho permetrà el cap Uru?

–Uru està fart de la noia. Fart dels problemes que li porta. Saps que torna a estar prenyada?

–Del cap Eke mort fa unes llunes? Del que va matar el cap Uru?

–No. L'Eke no va arribar a tocar la noia. Ha estat el seu germà. Ell l'ha prenyat. És el que m'ha explicat la vella.

–L'Uru accepta que els germans copulin entre ells?

–És clar que no ho accepta! El cap Uru està enfadat. Però l'Uru no sap què fer. L'Usu s'ha tornat una càrrega per al grup. L'Uru agrairà que el noi se l'emporti. Que se l'emporti ben lluny!

–Tinc gana. Tens alguna cosa per menjar? –va preguntar el nen amb cara de resignació en veure que, a ell, ningú el convidava a acostar-se al foc principal.

–Tinc un conill que encara no he tocat.

El nen va menjar en un tancar i obrir d'ulls, en silenci, i quan va haver acabat va anar fins on el noi Utu estava descansant, a preguntar-li quan volia tornar a la cova de l'os.

–No hi ha pressa. La noia Usu té molta febre. La ferida encara és oberta. Esperem uns pocs dies.

El nen toixó volia quedar-se el mínim imprescindible en aquell abric, amb el seu pare. I així li ho va fer saber.

–Que no hi ha pressa? Per culpa teva l'Eye està ferit. Per la teva culpa, el seu germà també. Ferits no aconseguiran caçar cap animal. Les dones i els nens han de menjar. Sí que hi ha pressa!

–No em cridis! No va ser culpa meva. Va ser l'ossa qui va ferir els caçadors.

–I tant que és culpa teva! Per culpa teva l'ossa els va atacar.

–Però que dius? Jo no hi podia fer res. Jo també estava ferit.

–Tu no estaves ferit. L'ossa ni et va tocar. Tu no vas clavar la llança a l'ossa. Tu et vas deixar caure a terra. Tu et vas adormir. L'Eye i el seu germà et van defensar. L'ossa se'ls va tirar a sobre. Tu no els vas ajudar. Jo era allà. Jo ho vaig veure.

–Tu vas tenir la culpa que l'ossa despertés! Per què em vas seguir? T'hauries d'haver quedat a la cova. A la cova podries haver ajudat els homes.

–Si no t'hagués seguit, tu series mort. Vaig fer el que l'Eye em va ordenar. Ell és més savi que tu.

–No m'hagués mort. Hagués caminat més de pressa. Hagués arribat molt abans.

–Ningú ho pot fer. No per la neu. No despulat com tu anaves. No sense llança. No durant uns quants dies –el nen se sentia dolgut pel poc reconeixement que havia tingut la seva companyia.

–Jo puc –i amb aquestes paraules l'Utu va donada per acabada la conversa.

–No pots –va replicar el nen, que també va donar per acabada la conversa.

Les hienes

Per fi la femella el buscava.

Quan ell començava a perdre l'esperança, pensant que la femella havia decidit no criar aquell any o que preferia esperar a aparellar-se amb algun mascle errant que trobés pel camí, aquesta se li va acostar receptiva.

Quan se li va girar d'esquenes amb les potes del darrere ben oberts, ell va gosar enfilar-s'hi, atent a qualsevol gest de la femella, per si aquesta canviava d'opinió i ell havia de retirar-se a corre cuita.

Era novell en temes d'aparellament. Del seu grup de naixença va haver de marxar ben jove. Després havia estat acceptat en un grup nombrós, que allà ocupava l'últim esglaó de la rígida estructura social i tenia vetat l'accés a les femelles. En l'actual grup ho tenia més fàcil, però calia fer bé la feina. Penetrar una hiena femella no era senzill, calia destresa, força i perseverança. I per suposat, la col·laboració de la femella.

I ell no tenia gens ni mica d'experiència en aquests afers.

Al primer intent la cosa no va anar del tot bé i quan la femella es va cansar li va fer saber, ensenyant-li les dents, que ja n'havia tingut prou, de moment. El mascle es va retirar frustrat, cansat i avergonyit. Sabia que hi hauria més oportunitats, esperava aprendre dels seus errors i al final aconseguir allò que s'esperava d'ell.

La nit que va aconseguir el seu objectiu es va sentir satisfet i esgotat. El que quedava de nit va reposar per si la femella líder volia repetir l'endemà matí. Però aquesta no va voler. Per contra, va permetre que la femella que era per sota seu en la jerarquia accedís al mascle. En un grup tan petit com el seu, quantes més cries naixessin millor. De manera que el mascle va estar enfeinat alguns dies, amb les seves nits, intentant deixar prenys les dues femelles.

Quan les dues femelles el van tornar a ignorar, ell va saber que, en assumptes de sexe, ja no s'esperava res més d'ell. Així és que es va ajeure i es va dedicar a dormir, atent a les ordres de la femella que manava el grup, per si aquesta es decidia a sortir a caçar o a buscar alguna carronya.

I aquesta va decidir tornar a recuperar els rastre dels humans que havien perdut feia dies, quan van començar les còpules.

No els va costar de trobar i la femella va decidir anar darrere el grup nombrós d'homes, dones i nens.

El mascle no entenia per què la seva líder s'havia entossudit a seguir aquells humans. Tampoc entenia el patró de desplaçament dels humans, que feien moltes voltes, retrocedint sovint, sempre indecisos, sempre amagats dels altres humans.

Al cap d'uns dies, els tres animals es van trobar prop de la cinglera. La proximitat dels homes, amb les seves llances, inquietava el mascle. La cria humana que tenia el pèl rogenc els havia ensumat, el mascle n'estava segur. Això volia dir que els humans sabien que les hienes els estaven seguint. Però no semblava que això els preocupés el més mínim.

Quan van ser al davant de la imponent cinglera, les hienes es van dirigir al bosquet de l'altra banda del riu. Des d'allà veien la balma i escoltaven els moviments dels humans que anaven seguint.

Un grup diferent d'humans s'estava dins la balma. Amb un foc que cremava a l'entrada. El mascle podia ensumar l'olor del fum des d'on s'estava ajagut. De tant en tant, ell mirava la seva líder esperant algun senyal i esperant que aquesta no pretengués lluitar per aquella entrada a la roca per anar a parir les seves cries.

El mascle també podia ensumar el tuf que deixaven rere seu els homes que havien estat seguint i que s'estaven amagats entre els arbres, sense atrevir-se a travessar el riu.

La femella descansava en un lloc una mica enlairat, atenta al moviment d'uns i d'altres. L'altra femella dormia al seu costat. El mascle no comprenia, però obeïa.

Quan el vent va canviar de direcció, ell ho va notar i va saber per què s'estaven al peu de la cinglera, esperant.

Els efluvís que es desprenien dels humans, quan aquests tenien por, amarava l'aire.

La por que precedia la lluita.

La lluita entre els humans.

La mort dels humans.

Aliment per a elles.

Els humans del grup de la costa

Aquella tarda el noi Utu va parlar amb la vella i amb la seva germana i van decidir que marxarien l'endemà mateix, amb la llum del matí, aprofitant que el temps havia canviat i es preveïen un parell de dies sense vent ni neu. La vella va parlar amb la dona Aba i totes dues van acordar celebrar una nit especial, com a benvinguda del noi Utu i com a acomiadament de la noia Usu.

–Fa molt que no cremem les plantes. Les plantes que fan parlar –va dir l'Aba a la vella Izi.

–Sí, fa molt de temps. Tinc ganes de parlar davant els homes. Parlar del que vaig viure quan era nena. Aquesta nit seria una bona nit per fer-ho. Tu també ho has notat? –va preguntar la vella Izi, mirant en direcció al cel.

–Sí. Els budells em pesen. La lluna apareixerà del color de la sang.

–Crec que sí. Serà una bona nit per parlar.

–Ho començaré a preparar tot –va dir la dona Aba, il·lusionada.

El dia anterior els homes havien trobat rastres d'un vell mascle de cérvol solitari pels voltants del riu i aquell matí van sortir a caçar-lo. El noi Utu va anar amb ells. Algunes dones es van acostar a la clapa de pins més propera a buscar branques de ginebró. Les dones sabien que els costaria trobar l'arbust perquè la neu ho havia cobert tot de blanc, però l'esforç s'ho valia, perquè la fusta resinosa d'aquella planta, quan cremava, els calmava els nervis. Els nens més grans van baixar fins al riu a buscar còdols, acompanyats per un adult per si els lleopards apareixien. La vella Izi es va aïllar en un racó, capficada en les seves coses. La dona Aba va anar a buscar pinyes seques i, sobretot, havia de trobar els líquens que feien parlar. L'home linx i el nen toixó es van posar a dormir, tranquils en el seu racó, aliens a tot l'enrenou.

Quan es va fer fosc, els caçadors van tornar molt contents perquè havien tingut sort. Sempre que es preparava una nit especial els caçadors tenien sort i tornaven amb carn fresca. Aquest cop el vell animal no se'ls havia escapat i els homes van entrar a la cova amb l'animal sencer ja que no volien deixar res als lleopards, ni tampoc a les hienes. L'animal caçat estava molt prim i no era abundós en carn, per tant en l'esquarterament haurien de ser meticulosos i aprofitar tot el que poguessin. Aquella carn els hauria de durar uns quants dies i,

a més a més, n'hauria de sobrar per tal que els dos joves i el nen la fessin arribar a la gent de la cova de l'os.

El cap Uru continuava sentint aquella nosa als intestins, i no era pas per la lluna que era a punt d'aparèixer. Va preguntar al seu fill si havia vist alguna cosa estranya en el camí a la cinglera.

–Vaig veure alguna cosa quan érem a prop. Vaig veure alguna cosa que es movia. A l'altre costat del riu. Crec que era una hiena.

–Estàs segur que no era un home?

–Em penso que era una hiena. Ja has vist les petjades prop del riu. Hi ha un grup d'aquestes bèsties allà baix. És un grup petit –va explicar el noi al seu pare–. Per què estàs tan nerviós?

–En el camí vam trobar-nos amb un grup. Venien de lluny. Els havien fet fora del seu territori. Estaven mig morts de gana. Els vam ajudar. Estaven desesperats per trobar un nou territori. No els vam parlar de la cinglera. M'he assegurat que no ens seguissin fins aquí. Des de llavors que tinc una sensació rara. Aquí –va dir l'Uru tocant-se el ventre mentre arronsava el nas.

Aquell vespre la lluna va sortir eclipsada i en comptes de veure's blanca va presentar-se vermellosa. Era una lluna molt grossa i rodona, una lluna que s'aixecava ufanosa per darrere la cinglera i que s'enfilava a un cel sense núvols i atapeït d'estrelles. No era la primera vegada que el grup veia una lluna de sang. Hi havia anys que aquesta apareixia diverses vegades, d'altres cap. Ara feia molt de temps que no es produïa un eclipsi lunar i els nens més petits estaven expectants perquè mai no havien vist aquella lluna.

Quan la lluna va sorgir, un nen va fer un crit i tothom es va aixecar per veure-la arribar.

–La lluna de sang! –va exclamar l'Izi.

–No ens passarà res dolent, oi? –va preguntar un nen petit, conscient de com n'era d'extraordinari el fenomen que era a punt de viure.

–No. Nosaltres estem protegits pel foc, a dins l'abric. Perquè aquesta nit les hienes sortiran a caçar. Aquesta nit els llops sortiran a caçar. Aquesta nit totes les bèsties sortiran a matar –va explicar l'Izi, amb un to de veu misteriós.

–Els lleopards que són al riu també? Ells també sortiran a caçar aquesta nit? –va voler saber el nen toixó, que encara tenia present què havia passat feia només una estona, a mitja pujada de la cinglera.

–Sí, els lleopards també. Però no pateixis, nen toixó. El foc que fa parlar ens protegirà. Els lleopards no s'acostaran.

–Quin foc és aquest? –va tornar a preguntar el nen, més preocupat pels lleopards que per aquella lluna que ja havia vist altres vegades.

–Tingues paciència i ja ho veuràs. Aquesta nit escoltaràs moltes coses que no has escoltat mai –l'Izi murmurava, arrossegant les paraules, amb ulls brillants.

–I les panteres? –va insistir el nen.

–Deixa tranquil·les les panteres! –va exclamar la vella, aixecant el to de veu, molesta amb aquell nen que li trencava l'atmosfera que ella intentava crear.

Una estona més tard, a la balma tot estava preparat. L'olor resinosa de la fusta cremada perfumava l'ambient. Els dos nens més grans estaven asseguts en rotllana amb els nois i noies, practicant els ritmes que farien durant la nit, amb un còdol a cada mà. Les dones i alguns homes estaven separant la carn dels ossos de les potes. Uns altres homes estaven preparant eines tallants i les anaven donant als que descarnaven la carn del cérvol a mesura que les seves eines es trencaven o deixaven d'estar esmolades. El cap Uru estava enfeinat intentant partir el crani de l'animal per aprofitar les banyes i accedir al cervell, que reservaria per als dos joves que abandonarien l'abric l'endemà matí. La vella Izi continuava aïllada de tothom.

L'home linx era assegut al seu racó i s'ho mirava tot amb cara d'avorriment. A ell mai no li havien agradat les nits especials, potser perquè mai no hi havia participat activament i sempre s'havia mantingut al marge.

Quan la lluna va ser a la part més alta del cel nocturn, tothom va començar a cridar i els nens van iniciar un ritme sonor que aconseguien en colpejar dos còdols entre si. Va ser el senyal perquè tothom s'assegués en una rotllana al voltant del foc. La vella va treure uns líquens de sota les pells i els va tirar al foc. L'olor del fum va canviar, va passar de l'olor aspre del ginebró a l'olor enganxosa dels líquens, una olor que propiciava que la gent omplís completament els seus pulmons per deixar escapar, posteriorment, l'aire molt a poc a poc. Així tothom s'anava relaxant i els somriures van començar a dominar l'ambient. Quan van aparèixer les vísceres i la carn, enmig d'un tros gran d'escorça de pi, la gent va començar a riure, contenta.

Hi havia menjar per a tothom de manera que no calia precipitar-se a menjar. Es podien permetre el luxe d'assaborir-la a poc a poc, amb molta atenció al seu

sabor. El noi Utu va anar a buscar l'home linx i el nen toixó i els va fer seure al seu costat, en la rotllana de gent. Quan els nois i les noies ja no van voler menjar més, van agafar els còdols de les mans dels nens i van començar a picar amb força, accelerant el ritme. Era l'hora que els nens mengessin. El so de les pedres en colpejar les unes amb les altres es va fer cada cop més omnipresent i no va parar en cap moment. Els còdols anaven passant de mà en mà, dels més joves fins als més grans. Tothom reia. L'última a rebre les pedres va ser la vella Izi. Llavors el ritme va parar.

La lluna va iniciar el seu descens i una llesca de la part superior es va començar a tornar de color blanc, mentre la resta continuava tan roja com abans.

L'home linx també reia, reia molt, reia com mai no ho havia fet. No sabia si era per aquell fum que se li ficava dins el nas i li feia pessigolles o pel fet que era el primer cop, en molt de temps, que formava part d'un grup. Fos què fos, se sentia relaxat. El nen es mirava incrèdul el seu pare, mai no l'havia vist riure d'aquella manera i mai no hagués pensat que aquell home podia sentir-se content.

Quan l'Izi va començar a explicar històries d'altres temps, l'home linx va deixar de riure i es va posar a escoltar amb atenció. Li feia l'efecte que ell també havia viscut les coses que la vella explicava. Li semblava que podia notar l'olor penetrant de la terra humida en els boscos de fulla caduca, escoltar la cridòria dels ànecs a l'aigua encalmada d'un llac, sentir la por de les dones i els nens quan passaven els dies i els caçadors no tornaven a la cova. També va notar que els pèls de l'esquena se li eriçaven quan la dona va descriure el moment quan ella va veure, de lluny, un gran mamut. Era curiós perquè ell no havia estat mai en aquelles terres. De fet, el que la dona explicava havia passat molt lluny d'allà, en una terra que es trobava cap al nord-est, a molts dies de camí. En aquella terra l'Izi havia nascut i viscut fins que havia deixat de ser una nena.

Quan la dona més gran del grup va haver acabat d'explicar la seva història, la dona Aba va començar a explicar anècdotes del seu grup de naixement i així successivament totes les dones van anar explicant històries de quan elles eren petites i vivien lluny d'allà.

La que més expectativa va despertar va ser la història de la noia de les terres del gran os que s'havia incorporat al grup aquella mateixa primavera.

Els homes, que sempre havien viscut al mateix territori, gaudien molt de les històries que explicaven les dones. En aquelles nits especials només les dones podien explicar coses i els homes es dedicaven a escoltar embadalits.

Però ningú no va ser conscient que, en aquella nit i en aquell lloc, un dels homes no havia nascut en aquella terra.

La lluna s'anava tornant cada cop més blanca i només la meitat restava del color de la sang.

–On jo vaig néixer no hi ha mamuts. On jo vaig néixer hi ha moltes aus. No sempre, només alguns dies. Alguns dies el cel s'omple d'aus. Aus que passen volant –va dir l'home linx en veu baixa, com si parlés per a ell mateix.

El nen toixó se'l va mirar amb els ulls ben oberts. Era el primer cop que sentia al seu pare explicar, davant d'altres homes i dones, coses del lloc on ell havia nascut.

–Explica com era el lloc on vas néixer –va demanar-li la dona Aba, que mai no havia sentit un home explicar aquest tipus d'històries–. Com era el grup on vas néixer? Els altres també tenien la pell tan pàl·lida?

–Explica! –va ordenar la vella Izi, que se sabia de memòria les històries de les altres dones i tenia curiositat per saber més enllà dels grups que ella coneixia.

L'home va sentir com totes les mirades es fixaven en ell i va notar com una escalfor humida pujant-li per la cara. Es va treure la caputxa de pell de linx i es va eixugar la suor amb el dors de la mà. Que expliqués coses del lloc on havia nascut, li havia ordenat la vella! Que lluny quedava tot! Notava el cap espès i li pesaven molt els braços. Els records li venien al cap de forma desordenada i no estava segur si eren realment records o bé eren l'efecte d'aquell fum que cada cop era més espès. Va quedar-se callat una bona estona, fins que va aconseguir ordenar els seus pensaments.

Per primer cop, des que havia arribat a aquella terra, explicaria la seva història.

I el seu fill seria allà per sentir-la.

–Vaig néixer en una terra molt llunyana. Una terra no massa diferent d'aquesta. Allà no hi fa tant de fred. Els arbres són diferents. Alguns animals també. Vivíem a la costa, en coves. Vivíem prop del mar. Els dies clars es podia veure terra. Terra més enllà del mar. Aquí, el mar no té terra més enllà.

–Per què vau marxar? Que no era un bon territori? –va preguntar l'Izi.

–Sí que era un bon territori. Teníem suficient aliment. Érem els millors pescadors. També érem bons caçadors. Quan jo ja era el cap del grup... –i aquí l'home linx va haver de callar perquè va ser interromput.

–Espera un moment. Tu, el cap d'un grup? Em sembla que t'ho inventes tot –va exclamar un home jove, buscant l'aprovació del seu comentari en els altres homes.

–Potser no us ho creureu. Jo era un jove fort. Jo era valent. El color de la pell no importava. No va impedir que fos el cap. Tal com ho havia estat el meu pare. Tal com el pare del meu pare. Jo era el cap perquè era molt fort. Era molt valent. Quan el nen va néixer... –l'home va fer una pausa per mirar el seu fill, que l'escoltava bocabadat– ...jo era cap.

–Costa de creure. Això que tu fossis fort. Això que tu fossis valent. Ara ets un inútil. Ets dèbil. Ets covard. Però continua explicant –va dir, mig burleta, un home que tenia els braços més gruixuts que les cuixes d'aquell home que deia que un dia havia dirigit els caçadors d'un grup.

L'home linx va dirigir la mirada al seu fill i va veure al nen capcot, mirant a terra. L'home va continuar.

–A mi també em costa de creure. Sovint penso que tot ha estat un somni. El nen no se'n recorda d'aquells temps. Era massa petit quan tot va passar.

–La pell no va impedir que fossis cap?. Als caçadors no els feia... –la dona Aba va dubtar uns instants intentant trobar una paraula que no fos massa ofensiva– ...fàstic? N'hi havia més com tu?

–Sí. Hi va haver una dona. Hi va haver la seva filla.

–Qui eren? D'on venien? Què els va passar?

–Moltes llunes abans que jo nasqués. A la platja va aparèixer una dona. Ella portava una criatura petita en braços. La dona tenia ferides i estava molt espantada. Ella no va parlar mai. La dona tenia el pèl de color neu. Tenia la pell com la meva. Tenia els ulls com els meus. La criatura era igual que la mare. La criatura era una nena. La nena tampoc parlava perquè era molt petita. No van poder explicar d'on venien. No van poder explicar per què estaven soles.

L'home linx gaudia. Allargaria tot el que pogués aquella sensació.

28. RECORDS DE TERRES LLUNYANES

Els humans del grup de la costa

–Continua!

–El cap del grup les va acceptar. La nena de pèl de neu va créixer. La nena va esdevenir una noia. I la seva mare va tenir més fills. Tots del color de la gent del grup. Un fill de la dona va ser cap. Aquest va prenyar la noia pèl de neu. La noia va parir un nen com ella. Un nen de pèl de neu. Jo era aquell nen.

Aquí l'home va fer una pausa, per deixar temps perquè tothom pogués assimilar el que ell estava explicant.

–Després la noia va parir més fills. Tinc molts germans. Tots fills de la mare i del cap. Tots tenen el mateix color de pell. El mateix color de pell que vosaltres. Excepte una germana. Ella també va néixer amb pèl de neu. Amb el temps la mare es va morir. El sol li havia cremat la pell. Llavors em vaig convertir en cap dels caçadors. El nen toixó va néixer després. El nen toixó va néixer de color neu –va explicar l'home, mirant amb tendresa el nen i sense entrar en més detalls.

–Què va passar després? –va preguntar una nena petita, que feia estona que havia perdut el fil del que l'home explicava.

–Van arribar els gegants ala de corb. Van arribar del mar. Els gegants van matar tothom del grup. Eren una dona i un home. Eren mol alts. Eren del color del carbó. Els gegants van matat tots els del grup –va tornar a repetir l'home.

–Només un home i una dona? Contra tota la gent del grup? –va preguntar de nou la nena.

–El nostre era un grup petit. Els gegants van aparèixer una nit sense lluna. No els vam veure arribar. En la foscor, ells desapareixien dels nostres ulls. No els veiem. No veiem on havíem de clavar la llança. Ells sí que ens veien. A més, tenien les llances que volaven... –i en aquest punt va haver de parar perquè tothom va començar a parlar entre si.

El noi Utu va interrompre l'explicació, perquè ell havia conegut aquesta part de la història abans que la resta del grup i això el feia sentir especial.

–Els gegants podien fer volar les llances. Les feien volar com si fossin oques – va dir el noi, donant-se importància.

–El que diu el noi Utu és veritat. Els nostres caçadors s'estaven quietes esperant. Esperant que els gegants s'hi acostessin. Els gegants no s'acostaven. Ells tiraven les llances com si fossin pedres. Les llances es clavaven al cos dels caçadors. Van anar matant tots els caçadors. Els van matar d'un en un. Després van matar les dones i els nens.

–Per què a tu no et van matar? –va tornar a preguntar una nena, abans que la seva mare li clavés una coça a l'esquena perquè callés i no anés interrompent cada dos per tres.

–No ho sé. Potser pel color de la pell. Potser perquè era el cap del grup. Al nen tampoc el van tocar.

–A la teva germana també la van matar? –va preguntar un altre cop la nena.

–Sí.

–Ella tenia el teu mateix color de pell. A tu no et van matar i a ella sí?

–A mi no i a ella sí. No sé per què.

–On és la mare del nen toixó? –va tornar a preguntar la nena.

–La mare del nen és morta –va dir secament l'home.

L'home linx va apuntar amb el dit la nena que l'estava interrompent constantment, dient que, si no callava, l'enviaria d'una coça a la lluna. Tanta pregunta li feia perdre el fil del que explicava.

La nena va tancar ben fort la boca en veure en la mirada de l'home alguna cosa que li va fer entendre que era millor callar.

El nen toixó continuava en silenci, mirant a terra.

L'home linx tenia calor i es va treure les pells de conill que li cobrien el cos. Sentia la sang a les galtes i el cor li bategava amb força. Quan es va acostar al foc, les flames li van donar un to vermellós i es va sentir una exclamació d'admiració general. Tots van mirar cap a l'exterior de l'abric per veure si la lluna continuava vermella com aquell home, però la lluna havia tornat a la seva pal·lidesa habitual, quedant tan sols un filet vermell que lluitava per no desaparèixer.

–Els gegants van ocupar la cova. Ells esperaven que arribessin més gegants. Que arribessin de l'altra banda del mar. A nosaltres ens ignoraven. Allà no ens

podríem quedar. Sabia que, seguint la costa, trobaria altres grups. Vàrem caminar dies i dies. Vam trobar un dels grups. Els vaig explicar què havia passat. Ells van anar a la cova. A la cova no van trobar ningú. L'home i la dona gegants havien marxat.

–Podies haver tornat al teu antic territori. Els gegants ja no hi eren –ara va ser el cap Uru qui va intervenir.

–Allà ja no hi quedava ningú viu. El nen era molt petit. Nosaltres necessitàvem la protecció d'un grup.

L'home linx va observar els que l'estaven escoltant, absolutament entregats. Ell es començava a trobar estrany. Se sentia excitat, amb el pols accelerat i la respiració entretallada. Els records se li començaven a esborrar i va notar que se li obria un buit dins el pit.

–I si tornen més gegants? Què passarà? –va preguntar un altre cop la nena.

Sense saber la raó, l'home linx va aixecar molt el to de veu i va començar a embrutar-se la cara amb la cendra del foc.

–Espero que no tornin mai més. Si algun dia tornen, pujaran per la costa. Aniran matant tots els grups que trobin. Quan arribin aquí tots morireu. Morireu travessats per les seves llances voladores. Per homes que desapareixen en la foscor.

Tothom es va quedar amb la boca oberta davant els crits d'aquell home descolorit i sec que s'estava enfosquant la cara.

–No vas ser capaç d'enfrontar-te a uns estranys. No vas defensar la gent del teu grup –va afegir el caçador de més edat–. Tu i el nen toixó sou iguals. Sou uns covards descolorits morts de por.

L'home linx no va sentir el que el caçador acabava de dir perquè tenia el cap molt lluny d'aquella balma.

La resta del grup sí que ho va sentir, però van callar. El nen toixó també ho va sentir i es va alçar immediatament.

–Jo no soc com l'home linx. Jo no soc un covard. Jo no tinc por. Jo seré caçador d'aquest grup. Jo defensaré la gent d'aquest grup –va cridar el nen, encarant-se amb el caçador que havia fet el comentari despectiu, i donant l'esquena al seu pare.

El cap Uru es va enfadar. No li agradava la manera com havia acabat la vetllada. Es va mirar l'home linx, que continuava dret a l'entrada de la balma

mirant la lluna, i va sentir repugnància per la seva debilitat i bogeria. Llavors li va entrar gana i es va posar a menjar, girant l'esquena a l'home que tenia la cara empastifada de cendres.

El lleopard

L'animal era jove però no estúpid. Sabia perfectament que amb lluna plena i nit serena no es caçava. Feia dies que no menjava i tenia gana. Havia descansat tot el dia, enfilat dalt d'un pi, fora de l'abast d'homes i lleopards més grans que ell. Aquell vespre tornava a remuntar el riu.

Quan va trobar un lloc d'aigües encalmades, es va asseure a esperar que algun peix s'acostés a la superfície, moment que ell aprofitaria per treure'l a terra d'una ràpida urpada. Però no hi va haver sort i va haver de reconèixer que encara no dominava aquella tècnica que havia après de la seva mare.

El lleopard va mirar el cel i va veure que no hi havia núvols, que el sol s'havia amagat i que aviat sortiria la lluna plena. Les nits de lluna plena, amb la seva claror nocturna, el feien posar de molt mal humor. La seva oïda extraordinàriament aguda i la sensibilitat de les ninetes dels ulls li permetien córrer, saltar i enfilarse als arbres en completa foscor i amb absoluta precisió. No necessitava per res aquella lluna que ho il·luminava tot i que feia que cérvols, daines i cabirols s'hi veiessin i poguessin emprendre la fugida quan ell s'acostava. Tenia la lluna en contra i també el vent, que s'acabava d'aixecar i que només feia que canviar de direcció erràticament. L'animal sabia que, tot i que la seva capacitat olfactiva era molt superior a la dels altres carnívors inclosos els desagradables però perillosos humans, no podia competir amb l'olfacte dels herbívors, que només que el vent tornés a virar ja detectarien la seva olor.

Però alguna cosa dins seu li deia que la lluna que era a punt d'aixecar-se no era una lluna com la de les altres nits.

A mesura que la nit avançava i la claror no arribava, el lleopard va saber que aquella nit la lluna plena no ajudaria els herbívors i ell podria sortir a caçar a camp obert.

Un cop detectat un grup de senglars que furgaven en la neu, al bell mig d'un prat gelat, el lleopard va esperar pacientment que els porcs es dispersessin. De la seva mare també havia après que no era assenyat enfrontar-se a un senglar quan els altres eren a prop, ja que aquests animals s'ajudaven els uns als altres

i davant l'atac combinat de tots els animals, ell es veuria obligat a retirar-se. Només seria capaç de matar un porc si aquest es quedava sol.

I així va ser. Llavors el mascle va aplanar el ventre al terra gelat, avançant lentament entre les herbes i matolls, també gelats. Cada cop que el porc aixecava el cap, el lleopard es quedava immòbil en la mateixa postura en què havia estat sorprès. A l'hivern li agradava més caçar dins el bosc, on el seu pelatge es camuflava millor que no pas a camp obert, on el color blanc ho tenia tot, però per sort els senglars no tenien bona visió. Quan el porc va tornar a furgar la neu amb els ullals, el lleopard va tornar a avançar. Al cap d'una bona estona, el lleopard es va trobar a poca distància del senglar, que continuava furgant el terra aliè a la proximitat del depredador. De sobte, el vent va modificar la seva trajectòria i va traïr el fèlid. El senglar va aixecar el morro, va ensumar i va sortir corrents, deixant al lleopard frustrat.

La lluna començava a brillar i la pantera va saber que, o s'espavilava a trobar alguna altra presa o aquella nit tampoc menjaria. Va decidir provar sort dins la pineda, on la claror de la lluna creixent encara no es feia notar.

Quan l'animal va percebre la fortor dels humans, va dubtar si devia acostar-s'hi o marxava ben lluny. Mentre decidia com procedir, va saber que la fortor no procedia dels humans que ocupaven l'abric i que en aquell moment es trobaven reunits al voltant d'un foc.

Aquests altres eren diferents i la seva pudor era encara pitjor.

L'animal va buscar un lloc des del qual poder observar els humans que havia descobert. Quan els va veure, va pensar a retirar-se perquè eren nombrosos i portaven els pals esmolats. Va observar amb més deteniment i es va adonar que els humans estaven esperant, mirant contínuament en direcció a la balma, cap al lloc que ocupaven els altres humans. Al lleopard li va semblar que aquests s'estaven preparant per atacar, però no va percebre cap presa pels voltants. Quan els humans van començar a avançar en la direcció del lleopard, el jove mascle va preferir restar quiet i passar desapercebut, tot esperant que aquell nombrós grup armat marxés lluny. I no va haver d'esperar massa estona perquè, a l'ordre del més alt i fort, tots es van encaminar en direcció al riu.

El lleopard va observar que un dels homes es quedava enrere, sense avançar, mirant contínuament cap a la resplendor del foc que il·luminava aquella part de la cinglera. Quan l'home es va quedar ben sol, el lleopard va saber que era el moment d'atacar. Va començar a aproximar-se tal com ho havia fet amb el senglar, esperant, ara sí, que el vent no el tornés a traïr. Com un llamp, va saltar sobre l'home i amb l'embranchida, depredador i presa van rodolar pel terra. Amb les poderoses mandíbules, i una de les potes, va aconseguir agafar el costat de l'home mentre amb l'altre pota li clavava les urpes al mig de la cara, esberlant-

la. Amb l'home ferit, la resta va ser fàcil, tot i que la presa, abans de morir, va xisclar com un garrí.

Aviat la nit deixaria de ser fosca i l'animal va decidir no esforçar-se a enfilear la carn a un arbre. Encara se'n recordava del dia que va intentar pujar un humà a un pi i des d'aquell dia que, si no era imprescindible, preferia buscar un lloc tranquil i amagat arran de terra per alimentar-se. El jove lleopard va arrossegar l'humà mort fins uns esbarzers i quan ja portava les entranyes, el pit i les espatlles devorades va sentir set. Va enterrar el que quedava de la presa i es va acostar al riu, a beure. Allà, llepant l'aigua, es va adonar que la foscor s'esvaïa i que una renovada claror li retornava la seva imatge. La lluna plena havia tornat a aparèixer i ell tornava a estar en desavantatge. Va sentir fressa prop d'on estava el cadàver de l'home enterrat i es va posar de mal humor. Allà encara hi quedava tota la carn de les cuixes i dels malucs i ell no tindria més remei que abandonar tota aquella carn.

Malhumorat es va enfilear en un pi.

Mig adormit, no es va moure quan va sentir a les hienes córrer en direcció on ell havia enterrat les restes de la seva presa.

Les hienes

Elles, les hienes, també havien sortit a caçar aprofitant que, tot i que la lluna havia sortit plena, la seva poca llum les ajudaria en la recerca de menjar. Havien seguit el rastre que uns humans molt pudents anaven deixant per tota la pineda. Sabien que davant aquell nombrós grup d'homes i dones no tenien res a fer i per això els seguien a distància. Havien vist que portaven els pals esmolats, fet que volia dir que anaven de cacera, i quan els humans anaven de cacera elles sempre trobaven alguna cosa per menjar. Elles coneixien molt bé els costums dels humans i sabien que aquests acostumaven a deixar tot el costellam dels animals morts allà on els mataven. Que els humans anessin de cacera de nit les tenia confuses, perquè els homes, quan es feia fosc, aturaven tota activitat i s'asseien al costat d'un foc.

Mai no sortien a caçar quan es feia fosc.

I aquella nit ho era de fosca, molt fosca.

De seguida van ensumar la sang de l'humà mort i van identificar al moment el rondineig d'una pantera satisfeta amb la seva presa. Això complicava la situació. Si la pantera havia mort un home, el més segur és que l'enfilés dalt d'un pi i elles no tindrien accés a la carcassa de l'home mort.

La lluna tornava a esdevenir lluminosa en el sotabosc de la pineda i l'avantatge dels depredadors desapareixia. El jove mascle de hiena estava segur que la líder del clan ordenaria girar cua i anar a buscar menjar en una altra banda, però es va equivocar. Per més que ho intentés, mai no encertava sobre les decisions que prenia aquella femella.

Va ser prop del riu, mig enterrat entre uns esbarzers, que les hienes van trobar les restes de l'humà mort. El lleopard dormitava enfilat en un pi i els homes encara no havien arribat. Els tres animals es van acarnissar amb el que quedava d'aquell cos, tenien gana i molt poca estona per satisfer-la.

El lleopard

La pantera es va despertar amb els crits de les hienes i es va empenyar en veure que aquestes havien descobert on ell havia amagat el que quedava de la seva presa, tot i que l'havia tapada amb terra, entre els esbarzers.

Va observar que eren pocs els animals que s'estaven esbatussant per la carn.

D'un cop va saltar a terra i amb el més gran dels rugits que va ser capaç de fer, va anunciar que encara no havia acabat amb aquell cadàver.

Quan les hienes van fugir, la pantera va reconèixer que estava ben plena i que no li venia de gust arreplegar el poc que havia quedat per terra. Va pensar a tornar a enfilat-se a l'arbre, a continuar dormint el que quedava de nit, satisfeta per la cacera i per haver-la defensat de les pudentes hienes.

I en la seva complaença no es va adonar que les hienes no havien pas fugit espantades per la seva presència.

Les hienes

Els tres animals es van retirar ràpidament. Ja havien menjat i, tot i que encara no estaven tipes del tot, havien calmat la gana.

Amb el lleopard es veien en cor de defensar les minses restes de la presa.

Amb els depredadors que s'apropaven no.

Quan van sentir que el gran gat s'enfrontava a un depredador més terrible que ell, es van anar acostant, a poc a poc, on tenia lloc l'enfrontament. No tenien visió, però sabien interpretar els sons i els efluis que els arribaven. Aquell altre depredador havia donat mort a la pantera i ara es congregaven molts com ell. Van esperar. Al cap d'una estona, van sentir que els humans donaven mitja volta i s'allunyaven del riu, abatuts.

Quan les hienes es van trobar el lleopard, l'animal restava abandonat al terra de la pineda, despulat de la seva pell clapejada. Aquella nit les hienes ja havien menjat la carn de l'humà, però encara tenien gana. Les dues femelles se sabien prenyades i necessitaven tot l'aliment que poguessin aconseguir. El mascle havia perdut molt de pes els dies que tan sols pensava a copular. Per tot això, els tres animals van decidir acabar amb les restes del lleopard. Sabien que podien menjar tranquil·les, perquè els humans no tornarien, de fet, semblava que aquests havien ajornat la cacera que els havia portat aquella nit fins a la cinglera.

Abans d'abraonar-se al cadàver del fèlid, el mascle de hiena va poder veure, per l'esquena, una femella humana de pèl color de sang que portava penjada de l'espatlla la pell de l'animal que ell estava a punt de devorar.

Els humans tornarien a anar de cacera l'endemà. La femella ho sabia.

A mesura que devoraven la carn fibrosa i els ossos lleugers del lleopard, una boira espessa es va aixecar.

Els humans del grup de la costa

El matí es va aixecar amb una boira espessa i atapeïda que feia que no es veiés més enllà de l'abric.

El noi Utu coneixia bé aquella boira. El vent gelat del nord entrava per darrere els turons, davallava pel pendent i s'encastava a la vall, fent que l'aire menys fred hagués de fugir i enfilarse amunt. I llavors apareixia la boira. Moltes havien estat les nits que aquella boira li havia enfredorit el cos. També sabia que, només que el sol aparegués per darrere els turons, la boira escamparia ràpidament.

Tot i aquella boirassa, l'Utu va decidir carregar-se la seva germana a l'esquena i marxar en direcció a la cova de l'os.

El nen toixó portaria les llances i acompanyaria els dos germans de tornada a la cova.

No anirien pel riu, la nit anterior encara havien escoltat els crits d'un lleopard i, amb aquella boira que ho amagava tot, el noi no es va voler arriscar. S'enfilarien al capdamunt de la cinglera abans de tornar a baixar cap al riu.

El cap Uru i l'home linx els van acompanyar en l'ascensió ja que volien acomiadar-se dels seus respectius fills. Però un cop arribat el moment, no van saber què dir. Va ser el nen qui va parlar.

—M'ho podies haver dit abans.

—No sabia com explicar-t'ho.

—No sóc un nen petit.

—Ho sé. Em vaig equivocar. Cuida't i torna per la cacera dels cavalls. T'estaré esperant.

—No sé si... —el nen no va poder continuar perquè un cop a l'espatlla el va fer callar.

El noi Utu havia sentit soroll, a baix, al riu, entre la boira. El cap Uru també ho havia sentit.

–Ja t’ho vaig dir ahir. Que havia vist algú amagat entre els pins –va dir el noi al seu pare, assenyalant la banda del riu on ell havia vist la figura de l’home.

–Em vas dir que havies vist una hiena –va protestar el cap Uru, sentint una forta punxada al ventre—. És clar que no són hienes. Són homes.

–Els caçadors són allà baix –va dir el noi Utu, intentant travessar la densa i contínua boira amb la seva mirada.

–Poden ser els nostres caçadors, els que parlen? –va preguntar el nen.

–No. Ells estan en silenci. Ells estan quiets. Volen aprofitar la boira per sorprendre els senglars. Sembla que algú els està rodejant.

–Qui pot ser? –va torna a preguntar el nen.

–Tinc un mal pressentiment. Espero equivocar-me.

–Què vols dir? –va demanar el noi Utu, mirant fixament el rostre compungit del seu pare.

–Són els que vàrem trobar de camí. Són els que no tenien territori. Els que estaven mig morts de gana. Llavors no em van semblar cap amenaça. Em vaig assegurar que no ens seguissin.

–Els vas parlar del pas del congost?

–No. Però ells van veure les pells de cavall. Van veure que nosaltres conservàvem el greix.

–Tu no vas veure que us seguien? –li va retreure el noi.

–Vaig deixar enrere el millor rastrejador. No va trobar cap indici. Cap que algú ens vingués al darrere. Ningú no ens va seguir. Només els llops.

–Algú més que els llops us va seguir. Què fem? Cridem per advertir els nostres homes? –el noi Utu es va avançar unes passes, esperant l’ordre que no acabava d’arribar.

–Utu, no cridis. Els homes no et sentiran. Sí et sentiran els que els estiguin rodejant. Llavors sabran que nosaltres som aquí dalt.

–Cap Utu, digue’m, què haig de fer? –va suplicar el noi al seu pare.

–Nosaltres correrem per trobar els nostres homes. Potser encara arribarem abans que comenci l’atac. Nen, tu et quedes per protegir la noia. Home linx, corre

a l'abric. Treu les dones de l'abric. Porta les dones i els nens aquí dalt. Llavors, espereu.

Els dos homes van desaparèixer entre la boira, i poc després també ho va fer l'home linx, deixant el nen i la noia sols, enmig d'aquella grisor que no feia més que incrementar la seva angoixa.

—Què farem si no tornen? —va preguntar el nen a la noia Usu, que tenia els ulls molt brillants i el cos molt calent.

—Per què no han de tornar? —la noia no era conscient del que realment estava passant, tenia el cap tèrbol i no podia obrir bé els ulls.

—Sí, tens raó, tornaran. El cap i l'Utu avisaran els caçadors. Entre tots s'enfrontaran als desconeguts. Aviat arribaran les dones i els nens.

El nen toixó es va asseure al costat de la noia, balancejant-se rítmicament, nerviós i amoïnàt.

Intuïa que res no tornaria a ser igual per a la gent del grup de la costa.

Els llops

Els quatre llops avançaven cautelosament en direcció al gat tacat de cua curta. Anàvem amb molt de compte perquè sabien que poques coses hi havia més esmolades que les ungles i les dents d'aquell gat.

Aquell final de tardor, amb la neu arribada abans d'hora, estava resultant molt dur per a uns joves i inexperts llops. La femella intentava ensenyar-los a assetjar i a perseguir, però sovint els joves es precipitaven i la presa escapava.

Aquell matí la femella estava enfadada amb el seu impulsius companys. Ella tornava a estar prenyada i tenia molts dubtes respecte la probabilitat de tirar les cries endavant, un cop nasquessin. Com s'ho farien els tres mascles per aconseguir carn mentre ella jagués al cau alletant els llobatons? L'única sortida era aconseguir que els seus companys de llopada s'espavilessin i aprenguessin ràpidament com abatre preses vives. Potser aquell gat acorralat en un pi li podria ser útil per tal que els joves mascles aprenguessin la manera de caçar un felí de poca envergadura.

Que hi hagués una espessa boira no ajudava.

Llavors va aparèixer aquell humà enmig de la boira, el gat es va escapar i els llops mascles, en comptes d'emprendre la fugida, es van abraonar sobre l'humà.

La femella de llop va intentar que els seus companys deixessin estar aquell perillós animal. No havia oblidat que, l'últim cop que el seu antic company va atacar un humà vell, els humans més joves van acabar matant tota la llopada, deixant-la a ella sola i perduda.

Després d'estar-se estona ensenyant les dents va aconseguir mantenir els tres mascles quiets mentre ella ensumava l'aire per esbrinar si hi havia més humans en les proximitats. Va notar una olor llunyana i va saber que, a l'altra banda del riu, hi havia humans que tenien por.

Mentre ella valorava la situació, els tres mascles van perdre la paciència i es van llançar contra l'humà que tenien al davant, que no van poder atrapar perquè aquest havia tingut temps d'enfilar-se a les branques altes d'un pi, fora de l'abast dels animals.

Abans que la femella pogués intervenir de nou, els tres mascles van iniciar una baralla, mossegant i estirant cadascun per la seva banda unes pudentes pells de conill que l'humà havia llançat a terra.

La femella es va ajeure sota el pi, impotent, esperant que els mascles es cansessin de mossegar aquelles pells mortes. Volia fer entendre als tres joves animals que aviat hi hauria aliment fàcil d'aconseguir, però els mascles continuaven mossegant les pells i saltant per intentar arribar fins on l'humà s'havia enfilat.

Quan els mascles es van cansar d'anar fent bots, es van desentendre de l'escanyolit humà i van seguir la femella. Ells també havien ensumat què estava passant a l'altre costat del riu, al peu de la cinglera.

I calia arribar abans no ho fessin les hienes.

L'humà

L'home linx va mirar el seu fill i li va dir que no es moguéssim d'on era, que tornaria aviat. Va començar a baixar cap a l'abric però aquella densa boira que s'ho menjava tot no li deixava veure res. Quan el feble vent li va fer arribar els crits de ràbia d'uns homes que patien, l'home linx es va aturar, intentant esbrinar si els

que cridaven eren els caçadors del grup o eren els desconeguts. Es va asseure a terra, dubtant de si havia de continuar endavant o bé tornar enrere i endur-se'n d'allà el seu fill i aquella noia malalta. El cap Uru havia estat clar a ordenar-li treure les dones de l'abric, però intuïa que els homes del grup estaven morint i patia pel seu fill. També tenia por d'arribar a l'abric i trobar-se amb uns desconeguts que el matarien segur. L'home va començar a suar i a tenir palpitations, el cap li pesava i les cames li tremolaven, li costava d'empassar-se la saliva i l'aire semblava no voler-li entrar als pulmons. Es va estirar a terra, panxa amunt, intentant no ofegar-se en aquell aire dens i humit.

La boira no li permetia veure el sol, però l'home va distingir uns raigs que lluitaven per travessar-la, provocant inquietants ombres que van augmentar la seva angoixa.

Just en aquell moment, a l'home se li va glaçar la sang.

Els gegants negres havien tornat i l'havien trobat.

L'home es va incorporar i va córrer cap a la part superior de la cinglera, malgrat que aquella boira baixa, que semblava voler esmunyir-se entre els arbres però que no s'acabava d'esvair, li limitava la visió. L'home estava confús i es va sentir feixuc, ensopegant amb una branca i caient a terra. Allà estirat va començar a plorar mirant fixament la grisor, temorós de veure aparèixer d'un moment a l'altre el seu enemic.

Va ser llavors quan va sentir crits d'eufòria i no els va reconèixer. Va tancar els ulls i va estar segur que els gegants negres havien guanyat. Es va aixecar i va començar a córrer sense direcció aparent.

Ja no pensava ni en les dones, ni en els caçadors, ni tan sols en el seu fill.

En el seu cap només hi tenien cabuda uns gegants del color del carbó que mataven amb unes llances voladores.

El linx

La jove femella de linx no tenia escapatòria i estava aterrorida. Tenia tot el pèl de l'espina ericada, el cos arquejat, les ungles d'una de les potes completament desplegadas i la boca ben oberta, ensenyant les esmolades dents. A l'altra pota hi tenia un monyó i no la podia fer servir per defensar-se. Era lluny del territori de

la seva mare i de res serviria cridar-la. Havia arribat fins aquella llunyana pineda buscant un territori propi, tot i que sabia perfectament que la seva mare permetria que cacés dins el territori d'ella.

Quan ja es veia vençuda, la inesperada aparició d'un humà va fer que els llops es deixessin d'interessar per ella. La femella de linx es va poder enfil·lar en un pi, a les branques més altes, i allà es va disposar a esperar que els llops i l'humà marxessin.

Però la sensació de seguretat va durar poc perquè aquell humà es va anar a enfil·lar al mateix pi on ella s'havia amagat. I allà es va quedar, a unes quantes branques per sota d'ella. La femella es va tornar a posar molt nerviosa quan es va adonar que si aquell home no baixava del pi, els llops no se n'anirien i ella no podria baixar de l'arbre.

La femella no podia fer res més que esperar, ben quieta, per tal que aquell humà no la descobrís. Va veure que els llops es barallaven per unes pells de conill i també els va veure saltant per intentar mossegar l'home. Quan els llops es va cansar i se'n van anar, ella va fixar-se en l'home que era sota seu i, de cop, es va espantar.

Un altre linx l'estava observant.

L'humà

L'home va entrar a la pineda, girant-se contínuament, convençut que els gegants encara el seguien i només es va aturar en trobar-se davant d'una petita llopada.

Quan l'home linx se'n va adonar, ja estava rodejat per tres dels quatre animals, sense cap via d'escapament, llevat que fugís cap amunt. Ràpidament va començar a grimpar pel tronc del pi que tenia més a prop. Les pells de conill que li tapaven les cames se li van enganxar en un branquilló. Se les va treure com va poder i les va deixar caure a terra. Mentre els tres llops es barallaven per aconseguir les pells de conill, ell va tenir temps d'enfil·lar-se a les branques més altes, fora de l'abast dels animals.

Només quan els llops es van cansar d'esperar que ell caigués a terra i van seguir la femella dominant cap al riu, l'home linx va iniciar el descens.

Va ser en aquell moment que va sentir que un altre animal l'observava i va notar un calfred a l'esquena. No va arribar a veure què era que li queia al damunt, només va sentir una forta cremor a la galta i un pes que va fer que es desequilibrés. Va caure a terra, anant a parar sobre un munt de pedres. Va mirar amunt, qui fos que l'havia atacat ja havia desaparegut. Quan va intentar aixecar-se, va notar un dolor molt fort a la cama i va veure que un os li sortia de la carn.

A la galta tenia les marques de quatre urpes esmolades.

El linx

De primer, la jove femella va pensar a enfilarse més amunt per fugir d'aquell animal que la mirava fixament, però va saber que les branques del capdamunt no aguantarien el seu pes i es va quedar on era. Va observar amb deteniment el gat que tenia sota d'ella i li va semblar estrany. Va baixar unes quantes branques per tal que l'olor de l'animal li arribés millor i encara es va sentir més pertorbada. L'olor que li arribava era la de l'home, una olor molt forta de suor i por, però l'olor del linx no li acabava d'arribar amb tota la seva intensitat. Va continuar baixant, molt a poc a poc per tal que l'home no la sentís.

Inesperadament el linx va aixecar el cap i va saber per què no feia olor.

Es va abalançar impulsivament sobre l'home amb les ungles d'una de les potes ben tensades, convençuda que el faria caure del pi.

Els humans del grup de la costa

El cap Uru i el noi Utu van travessar el riu, es van aturar, intentant veure alguna cosa més enllà d'aquella espessa boira que s'entossudia a quedar-se a la vall. En veure que els ulls no els podien indicar cap on havien d'anar, els van tancar i es van concentrar en l'oïda i l'olfacte. Van detectar que uns quants homes es movien per la seva dreta, perquè les seves passes eren perceptibles entre la fullaraca gelada. També van poder olorar la potent fortor de la por que aquests desprenien. Unes branques trepitjades els van fer adonar que uns altres homes es movien per la seva esquerra. L'Uru va comprendre que un grup nombrós d'homes estava actuant com una manada de llops, rodejant les seves víctimes, emparats en la protecció de la boira.

Uns xiscles de senglar van travessar la boira i van permetre a l'Uru conèixer el lloc on els seus homes havien aconseguit sorprendre els porcs. L'Uru també va comprendre que els caçadors del grup estaven concentrats clavant les llances en aquells senglars cridaners i que, per tant, eren aliens als depredadors que els estaven encerclant.

Ara, l'Uru ja sabia on es produiria l'atac del grup de desconeguts envers els caçadors del grup de la costa. També va saber que no hi havia temps per ajudar la seva gent. Conscient de tot això, el cap del grup va deixar anar la llança a terra i es va deixar caure de genolls. El noi Utu no va saber interpretar els senyals tan bé com el seu pare i s'hi va enfrontar.

—Què fas? Aixeca't de terra! Encara som a temps d'ajudar els caçadors.

—No, Utu, ja no hi som a temps. Els caçadors seran morts d'aquí a un instant.

—Però què dius? Que t'aixequis! Els homes són allà, on criden els garrins.

En aquell precís moment es va sentir uns crits humans que provenien del lloc on feia uns instants els senglars havien xisclat. Es van sentir cops, soroll de branques trencades, de cossos que queien i s'aixecaven. Llavors silenci, més crits i de nou silenci. La boira es va tornar més atapeïda i van començar a ploure petites gotes d'aigua. El vent es va encalmar per complet i, en aquella calma, l'aire es va omplir de l'olor melosa de la sang i de la fortor agra de la por.

Uns instants més tard, que es van fer eterns per al noi, els desconeguts van començar a cridar, eufòrics.

–Els llops han matat la seva presa –va dir el cap Uru, completament abatut.

El noi es va girar cap al seu pare, incrèdul i se'l va quedar mirant, sense saber què podia fer.

Uns udols melancòlics li van fer girar el cap. Els llops s'acostaven, atrets per la mateixa olor de la sang que ells acabaven de percebre.

El noi dubtava si el cap es referia als desconeguts o a les bèsties de quatre potes que s'acostaven a gran velocitat.

–De quins llops parles?

–Els llops han matat la seva presa –va repetir l'Uru—. Hem de creuar el riu ara. O ens trobarem els llops de cara.

El nen toixó i la noia Usu esperaven. També havien sentit els crits i sabien que hi havia homes que estaven morint. No podien fer res més que esperar, en silenci i atemorits.

Van sentir un gran alleugeriment quan van escoltar que el noi Utu els cridava. El nen va sortir de la pineda i va anar seguint els crits del noi fins que el va trobar, amb el cap Uru caminant dificultosament al seu darrere. El nen es va adonar de seguida que els dos homes semblaven molt abatuts, tot i que no estaven ferits.

–Què ha passat? –va preguntar el nen. El noi Utu va passar pel costat del nen sense fer-li cas, entrant dins el bosc i anant directe on jeia la seva germana, a llepar-li la cara.

–Com estàs? Em sembla que estàs més calenta que abans. Tranquil·la, aviat marxarem i et trobaràs millor.

–Què ha passat? –va tornar a preguntar el nen al noi, observant la cara demacrada del cap Uru.

–Uns desconeguts han atacat els caçadors del grup. No hem pogut fer res. Els desconeguts eren nombrosos. Els desconeguts actuaven com una llopada.

–Són morts? –va gosar preguntar el nen.

–Sí. Els caçadors són tots morts.

–Tots morts...

–L'home linx ha anat a treure les dones? –va preguntar el noi Utu, que havia agafat la iniciativa davant la passivitat del seu pare.

–Sí. Crec que sí. Ha marxat corrents fa una estona. No l'hem tornat a veure. Qui són aquests desconeguts?

–L'Uru creu que són els malparits del camí. Els que es van trobar fa unes llunes. L'Uru i els altres els van ajudar– el noi Utu va fer silenci per ordenar les idees que s'entrebancaven en la seva ment–. Volen caçar els cavalls. Volen caçar els cérvols. Volen l'abric per a ells sols.

–Per què no us hi enfronteu?

El noi Utu, va mirar el seu pare, i el va veure assegut, amb el cap entre les cames.

–Els atacants són nombrosos. Nosaltres no. Esperem que l'home linx hagi arribat a l'abric. Esperem que hagi pogut treure les dones. Esperem que hagi pogut treure els nens. Esperem que hagi arribat abans que els desconeguts.

Llavors el cap Uru, sense aixecar el cap d'entre les cames, va parlar.

–L'home linx no tornarà. Les dones se les han quedat els desconeguts. Els nens petits deuen ser morts.

–Ahir a la nit ens podríem haver defensat –va exclamar el noi Utu, encara sense assimilar el que el seu pare acabava de dir.

El cap Uru, completament derrotat, va sospirar i, enfonsant encara més el nas entremig de les cames, va respondre al seu fill.

–Ahir a la nit teníem els sentits adormits. Si haguessin atacat ahir, tots seríem morts. No sé per què han esperat tant. Alguna cosa els devia haver passat ahir nit. Alguna cosa els va fer ajornar la cacera.

–No podeu anar fins a l'abric? No podeu ajudar les dones? –va preguntar el nen toixó al noi Utu, espantat pel que havia sentit dels nens.

–No ens hi podríem ni acostar. Ara un grup de desconeguts s'està a l'abric. No sabem quants són.

–Jo podria acostar-m'hi sense ser vist. Trobaré el meu pare i les dones.

–Ja t'he dit que no t'hi podràs acostar –va tornar a dir el noi.

El nen es va treure les pells de conill, quedant-se nu, es va ajustar la pell de toixó al cap i es va posar de quatre grapes sobre la neu.

–Sí que podré.

El cap Uru, en un moment de lucidesa, va aixecar el cap i va mirar el nen. Només va veure un toixó furgant la neu.

–Deixeu fer al nen! –va ordenar l’Uru–. La boira s’ha quedat adormida i l’ajudarà. El pèl color neu l’ajudarà. Semblarà un toixó furgant la neu. Ningú no s’adonarà de la seva presència. Però si el veuen, el seguiran. Llavors morirem tots.

–Ningú no em veurà.

El nen va recordar que el noi Utu sempre deia que si un home es movia contínuament no agafava fred. Es va lligar a la cintura la pell de toixó i va començar a baixar en direcció a l’abric. Tot depenia d’ell i va córrer tan ràpid com el seu cos va ser capaç. Quan va ser a prop de l’abric va deixar de córrer, es va tornar a posar la pell de toixó al cap i es va ajupir. Arrossegant-se entre la vegetació emblanquinada es va anar acostant a l’entrada. Amb la humitat tan alta que hi havia en l’ambient, al nen no li va quedar més remei que acostar-se molt a l’entrada de l’abric per poder veure alguna cosa. Per sort, les flames del gran foc que cremava a la part central de l’abric l’il·luminava i permetia veure els que eren dins. El nen va buscar un lloc on poder-se estirar a terra i observar. Al cap de poc d’estar-se quiet, va començar a tenir molt de fred i a adonar-se que perdia la sensibilitat de peus i mans. Quan la llum del capvespre va desaparèixer, el nen va veure que tots els homes entraven a l’abric. Llavors ell es va acostar una mica més i es va tornar a ajupir. Un home el va veure, li va tirar un roc i va tornar a entrar dins la balma. El nen no coneixia ningú dels que veia a dins l’abric, però va ser conscient que hi havia molta gent, la majoria homes i nois. També es va adonar que hi havia algunes dones, molts pocs nens i que aquests eren ja grans.

Entrada la nit, els de dins van encendre petits fogars prop de la paret del fons i el nen va poder veure bé la gent que s’estava en aquella zona i es va adonar que al racó més humit hi havia les dones joves del grup de la costa. Aquell racó marginal l’havien ocupat ell i el seu pare, i ara les dones del grup de la costa que havien sobreviscut s’hi protegien. Amb elles hi havia els seus fills més grans. Tots estaven menjant les restes del cérvol que els caçadors de la costa havien mort tan sols feia un dia.

Abans de tornar a la pineda, el nen va estar una bona estona rumiant com s’ho faria per explicar al cap Uru quants humans hi havia dins l’abric. Al final va agafar del terra una branca gruixuda, li va treure l’escorça, va agafar una pedra i, d’un cop sec, la va partir en dos. Va marcar la fusta: cada cop que fixava la mirada en un home diferent feia una ratlla vertical a la branca. Cada cop que veia una dona feia una creu gran. Per marcar els nens va fer una creu petita.

Llavors se'n va tornar a la pineda, esperant que el noi Utu hagués mantingut un bon foc encès que el guiés per aquella espessa boira que s'havia tornat negra com la gola d'un llop.

Mentrestant, dins el bosc, el noi Utu havia preparat un refugi una mica precari però suficient per impedir que l'aire li apagués el foc que acabava d'encendre, esperant que els desconeguts fossin dins l'abric i no ensumessin el fum.

Repenjats contra un tronc, el noi, la noia i l'home esperaven que arribés el nen toixó i així conèixer què havia passat amb les dones i els nens que ells coneixien.

–Què farem? –va preguntar la noia al seu germà.

–Nosaltres marxem a la cova de l'os. Allà m'estan esperant.

–I el cap Uru? I les dones i els nens?

–No ho sé. Esperarem que el nen toixó torni.

–I l'home linx? Per què no ha tornat encara?

–No ho sé. Esperarem que el nen toixó torni.

Gràcies al foc, el nen va trobar el lloc on s'havien protegit els nois i el cap Uru. Quan el nen es va acostar a les flames, tots van veure que aquest tenia els dits de les mans i dels peus mancats de circulació, que les dents li tremolaven sonorament i que estava molt més blanc del que era costum en ell. El noi Utu va estar una bona estona fregant les extremitats del nen per tal que aquest hi recuperés la sensibilitat.

–He vist molta gent desconeguda. Tots estan molt prims. Hi ha molts pocs nens i cap nadó. Tampoc he vist vells.

–I les dones? –va preguntar de seguida el noi Utu.

–No s'han pogut escapar. Estan dins l'abric amb els desconeguts. Amb el nen i la nena més grans. També hi ha la noia jove. La de les terres de l'os. Totes estaven juntes en un racó. Tenien menjar i un petit foc al costat. Les dones estaven tristes, però sanes. No he vist la dona Aba. No he vist la vella Izi.

–I el nadó? I les nenes petites? –va preguntar la noia Usu, que continuava molt dèbil.

–No he vist cap nadó. No he vist cap de les nenes petites.

–Hi ha molts caçadors dins la balma? –va voler saber el cap Uru, que s'havia acostat al foc.

–Molts. En aquesta branca he fet marques. Una marca per cada caçador que he vist. Aquestes altres per cada dona que he vist. Les marques més petites són nens.

El cap Uru i en noi Utu es van mirar la fusta i amb el dit van anar resseguint totes les marques. Va tancar els ulls per concentrar-se en el tacte, el nen tenia raó; hi havia moltes marques.

–També han ocupat la balma petita? –va preguntar la noia Usu.

–No ho sé, no ho he anat a mirar.

–Potser l’Aba i l’Izi s’hi han pogut amagar. Potser són a la balma petita. Potser són amb els nens petits. La vella passava moltes estones en aquell lloc.

–Com són els que ens han pres l’abric? –va voler saber el noi Utu.

–Tenen la pell més clara que la vostra. Però no tant com la meva. Tots van bruts. Tots fan molta pudor. Estan més prims que l’home linx. Un home porta una pell. Sembla de lleopard, però no té taques.

–Una pell de lleó? –va preguntar el cap Uru, que de fet estava ben segur de qui eren els que els hi havien pres la balma.

–No he vist mai un lleó. Potser. Hi havia una noia molt jove. La noia no es separava de l’home.

–Una noia? Com era la noia? –va preguntar el cap Uru, amb el cor accelerat.

–Era diferent. Tenia el cabell de color... de color...

El nen va callar en veure la cara del cap Uru, que s’havia tornat blanca com la neu.

–De color sang... Li vaig salvar la vida. Hiena desagraïda –va exclamar el cap amb un fil de veu.

El noi Utu no perdia l’esperança i encara veia una sortida a la terrible situació que estava passant el grup.

–Encara podem trobar l’Aba i l’Izi. I potser també els nadons. Nosaltres dos podríem caçar. La noia Usu parirà d’aquí a poques llunes. El nen toixó aviat serà un noi. Podríem continuar sent el grup de la costa.

El cap Uru va aixecar la mirada i va fer una ganyota. Tenia l’estómac regirat i la cara demacrada. Ell era més realista que el seu fill.

–L'Aba i la vella Izi són mortes. Els nadons també són morts. La noia Usu parirà un nen malfet. El nen toixó no serà mai un caçador. Ja no hi ha grup de la costa.

–Això no ho pots saber –va cridar el nen, ofès pel que el cap Uru acabava de dir.

–Tan sols han conservat les dones joves. Han matat les que no poden engendrar. També han matat els nens de pit. Per fer que les mares tornin a ser fèrtils. A la noia jove la faran avortar.

–Uru, això no ho pots saber! –va tornar a cridar el nen-. Penso tornar a l'abric. Si són morts els trobaré. També trobaré el pare. Sé que és viu.

–Ja no trobaràs res. Els hauran llançat cinglera avall. Les bèsties hauran acabat amb els cossos. O se'ls hauran menjat ells mateixos. Estaven desesperats i mig morts de gana –va tornar a dir el cap Uru, que començava a tenir la ment enterbolida amb tants pensament negatius.

–Quan claregi hi tornaré –va insistir el nen.

Quan els llops van començar a barallar-se per les restes humanes que les hienes havien deixat, a l'altre costat del riu, els dos nois i el nen es van adormir.

El cap Uru va estar despert tota la nit, se sentia derrotat i va notar que no tenia ganes de continuar vivint.

Es va mirar la seva filla Usu i, per primer cop, la va entendre.

L'humà

Aquell dia el sol no va poder dissipar la boira i quan es va fer de nit, aquesta continuava entossudida a quedar-se.

Quan va arribar la foscor, la temperatura va començar a baixar ràpidament i l'home linx, que continuava estirat a terra del bosc amb la cama trencada, va començar a sentir que el fred li penetrava fins al moll dels ossos. En la foscor, l'home va perdre l'esperança que aquella nit l'anessin a buscar ja que sabia molt bé que de nit no es caminava, perquè de nit no es veia on es trepitjava i era quan les bèsties eren més actives. I menys en aquella nit en que tot quedava ocult i els sons esmorteïts. De res li serviria cridar demanant ajut. Havia de trobar algun refugi on mantenir-se viu mentre durés la foscor i esperar que al matí següent, algú el trobés. Va buscar en totes direccions i va veure que no massa lluny d'on

havia caigut hi havia uns arbres tombats pel pes de la neu. Des d'on era, l'home va veure que els troncs s'havien amuntegat els uns sobre els altres deixant un espai al mig prou gran per tal que un home cabés dins. Amb penes i treballs va aconseguir arrossegar-se fins al munt de troncs i va aconseguir encabir-se en el petit buit.

La nit anava avançant i el fred es feia més intens. El terra era humit i l'home va pensar a sortir del forat i agafar pinassa, falgueres, molses, líquens o el que trobés per cobrir aquell terra amb material aïllant. Però les fiblades de la cama el van fer desistir d'intentar moure's. Es va mirar les pells de conill que havia pogut recuperar i es va adonar que estaven molt estripades i que no li servien per fer-se passar el fred. No podia fer foc ni podia fer res, només intentar no adormir-se per mantenir-se viu.

Al cap d'una estona de ser en aquell amagatall, va començar a perdre la noció del temps. No sabia si ja havia passat bona part de la nit o si encara quedava molt per a l'albada. Només sabia que no se sentia ni els dits de les mans ni els dels peus.

I es va adormir. I en el seu somni uns llops es van enfil·lar pels troncs del precari amagatall i ell no es va poder moure. Quan els animals van ser dins, van obrir les enormes mandíbules i de dins les seves goles van sortir un home i una dona negres que cridaven molt i l'amenaçaven amb llances. I ell no es va poder moure. Va voler cridar i no va poder. Va voler córrer i no va poder. Va voler mossegar i no va poder. I llavors un gran gat va sortir de la seva boca i es va enfrontar als dos gegants negres, que es van fondre. I en el seu malson va aparèixer la seva germana, intentant entrar dins el forat, amb el seu somriure sincer.

I ell va voler ajudar-la i no va poder.

Els humans

L'endemà al matí, abans de posar-se en marxa, el nen toixó va menjar uns bulbs que el noi Utu va trobar amagats sota la neu. Aquest cop es va endur les pells de conill, no pensava acostar-se a l'abric i no volia tornar a passar tant de fred. No tenia la intenció d'anar directe a l'abric sinó que pretenia seguir el rastre que el seu pare havia deixat el dia anterior. Però el rastre no era clar i es perdia entre les petjades dels llops i dels linxs. Va trigar molt més del que havia pensat però al final va trobar senyals de l'home.

Quan el nen va arribar al lloc on l'home linx esperava, el va trobar amagat en un forat, tremolant i mal tapat amb les pells estripades de conill. Sense poder evitar-ho, va sentir pena i fàstic per aquell ésser tan dèbil i insignificant.

–No has tret les dones de l'abric! –li va retreure el nen, enfadat amb aquell home que no servia per a res.

L'home va continuar encongit en el forat, encarcerat i amb les extremitats rígides. Va intentar incorporar-se, però es va deixar caure a terra, fent una ganyota de dolor.

–Aixeca't, que no tenim tot el dia –va dir el nen, que en el fons estava content que l'home fos viu i que ell l'hagués sabut trobar– Hem d'anar a buscar l'Aba i l'Izi.

–No puc moure la cama –va dir l'home tocant-se la cuixa amb els dits insensibles de la mà–. Me l'he trencada.

El nen va canviar d'expressió, es va acostar a l'home i va comprovar que el fèmur de la cama del seu pare estava trencat per dos llocs diferents i que un tros d'os li sobresortia de la carn. També va veure el color que tenien les extremitats de l'home.

–Què li ha passat a les teves pells? –va preguntar el nen mentre comprovava si el seu pare tenia algun altre os trencat.

–Ahir em van atacar les bèsties. Crec que eren llops. Potser eren hienes. No ho sé segur. Van agafar les pells i les van mossegar. Va ser ahir. Quan anava a treure les dones.

–Estàs lluny de l'abric. He seguit el teu rastre. He vist que vas recular –va dir el nen, que no entenia què feia el seu pare en aquella pineda.

–La boira em va desorientar. Em vaig perdre –va excusar-se l'home.

–A la cuixa no veig mossegades de llop. Ni de hiena. Només tens esgarrapades a la cara. Com t'has trencat la cama?

–Em vaig enfil·lar a dalt d'un pi. En baixar, vaig caure.

–Ningú no cau dels pins.

–Algun animal se'm va tirar a sobre. Es va tirar des de dalt del pi. Em va fer desequilibrar i vaig caure. No sé del cert quin animal era. Crec que em va esgarrapar la cara. Ho tinc tot una mica confús.

–Els llops no s'enfilen als pins –va dir el nen, que no s'acabava de creure el que el seu pare explicava–. Pots caminar?

–No. M'hauràs d'ajudar. Tinc molt de fred. No sento els peus ni les mans.

Amb els parracs de pell de conill que l'home encara conservava, el nen va ser capaç d'encendre un foc esquifit. Quan el foc va prendre, el nen va ficar els peus del seu pare al seu entreuix i les mans a les seves aixelles i en poca estona va aconseguir que la sang tornés a circular amb normalitat pels peus i pels dits d'una de les mans de l'home. Els dits de l'altra mà s'entossudien a mantenir-se d'aquell color blavós. Quan els parracs de pell es van consumir i el foc es va apagar, el nen es va posar a caminar amb l'home enfilat a la seva esquena. Era urgent portar el seu pare a un bon foc si no volia que el fred fes adormir l'home. Si l'home s'adormia, no despertaria.

Quan el sol va arribar al punt més alt, el nen va entrar a la pineda on s'amagava el que quedava del grup de la costa i va deixar l'home estirat al costat de la noia, que observava sorpresa.

–Què ha passat? –va preguntar la noia Usu.

–Anava a la balma a avisar les dones. Tal com el cap Uru m'havia ordenat. Els llops em van ensumar. Els llops em van perseguir. Vaig poder escapar corrent fins al bosc. Vaig aconseguir enfil·lar-me a un pi alt. Els llops es van cansar i van marxar. Quan baixava, un animal em va esgarrapar. Em va esgarrapar fort a la cara. Vaig perdre l'equilibri. Vaig caure ahir al vespre. Em vaig trencar la cama.

L'home tornava a tenir els records clars però s'avergonyia del que realment havia passat.

–Tu has pogut escapar dels llops. Les dones i els nens no han pogut –va remugar el cap Uru, que no acabava de creure's que tot hagués passat d'aquella manera.

L'home linx no va voler preguntar què n'havia sigut dels caçadors, de les dones i dels nens. S'ho podia imaginar. Es va intentar posar dret i la cama se li va doblegar. Amb una mà va ofegar un crit i va tornar a caure a terra. Els dits de l'altra mà continuaven d'un color poc normal.

–Li has mirat bé la cama? –va preguntar la noia Usu, dirigint-se al seu germà.

Aquest va afirmar amb la mà.

–I què? –va fer la noia.

–No curarà bé –va xiuxiuar l'Utu, que no volia dir amb veu alta que l'home no tornaria a caminar mai més.

La noia Usu es va posar a plorar. L'alegria de retrobar-se amb el seu germà dos dies abans havia deixat pas a una tristesa que ja coneixia. Molta gent estimada era morta o era obligada a conviure amb uns desconeguts pudents. I ella tenia el cap tan calent! Li picaven els ulls, la ferida del pit tornava a fer-li mal i se sentia molt dèbil. Es va arronsar sobre la neu i va demanar que la deixessin allà, que aviat tot s'acabaria també per a ella.

El cap Uru es va asseure al costat de la seva filla i va dir que ell també es quedava allà.

El noi Utu va tirar un parell de coces a la neu i va cridar que allà no es quedaria ningú, que encara eren vius i que vius havien de continuar. Amb una altra coça va fer aixecar el seu pare i d'una revolada es va enfil·lar la seva germana a l'esquena.

–M'emporto l'Usu a la cova de l'os. Me l'emporto abans no empitjori. Està dèbil. Ha perdut molta sang –va dir el noi al nen.

–Jo em quedo. Vull anar fins a la balma petita. Potser l'Aba, l'Izi i els nens continuïn vius.

–Nen, no t'hi escarrassis Tots són morts. L'Usu no pot esperar fins que tornis. Nosaltres marxem. Sol no podràs trobar el camí de tornada. Et perdràs. O se't menjaran les bèsties. Tu també et vols morir? –va preguntar el noi Utu, que ja estava prou amoïnada amb la seva germana i el seu pare.

–Jo no em vull morir. Vull arribar a ser tan fort com tu. Per arribar a ser caçador com tu. Però no em crec que estiguin tots morts. No vull anar-me'n sense

comprovar-ho. No m'espereu. Endueu-vos el pare. Deixeu un rastre clar. Us seguiré. Trobaré la cova de l'os –va dir el nen, content de veure que la boira es dissipava, deixant lloc que els rajos del sol poguessin penetrar fins al sotabosc.

El noi Utu va mirar el seu pare i l'home linx, esperant que aquests intervinguessin. Cap dels dos va dir res. Al cap Uru tant li feia què li pogués passar al nen perquè, de fet, ja no hi havia res que li importés. L'home linx hagués volgut suplicar al nen que anés amb ell a la cova de l'os, però no ho va fer perquè sabia que el nen no li faria cas i que encara se sentiria avergonyit si el veia suplicar.

–No trobaràs ningú viu. Perdràs el nostre rastre. Agafaràs fred. Et moriràs pel camí. Però jo no sóc el cap. No et puc obligar a venir amb nosaltres –va dir, finalment el noi.

L'Utu va agafar la seva germana i va ordenar al seu pare que agafés l'home linx. Els quedava molt de camí per fer. El noi pretenia parar-se únicament quan es fes fosc. L'endemà arribarien a la cova, encara amb claror de dia. L'Utu es va haver de resignar a deixar el nen sol. El més important per a ell era portar la seva germana a la seguretat d'una cova abans no empitjorés i se li morís als braços. De fet, per allò era pel que havia fet aquell viatge.

–Creus que el tornarem a veure? –va preguntar la noia Usu al seu germà.

–No ho sé. Està molt prim, sense reserves. Encara no té el cos ben format. Però aquest nen té la tossuderia d'un lleopard. T'has fixat com està canviant? D'aquí a poc serà tan fort com jo. No s'assembla gens a l'home linx. Aquest nen és molt valent. Potser sí que podrà trobar la cova. Si no, tornaré a buscar-lo.

La noia Usu encara estava molt dèbil. La ferida del pit continuava oberta, tot i que ja no supurava pus, però ella encara tenia febre, se sentia marejada i li costava molt agafar-se fort a l'esquena del seu germà per no caure. Al final, el noi Utu va haver de buscar unes plantes enfiladisses i lligar la noia al seu cos. Si tenien sort no tornaria a nevar el temps que triguessin a realitzar el trajecte i les cames no se'ls enfonsarien, així podrien avançar ràpidament. Al poc, el cap Uru també va buscar unes enfiladisses per lligar l'home linx a la seva esquena. El camí era llarg i el noi va tenir temps d'observar el seu pare que caminava amb el capcot i amb l'esma abatuda. El que més li preocupava en aquell moment, a part de la seva germana, era què passaria quan arribessin a la cova de l'os on ja hi havia un cap jove i fort, encara que amb menys experiència que aquell home derrotat.

Quan la llum diürna va desaparèixer, van parar a descansar. La noia continuava tenint el cos molt calent però, conforme s'anaven allunyant de la cinglera, se l'anava veient més contenta, com si anés deixant enrere un gran pes que portés al damunt. Cada cop que el seu germà li preguntava com es trobava, ella li gratava el cap en senyal d'agraïment.

–Està molt calenta. Si no refreda el cos aviat, l'Usu morirà –va dir l'home linx al noi, un moment que la noia no els escoltava.

–No es morirà –va replicar el noi, una mica enfadat i molt cansat.

–Li has de fer marxar l'escalfor del cos. Conec unes arrels que servirien. Però són difícils de trobar amb la neu –va dir l'home tot observant els voltants blancs.

El noi Utu es va acostar a la seva germana, li va xiuxiuejar unes paraules a cau d'orella i quan aquesta va assentir amb la mà, va començar a treure-li les pells.

–Fes una pila amb neu tova aquí mateix. Afanya't! –va ordenar el noi al seu pare, que ja havia descarregat l'home ferit i s'havia tornat a asseure sobre la neu.

El cap Uru va mirar el noi que li donava ordres i no es va moure d'on era. El noi no es va voler enfrontar al seu pare i va fer ell mateix la pila de neu. A l'home linx li va semblar una bestiesa el que el noi pensava fer.

–Vols dir? La neu està molt freda. Si comença a tremolar serà pitjor –va dir l'home.

–Has dit que estava massa calenta. No se m'acut res millor. Ja veuràs com deixa d'estar calenta.

–Potser seria millor... –l'home no va poder acabar de dir perquè el crit de la noia el va espantar.

La noia Usu no havia pogut reprimir un fot xiscle en sentir que la fredor de la neu li cremava la pell. Instants després va començar a notar que el cap se li aclaria i els ulls li deixaven de coure. La neu es va desfer al seu voltant i el noi va tornar a tirar neu tova sobre la noia, que va tornar a xisclar. El noi Utu va agafar la seva germana del terra moll i la va tornar a tapar amb les pells.

–Ja n'hi ha prou. Ara descansaràs una mica. Has de beure aigua.

La noia es va ajupir i va llepar l'aigua que s'havia desfet pel calor del seu cos i que havia quedat enclotada en un petit bassal. Se sentia millor. La febre havia baixat.

En aquell moment l'home linx va saber que ell també tenia el cos calent i, davant la perspectiva de ser colgat dins un munt de neu, va callar.

—Ja no hi ha llum. Busquem un bon lloc arrecerat per fer nit. Demà continuarem. Demà podrem arribar a la cova —va dir el noi Utu, canviant de direcció, deixant els prats gelats pels que havien avançat fins aquell moment i dirigint-se envers l'interior d'una pineda.

Mentre els tres homes i la noia caminaven en direcció a les terres de l'os, el nen toixó va tornar a la balma. Quan va arribar es va amagar entre unes mates, una mica lluny de l'entrada. Aquest cop anava més abrigat i el sol de la tarda escalfava lleugerament, així no va tenir els problemes del dia anterior. Després d'estar una estona observant l'entrada de l'abric va confirmar que les dones joves del grup de la costa continuaven vives i en bon estat. No semblava que les altres dones volguessin estar amb elles, però tampoc les maltractaven. També va veure que els nens grans del grup de la costa estaven jugant amb els pocs nens que hi havia entre tota aquella gent.

Va deixar la balma principal i es va anar arrossegant fins a la balma petita. Primer es va assegurar que cap desconegut fos pels voltants. La balma tenia unes dimensions reduïdes i la llum del sol il·luminava suficientment per veure tots els racons. I en un racó, amagat darrere un sortint de la paret, hi va veure un cos ajupit. Es va acostar amb prudència i li va parlar dolçament. Una figura petita, seca, encorbada i eixuta va sortir del seu amagatall i es va agenollar als peus del nen.

—Estic molt espantada. Ens han atacat unes males bèsties —va dir, plorant, l'Izi.

—No són bèsties. Són homes i dones d'un grup desconegut. Han ocupat l'abric. Tenen les dones joves amb ells. Saps què ha passat amb la dona Aba? Saps on són els nens petits?

—No. Vaig venir aquí de matinada. Volia estar tranquil·la. Volia dormir una mica més. Abans de dormir vaig sentir els crits. Eren els crits de les dones. Eren els crits d'unes bèsties horribles. Em vaig espantar. Vaig apagar el foc. He passat la nit amagada darrere aquest sortint. Tinc molt de fred —la dona gran es va acostar al cos del nen, en un intent d'escalfar-se.

—Queda't aquí. Aniré a mirar —va dir el nen, apartant el cos de la dona del seu propi cos.

—I si les bèsties venen a buscar-me?

—Et tornes a amagar al sortint. No trigaré.

Les guineus

La parella de guineus tornava a estar sola. El mascle i la femella estaven resseguint el marge del riu on, la nit anterior, els llops i les hienes havien devorat les restes humanes. Aquell matí la parella no va trobar res de menjar perquè les hienes s'havien endut els ossos a algun altre lloc, per mastegar-los amb tranquil·litat i parsimònia.

Quan la parella de cànids va enfilar cinglera amunt, els nouvinguts que ocupaven l'abric els van rebre a pedrades. Van tenir sort que dos d'aquells humans desconeguts no els haguessin atrapat, quan van sortir corrents darrere seu.

Desconcertades, les guineus van anar ensumant la vegetació fins trobar el rastre dels humans que elles coneixien i que les va portar fins a una petita pineda. Es van quedar amagades darrere els arbusts intentant entendre per què l'home i el noi es desplaçaven en direcció contrària a l'abric, portant dos humans més agafats a l'esquena.

Feia mesos que s'havien habituat a l'olor d'aquells humans i a aconseguir aliment amb poca despesa energètica. De fet havien adaptat la seva estratègia vital a la d'aquells humans.

Instintivament, la parella adulta va decidir deixar aquell territori de la cinglera i seguir aquell petit grup d'humans allà on fos que anessin.

Els humans

El nen va baixar cinglera avall fins arribar al lloc on els caçadors del grup havien estat emboscats pels desconeguts. De seguida va ensumar el tuf dels llops i va saber que els animals havien estat allà feia ben poc. Va començar a buscar, sempre mig ajupit i amagat entre les mates, de manera que només es pogués veure el cap d'un toixó furgant entre l'herba gelada. No va trigar gaire temps a trobar les restes dels que havien estat homes forts i plens de vida. Els tres cadàvers eren molt a prop els uns dels altres, com si, en l'últim moment, s'haguessin agrupat per defensar-se de l'enemic. Els llops havien devorat totes les parts toves dels humans i la carn estava esqueixada i escampada per un àrea gran.

El nen toixó es va asseure entre les restes dels tres homes morts i es va posar a tremolar. Dubtava si havia de tornar ràpidament cap on la vella Izi esperava, anar a buscar restes al peu de la cinglera o bé havia d'ajuntar el que trobés d'aquells homes morts i tapar-ho amb pedres per tal que les hienes no poguessin tastar la seva carn. Quan més hi pensava, menys sabia què havia de fer. Tenia un nus a la gola i la sang li batejava amb força dins el cap. Hi havia alguna cosa dins seu que li impedia pensar, per més que s'hi esforçés, talment com si s'hagués quedat completament buit. El nen mai no s'havia trobat amb una situació com aquella, sol, indecís, ple de còlera, sense saber què fer per reaccionar. Va haver d'esperar molta estona que la ràbia que tenia dins seu sortís cap enfora i ell esclatés a plorar. Quan va estar més tranquil, va arregar totes les restes que va trobar, va fer un clot poc profund a terra i va dipositar al seu interior les restes humanes. Va tapar el clot amb terra i algunes pedres que va trobar pels voltants.

Va deixar el peu de la cinglera desitjant que les hienes no descobrissin el sot que tant precipitadament havia fet.

A sota la cinglera no va trobar cap resta humana.

Quan va arribar a la balma petita, va trobar que la vella s'havia adormit. La va despertat suaument.

—Ja han marxat? —va preguntar la dona gran, mig adormida.

–No. I no marxaran. Han ocupat l’abric i pensen quedar-se.

–Els homes lluitaran. Els homes recuperaran el seu territori.

–Els homes ja no hi són. Només queda el cap Uru. Però no està en condicions de recuperar res. No he trobat la dona Aba. Tampoc he trobat les nenes petites. A la balma no hi són. L’Uru creu que les han mort. L’Uru creu que les han aprofitat per alimentar-se.

–I les dones joves?

–Estan bé. Ara formen part del grup de desconeguts. Ells tenen poques dones. Ells cuidaran bé d’elles. Ara hem de marxar. L’Utu i el cap Uru són de camí.

–El noi Utu és viu?

–Sí. Porta l’Usu a la cova de l’os. El cap porta el pare. L’home linx també està ferit.

–La noia Usu s’ha salvat. Porta’m amb ella. Afanya’t!

–Ara no ens en podem anar. És gairebé fosc. Haurem de passar la nit aquí. Marxarem demà a trenc d’alba –va dir el nen.

–Podem fer un foc? Tinc molt de fred –va preguntar la vella, tremolant.

–No podem. L’abric gran és ple de desconeguts. Ells podrien ensumar el fum. Ells vindrien corrents a matar-nos. Si t’acostes a la meva esquena no tremolaràs.

L’endemà, a l’alba, el nen es va enfilars la figura menuda i encongida pels anys a la seva esquena. Va començar a córrer en direcció on havia deixat els dos homes. Pensava seguir el seu rastre i atrapar-los aviat, ell portava molt menys pes que els dos homes i podia caminar sense enfonsar-se a la neu. El sol il·luminava el camí, l’aire s’havia escalfat i les petjades es mantenien fresques i ben visibles.

El nen va accelerar el pas, l’Izi havia dit que s’havien d’afanyar i la vella Izi ho sabia tot.

–Tens por que l’Usu mori pel camí? –va preguntar el nen, aprofitant que havien parat un moment a descansar.

–No. La noia aguantarà. Però aquesta nit ve gelada.

El nen va mirar endavant, intentant recordar el camí que encara havien de recórrer. Va veure que encara els quedava molt de camí per fer.

–Aquesta nit ells arribaran a la cova. Nosaltres no. Per més que m’hi afanyi, no arribarem. Estic cansat –va reconèixer el nen, seient a terra.

–Jo també estic cansada. Busquem on passar la nit. Aquesta nit gebrarà fort. No ens servirà qualsevol lloc per dormir. Has de trobar un lloc ben arrecerat.

–Vols dir? Hi ha una mica de boira. Però no crec que gebri.

–Fes-me cas, nen. D’alguna cosa m’ha de servir ser tan vella.

El nen va fer cas a la dona i va canviar de direcció, pensant que un aflorament de boles granítiques podria ser un bon lloc per trobar una escletxa que els protegís de la nit que, segona la vella, s’acostava.

Tal com el nen recordava, eren a prop de gran pedres i van trobar un petit forat sota un gran bola de granit. Van tancar l’entrada amb branques i moltes, van agafar branques de pi i unes quantes pedres. Un cop dins, van escalfar l’aire amb les minses flames de la llenya humida i es van carregar l’un amb l’altra per escalfar-se mútuament. Es van adormir escoltant com el vent gelava tot el que trobava al seu pas.

L’endemà al matí, quan va sortir a l’exterior, van veure que els arbres havien perdut la seva majestuositat i que les branques havien cedit davant la fredor que els aclaparava. Tots els arbres i les plantes que quedaven en una banda d’aquell rocam s’havien cobert de glaç, mentre que els de l’altra banda, que era la banda on ells s’havien refugiat, s’havien estalviat el gel. Es van posar en moviment ràpidament, avançant per dins la pineda i anant molt en compte de no relliscar.

A mig matí, el gel va començar a desaparèixer, fent-se aigua i alimentant l’eixuta vegetació.

Les hienes

Les hienes també eren de camí. La femella líder no va voler romandre prop de la cinglera perquè allà s’hi havien establert els llops.

De manera que el petit clan tornava a ser de camí.

Havien vist les petjades i sabien que dos humans anaven davant seu, amb un dia d’avanatge. També els havien ensumats, quan l’aire se’ls girava de cara. Havien detectat que eren dos mascles forts que carregaven amb dos humans

debilitats. La femella que manava el grup de hienes era coneixedora que els humans del grup que tenia al davant no les havien detectat, perquè no podien veure les seves petjades ni ensumar-les, no almenys a aquella distància. Va pensar a accelerar el pas i intentar atrapar els humans, per atacar-los. Elles eren tres, els humans només dos, perquè sabia que els altres dos no lluitarien en el seu estat de feblesa. Amb la distància que els humans els portaven d'avantatge, elles no serien capaces d'atrapar-los abans no fos negra nit. La femella sabia molt bé que els humans no caminarien de nit, que aquests farien un foc, es posarien a jeure i no tornarien a posar-se en moviment fins que claregés. També sabia que si els humans se'ls enfrontaven portant el foc amb ells, elles haurien de retirar-se. Però si aconseguien sorprendre'ls mentre els homes dormissin...

El jove mascle es va acostar a la femella mentre aquesta encara decidia. Ell volia anar a caçar els humans, perquè encara tenia a la boca el gust de la seva carn. Davant l'actitud passiva de la femella, el mascle es va impacientar i li va estirar l'orella. La femella li va ensenyar les dents i el mascle, en sentir-se renyat, va ajeure's panxa amunt, en senyal d'obediència.

I el reduït grup de hienes va accelerar el pas, sense tenir en compte la nit que se'ls venia a sobre.

I la nit va ser freda, molt freda. La gebrada va convertir els prats en una superfície relliscosa que va fer desistir les hienes d'avançar camps a través. Haver de desviar-se per anar a buscar la protecció del sotabosc de la pineda les va endarrerir. Quan, a mitja nit, van atrapar els humans que seguien, aquests jeien al costat del foc, a dins d'una cova amb altres humans. I elles tres van reconèixer d'immediat la cova.

Cansades per l'esforç i el fred, i entristides pels records d'unes cries mortes en aquella mateixa cova feia només unes llunes, les tres bèsties van buscar recer per descansar el que quedés d'aquella gelada nit.

Els humans

Just en el moment que el sol desapareixia darrera els turons, el nen va arribar a la cova de l'os, molt cansat però content de continuar viu. El primer que va fer va ser descarregar la vella Izi de la seva esquena i portar-la a la vora del foc, amb la noia Usu. La gent del grup de les terres de l'os es van acostar a mirar bé aquella petita figura tota encarcerada i geperuda que, malgrat tots els seus anys,

havia estat capaç de sobreviure a l'atac d'un grup estrany, al llarg camí i a aquella forta gebrada nocturna.

–L'Izi i jo vam néixer al mateix grup. Quan jo vaig néixer l'Izi ja havia marxat. Ara tornem a formar part del mateix grup. Em sembla que ens entendrem bé – va dir la dona Ipi al nen toixó.

–No pot caminar bé. Tampoc pot mastegar bé les arrels. Sempre té fred. Ha viscut molt de temps. Ha vist moltes coses. Pot ajudar les dones a parir. Sap escoltar el vent millor que els caçadors. No serà una nosa per al grup. Només necessita una mica d'ajuda –va explicar el nen, mirant amb tendresa el cos tremolós d'aquella dona tan vella.

–L'Utu ens ha explicat què ha passat. Veig que arribes amb la vella a l'esquena. I l'altra dona? I els nens petits? –va interrompre el cap Eye, que estava força recuperat de les ferides que li havia ocasionat l'ossa.

–No les he vistes dins la balma. Tampoc n'he trobat cap resta. Ni al peu de la cinglera ni enlloc. Als caçadors sí que els he trobat. Els llops n'han deixat poc. Però ho he enterrat. Les hienes no s'ho enduran. Els desconeguts tampoc.

–Creus que s'acostaran a les terres de l'os? Com ens podrem defensar? –va preguntar el cap Eye a l'Uru.

–Tu ets el cap d'aquest grup. Pensa tu què has de fer. Jo ja no mano a ningú.

La resposta de l'Uru va sonar molt aspra i plena de rancúnia. El cap Eye va fer una ganyota i es va girar d'esquena per parlar amb la seva mare mentre un Uru molt abatut s'allunyava de la cova.

–Aquest en portarà problemes –va dir l'Eye a la seva mare.

–Ja ho sé –va dir la dona, girant-se per mirar com l'home seia en un tronc, fora la cova, sol–. Els forts braços del noi Utu ens ajuden. Però l'Uru...

–No esperava haver de donar ordres a l'Uru. Ell ha estat cap d'un grup fort. Un grup molt més fort que el meu. No sé què puc fer.

–De moment sembla que l'Uru es mostra submís. Si continua així no caldrà que facis res. Hauràs d'esperar, a veure com es comporta.

–I si no m'obeeix? M'hi hauré d'enfrontar? Creus que el noi Utu li farà costat?

–No ho sé. Ara el noi Utu forma part d'aquest grup. Però l'Uru és el seu pare. L'Uru és més fort del que ara sembla. T'has de contenir i no t'hi enfrontis. Al menys no de moment.

–D’acord mare, així ho faré.

L’endemà al matí els quatre homes van sortir a buscar algun tros de carn per alimentar el grup, que ara era més nombrós. Es van passar bona part del dia intentant trobar algun animal que s’hagués mort de gana i que es trobés congelat pel fred. No van tenir sort. Tampoc van trobar cap carronya abandonada per les hienes o els llops. Quan tornaven a la cova, amb les mans buides, es van creuar amb una truja de senglar i amb els garrins de l’estiu passat. Els homes es van mirar, aquella femella era molt gran i ja els havia vist. Però ells eren quatre i, ben coordinats, podien intentar matar algun d’aquells porcs més petits, sempre i quant aconseguissin separar-lo de la mare.

Quan fosquejava, els homes van entrar a la cova portant dos parells de garrins. Tres dels homes somreien i se sentien satisfets. El quart estava capficat i, tot just va deixar anar el porc a terra, es va allunyar de la resta i es va quedar sol en un racó de la cova. Aquella nit, abans de dormir, tots els homes, dones i nens de la cova es van atipar de carn de senglar, al costat d’un gran foc que cremava al mig de la cova. Des que el noi Utu havia marxat a buscar la seva germana que els membres del grup no havien tornat a tastar la carn, alimentant-se només de les arrels que les dones aconseguien trobar sota la neu. L’Uru va menjar apartat i sol, se sentia marginat del grup, estava espantat i estressat i, per tant, s’havia tornat agressiu, tot i que no ho demostrava.

El cap Eye estava molt content perquè tornaven a ser un grup eficient de caçadors. Amb l’estómac ple es va oblidar de l’amenaça que suposava l’Uru i es va acostar a la noia d’ulls verds per preguntar-li com es trobava. Quan va tornar a seure al costat de la seva mare, l’home tenia un somriure que li anava d’orella a orella.

–La noia Usu diu que es troba millor. Diu que demà es posarà dreta. Diu que demà caminarà una mica. Aquesta noia té uns ulls preciosos. Els meus fills tindran els ulls d’aquest color –va dir l’home a la seva mare Ipi, que anava negant amb les mans.

–No et facis il·lusions. La noia ja està prenyada. M’ho acaba de dir la vella Izi.

–Què dius? Ja està prenyada? –la cara de l’home va canviar d’expressió mentre mirava la seva mare, decebut.

La dona va veure la decepció en els ulls del seu fill i va intentar animar-lo.

–Ara el grup és més fort. L’Uru i l’Utu us ajudaran a caçar. D’aquí a poc el nen estrany també. Ara el grup creixerà. Les noies Unu i Usu estan prenys. La dona Axa també. Aviat naixeran nens sans i forts. El grup sobreviurà.

–Al nen rar no el vull a prop. Carreguem amb una vella encongida. També carreguem amb un home que no camina. La vella i l'home seran una nosa.

–Han de néixer criatures. La vella és bona partera. L'home morirà aviat.

–Cap dels nens que naixerà serà meu. L'Eke va deixar prenyada la noia Unu. L'Axa copulava amb l'Eke i amb l'Utú. No sé qui va prenyar l'Usu –va replicar l'Eye, que mostrava molt negatiu.

–Tingues paciència. No et precipitis. Tot necessita el seu temps –la dona va tocar la mà del seu fill, per fer-li entendre que li fes cas.

El cap Eye, mirant fixament els ulls de la seva mare, va retirar-li la mà.

–No tinc tanta paciència, ja ho saps. Necessito que les dones pareixin fills meus. Ho necessito per reafirmar-me com a cap. Hauria de fer que la noia Usu avortés. La dona Axa i la noia Unu també. D'aquí a poques llunes tornarien a estar prenyades. Llavors naixerien nens forts com el seu pare.

–No t'ho consentiré. Van morir molts nens fa temps. Quan el teu germà Eke era el cap. No tornarà a morir cap més nen. Necessitem nens forts el més aviat possible. Les dones prenyades tindran fills sans. Encara que tu no en siguis el pare.

L'Eye es va quedar callat, amb el cap baix. La seva mare sempre tenia raó. El seu pare havia estat un gran cap, en els temps que el grup era més nombrós i no havien de patir gana a l'hivern ni a l'estiu. El seu pare sempre havia escoltat la dona que manava. En canvi, el seu germà gran Eke no la va escoltar mai, i gairebé acaba amb el grup.

–Tingues paciència, tot arribarà –va tornar a dir la dona Ipi.

–No els faré res a les dones prenyades. Però vull que la nena Ebe se'n vagi. Vull que vingui una noia fètil.

–Què penses fer?

–Deixar la cova de l'os. Anar als boscos dels territoris de les planes. Com feia el pare quan manava al grup. Potser podríem seguir una mica més enllà. Podríem traspassar el límit del territori. Podríem trobar un grup amb noies joves. La nena Ebe podria quedar-se amb ells. Una noia jove podria venir amb nosaltres. Per la brama podria néixer un fill meu.

–El que tu diguis. Tu ets el cap d'aquest grup.

La dona Ipi va dir expressament aquestes paraules per donar confiança al seu fill i intentar ajornar al màxim el que, estava segura, acabaria passant.

IX. Cova de l'os (l'actual cova de les Teixoneres i cova del Toll, Mojà)

35. LA NENA HA DE MARXAR

Els humans. Barreja dels dos grups

Quan els dies es van fer tan breus que la foscor arribava sense que els caçadors haguessin pogut matar res de profit, el cap Eye va dir a tothom que es prepararessin, que aviat deixarien la cova per anar al nord. L'Eye volia passar les llunes fredes i seques en els antics territoris, tal com ho havia fet sempre el grup, abans que el seu germà Eke decidís no fer-ho.

Dos dies abans que el grup es posés en moviment, el cap va comentar als tres caçadors del grup que, quan arribessin als territoris d'hivern, no es quedarien en aquella zona ja que tenia pensat continuar fins a penetrar en el territori d'algun grup veí.

El germà de l'Eye no va preguntar el motiu de la decisió, ja que coneixia de sobres que el seu germà gran tenia intenció de intercanviar la nena Ebe per una noia jove i fèrtil.

El noi Utu tampoc va preguntar, perquè era plenament conscient que ell havia prenyat dues de les dones del grup. L'Utu sabia que podia considerar-se afortunat que l'Eye es mostrés tan comprensiu i no l'hagués fet fora del grup o no hagués obligat a avortar a les dues dones. Tot i així, creia que la nena Ebe era encara petita per anar-se'n. Però va callar i no va qüestionar la decisió del cap.

A l'Uru, tant li feia cap on es dirigissin.

La nena Ebe sabia perfectament el motiu d'aquella decisió, el seu germà li ho havia deixat ben clar després del desafortunat episodi de l'ossa.

L'únic que no es va preguntar el perquè de la decisió de l'Eye va ser el nen toixó, ja que tenia la ment en altres assumptes. Sabia que la cacera s'esgotava i que el cap pretenia desplaçar el grup fins als territoris d'hivern. La estació més freda i seca de l'any sempre era difícil de passar i més si aquell home pretenia fer-ho lluny de la costa. Aleshores cada braç seria necessari per aconseguir menjar i ell volia formar part dels caçadors. Al nen li preocupava que el cap Eye

continués sense deixar-lo participar activament en les caceres, de manera que ell no aconseguia aprendre el necessari, tot i que el noi Utu s'esforçava a ensenyar-li tot el que sabia. Però l'Eye i l'Uru sabien molt més de cacera que no pas el noi Utu, i ell volia aprendre dels millors. El noi Utu i la nena Ebe continuaven portant-li carn vermella per menjar, ara sense necessitat d'amagar-se del cap, així que el nen començava a muscular cuixes i braços. Gairebé no es parlava amb el seu pare, i no era pas perquè no hi hagués ocasió, que sí que n'havia, era perquè el nen menyspreava l'home per la seva feblesa i es deia, una i altra vegada, que a ell tothom el respectaria i que acabaria sent un destre caçador. També es repetia que el color de la pell no tenia cap importància quan es tractava de clavar la llança a la carn dels animals, que el més important era com de fortes arribessin a ser les seves cames i els seus braços.

El dia anterior a la marxa del grup, el matí es va aixecar amb el vent encalmat i el cel clar. Grans i petits es van afanyar a ocupar el seu lloc preferit a l'entrada de la cova. El raigs del sol incidien en la pedra, caldejant-la, i tots sabien que aquella seria la darrera ocasió que tindrien, en moltes llunes, per gaudir de la seva escalfor.

Els adults i els petits es van treure les pells que portaven a sobre i es van asseure sobre la pedra, nus. Els agradava sentir com el sol els escalfava la pell i com la seva calor els penetrava fins al moll dels ossos. Les fulles dels arbres no es movien i no se sentia cap so, a excepció dels trencapinyes enfilats a les parts més altes dels pins.

Quan el nen més petit del grup es va adormir, estirat al sol, els grans es van entregar a una sessió d'eliminació de paràsits. En qüestió de neteja, el cap Eye era el més privilegiat. La dona Ipi i la mare del nen que dormia al sol, així com el fill gran d'aquesta, es van dedicar a inspeccionar el pèl de l'esquena, del pit, de l'entreuix i el cabell de l'Eye. Buscaven els petits insectes que ho omplien tot d'ous blancs que, quan eren nombrosos, irritaven la pell del cap. Era una feina poc agraïda perquè hi havia molt de pèl on buscar i els ous els relliscaven dels dits, havent de fer servir les dents. Però les dues dones sabien que després d'una sessió de neteja l'Eye sempre estava content i la propera vegada que els caçadors anessin a matar alguna presa, els millors trossos de carn serien per a elles dues. El noi Utu i la dona Axa es netejaven mútuament, asseguts l'un al davant de l'altra. La noia Unu i la nena Ebe feien parella i també es netejaven mútuament.

El nen toixó no es va voler treure les pells i es va quedar assegut en un racó ombrívol, fent morros.

Va ser llavors quan el nen va sentir una conversa entre la dona Ipi i el cap Eye.

Enfadat, es va acostar al noi Utu. La dona Axa, en veure'l arribar, va marxar a estirar-se al sol.

–Per què no es pot quedar al grup? –va cridar el nen, clavant un cop de peu a terra.

–Qui? –va preguntar el noi, decebut perquè la dona Axa havia marxat.

–La nena Ebe

–Ja ho saps. La nena és germana del cap Eye.

–Bé que tu vas prenyar la noia Usu. Ella és germana teva. L'Ebe és germana del cap Eye. La noia Usu va continuar al grup. La nena Ebe ha de marxar. No ho entenc.

–L'Eye vol que les dones tinguin nens forts. L'Usu parirà un nen dèbil, mal fet. Quan el nen neixi, ella l'haurà de matar.

Al nen toixó li va sobtar la fredor amb què el noi va parlar. Al cap d'una estona va tornar a preguntar.

–Ella sap que haurà de matar el nen?

–Sí. Ja ho va fer una vegada. Però ara creu que el nen naixerà fort.

–I no serà així?

–No. El nen naixerà mal fet. Potser que, aquesta vegada, no el vulgui matar. Aleshores ho farà l'Uru. O potser ho farà la vella Izi. O potser ho farà el mateix cap Eye.

–No ho entenc –va tornar a dir el nen.

–Què no entens? –va preguntar el noi, fent senyals a la dona perquè tornés amb ell, a acabar el que havia començat.

–No entenc per què deixes prenyada l'Usu. Saps que haurà de matar el nen. Per què ho fas?

La pregunta va deixar sense resposta al noi, que va abaixar el cap i va fer un gest a la dona perquè se'n tornés a anar.

–Nen, preguntes massa. Treu-me els polls i calla! –va ordenar l'Utu, malhumorat.

–Per què no em contestes? –va insistir el nen.

–Perquè no sé què contestar!

–Crec que només penses en tu mateix. I que no penses en ningú més. Com quan vas copular amb la dona Axa. Quan estaven els dos grups junts. Llavors un home fort i jove va morir. I ara què? Haurà de morir un nen acabat de néixer?

El noi es va girar i va clavar una mirada amenaçadora al nen.

–L'home linx va tenir tanta culpa com jo. Ell va copular amb l'Axa abans que jo. Ves a fotre-li crits a ell. A mi, em deixes tranquil.

–Ja sé què va fer l'home linx. El vaig veure. A ell no el va veure ningú més. A tu, et va veure tothom.

El nen toixó es va apartar del noi, es va asseure donant-li l'esquena i es va posar a rumiar. La conversa no havia anat com ell hauria volgut. Ara tenia el noi Utu enfadat i no havia aconseguit esbrinar què podia fer ell per tal de no haver de separar-se de la nena Ebe.

–Em sap greu el que t'he dit. El que tu facis és cosa teva. Puc continuar traient-te els polls del cap? –va preguntar el nen, amb to conciliador.

El noi Utu continuava de mal humor, d'esquenes al nen, i se sentia dolgut perquè en el fons sabia que el nen tenia raó.

–Encara tens molts polls al cabell. Vols que te'ls tregui? Va insistir el nen.

–No.

Tot i la resposta negativa, el nen es va aixecar i es va posar a remenar entre els cabells rossos del noi, que no es va moure. No va ser fins al cap d'una bona estona que el nen va tornar a emprendre la conversa inicial.

–No vull que l'Ebe se'n vagi.

–No pots fer res per impedir-ho. No mentre l'Eye mani els caçadors. I l'Eye continuarà manant perquè no té rival.

El nen va fer silenci i va continuar netejant el noi. No podia fer res, li havia dit el noi, però aquestes paraules no li servien. Si deixava que la nena marxés del grup, ell no tornaria a trobar ningú més que l'acceptés tal com era, que l'entengués i que l'estimés. Hi havia una altra opció que era que ell també deixés el grup i s'unís al grup on anés a parar la nena. Però ràpidament es va adonar que aquesta no era una possibilitat viable perquè a ell no el voldrien en cap altre grup.

No, la nena s'havia de quedar.

Mentalment, el nen va repassar la darrera cosa que el noi Utu li havia dit i va creure trobar la solució. Si el problema era que l'Ebe era germana del cap i no es podia quedar prenyada d'un germà, la solució seria canviar de cap del grup, de manera que aquest no fos germà de la nena. El noi Utu era massa jove i inexpert per encarregar-se de la direcció dels caçadors. Ell era encara un nen. Només l'Uru podia assumir la tasca. Només l'Uru podia aconseguir que la nena no marxés. El nen toixó va buscar amb la mirada l'home i el va veure aïllat, capficat i decaigut, i va entendre que l'Uru no desafiaria mai el cap Eye perquè a l'Uru ja no li importava res.

Alguna cosa hauria de passar perquè l'Uru recuperés les ganes de tornar a dirigir els caçadors.

Va ser en aquell instant, amb la boca plena de polls del noi Utu, que el nen toixó va saber que l'ossa morta dins la cova l'ajudaria a aconseguir que la nena es quedés al grup.

L'endemà el grup deixaria enrere la cova i ell havia de tenir molt clara l'estratègia que seguiria.

La guineu

El cau que la guineu havia excavat a l'entrada de la cova on dormien les osses no era tan tranquil com l'animal hauria volgut.

Amb l'arribada de més humans, els seus pares havien tornat. En els primers dies, aquests van voler prendre-li el cau, però ella es va fer valdre i va conservar el seu amagatall. Els seus pares van haver d'excavar un nou forat, no lluny d'on ella era.

A més, un humà havia tornat a entrar dins la cova. Aquest cop anava sol, no com el cop que van entrar uns quants humans i que van haver de sortir corrents amb l'ossa al darrere seu.

Des que l'ossa havia marxat a buscar un lloc adient on hivernar, a la cova va regnar la tranquil·litat. Fins aquell moment que l'humà del toixó mort al cap tornava a penetrar en aquella cavitat.

Però la jove guineu no es va posar nerviosa. Aquest cop no la buscava a ella perquè aquest cop ella no havia robat res als homes. Si es quedava dins el cau, en silenci, l'humà acabaria marxant i ella podria tornar a moure's amb llibertat.

En veure que l'humà s'encaminava envers el més profund de la cova, cap al cadàver de l'ossa, la guineu es va enfadar. Aquella carn era molt nutritiva i encara era comestible. La guineu comptava amb aquell recurs per acumular suficient greix per passar en bones condicions els magres dies que la neu dificultava la cacera. Ella estava segura que cap depredador ensumaria la carn de l'ossa morta ja que el cadàver reposava en el més fons d'aquella estreta cavitat.

El que el jove mascle de guineu no va tenir present fou que un humà s'interessés per aquella carn.

Donat que l'humà va ser molt de temps al costat de la carn de l'ossa, la guilla va suposar que aquest estaria arrancant les potes i el cap de l'animal mort per portar-los als altres humans. La guineu havia vist molts cops els humans matar preses grans i tan sols endur-se al seu cau les extremitats i els caps. La jove guineu podia sentir com la pedra de l'home rascava la pell de l'ossa i li trencava els ossos. També escoltava els esbufecs i sabia que a l'home li costava un gran esforç la tasca que estava portant a terme.

L'altre ossa, la que estava viva i havia marxat feia dies, ja s'havia menjat les parts toves, la carn del coll i la del pit. Si l'humà s'enduia les potes i el cap, a ella només li restaria la carn del costellam. I això la posava de mal humor.

Quan va veure sortir l'humà de la cova, arrossegant la pell de l'ossa morta, es va quedar sorpresa. Per què l'humà s'enduia la pell en comptes d'agafar la carn, es va preguntar la guineu, sense trobar-hi resposta. Ella mai no entenia el que els humans feien i desfeien. La única cosa que entenia era que, des que es desplaçava pel territori seguint els seus passos, que no havia passat gana. Ara, però, hauria de competir amb els seus pares per les restes que els homes menyspreaven.

Va veure sortir l'home i el va veure estirar-se a terra, esgotat, amb la respiració alterada i transpirant en excés. L'humà s'havia tret la pell de toixó i, des de la penombra del seu cau, la guineu va observar que encara era un cadell, malgrat que feia la fortor d'un adult. Quan l'humà es va aixecar per reunir-se amb els seus, ella va córrer cova endins, a atipar-se amb el que quedés del cadàver de l'ossa.

Acabava de sortir el sol i els membres del grup es preparaven per anar-se'n. El nen toixó va sortir a l'exterior de la cova molt abans que la resta, amb una branca de pi encesa i una pedra esmolada i, sense dir res a la nena, va tornar a entrar a la cova de les osses. Va avançar amb molt de compte i quan va veure la carnisseria va comprendre que havia interpretat bé els senyals el dia que va veure sortir l'ossa de la cova, en plena tempesta de neu. El cap de l'animal mort era l'únic que quedava intacte i el nen s'hi va acostar sense cap temor. Va descobrir la ferida del morro i va entendre de què havia mort l'ossa abans que la seva germana l'esventrés.

Al nen no li va quedar clar si aquell animal era el mateix que li va acceptar els trossos de carn d'ur o bé era el que havia atacat els homes. Ara tant era allò, perquè ell tenia feina a fer. Va acostar la branca encesa i va observar que la pell del cap i de l'esquena de l'ossa no estava malmesa i es podria aprofitar, un cop neta i treballada.

Va decidir deixar incorporat el cap de l'ossa a la pell, encara que això li va portar molta més feina ja que va haver de trencar les vertebres del coll. Quan va acabar de separar la pell, es va sentir marejat, mancat d'aire i es va afanyar a sortir d'aquell forat pudent, arrossegant la pell, amb el cap intacte.

Quan va ser fora, es va estirar a terra, cansat, intentant recuperar la respiració natural i el ritme pausat dels batecs del cor. A qui donaria la pell de l'ossa? Al cap Eye? A l'Uru? El nen toixó coneixia, des de feia temps, l'atracció que les urpes i les dents dels ossos de les cavernes exercien en l'Uru. Mentre el nen descansava el cos, rumiava el que més li convenia. Havia de pensar bé què estava a punt de fer.

Si s'equivocava, perdria la nena per sempre i no arribaria a ser caçador del grup.

Si s'equivocava esdevindria un inútil, un covard que sempre estaria sol i espantat.

Si s'equivocava es convertiria en l'home linx.

Les hienes

El jove mascle de hiena estava inquiet i no se sentia segur en el limitat grup de tres membres.

Ser l'únic mascle entre aquelles dues femelles el consolava. Però les femelles estaven prenyades i quan parissin no es mourien del cau, alletant les cries. Com s'ho faria ell per alimentar les femelles?

El grup era molt reduït per ser un clan de hienes. Tres individus no constituïen un grup efectiu i per això era molt important que els cadells que les dues femelles parissin arribessin a adults. De moment, amb només tres individus no podrien defensar un territori prou gran per assegurar-se l'aliment. Per tant, no els quedava més remei que mantenir-se a prop dels humans, a distància, per alimentar-se de les restes que aquests anessin deixant enrere.

Els humans. Barreja dels dos grups

Quan el nen va entrar dins la cova on el grup es despertava, va imitar el rugit de l'ossa per tal que tothom el veiés entrar arrossegant la pell de l'animal mort. Va anar directe al cap Eye, va deixar caure la pell als peus de l'home, dient-li que esperava que, a partir d'aquell moment, el cap del grup el deixés participar a les caceres.

Tots es van acostar a mirar el cap i la pell de l'ossa morta i van preguntar-se els uns als altres com havia pogut aquell nen escanyolit matar una ossa de les cavernes i arrencar-li la pell.

El cap Eye, el noi Utu i la nena Ebe havien vist que dins la cova hi havia dues osses. I totes dues estaven vives, tot i que una no es va despertar amb l'enrenou que ells van provocar. Tots havien vist com una de les osses sortia de la cova per intentar menjar-se'ls. El cap Eye i el seu germà havien vist com l'ossa tornava a entrar dins la cova. I des de llavors que ningú no havia vist que cap dels dos

animals hagués tornat a sortir. Com havia aconseguit el nen toixó matar una de les osses mentre aquestes dormien? I com s'ho havia fet per tal que l'altra ossa no despertés mentre ell matava i treia la pell a la primera? Per més que pensessin, ningú no aconseguia esbrinar com el nen havia pogut fer allò que havia fet.

El nen toixó, murri, callava i somreia. Somreia perquè se sentia admirat per primer cop a la seva vida i també perquè s'havia adonat que l'Uru no treia els ulls del damunt de la pell de l'animal mort, estrenyent els punys i xerricant les dents.

La nena Ebe estava fascinada amb la gosadia del nen. Es va asseure al seu costat, a fer-li un munt de preguntes. El nen continuava callat i somrient. I, entre pregunta i pregunta, la nena es va adonar que el nen estava tacat de la sang i del pèl de l'animal mort. També va notar que el nen s'havia impregnat de l'olor de la bèstia. La nena va sentir que les cames li flaquejaven, es va acostar al nen i el va ensumar profundament. Va ser llavors, ensumant aquella olor de mascle quasi fet, que es va notar estranya. Es va endur el nen on no poguessin molestar i li va proposar de jugar a copular. El nen va acceptar encantat, tot i que estava molt cansat.

La dona Axa se'ls mirava gelosa. Feia temps que, a ella, el noi Utu no la mirava d'aquella manera ni la tocava d'aquella manera. Va anar a buscar el noi i també se'l va endur a un lloc apartat. El noi també va acceptar encantat.

La noia Usu també estava gelosa perquè havia vist com la dona Axa s'enduia el noi, però no va fer res. A la nit tindria el seu germà per a ella sola.

Les hienes

Havien tornat al seu antic territori, el que ocupaven quan formaven part d'un grup nombrós i poderós, un veritable clan de hienes de les cavernes.

No hi havia ni rastre de la fracció del grup que s'havia quedat amb el territori abans que elles haguessin de marxar. La femella dominant del grup de tres membres encara recordava quan va perdre el combat per aquell territori i va haver d'abandonar-lo.

Ara elles havien tornat. La cova on havien parit les cries a finals de l'hivern passat estava ocupada pels humans. La cova que era a prop, la que els ossos solien triar per hivernar, semblava desocupada. No obstant això, aquella cova

era massa propera a la cova on s'estaven els humans i les hienes no la van considerar apropiada. Si els humans decidien passar l'hivern en aquella zona, elles s'instal·larien en una de les petites cavitats que trobarien seguint el curs del torrent, perquè les femelles poguessin parir amb tranquil·litat. Si els humans decidien desplaçar-se a un altre territori, elles els seguirien, almenys fins al moment del part.

Els humans

El nen acabava de donar la pell de l'ossa al cap Eye, que no va saber què dir. Tot just tots hagueren admirat la possessió del cap, aquest va ordenar la partida. Calia endur-se tot el que els pogués ser útil; pedres a mig treballar, eines de pedra acabades, llances, pells, la carn que els quedava i algunes arrels que guardaven per al viatge.

Quan l'Eye va iniciar la marxa al capdavant del grup, es va col·locar la pell de l'ossa, encara sanguinolenta, sobre les espatlles. El cap de l'animal era gran, pesat i voluminós, i era una nosa, sobretot si s'havia de córrer. Tot i així, l'Eye se sentia d'allò més estufat amb el cap de l'ossa sobre el seu cap. Respecte a la pell, no va deixar que ningú la toqués i ell mateix la va estar adobant durant uns quants dies i les seves respectives nits. Tothom sabia que la presència de l'Uru havia fet que l'Eye se sentís amenaçat i exhibir aquella pell el feia sentir més segur.

Fins aquell moment, l'Uru s'havia mantingut submís amb l'Eye, perquè el jove era el cap d'aquell territori. Però en el mateix moment que va veure el nen entregant la pell del magnífic animal a l'Eye, la sang li va començar a bullir i la gelosia va fer acte de presència.

L'Uru es deia a si mateix que era vell i que li pertocava manar un home jove. També es deia que ja no tenia grup i que per tant era just que no dirigís els caçadors. Però cada cop que veia l'Eye amb la pell de l'ossa a les espatlles se li regiraven els budells. Ell no havia tingut mai una pell com aquella perquè, on havia estat el seu territori, els ossos de les cavernes sempre havien estat escassos. L'Uru sempre s'havia hagut de conformar amb unes poques urpes i algunes dents d'aquell animal quan aconseguia intercanviar-los per bones eines esmolades durant els encontres casuais que el grup mantenia amb altres grups. Però ara ell es trobava a l'epicentre de les terres de l'os i es veia obligat a veure, dia sí i dia també, com l'Eye exhibia aquella pell davant els seus morros. Cada

nit, abans d'adormir-se, es deia que aquella pell havia de ser seva, que només calia esperar el moment oportú.

Els dies passaven, el temps es va fer cada cop més fred i eixut i el grup es desplaçava contínuament d'un lloc a l'altre, aprofitant tot l'aliment que eren capaços de trobar.

Com era d'esperar, el cap Eye no va permetre que el nen toixó acompanyés els caçadors. Però això no va preocupar el nen, ja que sabia que només era qüestió de ser pacient i esperar que la gelosia fes actuar l'Uru.

Un dia que el noi Utu i el nen toixó estaven separats dels altres, el nen va avisar el noi del que havia de venir. Si el noi Utu estava preparat, tot sortiria bé. Era important que el noi estigués disposat i atent al moment.

–La nena no haurà de marxar. Es quedarà al grup. Es quedarà amb mi –va dir el nen toixó al noi, amb cara de satisfacció.

–No haurà de marxar?

–No. Les coses canviaran quan els dos caps s'enfrontin.

–I per què s'han d'enfrontar?

–Perquè vaig donar la pell a l'Eye. Sabia que l'Uru la voldria.

–Si ho sabies, per què no li vas donar? –va preguntar el noi.

–L'Uru estava apàtic i sense ganes de res. Ara vol una cosa. Vol la pell. El seu desig farà que espavili. I l'Eye no li voldrà donar. L'Uru haurà de lluitar si vol la pell. Quan la tingui, serà el nou cap –va reconèixer el nen, orgullós de si mateix.

–Primer s'haurà d'enfrontar al cap Eye. Si guanya, l'Uru serà el nou cap. Si perd... –el noi no va continuar perquè el nen ja l'havia entès.

En els plans del nen no entrava la possibilitat que l'Uru no sortís victoriós en un enfrontament amb el cap més jove.

–L'Uru podrà guanyar l'Eye –va dir el nen, amb veu dubitativa.

–No estic segur. El cap Eye és més jove. L'Eye sembla més àgil i fort.

–Tu pots ajudar el teu pare. Llavors guanyareu.

–Per què vols que l'Uru torni a ser cap?

–Ja t'ho he dit. Vull que la nena Ebe es quedi. I l'Eye no em deixa acompanyar-vos a caçar.

–I creus que l'Uru et deixarà? A l'home linx no el va deixar mai.

–Em deixarà si tu el convences.

–Molt em demanes, nen.

–Faràs costat al teu pare quan s'enfronti amb l'Eye?

El noi Utu s'estava posant nerviós. A ell ja li estava bé la situació actual. Tenia la dona Axa, tenia la seva germana i els homes formaven un grup de caça efectiu. Poc li importava si la nena Ebe es quedava o se n'anava, o si l'Uru estava decaigut o content. I ara aquell nen estrany volia capgirar-ho tot. I ell s'hauria d'enfrontar a l'Eye i al seu germà.

–Faré costat a l'Uru. Tu també hauràs de fer costat a l'Uru. Si no ho fas, no tindrem avantatge.

–Creus que caldrà? Recorda que encara no soc un noi –va dir el nen toixó, que no s'havia parat a pensar que hauria d'intervenir en la lluita.

–Els nens no provoquen l'enveja entre caps. Ja no ets un nen. Arribat el moment, agafa una llança i lluita.

–Ho faré. Però aquest cop no ha de morir ningú. Necessitem tots els caçadors. Ho has entès? Ningú –va insistir el nen, encara amb el record ben viu de la mort de l'Eke.

Els dies següents l'Uru, el noi Utu i el nen toixó van estar més tensos del que era normal. El cap Eye ho havia notat i estava alerta. Les dones també s'havien adonat de la creixent tensió i esperaven el que sabien que, tard o d'hora, acabaria passant. La nena Ebe estava ensopida, convençuda com estava que aviat s'hauria de separar del nen.

Un vespre que el grup havia acampat dins una pineda, la nena es va aixecar del costat del foc i se'n va anar a seure al costat del nen toixó, fregant la seva esquena amb l'esquena del nen per tal que aquest la consolés. El nen es va apartar i davant la insistència de la nena li va dir, a cau d'orella, que s'estigués quieta, que estava a punt de passar una cosa que faria que ella no hagués de marxar del grup. La nena es va acostar al nen per preguntar què estava a punt de passar i el nen li va assenyalar amb la mà l'Uru, que es dirigia caminant en direcció al cap Eye. La nena va veure com l'home més gran li clavava, expressament, un cop a l'espatlla a l'home més jove. Començava a entendre què passaria.

–Mira bé per on camines –va cridar l’Eye, col·locant-se la pell de l’ossa sobre les espatlles.

–Molta pell d’os portes a sobre. La pell no et fa bon cap –va dir l’Uru, cansat d’esperar i decidit a aconseguir el que volia.

–Almenys soc el cap d’un grup. On és la gent del teu grup? Ah, és veritat, has perdut el grup! No devies ser massa bon cap. No vas saber conservar la teva gent –va exclamar l’Eye, conscient del cop baix que acabava de clavar a l’home de més edat.

–Algun dels nens del grup és fill teu? I dels que han de néixer? No tens cap fill en aquest grup –la ràpida resposta de l’Uru també li va dordre a l’home jove.

–Haguessis preferit que matés el noi Utu? Que fes avortar les dones a cops? No soc un bèstia com tu.

–Potser sí que soc un bèstia. Però tinc uns quants fills en aquest grup. Qui hauria de portar la pell de l’ossa?

l’Eye es va posar molt dret, amb les venes inflades, ensenyant les dents i amb els punys preparats.

–Intenta treu-me la pell.

l’Uru també es va posar en una postura amenaçadora, a tocar de l’home més jove.

–No em provoquis. Recordes què li vaig fer al teu germà?

–Llavors t’ajudaren els teus germans i fills. Ara estàs sol i ets vell.

La tensió que es va crear entre els homes es va fer tan intensa que qualsevol petit gest hagués pogut provocar una confrontació violenta.

Però l’experimentat Uru va valorar la situació: en el seu bàndol hi havia tres caçadors, però un d’ells encara era un nen, l’altre era molt jove i ell ja començava a ser gran. L’altre bàndol només tenia dos caçadors, però ambdós molt més forts que qualssevol dels homes del seu bàndol. Amb una ràpida mirada al seu voltant va veure que el seu fill i el nen no estaven ben situats, arraconats i sense espai per moure’s, al contrari que el germà petit de l’Eye, que portava una destal de pedra esmolada a cada mà i estava ben situat. L’Uru va tornar a valorar la situació i va saber que aquell no era el moment oportú, i això li va fer molta ràbia perquè ja havia mostrat les seves intencions a l’oponent. Va fer un crit i va ordenar al noi Utu i al nen que retrocedissin amb ell, fins a una clariana. No s’enfrontaria a l’Eye dins el bosc, sí que ho faria en lloc obert.

En veure que l'Uru retrocedia, l'Eye va aixecar els braços, es va colpejar el pit en senyal de victòria i va ordenar al seu germà que anés amb ell a perseguir els seus rivals. Però un crit de la dona Ipi va fer que aquests no sortissin corrents darrere l'home gran, el noi i el nen.

–Per què? –va cridar l'Eye, dirigint-se a la seva mare.

–Perquè has perdut l'avantatge. A camp obert les forces estaran igualades. I si et passa alguna cosa a tu? I si li passa al teu germà? I si els passa als altres? Què serà de la resta del grup? No podem prescindir de cap dels homes.

–Què vols que faci? Aquella cara de hiena m'ha desafiat.

–Només vol la pell de l'ossa. Dona-li.

–Mai! La pell és meva. Jo soc el cap.

–Vols continuar sent el cap? Hauràs de donar-li la pell de l'ossa. Això el calmarà. Recorda que tu no vas aconseguir aquesta pell. Te la va donar el nen estrany. El nen estrany ara està amb l'Uru.

–No penso humiliar-me davant l'Uru. Ell va matar el meu germà. La pell és meva. La pell és del cap –va tornar a dir l'Eye, exaltat.

–Tu també vas matar el teu germà. Encara que no fos amb les mans. I no te'n dono les culpes. Era el que havies de fer. Pel bé del grup. Si l'Uru vol la pell, dona-li. Pel bé del grup.

L'home sabia que la seva mare sempre tenia raó, i que si el seu germà Eke se l'hagués escoltada encara seria viu. Sabia perfectament que el grup no podia sobreviure amb només dos caçadors i que necessitava els forts braços de l'Uru i del noi Utu. Però el que la dona li demanava era massa per al seu orgull. No pensava donar la pell a aquell home que ja no manava. Se sentia molt empenyat i sabia que així no podia pensar. Esperaria que se li passés el sentiment de ràbia i llavors, amb calma, pensaria com procedir.

L'Eye va sortir del campament, es va assegurar que l'Uru i el noi Utu no fossin pels voltants i va anar cap al riu, a refrescar-se amb l'aigua gelada.

Del nen toixó ni se'n va recordar.

Les hienes

Les hienes sabien perfectament que els humans s'havien instal·lat dins la pineda. I mentre que aquests no sortissin a caçar, ben poca cosa hi havia que una hiena pogués fer, així que es limitaven a dormir a l'ombra dels pins.

Aquell vespre el jove mascle tenia gana i no aconseguia adormir-se. Es va acostar al riu per buscar alguna rata d'aigua que li calqués el malestar que tenia a l'estómac.

El que no esperava era tornar-se a trobar amb aquella ossa.

Va reconèixer l'olor immediatament, va recordar l'esgarrapada que aquesta li va fer, el dia que la seva estimada va morir travessada per un pal esmolat d'un humà, i se li va ericar tot el pèl de la crinera. Aquest cop l'ossa no l'agafaria per sorpresa, aquest cop no.

Anticipant-se a la seva adversària, ell es va llançar contra la seva esquena, amb la boca ben oberta, i amb les seves poderoses mandíbules va atrapar l'ossa pel coll i la va fer caure a terra.

Els humans

Amb l'embranchida de la gran bèstia, l'Eye va perdre l'equilibri i va caure a terra. Quan es va aixecar, va contemplar, horroritzat, com una immensa hiena sacsejava la pell de l'ossa amb les seves poderoses mandíbules, grunyint i fent aquell crit que tant exasperava els homes, i ell es va acovardir.

El nen es trobava a prop del riu. Va presenciar l'atac des de una certa distància. L'enfrontament entre el cap Eye i l'Uru no havia acabat com el nen havia previst. El que no podia passar de cap de les maneres era que la pell acabés entre les dents d'una hiena.

L'Eye estava indefens a terra, atemorit.

La hiena tenia la pell i estava a punt de marxar cap al seu cau.

El nen tenia la llança a la mà.

I en aquell precís instant, a l'home linx li va venir al record del nen, fent volar una llança contra una hiena molt semblant a aquella que tenia al davant, moltes llunes enrere, quan pare i fill estaven sols.

El nen toixó va impulsar la llança amb tota la força que va poder. La llança no va volar com una oca. Ni tan sols va volar. Però va anar a impactar contra l'esquena de la bèstia. No es va clavar a la carn però va provocar en l'animal el record d'un altre pal esmolat llançat de lluny per un humà i que, temps enrere, sí que es va clavar a la carn. El record sobtat va fer desistir la hiena de perseverar en la possessió de la pell.

Amb la pell de l'ossa en el seu poder, el nen va buscar l'Uru i el noi Utu. Quan els va trobar, va deixar caure als peus de l'Uru la pell de l'ossa completament bavejada per la hiena.

—Ja tens la pell. Tornes a ser el cap del grup. Tornes a dirigir els caçadors. A partir d'ara, em deixaràs caçar amb vosaltres! —va ordenar el nen, sacsejant-se les bavalles de hiena dels braços i de les mans.

L'Uru estava tan sorprès de com els esdeveniments recents s'havien capgirat, encara no havia processat què havia de fer o de dir.

—El nen va donar la pell a l'Eye. El nen ha pres la pell a l'Eye. El nen ha donat la pell a l'Uru. Ara l'Uru és el cap del grup. Deixa que el nen aprengui a caçar. Si no... el nen et prendrà la pell —va intervenir el noi Utu, ajudant el nen a vèncer les reticències del nou cap del grup.

El cap Uru encara estava desconcertat i es limitava a fregar el pèl aspre de la pell de l'ossa per enretirar les secrecions llefiscoses.

—El nen aprèn ràpid. L'he estat ensenyant. Mira-te'l, ja no és un nen. Si no... jo mateix et prendré la pell —va dir el noi, situant-se al davant del seu pare, traient pit, amb els punys alçats i les venes del coll inflades.

—El nen toixó acompanyarà els caçadors —va admetre un Uru crescut per aquella pell—. Ara deixeu-me tranquil. Haig de recuperar la direcció del grup.

L'Uru va agafar la pell de l'ossa i se la va posar sobre les espatlles, amb mig cap de l'animal sobre el seu cap.

Quan l'Eye va entrar al campament, va saber d'immediat que acabava de perdre el control del grup i va mirar amb ràbia el nen toixó.

Amb aquella pell en el seu poder l'Uru es va tornar a sentir fort, jove i poderós i, per tal que tots ho tinguessin clar, va cridar que ara ell tenia la pell i ara era ell qui manava.

L'Eye no se'n sabia avenir de com l'Uru havia rejuenit amb la pell de l'ossa. En canvi ell, sense aquella pell se sentia indefens i es va arronsar encara més, anant a refugiar-se a un racó apartat. Les coses havien canviat i ara ja no hi podia fer res. Si no hagués estat per l'atac inesperat de la hiena, el nen estrany no li hagués pres la seva pell i l'Uru no fora el nou cap. També sabia que mai no hagués hagut d'anar sol al riu i menys amb els sentits tan embotits per la ràbia.

–Què faig ara? –va preguntar el germà petit de l'Eye a la seva mare, en veure el seu germà sense la pell de l'ossa.

La dona Ipi va observar atentament l'Uru, que s'havia enfilat en una gran pedra per tal que tothom veiés que tenia la pell. El va veure cridar i rugir imitant un os i va saber que aquell home tornava a manar en el grup.

–Res. Espera que es calmi i mostra't submís –va respondre la dona.

–Què passarà amb l'Eye? –va tornar a preguntar el noi, sense deixar de mirar el seu germà derrotat i encongint en un racó.

–Res. Si l'Uru volgués matar-lo, ja ho hauria fet. L'Eye no ha seguit els meus consells. Ara ja no s'hi pot fer res. L'Uru no és jove. A l'Uru aviat li minvaran les forces. Tu o l'Eye podreu desafiar-lo i guanyar-lo. De moment, hem de sobreviure. Ara hem d'adaptar-nos a la nova situació.

L'Uru tornava a ser cap. Ja tenia la desitjada pell de l'ossa, i amb ella sobre el seu cos se sentia de nou amb forces per dirigir els caçadors. Ara calia que les dones d'aquell grup el consideressin l'únic digne d'engendrar els seus fills.

L'Uru, excitat, es va girar esperant veure les dones tan ansioses com ell, però les dones miraven espantades a terra. Ell no volia copular amb cap de les seves dues filles ni amb la dona Axa, que tenia el ventre molt inflat, no fos cas que li provoqués el part prematurament. Només quedava la dona Ipi, la dona que tenia els dos nens petits i la nena que aviat deixaria de ser-ho. A la vella Izi no la volia tocar perquè aquesta ja no podia engendrar, i a més, estava molt arrugada. Començaria per l'Ebe, per demostrar que aquella nena, tan bon punt pogués parir, només tindria fills seus.

L'Uru es va col·locar bé la pell de l'ossa sobre les espatlles i es va acostar bruscament a l'Ebe, la va mirar amb deteniment i la va ensumar bé. La nena es va espantar per la brutalitat que desprenia aquell home però no es va moure d'on era. L'Uru va agafar el braç de la nena i li va demanar que s'ajupís i obrís les cames. L'Ebe va mirar la seva mare Ipi, que va mirar cap a una altra banda i llavors va mirar el nen toixó i va veure que aquest somreia i li deia que tot aniria bé i que fes el que l'home li demanava.

L'Ebe va fer el que l'Uru li havia demanat i va esperar que aquell home tan gran i fort se li tirés al damunt.

HIVERN

X. Límit nord del territori (l'actual plana de Vic)

35. CAMÍ A LA COSTA

Els humans. Barreja dels dos grups

L'Uru es va col·locar darrera l'Ebe, li va obrir encara més les cames i la va penetrar sense massa miraments. Quan va acabar, va deixar anar la ràbia continguda durant tants dies mitjançant un fort crit i va anar cap a les dues dones, que ja estaven agenollades a terra, esperant el seu torn. La dona que tenia els dos nens petits havia estat observant amb interès la força que l'home havia utilitzat per entrar dins l'Ebe, i ara esperava ansiosa que fes el mateix amb ella. En canvi, la dona Ipi es veia resignada, a la seva edat ja no tenia ganes de còpules però volia conservar la seva posició dins el grup de les dones i, per tant, era necessari que es mostrés servicial amb el nou cap. Quan l'Uru va acabar amb les dues dones, esgotat per l'esforç, va anar a dormir en un racó allunyat, tapant-se amb la seva preuada pell d'os, sabent que el seu fill Utu vigilaria l'home que ell acabava de vèncer.

La nena Ebe continuava agenollada a terra i no es va aixecar fins que el nen toixó la va anar a ajudar.

—No estàs contenta de tenir un nou cap? —va preguntar el nen.

—Aquest cap Uru és molt gran. Tot ho té molt gran —va dir l'Ebe, una mica adolorida.

El nen estava molt content perquè tot havia sortit bé i no va entendre allò que la nena li acabava de dir.

—Això vol dir que t'ha agradat? No sé, és que estaves tan callada... Amb mi no pares de parlar.

—M'agrada l'olor que desprèn l'Uru. Fa una olor diferent a la teva. Però m'ha fet mal i ara em cou. Ara hi vindran les mosques a ficar-hi ous —va dir clarament l'Ebe, obrint-se de cames per tal que el nen l'entengués.

El nen es va ajupir per mirar les ferides de la nena.

–Ves amb la vella Izi. Ella en sap molt d’herbes. Alguna tindrà que t’ajudi.

–No vull anar amb la vella. Neteja’m tu. Jo no hi arribo.

El nen va netejar la ferida, a llepades, tan bé com va saber.

–No m’agrada que t’hagi fet mal. Però estic molt content. Ja no hauràs de deixar el grup. Ara podem estar junts.

–No t’assabentes de res! Les coses entre tu i jo canviaran. L’Uru ja em considera una noia fèrtil. No permetrà que juguem com ho fèiem abans. Si ho fem, el cap et matarà –va dir l’Ebe, clavant un cop de peu al cap del nen i fent-li caure la pell de toixó a terra.

–Però només fins que et quedis prenyada. Llavors el cap Uru deixarà d’interessar-se per tu.

–Falta molt perquè em pugui quedar prenyada.

El nen va recollir la caputxa, es va posar dret, va apartar les pells de conill i va treure pit.

–Potser no tant. Mira’m a mi. Des que estic amb vosaltres he crescut molt. Ara soc un noi. L’Uru ha acceptat que acompanyi els caçadors. Seré un noi que caça amb el grup. Aviat podré cuidar de tu.

–Em sembla que ja cuidarà l’Uru de mi.

El nen, mirant la masegada que el cap Uru havia provocat en el cos de la nena, va dubtar a fer la pregunta. Al final va preguntar, amb un gran somriure a la boca.

–Et tornaries a obrir de cames per mi?

Una coça en totes les dents va ser l’única resposta que el nen va obtenir de la nena. El nen es va quedar una mica perplex sense saber per què l’Ebe se li havia enfadat tant i va pensar que, potser, hauria d’haver escoltat amb més atenció el que la nena li havia dit referent a que ja no podrien tornar a jugar com abans.

La guineu

L'animal enyorava el cau que havia tingut a la cova on dormien les dues osses.

Ella no entenia per què els humans no es quedaven a passar l'hivern dins la cova, ja que li semblava un bon territori. A la cova, els humans, s'havien atipat de carn de cérvol, el torrent era ben prop i no hi havia competidors prou forts perquè aquests haguessin de patir. Bé, sí que hi havia les hienes que sempre rondaven els homes, però la jove guineu sabia que el grup de hienes el formaven només dues femelles i un mascle, així que no representaven cap amenaça per als humans. En canvi, per a ella sí que les hienes representaven un problema. Les hienes acostumaven a arribar les primeres a les carnisseries dels homes i, un cop els humans desapareixien, elles es feien les mestresses del que quedava de la presa caçada. Per sort per a la guilla, les hienes es mantenien allunyades del campament dels humans, de manera que els ossos descarnats que aquests llençaven fora del campament sempre eren per a ella. En això no tenia competidor. Si més no, alguna vegada havia hagut d'ensenyar les dent a alguna marta agosarada o empaitar algun toixó tafaer. Res que ella no pogués controlar.

Quan els humans van abandonar la cova i es van desplaçar cap al nord, la guineu va estar dubtant. O es quedava al cau i s'espavilava a caçar rosegadors i conills, o abandonava el cau seguint els humans. No hi havia més opció.

Havia decidit seguir els humans i deixar el cau als seus pares. I ara començava a penedir-se'n.

Els dies que els homes caçaven cérvols en abundància havien acabat. En el seu caminar continu, els homes mataven molts pocs animals de carn vermella, de manera que ella passava gana i havia d'alimentar-se de cucs i rates, tal com feien els humans.

Sort en tenia del que li tirava, de tant en tant, l'home del gat al cap.

Els humans

Amb la sortida del sol, el grup va deixar aquelles terres i va començar a caminar cap al sud, refent part del camí recorregut quan l'Eye manava al grup.

El cap Uru portava el grup a la costa.

L'Uru anava al davant, amb la pell de l'ossa sobre les espatlles, i els dos homes del grup de les terres de l'os darrere seu. La dona Ipi anava al costat de l'Uru demostrant que, malgrat tot, mantenia la seva posició.

—Ara què som? El grup de les terres de l'os? Tornem a ser el grup de la costa?
—va preguntar el nen toixó al noi Utu.

—No ho sé. No havia pensat en això. Vaig a preguntar-li al cap Uru.

Quan el noi va tornar de parlar amb el seu pare es va situar al costat del nen.

—L'Uru diu que ja no tenim la balma. Diu que formem part d'un altre grup. Del grup de les terres de l'os. Però que continuarem anant a la platja. Diu que hem de fer un senyal diferent.

—Quin senyal vol fer?

—Espera, que li torno a preguntar —va exclamar el noi, corrent cap on caminava el cap del grup.

—Diu que el mateix que teníem. Envoltat del senyal de les terres de l'os.

El nen toixó es va ajupir i, amb un dit, va dibuixar dues línies sinuoses paral·leles dins d'un gran cercle.

—Cap on anem? —va preguntar el nen al noi.

—Anem cap al mar. Cap on vam estar quan us vam trobar.

—Que bé, m'agrada el mar. M'agrada la sorra. M'agrada l'aigua que va i ve! —va cridar el nen, entusiasmat.

El noi Utu es va quedar una estona amb la mirada fixa en el nen toixó i es va adonar de com aquest havia crescut darrerament. Ja passava un parell de pams a la nena Ebe i era gairebé tan alt com ell. No només havia crescut, sinó que havia engruixit el cos. Aquelles cames de corb havien fet múscul a base de menjar carn de cérvol i s'havien convertit en unes cames llargues i robustes.

—Has crescut molt. Gairebé ets tan alt com jo. Aviat haurem de dir-te noi toixó. Com has pogut créixer tant ràpid? Però mira quines cames tens! —va exclamar el noi Utu.

—Ara que caço amb vosaltres, encara creixeré més. Ho fa la carn que menjo. El sol també hi té a veure —el nen va mirar el lloc on s'estava reunit el grup, per assegurar-se que el seu pare no el pogués sentir.

—Què hi té a veure el sol?

–El pare mai no es treu les pells. A mi tampoc m’ho deixa fer. Ell diu que el sol crema. Diu que si em toca la pell, emmalaltiré. Però ara faig el que vull. Deixo que el sol em toqui la pell. Això fa que els ossos em creixin forts.

–Ara vas tapat amb les pells –va dir el noi, que no acabava d’entendre què tenien en comú el sol, la pell descolorida i els ossos.

–Ara el sol és molt amunt. Ara el sol crema. Em trec les pells quan està núvol. També em trec les pells de bon matí. També em trec les pells cap al tard.

–Sempre fas coses molt estranyes. Creixes molt de pressa. Recordes la teva mare?

La pregunta del noi va agafar per sorprès el nen, que es va posar a la defensiva, i sense donar una resposta va anar a reunir-se amb la resta del grup.

El camí fins als estanys era llarg perquè, guiats per l’Eye, havien arribat molt al nord del territori del grup de les terres de l’os. Els va costar mitja lluna arribar a un terreny pla inundat, no massa lluny del riu. L’indret era ric en recursos i el grup es va preparar per passar-hi unes poques llunes, construint un refugi que tan sols els havia de durar el temps que estiguessin caçant i recol·lectant en aquelles basses plenes de joncs, d’aus aquàtiques i de daines.

El noi Utu continuava observant les cames del nen toixó i la rapidesa amb què aquestes creixien. De parlar amb el nen, no n’havia tret res, de manera que va decidir provar amb el pare.

Una tarda ventosa el noi Utu va entrar dins el refugi, va ignorar el nen i va dir una cosa a l’orella de la seva germana per, a continuació, tornar a sortir a fora. Al cap de molt poc, la noia Usu va treure l’home linx i el va deixar al costat del noi Utu.

–Què passa? Per què m’ha tret fora la teva germana? –va preguntar l’home linx, que no li venia gens de gust ser allà fora amb el vent picant-li la cara.

–El teu fill és diferent. Qui és la seva mare?

La pregunta també va agafar per sorpresa l’home linx que, si hagués pogut, s’hauria aixecat i hauria marxat.

–Ja sé que és diferent. Està descolorit. Té el cabell del color de la neu. Potser no te n’havies adonat?

–No em refereixo al color de la pell. Tampoc em refereixo al cabell. El nen creix fort. El nen és valent. No se t'assembla gens ni mica. Com era la dona que el va parir?

–Ella era una dona forta. Ella era una dona valenta. El nen ha sortit a la mare –va dir l'home, intentant que el noi deixés de preguntar.

–Com de forta? –el noi intuïa que l'home amagava un secret i volia confirmar allò que només ell creia haver descobert.

–Una dona forta i valenta.

–Això ja ho has dit abans.

–Sí, ja ho he dit abans. Noia Usu, vine a ajudar-me. Vull tornar a entrar dins el refugi.

–Et va donar més fills, la dona valenta? –va continuar preguntant el noi.

–Sí. No. No me'n recordo. Deixa'm tranquil. Noia Usu, vine a ajudar-me!

El noi va fer un senyal amb la mà a la seva germana i va continuar preguntant, conscient que aquell home amagava alguna cosa que no volia explicar.

–On és ara la dona?

–No ho sé.

–Vas dir que la dona era morta –va insistir el noi, recordant el que l'home havia explicat la nit de la lluna de sang.

–Sí, potser sí que és morta.

–En què quedem? És viva? És morta?

–No ho sé. Usu, ajuda'm a asseure'm en un altre lloc. El teu germà em fa venir mal de cap.

La noia va mirar el seu germà i amb els ulls li va demanar que deixés tranquil aquell pobre home. El noi va alçar la mirada i va fer entendre a la seva germana que no s'hi ficués. La noia va tornar a entrar dins el campament.

–Aquella nit no vas dir la veritat.

–Potser no. Aquella nit hi havia alguna cosa diferent. Alguna cosa en el fum. Aquella nit no tenia els records clars.

–Qui va ser la mare del nen toixó? –va insistir el noi Utu, acostant la seva cara a la de l'home, convençut que la proximitat del seu cos intimidaria prou perquè l'home parlés.

–No va ser la dona gegant com penses. Perquè és això el que penses, oi?

El noi Utu no va contestar.

–Hauries de preguntar qui va ser el pare –va dir l'home, apartant la cara del noi del davant seu.

–El pare? Quin pare? No ets tu el seu pare? –això no era el que el noi esperava sentir i la resposta de l'home el va descol·locar.

–No soc el pare del nen toixó. Mai no vaig manar un grup –l'home va fer una pausa, es va empassar la saliva que se li acumulava a la boca i va continuar–. Ni tan sols vaig ser caçador.

–Un home covard no pot manar un grup. Un covard no pot dirigir caçadors valents. Ho sabia! –va exclamar el noi, sense ser conscient del mal que les seves paraules podien fer a l'home.

–Doncs si ja ho saps tot, jo callo.

–No, continua –va demanar el noi.

–Mai no em van deixar acompanyar els caçadors. Va passar el mateix que passa amb vosaltres. El mateix que ha passat sempre. Ningú no vol estar amb l'home descolorit. Ningú. La mare va morir amb la pell cremada. Cremada pel sol. La meva germana i jo vam quedar sols. Els altres ens tenien arraconats. No teníem accés a la carn. La meva germana i jo escuràvem els ossos. Els ossos que els altres menyspreaven.

L'home linx se sentia incòmode explicant al noi com de miserable havia estat la seva vida. Però en aquell moment tant li feia tot. Va buscar amb la mirada el seu fill i no el va trobar. A mesura que el nen s'anava convertint en caçador, ell el perdia. Si el noi Utu volia saber la veritat, ell li explicaria.

–Però era un terreny on sovintejaven els conills. Jo aconseguia atrapar conills amb l'ajut del fum. Els conills ens van mantenir vius. Però sempre teníem gana. Sempre passàvem fred. I, de fet, poc ha canviat –la darreres paraules van ser pronunciades en veu baixa, com si l'home les hagués dit només per a ell mateix.

El noi Utu va veure que l'home tenia els ulls brillants i que es balancejava més del que era habitual en ell, i va sentir pena per aquell home que havia tingut una

vida tan dura. Ara entenia per què tenia la musculatura tan poc desenvolupada i perquè sempre mostrava por i submissió.

–I la mare del nen toixó? –va tornar a insistir el noi.

–La meva germana el va parir. Ella era molt forta i valenta.

–També vas deixar prenyada la teva germana?

–És clar que no! Acabo de dir que no sóc el pare. Que no escoltes? El cap del grup la va prenyar –va contestar l’home, indignat.

–Quin cap? El mateix que va prenyar la teva mare?

–No. Un fill seu. El vell cap ja no manava. Manava un fill seu. El cap la va deixar prenyada moltes vegades. Els nens neixen normals. I el cap sempre li prenia les criatures. Donava el nadó a alguna dona del grup. Li donava per tal que el criés. El nen toixó va néixer diferent dels altres. Va néixer descolorit com la mare. El cap no el va voler. Va deixar que la meva germana se’l quedés. Ella va poder conservar la llet. El nen va viure.

–El nen toixó és fill d’un cap fort –va afegir el noi, que començava a entendre per què el nen era com era.

–D’un cap fort? D’un malparit que ens matava de gana. Això és el que era. No saps què he hagut de fer. He fet de tot. De tot perquè el nen visqués –va cridar l’home, bastant exaltat.

–Suposo que és complicat continuar viu, així –va dir el noi.

–No és fàcil. No quan et tracten com a una hiena. Mai et deixen formar part del grup. I el grup ho és tot!

–Sí, el grup ho és tot. No sé com t’ho has fet. Has aconseguit mantenir el nen amb vida. Ara ja és tot un noi. Ell és fort. Ell és molt valent.

–És valent com la seva mare. A mi, m’odia. S’avergonyeix tant de mi! Ara m’ignora completament. En trencar-me la cama ha deixat de parlar-me.

L’Utu no va saber què dir, perquè era veritat que el nen s’avergonyia de la debilitat d’aquell home i tothom ho sabia.

–Li hauries d’explicar el que m’acabes de dir. Potser el nen ho entendria.

–De veritat ho creus? Encara seria pitjor. Ara creu que sóc el seu pare. M’odia, però creu que sóc el seu pare. Si sabés la veritat... Llavors deixaria d’existir per a ell.

L'Utu es va quedar callat. Aquella era una situació ben trista. Va sentir pena d'aquell home, invàlid, malalt i espantat, que havia perdut l'única raó per viure. Abans de cridar a la seva germana perquè ajudés l'home a entrar dins el refugi, va fer la darrera pregunta.

–Els gegants color ala de corb. Les llances voladores. Tot era mentida?

–Una nit sense lluna van aparèixer. Del no res. Van aparèixer un home i una dona. Eren foscos com els corbs. Amb les seves llances van matar tothom. Van matar la mare del nen –va dir l'home linx, alternant els balancejos del cos amb cops al cap.

XI. En algun punt de la costa, entre els actuals rius Llobregat i Tordera

36. LA TEMPESTA

Els humans. Barreja dels dos grups

La tarda que van recórrer l'últim tram del riu en direcció a la desembocadura, va començar a bufar vent de llevant i els membres del grup van començar a fer mala cara; sabien que arribava una llevantada i que no hi havia cap cova ni balma a prop d'allà, on anar-se a protegir, i per tant, tocava mullar-se.

Els membres de l'antic grup de les terres de l'os estaven espantats pel soroll creixent que anaven sentint conforme s'acostaven a la desembocadura. Quan es van trobar davant d'un mar enfurismat, es van quedar petrificats per l'espectacle que tenien davant els seus ulls.

Mai abans havien vist el mar.

El cap Uru es va acostar al noi Utu i li va comentar que s'acostava una tempesta.

—Troba un lloc on ens puguem protegir. Aquesta nit el cel deixarà caure foc. Aquest nit el cel farà aquell soroll espantós.

—Sí, ja me n'he adonat. Ve vent fred del mar. El vent arrossega la pluja. No recordo cap abric prop d'aquí. Per on busco? —va preguntar el noi Utu, mirant al seu voltant.

—Jo tampoc recordo cap cova. Torna enrere. Busca en aquell turó proper —va fer el cap Uru assenyalant amb la mà—. No tenim massa temps. Busca roques amuntegades les unes sobre les altres. Busca a l'altra banda del turó. Busca escletxes. Busca escletxes o forats entre les roques. Per ficar-nos a dins. Afanya't! —va ordenar l'Uru, mirant com el cel s'enfosquia per moments.

Mentre el noi corria cap al turó boscós, el cap Uru va explicar al grup que aquella nit la passarien dins el bosc i que quan la tempesta hagués passat ja prepararien un campament a la platja.

A cap d'ells els agradaven les tempestes elèctriques, no entenien per què el cel feia tant de soroll i tenien por que el foc els caigués al damunt.

Tothom es va posar de mal humor i es va afanyar a arribar al capdamunt del turó que l'Uru els havia assenyalat. Quan van ser a prop, van sentir crits i van canviar de direcció per anar a trobar-se amb el noi Utu, que els feia senyals amb els braços des de dalt d'un turó proper. El noi havia trobat una gran paret granítica que estava descalçada en la seva base formant una petita balma que els podria servir per passar aquella nit difícil.

I de cop i volta, un núvol fosc va sorgir pràcticament arran de terra i es va aixecar ràpidament. El dia havia estat calorós per a l'època de l'any que es trobaven i al final del dia s'havia aixecat un vent violent que es va calmar just quan va començar a ploure. Aprofitant la calma, les dones van arreplegar tota la pinassa que van poder i els homes van trencar branques seques per fer una mena de protecció apuntalada contra la paret. Allà dins es van asseure grans i petits, amb l'esquena repenjada contra la paret de pedra i els genolls arronsats, molt junts els uns amb els altres per tal de crear un caliu comú que els tranquil·litzés.

Ningú no va qüestionar que l'home linx i el nen toixó estiguessin asseguts entre ells. Quan va començar a tronar i el petit refugi es va il·luminar, tothom va tancar els ulls i va ficar el cap entre les cames.

Al poc, una potent cortina de precipitació va caure sobre els turons, la plana i el mar, seguida de calamarsa i d'espectaculars descàrregues elèctriques que semblaven no tenir fi. De primer, els llampecs van quedar ocults pel mateix núvol i només es va percebre una mena de resplendor difusa en el cel. Després van començar a esclatar traçats sinuosos de llum seguits d'uns esfereïdors trons que ressonaven dins la mateixa terra. Els més petits i la vella van començar a tremolar. Ningú no va dir res en tota la nit. Ningú no es va moure en tota la nit. Ningú no va dormir en tota la nit.

Abans que claregés, el cel es va obrir i va deixar de ploure. La gent va sortir del seu amagatall per estirar les cames i l'esquena adolorida així com per espolsar-se l'aigua dels cabells i de les pells que portaven al damunt. Quan van ser a baix del turó i es van acostar a la platja, es van quedar bocabadats en contemplar la sortida del sol, per darrere el mar, enmig d'un cel trencat i enrogit.

—Has passat por aquesta nit? —va preguntar el nen toixó a la nena Ebe.

—Molta. I tu?

–També. Però la platja m’agrada. Vam trobar el grup d’Uru en una platja. Va ser quan vam trobar la balena.

–Què és una balena? –va preguntar la nena.

–És un peix gran com un mamut. Alguns surten de l’aigua. Llavors no saben entrar. Ens el vam menjar.

–Tampoc no he vist mai cap mamut. Era bona la balena?

–Sí, el fetge era molt bo. Jo tampoc no he vist mai cap mamut. Sé que algun dia en caçaré un. No m’espanten els mamuts. No els tinc por.

–Sempre dius el mateix. Ja ets caçador. Però continues dient el mateix. Ets molt pesat!

–No soc pesat –va protestar el nen, una mica avergonyit–. És igual, no trobarem mamuts a la platja. Però als aiguamolls trobarem molt de menjar. Podràs atipar-te d’ous i de pollets. I granotes també. T’agraden les granotes?

–No ho sé, no crec. A mi m’agrada la carn d’animals grans. Nosaltres no menjàvem ni ous ni pollets –va dir la nena, referint-se a la gent del grup de les terres de l’os.

–T’hauràs d’acostumar a menjar altres coses. Si sabessin les coses que he arribat a menjar! El grup de la costa menja musclos. Menja eriçons de mar i crancs.

–Conec els crancs de riu. Però què són els eriçons de mar? I els musclos?

–Els musclos són petxines color ala de corb. Ja has vist petxines. L’lpi en porta una lligada a la cintura. S’obren i es mengen. Els eriçons són boles que punxen. S’esberlen i es mengen.

Les hienes

Ni el mascle ni cap de les dues femelles havien trepitjat abans la sorra de la platja. Aquell indret era nou, estrany, una mica esfereïdor pel constant anar i venir de l’aigua, pel tronar del mar. La femella que liderava el grup no es va deixar intimidar pel panorama que s’obria davant seu i va ordenar acostar-se fins a la primera línia de l’aigua. Quan una ona més crescuda que les altres els va mullar

les potes, el mascle i la femella jove van córrer a amagar-se darrere una petita duna. En veure que la líder del grup restava impassible amb les potes dins l'aigua i mirant fixament l'horitzó, la femella jove va sortir de darrere la duna i es va col·locar al costat de la femella més gran, girant-se i mirant amb menyspreu el mascle, que continuava amagat.

No va ser fins que l'aigua va portar a la sorra els cadàvers d'unes gavines mortes durant la tempesta nocturna que el mascle es va veure en cor d'enfrontar-se a les ones.

Però quan el mascle va decidir sortir de darrere la duna, les dues femelles ja estaven entretingudes arrancant les plomes a les aus. Si ell volia menjar aquell matí, no tindria més remei que seguir caminant per la platja, atent al que les onades portessin a la sorra.

I el mascle va tenir sort. La tempesta havia estat encara més violenta dins el mar i un nombre considerable d'aus marines havien perdut la vida durant la nit. Després d'un parell de gavians devorats, al mascle ja no li va semblar tan terrible que, de tant en tant, l'aigua li mullés les potes, fins i tot li va semblar estimulants.

Els humans

Quan van arribar a la platja, el mar continuava força picat, amb un onatge alt. La dona Ipi va mirar aquell mar blanquinós i va quedar glaçada davant la visió d'unes crestes oscil·lants que trencaven violentament contra les roques. El fort vent arrencava escuma de les ones i colpejava la cara de la dona amb diminutes partícules de sal. La dona es va girar cap a la noia Usu i va dir, ben alt, que ella no pensava ficar mai cap peu dins aquella aigua enfadada. La resta de la gent de les terres de l'os feia la mateixa cara i anaven negant amb les mans, fent saber que ells tampoc entrarien allà dins.

La noia Usu va intentar explicar que el mar no sempre estava enfadat i que quan es calmes es tornaria dòcil i tranquil. La gent de les terres de l'os no s'ho va creure i la noia va haver d'admetre que no podria convèncer ningú mentre el mar es mantingués en aquell estat.

Els homes i les dones van haver de menester uns quants dies per construir el campament, com feia cada hivern el desaparegut grup de la costa. Però aquest

cop no el van muntar arran de platja sinó una mica més endins, no fos cas que el mar es tornés a enfadar.

Un cop van tenir els troncs aixecats i ben subjectes, van ajuntar moltes branques que van col·locar repenjades sobre els troncs, a manera de sostre, i van tapar els forats que quedaven entre les branques amb les boles de fanerògames marines que l'onatge havia portat fins a la sorra. Per acabar-ho d'aïllar, ho van recobrir tot amb algues llargues i amples. Així, si tornava a venir llevantada ells es podrien protegir de la pluja i no quedar xops com l'última vegada.

Quan van tenir el campament muntat, el vent va parar i el mar es va calmar. Aprofitant el bon temps, els quatre caçadors van córrer envers els petits turons boscosos a caçar algun cabirol, senglar o el que trobessin, deixant el nen toixó amb les dones i els nens. El nen va protestar perquè volia acompanyar els homes a caçar, però el noi Utu li va ordenar que es quedés a ajudar l'home linx, que continuava sense poder caminar i cada cop estava més afeblit. El noi Utu encara recordava la conversa que havia tingut amb l'home linx i volia intentar que el nen recuperés el contacte amb el seu pare. El nen no va contradir el noi, però es va negar a quedar-se amb l'home linx. Va veure que les dones i els nens es dirigien cap on les ones trencaven i s'hi va afegir.

Atès que el mar s'havia calmat, la noia Usu i la noia Unu van intentar que les altres tres dones s'acostessin a les roques per agafar crancs, però va ser inútil. Cada cop que les dones de les terres de l'os veien acostar-se una onada, marxaven corrents.

—Si no us heu mullat ni els peus! On aneu? Veniu aquí! —cridava la noia Usu.

—No aconseguirem que perdin la por a l'aigua. I si juguem amb les ones? De petita ho trobava molt divertit —va suggerir la noia Unu que, igual que la noia Usu, s'havia criat en aquelles platges.

L'Usu va entrar dins el mar, a poc a poc i quan l'aigua li va arribar a l'alçada de la seva inflada panxa va deixar de caminar, es va girar i va cridar a la noia Unu, que també va entrar a poc a poc. Les dues noies van començar a esquitxar-se i a jugar amb les onades petites d'aquell dia sense vent. Els quatre nens van seure a la sorra i van començar a riure mirant com les dues noies s'esquitxaven mútuament. El primer que va entrar a l'aigua va ser el nen toixó, però només es va mullar els peus perquè va trobar l'aigua molt freda. La nena Ebe va entrar una mica més endins i va començar a esquitxar el nen, que va tornar a la platja enfadat. Un dels nens petits també es va ficar a l'aigua, content de deixar el nen toixó en ridícul. Quan les dones van veure que els nens es posaven a jugar amb les onades i que no passava res, es van atrevir a mullar-se els peus.

–És diferent de ficar-se al riu. Per què l'aigua ve i se'n va? –va preguntar la dona Ipi a la noia Usu.

–No ho sé. A mi m'agrada, em fa pessigolles als peus.

–Què hi trobes de menjar a l'aigua? –va tornar a preguntar la dona Ipi, mirant el fons.

–Anirem a les roques. Anirem a agafar crancs. També anirem a arrencar musclos. Fixa't com jo ho faig. Vigila de no trepitjar cap eriçó. Quan et claves una punxa, fa mal. A vegades no es pot treure la punxa. Però es mengen i són bons. Ves amb compte i no en trepitgis cap! –va ordenar la noia a la dona gran, que es va posar de puntetes per trepitjar el mínim possible.

–Estàs segura que això es menja? –va preguntar la dona Ipi amb cara de fàstic, assenyalant un eriçó de mar que era prop dels seus peus.

La noia Usu es va ajupir, va ficar mig cos dins l'aigua i va agafar l'eriçó per una de les pues.

–Les boles de punxes són molt gustoses.

La noia va agafar l'eriçó amb molt de compte de no fer-se mal als dits i el va portar fins a unes roques on estava ajupida la vella Izi. El va donar a la dona gran i va dir a tothom que observés com la dona el trencava per no fer-lo malbé. La vella Izi a va agafar un còdol gran i va esclafar la bola de punxes, calculant amb precisió la força que havia de fer. Quan la vella es trobava prop del mar, la seva artrosi millorava i les mans li responien prou per esclafar els eriçons. Després de dos cops secs, l'Izi va aconseguir fer un forat a la dura cuirassa, amb un pal va anar traient trossos de la carn de l'animal per portar-se'ls a la boca i, en acabar, va fer una sonora exclamació de satisfacció. Quan les altres dones van veure amb quin gust la vella Izi s'empassava el que hi havia dins la closca de punxes, van córrer a les roques a buscar eriçons.

–Aneu amb compte en trencar les boles. Si ho feu massa fort s'aixafaran. Aleshores no podreu aprofitar res –va cridar la noia a les dones que ja tenien els braços i les cames ficades dins l'aigua.

Quan el sol es va amagar darrere els turons, totes les dones i els nens coneixien com s'havien d'agafar els eriçons i com s'havien de partir sense masegar el seu interior.

–Hauríem d'anar tirant cap al campament. Els caçadors no trigaran a tornar. Els homes voldran trobar el foc encès. Jo també agrairé un bon foc. Les boles

de punxes són molt bones. Però l'aigua està gelada. Tinc fred. Afanyem-nos! – va ordenar la dona Ipi, acabant d'escurar la darrera garota.

La dona Axa estava malhumorada perquè la seva voluminosa panxa li havia impedit ajupir-se a agafar eriçons i musclos, i cap de les altres dones no havia anat a ajudar-la, així que s'havia quedat amb gana.

–Ens quedarem molts dies en aquesta platja? –va preguntar l'Axa, conscient que la seva panxa era molt més voluminosa que les panxes de les altres dues noies.

–Sí. Al cap Uru no li agrada ficar-se a l'aigua. Però li agraden molt els eriçons. També li agraden els crancs i els musclos. Demà en vindrem buscar per a ell. I per als altres caçadors. També agafarem unes algues que són molt bones. Quan comencin a escassejar, marxarem. Seguirem la costa en aquella direcció –va explicar la noia Usu, assenyalant amb la mà cap al nord.

–Als caçadors els fa por l'aigua? –va preguntar la dona Ipi a la noia Usu.

–No. Només el cap Uru té por de l'aigua. Però millor no li mencionis. Si li dius, s'empenya.

–El cap Uru sempre està empenyat –va dir la dona Axa, fent una ganyota.

–Jo sempre l'he vist de mal humor –va dir el nen toixó, afegint-se a la conversa de les tres dones—. Pensava que en donar-li la pell de l'ossa...

–Oi que et deixa anar amb els caçadors? Doncs no et queixis –va renyar la dona Ipi al nen.

–Creia que no el volies com a cap. Creia que preferies el teu fill Eye –va intervenir la dona Axa dirigint-se a la dona gran.

–M'estimo l'Eye perquè l'he parit. Però l'Uru és millor caçador. L'Uru sap manar millor els caçadors. Vull que els vostres nadons neixin bé. Vull que les criatures visquin. No vull veure morir ningú més. L'Uru és millor cap per a aquest grup –va dir amb contundència la dona Ipi, encara amb el record viu dels anys que un altre dels seus fills va manar el grup, de manera molt poc afortunada.

Quan les dones i els nens van arribar al campament van trobar que els caçadors ja havien tornat, amb les mans buides i de mala lluna. Les dones van callar i no van fer cap referència que elles s'havien estat atipant de valent a les roques. L'endemà ensenyarien als dos homes de les terres de l'os a trobar menjar dins l'aigua. Comptaven que el noi Utu les ajudés a aconseguir-ho.

Aquella nit, la dona Ipi es va adormir reconeixent que aquell territori els podia oferir molts recursos nous i que li sortiria a compte aprendre la manera d'explotar-los. Sempre era bo no haver de dependre del que els homes eren capaços de caçar.

Malgrat el feliç dia que acabava de passar, a la dona Ipi alguna cosa li preocupava, i no era pas que el seu fill Eye continués emprenyat amb el cap Uru.

Els humans. Barreja dels dos grups

–Em preocupa l'home descolorit. Està molt feble. Crec que es morirà aviat –va dir en veu alta la vella Izi apilant pinassa en el racó on pretenia passar la nit, dins el campament de la platja.

–Sembla que hagi viscut més que tu. Està vell, encongit i arrugat. Sempre m'ha fet angúnia. Té la pell tan pàl·lida! –va dir la dona Ipi fent una ganyota.

–De jove va ser un caçador fort. Va passar molt lluny d'aquí. Una nit ens ho va explicar –va confessar la vella, abaixant el to de veu, com si estigués explicant un secret.

–Costa de creure. Ara és tan dèbil i submís. Què li va passar? –la dona Ipi estava intrigada.

–Uns gegants li van prendre el territori. Els gegants van matar tothom del grup. Ell i el nen van poder fugir.

–Gegants, què són els gegants?

–No estic segura. Crec que homes molt alts i forts. Potser també són dones.

L'home linx era prou lluny de les dues dones per no sentir el que aquestes xiuxiuaven. Però si les hagués sentit els hagués hagut de donar la raó; se sentia dèbil, vell i es trobava molt sol. Des que havien arrelat temporalment al campament de la platja, i que per tant ja no era necessari que el nen toixó se'l carregués a l'esquena, no havia tingut oportunitat de parlar amb el seu fill perquè aquest sempre es mantenia apartat d'ell. L'home va mirar el nen i es va consolar pensant que no ho havia fet pas tan malament. De fet, l'havia mantingut viu fins que aquest s'havia convertit en un noi fort i capaç de valdre's per ell mateix. No tenia importància si el nen l'estimava o l'odiava. Tot això pensava l'home mentre observava el seu fill i s'entretenia tirant trossos de carn a una guilla que ensumava l'entrada del campament.

I no era la primera vegada que aquell animal s'acostava als humans. L'home linx el veia sovint, fent voltes a l'estructura de troncs, buscant entre les restes que l'Ipi llançava a fora. Ja l'havia vist a la cova de l'os i l'home creia recordar que fins i tot abans. L'home va pensar que aquella guilla també estava sola i va

sentir empatia per l'animal. Havia notat que quan els altres el deixaven sol al campament, l'animal se li acostava, però només que algú aparegués, l'animal se n'anava silenciosament. Aquell animal era l'única companyia que l'home tenia i en aquells dies va començar a entendre l'afecte que el nen toixó li havia agafat a una petita au blanca que tenia l'ala trencada i que va acabar decapitada per una ossa.

L'home va somriure a l'animal, va agafar un tros de carn i li va llançar.

Un còdol de granit va impactar en l'esquena de l'home linx. La guilla va marxar amb la cua entre les cames i la carn entre les dents. L'home es va girar empenyat. La dona Ipi li va dir que no tornés a malbaratar mai més un tros de carn tirant-lo a una bèstia estúpida i pudenta com aquella.

L'home va callar i va pensar que ella també era estúpida i pudenta i bé que menjava.

La guineu

La guineu no tenia por de l'home que portava la pell de gat sobre el cap. L'havia vist per primer cop el dia que el seu pare va excavar un túnel a la sorra per robar als humans la carn d'una balena que aquests havien trobat a la platja. Des d'aquell dia l'havia vist sovint.

Els seus pares havien pres una estratègia encertada en decidir seguir el grup d'humans allà on fos que aquests anessin. Els humans eren bons caçadors i no acostumaven a escurar a fons els ossos, pel que obtenir aliment s'havia convertit en una tasca senzilla. Els humans també tenien una especial habilitat per moure's per territoris rics en tota mena de fruits i petits animalons, que les guilles també aprofitaven.

A més, hi havia l'home que li tirava trossos de carn en comptes de pedres, tal com feien tots els altres homes i dones del grup. La guineu havia notat que feia temps que aquell home ja no caçava conills, i això era una llàstima perquè l'home havia alimentat la família de cànids moltes vegades gràcies a uns conills que sortien de caus plens de fum. I elles, les guineus, molt més llestes que l'home, van aprendre ràpid a matar els conills abans l'home no les atrapés a elles.

El mascle de guineu també havia observat que, quan l'home es quedava sol al campament, aquest acostumava a llançar-li menjar, cosa que no feia quan

estava acompanyat. I no eren ossos descarnats el que li llançava. Per alguna raó que ella desconeixia, aquell home li tirava trossos de carn tendra i vermella.

Aquell dia el mascle de guineu va seguir amb el seu rutinari recorregut diari i va passar pel davant del campament per veure si l'home del gat al cap estava sol. Quan va distingir les figures de les dues dones al fons del campament va estar a punt de recular i tornar a la pineda. Però no ho va fer. El mascle sabia de sobres que les dues dones no toleraven la seva presència però també havia ensumat que l'home tenia carn a les mans i que l'estava esperant.

I no es va equivocar. Només veure'l, l'home li va ensenyar les dents i li va tirar un tros de carn vermella. El fet que sempre li ensenyés les dents tenia al mascle de guineu una mica desconcertat, però malgrat aquell signe intimidatori, l'home sempre li acabava llançant una mica de carnassa. Aquell dia l'home estava especialment agressiu perquè li va ensenyar molts cops les dents i va fer aquell so estrany que li sortia de dins la gola. Però també estava generós perquè li va llançar diversos trossos de carn ben tendra. Quan la guineu va veure que una de les dones avançava cap a ella amb una pedra a la mà, va marxar corrents a amagar-se a l'herba per menjar tranquil·lament el que l'home li havia donat.

Però el que la guineu no esperava era anar a parar de morros al davant de les hienes. Allà, oculta entre l'herba alta, hi havia una hiena que es va aixecar per tirar-se-li al damunt, però que no va arribar a fer-ho. La guineu va canviar de direcció i es va trobar amb una altra hiena, que tampoc la va atacar. Aterrada per la sobtada trobada va marxar corrents al cau, sabedora que les hienes esperaven alguna cosa més gustosa que no pas una guineu.

Les hienes

El petit grup de hienes descansava a la part més alta d'unes grans boles granítics, a dalt del turó, observant com la plana que s'estenia davant seu arribava fins al mar. Tot i que aquell hivern els dies havien estat eixuts, als prats l'herba no s'havia assecat completament i, a aquelles hores del dia, als cabirols els agradava allunyar-se de l'ombra dels pins per anar a pasturar a les praderies.

La femella líder estava concentrada en les olors que la marinada li feia arribar. El mascle i l'altra femella estaven atents als moviments de la seva cap. Portaven estona esperant que la femella donés l'ordre de baixar a la plana, però aquesta continuava immòbil.

El jove mascle es va acostar, tímidament, a la femella i amb el morro va tocar suaument l'esquena d'aquesta. La femella no es va moure, estava absorta, concentrada en alguna cosa que el mascle no era capaç de percebre.

Els dos membres del reduït grup es van començar a neguitejar perquè la gana estrenyia fort atès que feia dies que no havien menjat res de profit.

Quan una femella de cabirol i les seves dues cries ja crescudes van allunyar-se d'on les hienes esperaven, la femella jove es va impacientar i va començar a baixar turó avall, fent el crit que significava que la caça començava. Però la femella dominant continuava immòbil, ignorant tant l'aparició dels herbívors com la desobediència de la femella de menor envergadura. Va ser el mascle qui va esbrincar la femella que havia començat a baixar cap a la plana. La femella jove es va mirar, incrèdula, com el mascle s'atrevia a renyar una femella que tenia una posició social més alta que ell. També es va mirar, encara més incrèdula, com la femella dominant no castigava la gosadia del jove mascle.

La jove femella es va tornar a enfilar a les roques i, ignorant el mascle que l'havia amonestat, va anar directa a la seva cap, aixecant la pota per tal que aquesta li ensumés l'entrecreix i no s'enfadés amb ella per haver-la desobeït. Però la femella líder continuava distreta amb alguna cosa que li resultava més interessant que mantenir l'ordre dins el seu reduït clan de hienes.

Els humans

Quan la vella Izi es va despertar a l'alba, es va notar nerviosa i va saber que era perquè en el grup hi havia tres dones prenyades i totes tres podrien tenir problemes a l'hora de parir. La dona Axa estava massa grossa i la vella Izi sabia que portava dues criatures dins el ventre. La vella ja havia tingut, molt de temps enrere, una mala experiència en un part de bessons i no volia tornar a passar per aquell tràngol. També hi havia la noia Unu, que era molt jove i que donaria a llum el seu primer fill. L'Izi sabia molt bé que el primer part de noies tan joves es podia complicar i, últimament, la criatura de la noia no es movia, cosa que no era pas un bon senyal. Per acabar-ho d'adobar, hi havia la noia Usu que, tot i que ja havia parit amb anterioritat i sense cap dificultat, podria necessitar ajuda perquè el nen que havia de néixer no estaria ben format.

Quan va començar a bufar la llevantada, la vella Izi va inspeccionar cadascuna de les tres dones embarassades i després es va reunir amb la dona Ipi per donar-li la seva impressió.

–Les coses no van bé. Ens hem de preparar. Hi haurà complicacions –va dir la vella.

–Ho sabia. Fa dies que ho noto. La dona Axa porta bessons –va dir la dona Ipi que també era conscient del voluminós ventre de la dona.

–Penso que té els nens mal col·locats. Si no es col·loquen bé, no els parirà. I no només ella. La noia Unu porta el nen mort. La noia Usu també pot tenir problemes.

–¿La criatura de la noia Unu és morta?

–N'estic segura. Ja fa dies que és morta. La noia començarà a sagnar aviat. Llavors li haurem de treure el nen. Ja t'explicaré com fer-ho.

–A la noia Usu, què li passa? –va preguntar la dona Ipi a la vella.

–Que el nen no està ben format.

–Ho dius per l'Utu, oi? No ho havia vist mai. I del seu germà bessó!

–Ja va parir un nen mal fet. Aquesta noia no n'aprendrà mai.

–Què va passar amb el nen?

–El que havia de passar. El va haver de matar.

–I si aquest nen sobreviu al part?

–Tornarà a passar el mateix. El grup no se'n pot fer càrrec. No d'una criatura dèbil i dependent. Aquests nens moren abans de ser adults. Aquest cop li ho demanaré al cap Uru. I l'Uru matarà la criatura –va dir la vella Izi.

Les hienes

La hiena de rang més alt estava concentrada en l'espera. Sabia què s'havia d'esdevenir al campament dels homes i es mantenia tranquil·la. Mentre esperava, recordava quan va haver de deixar el clan familiar, humiliada i derrotada, i que només es va poder endur amb ella una femella jove i un mascle escanyolit que només li serviria per tornar-se a quedar prenyada.

Ella estava massa grossa, la voluminosa panxa la feia sentir matussera. Faltava poc perquè ella i l'altre femella parissin, així que no era prudent exposar-se a rebre una coça o un cop de banya en l'intent d'abatre algun ungulat de mida gran.

Ara seria pacient i tornaria a obtenir aliment sense haver de gastar gairebé energia, sense risc. Després buscaria un bon lloc per parir, una cova a ser possible, lluny dels humans. Perquè encara no havia oblidat que havien estat els humans els que havien matat als seus petits de l'anterior cria.

Els humans

A mig matí, la vella Izi i la dona Ipi ja estaven enfeinades amb la noia Unu que havia començat a tenir contraccions. La noia, que ja sabia que el seu nen no naixeria viu, va començar a sagnar tan abundantment que la vella va pensar que, si no parava aquella hemorràgia, la noia moriria abans que el dia acabés. La vella Izi va ficar una mà dins el ventre de la noia, va palpar el cap de la criatura, va estirar però la criatura no va seguir. Va retirar la mà i va dir a la dona Ipi que allò seria més llarg del que ella havia previst, que el nen era molt endins i que haurien d'esperar a veure si la noia el podia fer sortir una mica cap enfora abans de tornar-hi a introduir la mà de nou.

Just en aquell moment l'home linx va començar a tenir violentes convulsions. La vella Izi va demanar a la dona Ipi que s'acostés a les roques on trencaven les ones a buscar un grapat d'algues brunes, que acceleraven les contraccions, i un grapat d'algues verdes, que calmaven les convulsions. La dona vella hauria de romandre al costat de la noia jove que intentava expulsar el seu fill mort, de manera que va demanar al noi Utu que es quedés al costat de l'home linx, que es cuidés que el foc no s'apagués i que intentés que l'home no es refredés.

—Per què jo? Que el cuidi el seu fill! —va protestar el noi, que se sentia incòmode dins aquell campament ple de dones i volia ser a l'exterior, amb la resta dels homes.

—El nen no s'hi vol quedar. L'Usu el cuidaria però no es pot moure. L'has de cuidar tu. Si tu no vols, ningú no ho farà.

—D'acord, em quedo amb ell. Però només fins que la dona Ipi torni.

El noi es va asseure al costat de l'home linx, que estava estirat a terra, arronsat, convulsiu i tremolós. El noi se'l va mirar i va recordar el que l'home li havia explicat als estanys del riu, uns quants dies enrere. Com més hi pensava, més convençut estava que hi havia coses que no encaixaven.

–Tinc fred, m'acostes al foc? –va demanar l'home, amb un fil de veu.

–Als estanys vas explicar coses. Coses del nen i de la seva mare. Vull saber més coses –va dir el noi.

–Estic molt cansat. Només vull acostar-me al foc i dormir. Mou-me i deixa'm tranquil!

–Vas parlar de la mare del nen toixó. Vas dir que era la teva germana. Vas dir que ella era com tu. Que ella era com el nen. Vas dir que tu no n'eres el pare. Vas dir que els gegants havien matat tothom. Que tu i el nen us vau salvar. Us vau salvar perquè éreu diferents. I la teva germana? Ella també era diferent. Però bé que la van matar. No ho entenc. Per què la van matar? –va preguntar el noi, acostant l'home al foc.

–Em fan mal tots els ossos del cos. I els ulls em cremen. No pots deixar-me tranquil? Tinc fred. Tinc molt de fred –va tornar a repetir l'home, que ni tan sols sentia el que el noi li preguntava.

–Com és que tens tanta por dels gegants? Vas dir que no us van tocar. No a tu i al nen.

–Els gegants foscos com el carbó han tornat. Els gegants us mataran a tots. Has de fugir –va exclamar l'home assenyalant amb una mà tremolosa l'entrada del campament.

–No hi ha cap gegant. T'ho estàs imaginant. Tens el cos molt calent. Per això veus aquestes coses. Serà millor que intentis dormir.

El noi Utu es va adonar que l'home linx havia començat a tenir al·lucinacions i es va preguntar si realment podria treure'n alguna cosa en clar d'aquell home que desvariejava. Va tornar a mirar l'home i va veure que aquest tenia els ulls enrogits, la mandíbula desencaixada i que tremolava tot ell.

–Els gegants ja són aquí. Ara tothom morirà –va continuar cridant l'home, aixecant-se d'on estava estirat.

–On vas? Et faràs mal –el noi va intentar que l'home es tornés a estirar a terra, però no ho va aconseguir.

L'home linx es va incorporar del tot, es va treure la caputxa, va orinar sobre les brases, es va ajupir, va fer una pasta amb les cendres molles i es va començar a embrutar la cara.

El noi Utu es va atabalar perquè temia que la dona Ipi o la vella Izi s'empenyessin amb ell per no haver cuidat millor de l'home estrany.

–Deixa la cendra i torna a jeure!

–Fuig ara que pots! –va ordenar l'home, que continuava refregant-se cendra per la cara i pels braços.

El noi Utu es va apartar. L'home linx estava molt malament i ell no podia fer res per ajudar-lo, només esperar que la dona Ipi tornés aviat amb algun remei que fes que l'home es calmes i deixés de dir bajanades. Mentre esperava assegut, el noi anava mirant com l'home descolorit s'anava empastifant amb una barreja de cendres i orins. Va dirigir la mirada cap a l'entrada del campament esperant veure entrar la dona Ipi. Quan va tornar a girar el cap es va trobar amb l'home linx dempeus, dret al seu davant, nu i negre. De cop, la imatge se li va formar dins el cap i el noi va fer un bot enrere.

–Què vau fer tu i la teva germana? –va preguntar el noi, espantat.

38. ELS GEGANTS NEGRES

Els humans. Barreja dels dos grups

–Els gegants foscos com el carbó han tornat –va dir l’home, que continuava de peu, enfosquit amb les cendres i amb la mirada perduda.

–Què vas fer tu i la teva germana? –va insistir el noi, que no es volia creure el que intuïa.

–El gegant fosc com el carbó és aquí. Ell us matarà a tots –l’home continuava dret i cada cop tenia la mirada més perduda.

–On és ara el gegant?

–Al teu davant –va contestar l’home, amb el puny amenaçador.

L’Utu es va quedar sense respiració en entendre que, veritablement, tenia un dels dos gegants negres al davant seu.

–Tu i la teva germana sou els gegants?

–La meva germana i jo us matarem.

–Però, per què ens voleu matar?

–Perquè ens odieu, ens humilieu, ens menyspreu, ens... –va dir l’home, caient a terra, inconscient.

Quan la dona Ipi va tornar, va renyar el noi Utu per deixar que l’home linx s’embrutés d’aquella manera. Quan l’home va tornar en si, la dona l’havia netejat i tapat amb unes pells de cavall. El noi Utu continuava al costat de l’home perquè no es creia el que aquest li acabava d’explicar.

–A qui busques? –va preguntar l’Utu a l’home linx, quan aquest es va despertar.

–A ningú –va balbucejar l’home—. He tingut un malson. Res més.

–En el malson et converties en un gegant? En el malson volies matar tothom? –va preguntar el noi, veient que l’home semblava estar més serè.

L'home es va quedar molt parat, sense arribar a entendre com aquell noi s'havia pogut ficar dins el seu somni. Llavors va veure que encara portava restes de cendres als braços.

–Fa una estona deliraves. Deies coses molt estranyes. Deies coses diferents. Diferents a les de la nit de sang. Diferents a les dels estanys. Ara no sé quines creure –va continuar el noi.

–No recordo què he dit fa una estona. Estic molt cansat –va dir l'home, tancant els ulls.

–Has dit que... –el noi no va poder continuar perquè l'home li va interrompre.

–Per a tu tot ha estat fàcil. Tu ets fort. El grup et necessita. El grup et respecta. Jo he patit molt. Tu no ho pots entendre. La meva germana i jo vam patir molt. Al final no vam poder aguantar més. Tu no ho pots entendre.

–Entenc que cap gegant va arribar del mar. Entenc que vas matar la gent del grup.

–El grup on vam néixer ens odiava. El grup sentia repugnància per nosaltres. Els homes ens maltractaven a coces. Les dones ens maltractaven a cops de roc. El grup ens matava de gana. Molts cops la meva germana va quedar prenyada. Cada cop el cap li prenia el nadó.

–Quan us vas convertir en gegants color carbó?

–Quan se'm va acudir fer volar les llances. Sense la protecció del grup et sens sol. Sempre estàs alerta. Això fa que l'enginy se't desperti. Vaig fer unes llances molt lleugeres. Tenien la punta de fusta esmolada. Podien volar un bon tros. De nit ens enfosquíem amb les cendres. Els animals que pasturaven no ens veien. Els podíem matar a distància. Els podíem matar sense perill. La carn ens va fer tornar forts. Vaig fer una tenda amb pals i pells. La tenda va fer que el fred marxés. Vam deixar d'anar arronsats tot el dia. Ens vam convertir en gegants.

–Però vas matar els del teu grup! Les dones i els nens també! –el noi no podia digerir que l'home i la seva germana, per molt que haguessin patit, haguessin estat capaços de matar homes, dones i nens.

–Vàrem aprofitar la foscor d'una nit sense lluna. Vam apagar el foc. Teníem molts pals lleugers i esmolats. Els vam llançar als ventres d'aquells malparits. Crec que només volíem matar el cap. Potser també volíem matar els caçadors. No volíem matar les dones. No volíem matar els nens. Però alguna cosa va passar... No vam poder parar de matar. Crec que van morir tots.

–Te n’adones que vas matar el teu pare? Que vas matar els teus germans! Els fills de la teva germana! –l’Utu estava esgarriat pel que sentia i es va enretirar bruscament del costat de l’home.

–He vist un gegant! Els gegants foscos són terribles. Ells us mataran a tots. Si vosaltres no marxeu, també us mataran.

El noi Utu es va adonar que l’home tornava a desvariejar, potser per la febre, potser per la debilitat general que presentava, potser per la infecció que li corrompia la sang o potser per aquells records tan esfereïdors.

–I el nen toixó? –va preguntar el noi, quan l’home es va haver tranquil·litzat.

–El nen no és un gegant. Ell no us farà cap mal –l’home va fer una pausa, va buscar amb la mirada el seu fill i, en no trobar-lo, va continuar–. El nen va néixer de la dona gegant. La dona no volia que el nen patís. Quan tots van ser morts, ells van fugir. Els gegants van fugir amb el nen petit. Durant unes llunes van viure sols. Ells caçaven de nit amb les llances voladores. També tenien una tenda. La dona gegant va ser feliç. Per primer cop va ser feliç. L’home gegant també va ser molt feliç.

–On és ara la dona?

–No ho sé. Fa un moment era aquí. Ara no la trobo. Em pots ajudar a buscar-la? –va suplicar l’home, que alternava els moments de lucidesa amb els de bogeria.

–On és ara la teva germana? –el noi va canviar la pregunta.

–Morta. Ja t’ho he dit molts cops.

–Com va morir?

–Es va posar malalta. El nen tenia poques llunes i encara mamava. Jo no vaig saber ajudar-la. Al final va morir.

–Què li va passar a l’home?

–El gegant de les llances voladores va morir. Ell va morir quan va morir la dona.

–No ho entenc. I el nen?

–L’home que caçava conills el va cuidar. Ell va trobar un grup amb dones. Ell va buscar dones amb llet als pits. On és ara la dona fosca? La vull tornar a veure. Busca-la. Digues-li que hem de matar els caçadors!

–Descansa i mira de dormir. Ara vaig a buscar la dona fosca –va dir el noi, aixecant-se del costat de foc i adonant-se que el seu pare, el cap Uru, era dret darrere seu, amb el semblant seriós.

Quan l'home linx es va asserenar, les convulsions van parar i al final es va adormir, el noi Utu va anar a buscar el seu pare.

–Has escoltat tot el que ha dit? T'ho creus?

–Es morirà aviat. Fins llavors, no en vull saber res –va ser l'única resposta del cap Uru.

La resposta de l'Uru no li va servir al noi per aclarir les idees. De si el cap del grup havia escoltat tot o part del que l'home linx havia confessat, l'Utu no n'estava segur. El noi continuava confús i necessitava temps per pair tot el que acabava de sentir. Li costava de creure que l'home s'inventés uns gegants foscos. També que fos capaç de matar la gent del seu propi grup. Ell sempre havia vist l'home linx dòcil, sense mostrar-se mai agressiu. A excepció de quan va matar el vell Uyu. Si bé era cert que l'home havia esclafat el crani del vell amb un roc, també era cert que ho havia fet per defensar el nen. Un crit de la seva germana va fer que deixés enrere aquells foscos pensaments.

–Ves a buscar la vella Izi! –va ordenar la noia Usu, agafant-se amb força el ventre i mossegant-se el llavi.

La vella Izi estava enfeïnada estirant el nen mort que s'entossudia a romandre dins el ventre de la noia Unu. El noi Utu va córrer cap a ella i li va dir que la seva germana la necessitava. La vella es va començar a atabalar i a dir que ja era massa gran per a tot aquell enrenou. La noia Unu encara la necessitava, el noi Utu havia deixat sol l'home que tenia convulsions, la dona Ipi havia tornat a la platja i ara la noia Usu s'havia posat a parir.

El part de la noia Usu va ser encara més ràpid que el de la primera vegada. La vella no va haver més que impedir que el nadó caigués sobre la pinassa, quan aquest va sortir sobtadament entre glevs de sang. Quan la vella va tenir als braços la criatura nounada, encara lligada a la mare pel cordó umbilical, la va mirar amb deteniment. I contràriament al que ella havia suposat, la criatura era un nen preciós i molt ben format, que va començar a plorar amb totes les seves forces. La dona va mossegar el cordó umbilical, va estirar la placenta fora del cos de la noia i li va donar a aquesta perquè se la mengés. Llavors va llepar la criatura i la va deixar sobre el pit de la seva mare, que ja havia deixat de sagnar.

La dona Ipi havia tornat amb un altre grapat d'algues i es trobava atenent la noia Unu, pel que la vella, que estava molt cansada, es va asseure al costat del

foc per reposar una estona abans de tornar amb l'home linx. Quan encara no s'havia ni escalfat, la dona Ipi la va anar a buscar; la dona Axa tenia contraccions.

La vella es trobava esgotada i sabia que no tindria prou forces pel que havia de venir. Va dir a la dona Ipi que mastegués les algues brunes i que les posés sobre el ventre de la noia Unu alhora que ella tornava amb la dona que havia de parir bessons.

La vella va ficar la mà dins la dona, va poder palpar un dels nens i va notar que aquest venia de cul. L'altre nen no el va poder tocar perquè dins aquella panxa no hi havia lloc per maniobrar. Quan va treure la mà, la dona Axa va començar a patir unes fortes contraccions i va començar a plorar perquè no aconseguia expulsar el nen que tenia travessat dins el ventre.

Els homes es van quedar a l'entrada del campament atents per si les dones els demanaven que fessin alguna cosa. El noi Utu estava com absent. Per una banda estava molt content perquè la seva germana havia parit sense complicacions i es trobava feliç amb el seu nen ben format. Però per altra banda tenia por que la dona Axa morís en el part. A més a més, encara estava commocionat pel que l'home linx li havia confessat. En no saber si havia d'estar content o espantat, es va quedar absent.

Va arribar el capvespre i la situació es va estancar. Els plors de les dues dones que no podien parir no van deixar aclucar l'ull a ningú en tota la nit.

Si a la matinada no aconseguien expulsar les criatures dels seus ventres, morrien.

Els humans. Barreja dels dos grups

A la matinada, la noia Unu va aconseguir parir, amb ajut de la vella que va estirar tant com va poder, una criatura ja formada però que no respirava.

Va passar tot el dia i la dona Axa continuava de part. No va ser fins al capvespre que el nen va néixer. Era un nen mascle ben format i estava sa. L'altre nen va arribar tan seguit que no va deixar cap possibilitat que la mare pogués reposar. De la mateixa manera que el nen que va néixer primer, el segon nen no estava ben col·locat i no podia sortir per si sol, en part perquè venia de cul i en part perquè la mare ja no tenia forces per empènyer. La vella va tornar a introduir una mà dins el ventre de la dona per girar el nen, però no va servir de res perquè la dona Axa es va rendir i va deixar de fer força.

L'Axa va deixar de respirar quan el cor se li va parar. La vella Izi va agafar un ganivet de pedra i va engrandir el forat per tal de poder treure el nen, sense saber encara si aquest era viu o ja havia mort. Un cop fora del cos de la mare, la vella va veure que la criatura era un altre mascle, una mica més petit que el primer i que tenia el cordó umbilical entortolligat al voltant del coll. De seguida es va adonar que el nen tenia la cara morada i no respirava. El nen havia nascut mort.

El nen que va néixer primer va esclatar en un plor agut, senyal que lluitaria per viure. La vella Izi el va agafar i el va portar a la noia Unu que dormia després de tantes hores de patiment. La dona gran va despertar la noia i li va entregar el nen.

—La dona Axa ja no hi és. L'altre nen s'ha anat amb ella. Però aquest vol viure. Aquest nen necessita la teva llet. Ara tens un fill per cuidar —va dir a la noia, que es mirava embadalida la criatura.

La noia va començar a llepar el nen, instintivament, per netejar-lo de les restes de sang i de greix, i se'l va posar al pit. El nen es va agafar amb forces al mugró i la noia va notar que li pujava la llet. Sí, la vella tenia raó, aquell nen tenia ganes de viure.

Quan es va fer de nit i va començar a tronar, la vella Izi es va estirar al costat del foc, esgotada i trista per no haver pogut ser més útil en aquell part que tant li recordava el de la mare dels bessons rossos d'ulls verds. Com més vella es feia, menys entenia per què encara era viva. Es mirava els braços i les cames, es tocava les galtes i no comprenia com, només ella, s'anava arrugant i encongint en comptes de podrir-se en un clot tapat per pedres, com el vell Uyu. Tots els seus fills, els que havia tingut sent l'Uyu el cap i els que havia tingut sent el pare de l'Uyu el cap, havien mort. Uns pocs d'aquests fills havien arribat a l'edat adulta, però ara ja no hi eren. Tots els homes i dones que ella havia conegut de jove, ja no hi eren. I ella encara era allà, entre els vius. I de tan vella, ja no podia caminar sense l'ajut d'algun dels joves, ni mastegar tot el que a ella li agradava. La vella es va tornar a mirar les cames deformades per l'artrosi i es va plànyer de no poder valer-se per ella mateixa. De què li servia al grup si ja no podia valdre's per ella mateixa? Ningú no escoltava els seus consells i ni tan sols servia per ajudar les dones a parir. L'Izi es va quedar adormida pensant que, de tan vella que s'havia tornat, ja no servia per a res i que seria bo per al grup que ella no es despertés a l'albada. Començava a tenir ganes de descansar tot el dia, encara que fos colgada de pedres.

El cap Uru va ensumar l'aire, va mirar el cel i va fer entrar tothom dins el campament. Aquella nit tornaria a haver-hi tempesta. A la part del campament que estava cobert per branques i pells, havien encès un petit foc exclusiu per a les dues dones i els dos nadons. Tronava amb força però no plovia, de manera que van encendre un altre foc allunyat d'on les dues dones reposaven. Al fons, es començaven a veure els primers llampecs. En un racó hi havia la dona Axa, morta, ajaguda al mig d'un bassal de sang. Ningú l'havia tocada i allà continuava.

–S'ha de treure d'aquí. Les hienes ja la deuen haver ensumat –va dir el cap Uru, mirant en direcció al cadàver–. Demà ja farà molta pudor.

La vella Izi i la dona l'Ipi van mirar la dona morta i no van dir res. Totes dues estaven molt cansades i tristes.

–S'ha de treure abans no comenci a ploure. No vull tenir hienes davant el campament. S'ha de deixar lluny –va insistir el cap Uru.

La vella Izi va sospirar, es va aixecar i va anar fins on estava estirat el cap Uru.

–La vols llençar com una carcassa de cavall? Nosaltres sempre hem tractat millor els morts. O és que ja no te'n recordes?

–És clar que me'n recordo, vella Izi. Però què vols fer? D'aquí a poc tindrem la tempesta a sobre. La tempesta durarà tota la nit. No tenim temps de fer un

clot. No tenim temps de fer res –un cop dit el que va dir, el cap Uru es va aixecar de mala gana per anar a parlar amb el noi Utu.

Al cap d'una estona, el noi Utu va sortir del campament i el cap Uru va tornar on estava asseguda la dona gran.

–L'Utu buscarà un bon lloc per deixar-la. Un lloc on les hienes no hi arribin – va explicar l'home i es va posar a dormir al costat del foc.

A l'exterior del campament era fosc i el cel estava completament tapat. Ni rastre de la lluna. Començaven a caure petites gotes de pluja i el noi es va afanyar. Va anar fins als afloraments de pedra on s'havien refugiat la nit de la tempesta. Anava atent a qualsevol moviment de la vegetació, no fos cas que les hienes haguessin baixat del turó atretes per l'olor de la sang. Buscava alguna roca gran partida pel mig, amb prou espai per fer-hi entrar un cos. Quan va ser al davant d'un amuntegament de roques, es va obrir el cel uns instants, els suficient perquè el noi pogués inspeccionar la disposició de les pedres. Entre dos blocs de granit hi havia una escletxa prou gran per fer-hi entrar la dona. Haurien, però, de moure una pesada pedra per tapar parcialment l'escletxa i impedir que les bèsties hi poguessin entrar dins. Però amb la força del cap Uru ho aconseguiria.

Quan el noi Utu va tornar a entrar al campament va veure el seu pare dormint sobre la pell de l'ossa i va sentir ràbia. Recordava perfectament que, cada cop que un membre del grup havia mort, la resta del grup anava fins on els homes havien cavat un forat a terra i ajudava a tapar el cadàver amb pedres, per tal que cap bèstia mengés d'aquella carn. Això si no decidien aprofitar el cadàver, cosa que el cap Uru només feia quan el grup anava escàs de recursos i que no passava quasi bé mai. El noi va despertar el seu pare per tal que, almenys ell, l'ajudés a tapar la dona.

–Ja he trobat el lloc. Anem! – va ordenar el noi.

–Jo no em moc d'aquí –va respondre l'home.

–Jo sol no podré. S'ha de moure una pedra que pesa molt. Has de venir –va insistir el noi, clavant cops de peu a l'esquena del seu pare.

–No em toquis! Deixa'm tranquil, vull dormir.

–L'Axa és del grup. Mai no deixem els nostres a les hienes –el noi va deixar de clavar cocs, però va insistir a l'home que l'anés a ajudar.

–L'Axa no és del grup de la costa. Que la colgui la gent del seu grup.

–Ja no som el grup de la costa. Ella ha parit un nen fort. Un nen que serà caçador del grup. Jo vaig posar el nen al seu ventre. Ara ella és morta. L’hem de tapar amb pedres. No vull que les hienes se la mengin.

–Doncs tapa-la tu. A mi em deixes dormir.

–Que no em sents? Sol no puc. Necessito un altre home que m’ajudi.

Al cap Uru mai no li havia agradat la dona Axa. Per culpa d’ella i del noi Utu, ell havia hagut de matar un home fort. L’Uru es va aixecar, va ensenyar les dents al noi, li va clavar un cop de puny al mig del pit, es va torna a ajeure al costat de foc i va tancar els ulls, fent veure que dormia.

Al noi Utu li va quedar ben clar que al cap del grup no se li imposava res i va desistir. Va anar fins on era el cadàver de la dona, se’l va penjar a l’esquena i va sortir del campament, amb una llança a la mà.

–Espera, jo t’ajudaré –el nen toixó es va aixecar–. No tinc la força del cap Uru. Però faré tot el que pugui per ajudar-te.

–Anem! –va ser l’únic que el noi va dir abans de sortir.

Durant el trajecte, el noi i el nen es van mantenir en silenci. El nen caminava darrere l’Utu i anava veient com la sang de la dona regalimava per l’esquena del noi, barrejada amb les gotes de pluja. Quan el noi Utu es va adonar que la sang de la dona li baixava pel darrere les cames, es va sentir dèbil. S’havia estimat molt aquella dona, tant que per ella havia deixat el seu grup de naixença i havia abandonat la seva germana. Ara tornava a tenir la seva germana però havia perdut aquella dona preciosa.

Quan van arribar al lloc triat, el noi va deixar el cadàver a terra i es va ajupir per mirar bé la dona: tenia la part baixa del ventre esberlada, els punys tancats i la mandíbula tensa. Va tocar-li els cabells i va notar que els tenia aspres i xops. Com li agradava tocar aquells cabells, tan llargs i tan espessos! I sobretot tan negres! Com trobaria a faltar ficar el nas en aquells cabells abans d’adormir-se!

–Ha sobreviscut un dels dos nadons –va dir el nen intentant consolar el noi, que s’anava passant els cabells de la dona per la cara–. L’hem de deixar. Comença a ploure amb força. El camí de tornada s’enfargarà. On la vols posar?

–Allà. L’hem de ficar en aquella escletxa.

–Vols dir que entrarà? Veig l’esquerda molt estreta.

–Entrarà.

El noi Utu va agafar la dona en braços i la va portar fins a una esquerdada sinuosa que separava dos blocs de pedra granítica. La dona no hi entrava, l'esquerda era massa estreta, el nen toixó tenia raó.

—La panxa no passa. Encara la té molt inflada —va cridar el nen, empenyent el cos de la dona, que ja tenia les cames ficades dins el forat.

—No la penso deixar així. Demà trobaríem trossos d'ella per tot arreu. Haurem d'empènyer més fort.

Tos dos es van seure sobre la dona, empenyent amb el pes dels seus cossos per tal que aquesta entrés. La panxa no hi entrava, es mirés com es mirés.

—No hi entra. Tampoc la podem tornar a treure. S'ha encallat. Haurem de marxar. Està plovent fort. Tindrem dificultats per tornar —va protestar el nen, que estava ben xop i començava a tenir fred.

—T'he dit que no penso deixar-la així.

L'Utu va trencar el mànec de la llança per la part on s'engalzava la pedra i va agafar aquesta amb la mà. Amb la pedra esmolada va començar a obrir la part superior del ventre de la dona, que va alliberar tots els fluids que portava dins, entre ells les dues placentes. La pressió va disminuir i el volum del ventre del cos de l'Axa va minvar.

—Ja pots empènyer —va dir el noi, amb les mans plenes de sang.

I la dona Axa va entrar. Llavors, entre els dos, van empènyer una pedra gran i plana i van tancar parcialment l'esquerda.

—Per aquí no entrarà cap bèstia.

—Tinc la impressió que falta alguna cosa. Els morts senten com quan eren vius?

—Amb què em surts tu ara! Els morts no mouen els ulls. Els morts no parlen. Els morts no respiren. Als morts no els batega el cor. Es moren i deixen de ser-hi —va dir el noi que no entenia per què el nen li feia aquella pregunta.

—Potser els morts senten. Potser els morts oloren. Però no poden moure's ni parlar —el nen parlava mirant fixament l'esquerda.

—No t'entenc. Quan ens mengem un cavall, l'animal ens veu?

—Potser un cavall no. Potser els homes, dones i nens sí. O potser no. No ho sé. Tinc la sensació que hauríem d'acomiar-nos d'ella.

–Doncs acomiada't de pressa. O serem nosaltres els pròxims que serem morts.

El nen toixó es va ajupir i va posar la galta a la pedra que tapava el forat pel qual havien fet caure el cos de la dona. Va murmurar unes paraules. Llavors es va aixecar, i amb la sang que portava a les mans va dibuixar a la pedra dues línies paral·leles sinuoses dins un cercle.

–Ja podem tornar –va fer netejant-se amb la pluja les restes de sang de la mà.

–Què murmuraves? –va voler saber noi, quan ja portaven un tros de camí recorregut.

–Li he dit que no tingui por.

–Que no tingui por? Però si ja no hi és. De què vols que tingui por? –el noi no entenia res del que el nen estava parlant.

–Por d'estar sola. Por d'estar sense els seus nens. Por d'estar sense tu. Por d'estar sense un bon foc.

–Ara ja li ho has dit. Ara ella ja no tindrà por? –va preguntar el noi, pensant que potser sí que s'hauria hagut d'acomiar de la dona.

–No ho sé. El pare em va dir que vigilés. Que vigilés amb la dona Axa. M'ho va dir abans de deixar la cinglera. Va dir que no era una bona dona. Crec que ella no ha tingut cap culpa. La culpa és teva –va deixar anar el nen, mirant els ulls verds del noi.

–Meva? Per què meva? Què he fet ara? –el noi es mirava el nen amb posat desafiant.

–Deixes prenyades dones i no ets el cap. Ara un nen ha nascut mort. La dona és dins aquella esquerra. Si tu no haguessis... –el nen no va poder continuar perquè es va trobar amb el puny del noi al bell mig de la cara.

Tots dos van anar a parar a terra i, amb el fang que s'havia format per la intensa pluja, van rodolar pendent avall fins a un torrent, que anava molt crescut. Es van aixecar com van poder i el cos corpulent del noi es va tornar a abalancar sobre el del nen. Al cap d'una estona de clavar-se cops i engegar-se renecs, tots dos es van calmar i es van ajeure al terra moll.

–Des de quan tens tanta força? –va preguntar el noi Utu al nen.

–Ets un bèstia. Gairebé m'ofegues. Si ho sé, no et vinc a ajudar –va protestar el nen, escopint fang.

Els humans. Barreja dels dos grups

El que quedava del camí el van fer plegats, en silenci. Quan van entrar dins el campament la tempesta s'havia tornat molt violenta. Es van acostar al foc per eixugar-se les pells i es van trobar amb la vella Izi esperant-los, i la vella semblava enfadada.

–Us heu deixat els nadons nascuts morts. Haureu de tornar a sortir.

–Jo no penso anar enlloc. Tant me fan els nadons –va dir el noi Utu, cansat i masegat.

–Què vols que faci amb ells? Demà tindrem el campament ple de corbs. Jo no els vull aquí. Porta'ls amb la dona Axa! –va cridar la vella Izi, nerviosa i enfadada amb el noi que no feia el que ella li demanava.

–Ves-hi tu, vella cridanera! –va dir, cridant també el noi.

–No em parlis així! No ets més que un nen egoista.

–Vols veure com d'egoista sóc? –va cridar el noi Utu, interposant el seu corpulent cos al de la dona.

El cap Uru, fart dels crits del noi i de la vella, va agafar els cossos petits dels dos nens que no havien arribat a néixer vius, i els va llançar per sobre els troncs del campament tan lluny com va poder, en direcció a la platja, davant la mirada inquisitiva de la vella Izi.

–Per fer això no calia que t'haguessis aixecat. Això ho podia haver fet jo mateixa. Aquesta nit la platja s'omplirà de hienes. Sortiràs tu a fer-les fora –va tornar a cridar la vella Izi.

–Doncs sortiré! Ara deixa'm tranquil, vella inútil –l'home estava molt irritat perquè portava unes quantes nits descansant molt poc i només volia que el deixessin dormir una bona estona.

–A mi no em diguis vella inútil. A mi, tu no em manes.

–Vols veure com et llanço a tu també? Tant que presumeixes que saps de parts. La dona Axa és morta. Aquelles criatures han nascut mortes. Bona partera estàs tu feta. Ets una vella inútil. Ja no serveixes per a res –va cridar el cap Uru, molt irritat.

La vella Izi anava a contestar però es va mossegar la llengua i es va retirar a l'altra banda del campament, amb les dues noies i les criatures nounades. Era veritat, mai abans no li havia passat que se li morís una mare i uns nens en una mateixa nit. Potser el cap Uru tenia raó i ella era massa vella per ajudar ningú. La dona es va arronsar i va anar a parlar amb la noia Usu.

–Massa morts en tants pocs dies. Això no pot ser bo per al grup. No m'agrada aquest grup. Aquí no m'estima ningú. Vull tornar a l'abric de la cinglera.

–Ja no hi ha abric de la cinglera. No hi ha cap altre lloc on anar. Jo t'estimo. Jo et necessito. Queda't per ajudar-me amb el nen. El vols agafar? –la noia va posar el nen als braços de la vella i va observar com a aquesta se li il·luminava la cara.

–És igual que l'Utu, quan va néixer –l'Izi va tornar el nen a la seva mare–. Hauríem de dormir una mica. Totes dues estem cansades.

Quan les dues dones es van haver adormit, el noi Utu es va acostar a la seva germana, amb molt de compte per no despertar ni la noia, ni la vella, ni el nadó. El noi va apartar les pells per mirar la cara de la criatura i va veure que tenia les cames i els braços ben formats i els ossos del cap semblaven forts. Semblava normal i, fins i tot, era tan maca com la seva mare. Llavors la noia es va despertar i va somriure al seu germà.

–El nen està ben fet i està sa. Xucla la llet amb ganes. Aquest nen viurà. Aquest nen serà fort com el seu pare –va dir la noia, mig adormida.

–Ja ho veig. Estic content per tu. Estic content que tinguis ganes de viure.

–No tornaré a estar trista. Ara tinc la criatura. Ara et tinc a tu –va dir la noia, que, abans d'adormir-se de nou, va tenir temps de dir que li sabia greu que la dona Axa hagués mort.

El noi va tapar amb les pells el nadó i es va estirar al costat de la seva germana. També es va adormir, pensant que a ell també li sabia molt de greu que l'Axa ja no hi fos.

La dona Ipi es va posar a dormir al costat de la noia Unu, ja que no estava segura que la noia es trobés bé. Aquesta acabava de veure com el cap Uru llançava per sobre dels troncs el seu nadó nascut mort i la dona tenia por que la noia rebutgés el nen que era viu.

–Per què a mi se m’ha mort el nen? Per què el nen de l’Axa és viu? Per què jo estic viva i ella morta? –va preguntar la noia a la dona gran.

–No ho sé. Passa i ja està. La dona Axa ja no hi és. El teu nen ja no hi és. Tu sí que hi ets. Aquest nen també. Què més necessites saber? Ja tens un nen. Tant hi fa de quin ventre hagi sortit. Tu l’has de criar fort i sa. El grup necessita que visqui. El grup necessita que es converteixi en caçador. Sabràs fer-ho?

–Sí. M’hi vaig fixar molt amb la mare. Quan ella cuidava la nena petita. Sé què haig de fer –va dir la noia orgullosa d’ella mateixa, tot mirant embadalida la cara rodona del nen que tenia entre els braços.

L’Unu va dir-se a ella mateixa que la dona tenia raó, que no era important qui hagués parit aquell nen, que allò que realment importava era que només ella el podia cuidar. I amb aquests pensaments, també es va quedar adormida.

Poc després que l’últim humà del campament es quedés adormit, un fort tro va despertar tothom i el campament es va il·luminar. Aquell tro va ressonar tan a prop que va fer que homes i dones es traslladessin fins al racó que ocupaven les dues noies i els seus fills, al fons del campament. El foc s’havia apagat i continuava plovent amb ganes. A fora, a l’altra banda dels troncs, un arbre cremava.

Un altre llampec va tornar a encendre el cel i el campament es va il·luminar de nou, el tro va trigar uns instants a deixar-se sentir.

Va ser llavors quan el noi Utu es va adonar que ningú havia ajudat l’home linx i que aquest continuava adormit, mullant-se sota la pluja. El noi s’hi va acostar i el va agafar en braços per portar-lo fins on estaven units els altres. El va trobar fred i rígid. La resta de la gent no es va voler acostar fins que els trons es van sentir lluny. Aleshores es van atrevir a tocar les pells d’aquell home estrany. Realment l’home estava ben encarcerat i no respirava.

–Aquest, quan s’ha mort? –va preguntar el cap Uru, que no havia sentit mai simpatia per aquell home diferent.

–No ho sé. Qui li va portar menjar ahir nit? –va preguntar la vella Izi.

–Sempre li porto jo. Des que vaig parir el nen no. Des de llavors que no m’hi he acostat –va dir la noia Usu.

–Qui va ser l’últim que s’hi va acostar? –va tornar a preguntar la vella.

–Em sembla que vaig ser jo –va confessar el noi Utu-. Va ser quan l’Ipi va anar a buscar algues. Tu em vas ordenar que cuidés l’home. Vaig estar-m’hi una bona

estona. Encara era viu. A estones desvariejava. No sabia què es deia. Llavors va començar el part de l'Usu. Et vaig venir a buscar. Ja no hi he pensat més.

–Aquest home porta mort des de llavors? No se n'ha adonat ningú? –va preguntar el cap Uru–. Què feia el fill de l'home? No va veure morí el seu pare?

El nen toixó va obrir la boca, però no va saber què dir. S'havia oblidat completament del seu pare. Ja feia temps que no hi era per a ell. Aquell cos inútil que s'anava debilitant ja no era el seu pare, ni tan sols era l'home linx. I, des que havien muntat el campament prop de la platja, que no li havia dirigit la paraula.

El cap Uru es va acostar al cadàver de l'home i el va agafar pels peus, amb les dues mans. Un cop el va tenir ben subjecte, es va tirar enrere, va separar les cames i va començar a donar voltes, amb molt d'impuls. El cap de l'home blanc va impactar contra un dels troncs de la palissada, es va sentir cruixir el crani i la caputxa de linx va caure a terra. El cap Uru es va tirar uns passos enrere i va continuar fent voltar el cadàver. Quan va creure que ja havia agafat suficient velocitat, el va deixar anar i aquest va sortir projectat cap a l'exterior. El cadàver va anar parar a unes roques de la platja i amb l'impacte es va sentir com tots els ossos del cos es fracturaven.

El cap Uru es va girar cap al noi Utu i la vella Izi, que el miraven amb cara de retret.

–Què volies? Portava mort aquí dins massa temps. Amb aquesta tempesta ningú no sortirà del campament. La nit passada va ser molt imprudents. Per colgar l'Axa us va posar en perill. Allà fora hi ha un grup de hienes –el cap del grup va justificar d'aquesta manera l'acte tan poc compassiu que acabava de fer.

–Es mereixia un tracte millor. No ser llançat com un os de senglar –va protestar el noi Utu, mirant el nen toixó, que continuava callat amb la mirada fixa en la direcció on el cap Uru havia llançat el seu pare.

–Per mi, que se'l mengin les hienes – va exclamar l'Uru, molest amb el retret del seu fill i sense pensar què deia.

Van ser aquestes darreres paraules les que van empènyer el nen toixó a aixecar-se del racó on era assegut i, d'un cop de puny a la mandíbula, tombar el cap Uru, que va quedar estès a terra, mig estabornit. Tots es van quedar astorats davant la gosadia del nen.

El nen es va mirar la mà i va notar que s'havia trencat un parell de dits, tot i que no sentia dolor. Va recollir la pell de linx de terra i se la va emportar al racó on era la nena Ebe, que se'l mirava bocabadada.

Quan el cap Uru va tornar en si va preguntar què havia passat. El noi Utu es va afanyar a dir que el cap Uru havia fet tantes voltes i tan ràpides que s'havia marejat i havia caigut a terra. Ningú no va desmentir el que el noi acabava de dir ja que sabien que si l'home descobria que havia estat el nen qui l'havia pegat, el mataria.

El cap Uru, fregant-se la mandíbula i davant el silenci de tothom, va admetre que era veritat, que quan un donava moltes voltes acabava marejat, que recordava haver llançat l'home descolorit però que no sabia què havia passat després ni per què li feia mal la mandíbula.

Les hienes

Aquella nit també va ser molt llarga per a totes les bèsties que es van trobar a la platja.

Tot i la forta pluja, els tres membres del reduït clan de hienes van poder veure com dos cossos petits sortien volant per sobre l'estacada, en direcció a la platja.

La femella dominant va donar l'ordre i la femella jove i el mascle es van acostar a aquells dos trossos de carn tendra. Però contràriament al que estava establert, la femella que manava no es va posar a menjar la primera, sinó que es va ajeure a la sorra, esperant. L'altra femella i el mascle van dubtar, la carn era al davant seu però no podien començar a devorar-la a no ser que la líder ho fes primer. El mascle tenia tanta gana que la saliva segregada li vessava de la boca i es va atrevir a acostar-se al cadàver d'un dels nadons i, en veure la passivitat de la seva cap, va començar a trencar els ossos d'aquella petita criatura. La femella jove s'hi va afegir ràpidament, agafant l'altre cos i partint-lo amb una sola mossegada.

La femella adulta seguia observant el campament i esperant.

Quan l'home blanc va sortir projectat cap a les roques, ni el mascle ni la femella jove ho van veure, barallant-se com estaven per les restes minses del que quedava d'aquelles dues criatures. Quan es van adonar, ja va ser massa tard. La líder era sobre el cadàver de l'home i amb tota mena de grunyits va deixar ben clar que aquella carn era seva i que ningú més la tastaria.

La guineu

L'animal havia sentit les hienes esbatussar-se i ràpidament havia baixat a la platja. De seguida va reconèixer l'olor de la carn que havia provocat la baralla entre les dues hienes. L'olor li va despertar el record del seu pare portant menjar al cau on ell i els seus germans, encara cadells, esperaven. L'olor i el gust d'aquella carn tan tendra no s'oblidava amb facilitat.

La guineu es va ajeure a una distància prudencial de les hienes. Havia après dels seus pares que, quan les hienes eren pel mig, el millor era esperar. El més segur era que, quan les carronyaires es retiressin, no quedés res de la carn ni dels ossos d'aquells humans morts. Si així era, l'endemà tornaria a rondar la palissada esperant que els homes sortissin a caçar i que acabessin llançant fora del campament les restes de les seves preses.

Quan les hienes es van retirar a buscar un cau per parir les seves cries, portant entre les dents els ossos que havien pogut arreplegar, la guineu es va acostar al lloc on les hienes havien estat menjant i va veure que no quedava res de profit.

Malgrat que la pudor de les hienes impregnava l'aire, el mascle de guineu va aconseguir ensumar un tros de carn humana. Va trobar una mà, la va mirar, la va olorar i va saber a qui pertanyia, no tant pel fet que estava descolorida sinó per l'olor que desprenia. Aquella mà humana feia el mateix tuf que el tuf que impregnava els trossos de carn que l'home del gat al cap li llançava.

El mascle es va estirar al costat de la mà i va saber que ja no hi hauria cap humà que li tirés trossos de carn tendra i vermella, i que hauria de tornar a buscar entre les carcasses abandonades per les dones. Va fer un badall i es va posar a mastegar la minsa carn d'aquella mà blanca.

El lleopard

A l'alba, un lleopard va intentar arribar fins a la carn que reposava dins una escletxa en una gran roca granítica. Però no hi va arribar i en l'intent se li va trencar una ungla, fent que l'animal desistís de tastar aquella carn humana.

Els trons van callar, els llampecs es van apagar i la pluja va seguir el seu camí.

COMENÇAMENTS DE PRIMAVERA

XI. Al cap d'unes poques llunes, en el mateix lloc.

41. TEMPS RERE TEMPS

Els humans

Se li estaven quedant les cames adormides.

Portava molta estona quiet, ajupit amb les cames doblegades i començava a notar que perdia la sensibilitat als peus. El nen estava nerviós pel pes de la responsabilitat i intentava no perdre la concentració. El cap Uru l'havia enviat a una bona posició en la cacera, la millor des que havia començat a acompanyar els caçadors. Era cap a ell que els homes havien d'empènyer la presa i seria ell el primer a enfonsar la llança a la carn de l'animal. Però res d'això seria possible si, en aixecar-se, les cames no li responien.

El nen toixó va tornar a concentrar-se, a escoltar amb atenció els sons del bosc i, en reconèixer que tant els homes com la presa encara eren lluny, va incorporar-se lentament. Va deixar amb suavitat la llança a terra i va començar a fregar-se el ventre de les cames amb les dues mans. Havien passat unes poques llunes des del dia que es va trencar dos dels dits d'una de les mans, i tot i que els ossos havien soldat bé, encara li feien mal, sobretot quan el temps era humit.

La daina va trigar a arribar. Al principi, el nen va poder escoltar com els homes l'empenyien en la seva direcció, després va sentir com l'encerclaven. Quan va ensumar la por de l'animal, va córrer amb la llança preparada. I les cames li van respondre i va ser el primer a clavar la pedra esmolada al pit de la daina, que va caure a terra ferida. Fins i tot va ser a temps de treure la llança d'una sotragada i tornar-la a clavar, ara més endins. Quan el cap Uru, el noi Utu, l'Eye i el seu germà van arribar on la daina havia caigut, aquesta ja no respirava. Tot i així, cadascun dels homes va clavar la seva arma al costellam de l'animal, en part per assegurar-se i en part per descarregar la tensió acumulada durant la cacera.

El noi Utu va ser el primer a picar amb el dors de la mà el pit del nen, que no va poder dissimular un somriure. L'Eye i el seu germà també ho van fer, sense massa entusiasme. El cap Uru no va clavar cap cop, però va dir amb veu forta,

perquè els altres ho sentissin, que el nen ho havia fet bé i que podia considerar-se caçador del grup.

Mentre retiraven els budells i la bufeta de l'orina de l'animal, el nen va ser incapaç de deixar de somriure. No sabia ben bé per què ho feia, però pensava en el seu pare i somreia, pensava en la nena Ebe i somreia. Fins i tot quan la melsa de l'animal mort es va rebentar i va deixar anar el seu contingut a sobre les seves pells de conill, el nen va somriure.

Els quatre homes coneixien els plans del cap Uru: si tenien èxit en la cacera, l'endemà deixarien el campament de la platja per anar terra endins, a la recerca de territoris amb els suficients recursos per alimentar el grup fins que arribés l'època que els cèrvids es concentrassin. Aleshores es dirigirien a la cova de l'os. Serien de camí ben bé un parell de llunes, sinó més, fins que arribessin a la cova, perquè farien el camí sense pressa, arreplegant tots els fruits, arrels, ous i petits animalons que trobessin pel camí. Donat que el més probable era que els resultés impossible abatre cap animal corpulent de carn vermella pel camí, havien d'aprofitar tota la carn possible de la daina morta. Per això l'Uru va ordenar transportar el cadàver sencer al campament.

En arribar al campament de la platja, totes les dones i els nens van saber qui havia estat el primer a clavar la llança a l'animal mort, perquè l'Uru i els tres homes havien alentit el pas, volent, per tal que el nen toixó fos el primer a arribar.

Aquell vespre, amb l'estómac satisfet i ajagut al costat dels caçadors, el nen es va sentir part del grup, per primer cop, i va tornar a somriure.

Tot just en acabar de menjar, homes, dones i nens es van adormir, ja que l'endemà emprenien el camí i era necessari estar descansats.

El nen no dormia, ho intentava, però els forts batecs del cor li ho impedien. Quan tancava els ulls, imatges de la cacera tornaven a la seva ment i els batecs s'acceleraven. Sabedor que en aquell estat no aconseguiria adormir-se, es va aixecar del costat de la nena Ebe i va agafar la caputxa de linx que havia estat guardant des de la nit que el seu pare va ser llançat per sobre del campament. El nen va estar una bona estona ensumant la pell i la va estrènyer contra el pit. Sabia que, si ara era acceptat pels caçadors, en part era perquè l'home linx no hi era. I ara que no hi era, ell podia veure les coses amb més perspectiva i reconèixer que, malgrat tot, el seu pare l'havia cuidat bé. I va tornar a somriure.

A la llum de la lluna, el nen va llançar la caputxa de linx al foc i va estar una estona mirant com aquesta es consumia. Es va treure la seva caputxa de toixó i se la va mirar amb deteniment.

–Se t'està quedant petita –va dir mig adormida la nena Ebe, incorporant-se i seient al costat del nen.

–El pare tenia raó. No està ben adobada i fa pudor. És cert que se m'ha quedat petita. A l'alba aniré a la teixonera. He de matar un toixó ben gros. Em faré una caputxa nova.

–Una caputxa nova per al noi caçador.

–Ja no soc el nen toixó? –va preguntar el nen, acariciant el cap de la nena amb el dors de la mà.

La nena va fer un badall, va fregar-se els ulls amb els punys de les mans i va respondre.

–Ara el teu nom és noi toixó.

Amb les primeres llum del nou dia, els dos nadons van esclatar en brams, exigint la seva menja i de pas, despertant tothom.

Quan el nen va entrar al campament, arrossegant un toixó mort per una de les potes, les dues noies que estaven donant de mamar als seus fills el van saludar i ell, malgrat el cansament i la manca de son, va tornar la salutació amb un moviment del cap. Es va estirar al costat del foc que la vella Izi estava revifant i va dir que tenia gana.

–Aquest matí tu no menges –va dir-li la vella.

–A no? –va preguntar el nen, sorprès.

–No. Aquest toixó ja ha menjat per tu.

–Com? Què? –va preguntar el nen, callant de seguida però finalment encarant-se amb la vella—. Alguna cosa havia de fer servir d'esquer. No els ho diguis als altres.

–No els ho diré. Però si tens gana et menges el toixó –va reafirmar la vella Izi.

–Què xiuxiuegeu tu i la vella? –va demanar la nena, encara amb lleganyes als ulls mentre s'acostava al foc.

–Res. Parlàvem d'aquest toixó. Mira Ebe, aviat tindrà una caputxa nova. Tens gana? Ajuda'm a treure-li la pell. I després el posem al foc –va dir el nen, agafant l'animal mort per les espatlles i donant una pedra esmolada a la nena per tal que l'obris en canal.

–No he menjat mai toixó. És bo? Sembla bo. Què fem amb el crani de l'animal? El deixem a dins la pell? O vols la pell sense el crani? T'ha costat de caçar? Vols...

–Para, Ebe. No puc contestar a tot. Sí, la carn de toixó és bona. Amb el pare en caçàvem, a vegades. Em sembla que deixaré el crani a dins. I sí, m'ha costat de caçar. Perquè és molt poruc. Si t'ensuma, no surt de la teixonera.

–Com has aconseguit que sortís?

–Ja t'ho dic jo com! –va saltar la vella, ficant-se al mig de la conversa dels dos nens–. El nen ha robat greix de la daina. El que guardava per a l'Usu i l'Unu. Elles alleten, el nen no.

–Ah sí? I què? Ell va clavar primer la llança. I no li diguis nen! Ara és el noi toixó! –va reivindicar la nena, tota ofesa.

–Canvia-li el nom si vols. Però continua sent un nen.

Al nen toixó mai li havien agradat les discussions, i la picabaralla de la vella i la nena l'estava atabalant. Va agafar el toixó i es va asseure a l'entrada del campament on, malgrat que l'escalfor del foc no hi arribava, hi regnava la tranquil·litat. Amb parsimònia va començar a retirar els budells i fluids de dins l'animal i a separar la carn de la pell. Concentrat com estava, no es va adonar que la noia Unu s'hi asseia al costat.

–La pedra que fas servir no et servirà. Faràs malbé la pell del cap del toixó. Fes servir aquesta altra pedra –la noia va apartar amb delicadesa el nen que dormia arrapat al seu pit i va extreure d'entre les pells un ganivet de sílex molt esmolat.

–És una eina molt ben feta. Ets molt bona talladora de pedra, Unu. El grup té sort de tenir algú com tu –va reconèixer el nen mentre anava passant el tou del dit pel marge fi de la pedra, procurant no tallar-se.

–També té sort de tenir-te a tu. T'has convertit en un caçador àgil i fort. De caçadors sempre en falten als grups... –de cop la noia va callar i va girar el cap en direcció a la foguera, atreta pels crits de la vella Izi i de l'Ebe–. Què els passa, a aquelles dues? Com despertin el nen em sentiran!

A mig matí tothom era a punt. Havien apagat el foc i agafat les poques coses que s'enduien amb ells; les eines de pedra, algun nòdul a mig treballar, les pells, alguns objectes de fusta, les llances i tota la carn de la daina caçada el dia anterior. Enrere deixaven l'estructura de pals i les estores d'algues, així com les petites ascles de pedra rebutjades i les restes dels ossos dels animals consumits, alguns ben socarrimats. Aquell campament els havia servit bé, però ara calia

mourer's per nous territoris, amb recursos no explotats, esperant que els cérvols es congreguessin en ramats i esperant arribar a la cova de l'os en el moment oportú.

—No carregues els teus estimats pals a l'esquena? —va preguntar, rialler, el noi Utu al nen toixó mentre anava fent ganyotes al nen que la noia Usu portava penjat a l'esquena i que ja li reia les gràcies.

—No, ja no. Penso que no els necessitaré mai més.

—Aquells pals no servien per a res. Ara dormiràs entre nosaltres. Mira que maco que és —el noi continuava concentrat en el nen de poques llunes que ara reia ara ploriquejava, depenent de si el noi Utu treia o amagava la llengua.

—Em sap greu deixar la platja. Sempre m'ha agradat, des de nena —va exclamar la noia Usu, passant-se la criatura de l'esquena al davant i col·locant-se-la entre els dos pits per tal que deixés de veure les ganyotes del seu germà. Llavors es va girar cap al nen toixó.

—A la platja és on et vam trobar. Sec i mig mort de gana. Estaves amb l'home linx. Te'n recordes? El vespre de la balena a la sorra.

—Em sembla que fa molt d'allò. Com si li hagués passat a algú altre —va comentar el nen.

—Llavors jo acabava de perdre una criatura. Ara tinc el nen.

De sobte la noia va canviar d'expressió, la imatge de la balena morta a la sorra i dels àpats fets amb el seu greix i la carn li van alegrar el semblant. Amb decisió va ordenar al nen que fes una cosa.

—Fes allò que tu saps fer a la sorra. Allò que fas amb un pal. Vull veure aquella balena morta un altre cop.

De primeres, el nen va pensar a protestar i dir que no tenia ganes de fer res a la sorra, després va pensar que, des que el vell Uyu havia mort, ningú no li demanava mai que fes cap dibuix. Així que va deixar a terra totes les coses que portava als braços, va buscar un pal llarg i prim i de peus estant, amb el pal va anar marcant a la sorra humida la silueta d'una gran balena.

Mentre el nen toixó anava marcant la sorra, tots els membres del grup s'hi van acostar per veure què feia. Per a cap d'ells era una novetat que al nen li agradava fer marques a la sorra o al fang amb la forma de diferents animals. Tothom ho havia vist i mai ningú no havia entès per què servia, així que de seguida perdien l'interès. Un cop el nen va haver acabat el dibuix, tots els espectadors van començar a girar el cap en diferents direccions fins que la noia Usu va aclarir que

l'animal marcat a la sorra era una balena. La dona Ipi, la nena Ebe, l'Eye, el seu germà i la dona que tenia els dos nens ja crescuts no havien vist mai una balena, de manera que no van entendre el dibuix, van girar cua i van començar a caminar en direcció oposada a la platja. Aleshores, l'atzar va voler que una inesperada i crescuda onada arribés fins als peus del nen i la noia, enduent-se en la seva retirada l'animal gravat a la sorra.

—El mar t'ha pres la balena —va dir, mig burleta, el noi Utu, que ell sí que coneixia l'animal i havia reconegut el dibuix.

—Tant és. No serveix per a res —el nen va llançar el pal amb què havia fet el dibuix al mar i va començar a carregar de nou amb tot el que havia de transportar.

La vella Izi també havia reconegut la silueta del cetaci i es va quedar quieta, concentrada, observant com les onades esborraven del tot el que el nen havia marcat amb tan poc esforç. Sense deixar de mirar la sorra, va dir en veu alta els seus pensaments.

—Potser sí que serveix per alguna cosa. Només és que no ho sabem.

—Vols dir? Ningú més no ho sap fer. Si fos útil, algú ho hagués fet abans —va dir el nen, començant a caminar en direcció oposada a les onades—. El que faig no serveix per a res.

La vella continuava sense moure's, concentrada en l'onatge i va tornar a expressar els seus pensaments en veu alta, tot i que ja ningú no la podia escoltar.

—Potser algun dia trobaràs algú com tu. Llavors sabràs per a què serveix.

Aleshores el cap Uru va començar a cridar que, a aquell pas, se'ls faria fosc i no haurien trobat cap lloc on passar la nit. El noi Utu va fer l'última ganyota a la criatura de l'Usu i va córrer cap a la davantera del grup, situant-se lleugerament a una de les bandes, protegint les dones i nens que avançaven els primers. El nen toixó es va quedar a la rereguarda del grup, a l'alçada de la vella Izi que, aquell dia, es negava a anar a l'esquena d'algú més jove. Quan la nena Ebe va alentir la marxa per situar-se al seu nivell, el nen va protestar.

—Torna endavant, Ebe. Haig d'estar concentrat. La vella i les dues dones amb els nadons són vulnerables. Haig d'estar atent. Torna amb la teva mare.

—Vull saber una cosa.

—Quina cosa?

—Tu ja ets un caçador. Jo encara soc una nena. M'estimaràs igual?

—És clar que sí, Ebe.

El vent va començar a bufar de llevant, l'aire humit i fred es va omplir de la salabor del mar i de l'olor de les algues arreplegades a la platja, talment com si volgués acomiadar-se dels membres del grup.

El nen toixó es va girar per última vegada envers la platja. Allà, ell i el seu pare havien trobat el grup un vespre que una balena va decidir anar a morir a la sorra. Allà el seu pare havia desaparegut entre les mandíbules de les hienes. Allà ell s'havia convertit en el caçador que sempre havia volgut ser.

El nen va tornar a girar-se i va mirar endavant. Aquells homes, dones i nens eren el seu grup. I era un bon grup, malgrat tot el que havia succeït, era un bon grup. Era un grup amb futur. El nen va anar dirigint la mirada a cadascun dels quatre homes; homes forts i valents, va pensar, els meus germans de cacera. Llavors va dirigir l'atenció a les dones; dues de grans i sàvies i tres de joves, fèrtils i amb empenta. També es va concentrar en els nens, dos de més crescuts que aviat voldrien acompanyar els caçadors i dos nadons sans que tenien ganes de viure. I per últim hi havia la nena Ebe, que sempre l'havia acceptat i que sempre seria la seva amiga.

Sí, aquell era un bon grup i ell n'era part.

De sobte el vent va canviar de direcció i l'aire es va saturar de l'olor resinosa dels pins. La vida seguia el seu curs i la primavera els portava promeses de caceres abundants en d'altres indrets.

Sí, la vida seguia el seu curs i el grup es movia al ritme de la vida.

Tal com sempre havia estat.

Temps rere temps.